

Пол Дохърти

ТАЙНИТЕ НА ДРЕВНИЯ РИМ

ДОМИНА

Пол Дохърти

Домина

Тайните на древния Рим

ОСНОВНИ ПЕРСОНАЖИ

РИМСКИ ИМПЕРАТОРИ

Октавиан Август – Първият римски император, умрял през 14 г.

Тиберий – 14–37 г., наследник на Август, син на съпругата му Ливия от първия ѝ брак

Калигула – 37–41 г., син на Германик и Агрипина Старата

Клавдий – 41–54 г., племенник на Тиберий

Нерон – 54–68 г., син на Агрипина Младата и Домиций Ахенобарб (Меднобрадия)

Галба, Отон, Вителий – Римски пълководци, завземали последователно престола в Годината на четиримата императори 68–69 г.

ИМПЕРАТОРСКОТО СЕМЕЙСТВО

Гемел – Внук на Тиберий

Германик – Син на Тиберий

Агрипина Старата – Негова съпруга

Друз, Калигула, Агрипина, – деца на Германик и Агрипина Старата

Юлия (някои източници я наричат Ливила) и Друзила

Месалина – Третата съпруга на Клавдий

Британик и Октавия – Деца на Клавдий и Месалина

РИМСКИ ПОЛИТИЦИ

Елий Сеян – Префект при Тиберий

Макрон – Наследник на Сеян

Секст Бур – Префект при Клавдий и Нерон

Сенека – Философ и виден политик при Нерон

Тигелин, Отон и Аничет – Приближени на Нерон

Пасиен Приск – Приятел на Тиберий и Калигула, втори съпруг на Агрипина

Нарцис и Палас – Освободени роби, влиятелни политици по време на царуването на Клавдий и Нерон

ОСНОВНИ СЪБИТИЯ

15 г. Раждането на Агрипина

19 г. Умира баща ѝ Германик

31 г. Умира Сеян

39 г. Агрипина е изпратена в изгнание

41 г. Агрипина се завръща

47 г. Агрипина и Нерон се връщат в Рим

54 г. Нерон става император

55 г. Конфликт между Агрипина и Нерон заради Актея. Смъртта на Британик.

59 г. Умира Агрипина

68 г. Умира Нерон

ГЛАВА ПЪРВА

„Гръпна от ужас!“

Вергилий, Енеида, II. 212

Дали накрая разбрах всичко? Естествено! Дали присъствах на убийството ѝ? Разбира се! Дали оцелях? Щом съм тук и ви разказвам тази история. Въпреки всичко съзирам скрито значение зад тези въпроси. Да, нещо в мен умря заедно с нея. Радвам се, че преди да се разделим, тя ми обясни коя е в действителност. Казвам се Парменон, прислужник на божествената, на домина¹ Агрипина. Когато звезда падне от небето, тя не е сама. Аз паднах с нея.

Опитаха се да го изкарат злополука, но, естествено, беше убийство. Чудовището Луций Домиций Ахенобарб, известен като Нерон, е майцеубиец, беше майцеубиец и ще бъде майцеубиец до края на времето. Истината ще излезе наяве, внезапно и ярко като пламък или ще се процежда като вода през скална пукнатина. Домина още не беше изстинала в гроба, когато върху статуята на Нерон окачиха кожен чувал. Разбирате ли значението на този жест? Искаха да кажат, че Нерон трябва да бъде защит в подобен чувал и хвърлен в Тибър – справедливо наказание за убийците! Едно бебе беше оставено на форума с надпис върху люлката: „Няма да те убия, но те изоставям, за да не ме убиеш ти, когато пораснеш.“

Статуите на Домина бяха разрушени, но някой остроумник издълба на къс от останките цитат от класиците: „Аз съм опозорена, но срамът е за теб.“ Най-много ми хареса един остроумен надпис: „Нова математика: Нерон = уби майка си.“ Сигурно го беше написал грък. Гръцките цифри се състоят от букви, така че сборът им в името „Нерон“ е равен на 1005, колкото и този от фразата „уби майка си“. На Нерон сигурно му е трябвало доста време, за да го изчисли, ако изобщо си е направил този труд.

Другите бяха по-банални. Дарций, изпълнител на фарсове, в края на едно представление извика: „Сбогом, татко! Сбогом, мамо!“ Но вмес-то да помаха с ръка, той имитира пияница, който плува. Целият театър се срина от смях, макар че Дарций трябваше да избяга от Рим посред нощ. Лицемерът Нерон организира игри по случай смъртта на своята

1. (лат.) Господарка; традиционно обръщение към римска матрона. – (Бел. ред.)

„предана майка“ трябваше да има траур за Агрипина. Следвайки съвета на блюдолизеца Аничет, той направи пищно празненство, кулминацията на което беше слон, ходещ по въже. Богове, представяте ли си? Слон да ходи по въже? Така ли изразяваше почитта си императорът към дъщерята на Германик, към собствената си майка?

Ще ви разкажа моята история от края към началото. Както винаги става, нужна е жена, за да бъде унищожена друга жена. В случая с домина това беше онзи апетитен зальк Попея, съпруга на пълководеца Отон преди Нерон да я забележи. Попея беше узрял грозд, готов за откъсване, с красиво лице и пищно тяло, при вида, на което на човек му идеше да застане от желание. Красивата Попея, сприхавата Попея, Попея със златистите къдрици, Попея паякът, Попея убийцата! Попея беше решена да се намести в леглото на Нерон. За да постигне това, тя трябваше да преодолее редица пречки, което направи с ненадмината лекота. След това можеше лесно да отстрани собствения си съпруг, както и съпругата на Нерон – в крайна сметка в Рим разводите бяха също толкова разпространени, колкото и убийствата. Отон с готовност се отказа от Попея, а Нерон и Октавия не можеха да се гледат. Октавия и Отон бяха готови да предоставят сцената на красивата нацупена Попея, но не и Агрипина. Жена, преживяла интригите на Калигула, машинациите на Клавдий, убийствената злоба на Месалина, домина беше замесена от друго тесто. Богините не се оттеглят. Те или живеят вечно, или умират.

Как се убива царцата на отровите? Как да премахнеш човек, обучен в суровата атмосфера на дома на Ливия, съпругата на великия Август? Агрипина познаваше всички отрови. Шкафовете ѝ бяха пълни с противоотрови, които тя редовно гълтеше. В Рим на Нерон отравянето беше станало практически невъзможно. Имаше цял легион прислужници, които опитваха храната и напитките, да не говорим за шпионите в кухнята. Основно правило на пиршество у императора беше да се яде само от блюдо, което е било внимателно проверено преди това. Виждал съм много блестящи вечери да бъдат прекъсвани рязко при най-дребния намек за неразположение сред гостите. Сега разбирате проблема на Нерон и Попея. От самото начало те замисляха убийството на Домина. Но ако да продадеш меча кожа е лесно, да уловиш и убиеш собственика ѝ – ще цитирам неточно своенравния Петроний – е „съвсем друга работа.“

Разбира се, винаги има и мечове и в крайна сметка се стигна до тях, но как да подкупиш някого да убие майка ти, ако тя е римска императрица? Затова заговорниците продължаваха да търсят други възможности. Ще кажете, Нерон обичаше майка си, сигурно му е било трудно.

Нерон не обичаше никого! Собственият му баща веднъж отбеляза, че всеки, който е наследил неговата и на Агрипина кръв, със сигурност ще стане престъпник. Не го каза като пророчество, просто излагаше факт. О, да, чувал съм обвиненията в кръвосмешение – за друсането на носилката, за петната по дрехите на Нерон. Останете с мен и ще ви обясня всичко, когато му дойде времето. Но ще започнем с убийството.

Агрипина, да я благословят боговете, подозираше какво я очаква. Намирахме се в градините на любимата ѝ вила в Анций. Седяхме, потопили крака в един фонтан, с купа грозде и кана вино между нас. Агрипина беше напрегната. Седеше леко изгърбена, както винаги, когато плетеше паяжината си. Ситни капчици пот блестяха по пълното ѝ лице, черната ѝ коса беше силно опъната назад, освен два спираловидно навити кичура, които падаха над ушите. Беше потънала в размисъл, а устните ѝ мърдаха беззвучно. От време на време излизаше от унеса, хапваше грозде, и присвиваше очи срещу слънцето. Градината беше – и още е – прекрасно кътче с издигнатите си пътеки, зеленината, лехите, плискащата се вода, сенчестите портици и ухаещите беседки. Подходящо място да обмисляш собствения си край.

– Ние всички сме убийци, Парменон – гласът ѝ беше умислен, сякаш говореше на себе си, без да съзнава, че някой я чува.

Можех да възразя или да я помоля да обясни, но не му беше времето. Агрипина се обърна и се прозя, разкривайки двойните си кучешки зъби. Устните ѝ бяха морави от гроздовия сок. Спомних си обвиненията, че пиела кръв, че била родена убийца, по-свирепа от зверовете в амфитеатъра. Тези зъби подсилваха това убеждение и разваляха усмивката ѝ. Но този дребен недостатък се губеше пред красивите ѝ тъмни очи, които се присвиваха от веселие, флиртуваха открито или блестяха със смъртоносна страст.

Агрипина много се гордееше с очите си. В младостта си имаше навика да казва: „Оставете ме да гледам достатъчно дълго един мъж и той е мой.“ Това не беше хвалба, а самата истина. Заслушвали ли сте се в думите на драматурзите за качествата и развитието на различните личности? Глупости! Повечето хора са прости и скучни. Животът им се определя от няколко въпроса. Как изглеждат? Здрави ли са? Ще спечелят ли много пари? Ползват ли се с благосклонност или не? Агрипина беше различна. Това можеше да се отгатне по очите ѝ: майчински кротки и нежни, студени и безстрастни, развеселени, прелъстителни. Настроенията ѝ семеняха светкавично. Да, знам, че беше опасна. Всеки от това семейство беше опасен!

В онази красива градина тя ме изучаваше внимателно, макар погледът ѝ да бе унесен.

– Съгласен ли си с това, Парменон? Че всички сме убийци? Колко дълъг е моят списък?

Направих неопределен жест и тя ме замери с гроздово зърно.

– Хайде, Парменон, кажи ми. Знаем, че ги броиш.

– Домина, толкова е дълъг, че ще е по-лесно да изброя онези, които не са в него.

Агрипина се засмя. Припомних си имената. Друг, умрял от глад в затвора си под Палатин, защото се хранел само с пълнежа на сламеника си. Удушеният Сеян, чието изранено тяло бе сложено в чувал и хвърлено по Гемонийските стъпала². Калигула, чиито сенатори-заговорници вадят мечовете си и внезапно разбират, че въпреки цялата му суета, той никога не е бил бог.

– Хайде! – настоя Агрипина.

Започнах да изброявам. Бях споменал едва няколко имена, когато тя плесна с ръце.

– Достатъчно! Стига! – усмихна се, а очите ѝ ми напомниха на котенце. – Не пропускаш ли някого?

– Ами, скъпия Пасиен.

– Да, вторият ми съпруг.

– Освен това...

– Знаем – Агрипина изкриви устни. – Скъпият КлаКла-Клавдий – присмя се тя. – Гъбите му се усладиха.

Агрипина седна и разлюля крака с разтворени пръсти, между които се стичаше вода. Тананикаше си песничка, на която някога я беше научил един гладиатор. Изглеждаше много красива под яркото слънце, сред ухаещия на рози въздух и аромата на смачкано грозде.

– Защо? – попита тя.

– Какво защо, Домина?

– Защо убивах? Защо? – тя ми се усмихна и запърха с мигли като момиче, което се закача с учителя си. – Искаш ли да ти кажа?

Отместих поглед. Нейните думи са причината за тази история. Да

2. Гемонийските стъпала се намирили в централната част на Рим, на Гемония, склон, водещ от Капитолийския хълм надолу към форума и Тибър; често осъдените на смърт били посичани на тези стълби или хвърляни надолу по тях, а трупове на езекутираните са били излагани там за назидание. Оттам произлиза и прозвището им „Стълбата на воплите“. Смъртта на Гемонийските стъпала е била считана за особено позорна, – (Бел. ред.)

ви разкажа ли защо? Тук започва и свършва моят разказ. За първи и последен път Агрипина, моята Домина, щеше да се изповяда. Погледна ме право в очите, без да кокетничи или флиртува – като императорска съпруга или майка. Сърцето ми се сви – такава обреченост лъхаше от погледа ѝ. Никога досега Домина не беше обсъждала тези неща. Да, беше премахвала враговете си. Беше заговорничала майсторски, но...

– Защо? – прошепнах аз.

Не смеех да се огледам. Бяхме ли заобиколени от духове? Тиберий с гниещото си тяло? Калигула, който се галеше сам, представяйки си, че се люби с Луната? Клавдий, с разкривено лице и трепереща челюст, препъващ се из двореца, или с посиняло лице на смъртник, задавен от отровните гъби. И Британик би трябвало да е тук, и той посивял от отровата. Дали тялото на призрака му също беше намазано с гипс, за да не си личат следите от нея?

– Защо? – Гласът на Домина ме изтръгна от унеса.

– Защото си била принудена.

Агрипина направи гримаса.

– Сенека би оспорвал това до края на света – тя поклати глава. – Защото ми беше приятно! Е, не съвсем, враговете са като стари приятели – когато вече ги няма, ти липсват. Не, убивах, защото бях родена да убивам! – Тя ме погледна, после избухна в смях. – Недей да седиш там, да се чешеш по главата и да рониш сълзи тя лекичко ме перна през носа. – Разбираш ли какво ти говоря, Парменон?

– Родена си била да убиваш. Наследствено ли е?

– Императорската кръв не е по-различна. Не вярвам, че се различавам от останалите. Не съм нито по-добра, нито по-изискана – тя плесна с крака във фонтана. – Ти не разбираш.

– Опитвам се.

– Не се цупи – тя събърчи нос. – Помисли си за амфитеатъра. Опъват сенниците, загладат пясъка, тълпата седи занемяла и гладиаторите пристъпват на арената. Винаги се ослушвам за затръшването и залостването на железната врата след тях. Връщане няма. Трябва да останат и да се бият, да живеят или да умрат. Те вдигат мечове – тя имитира движенията на гладиатор. – „Обречените на смърт те поздравяват!“ Консултът или императорът отвръща на поздрава им. Знаеш ли какво правя в този миг, Парменон?

Тя не изчака отговора ми.

– Прошепвам им същото. „И ние, обречените на смърт, ви поздравяваме.“ Това сме ние, Парменон, гладиатори. Когато си от владетелски

род, излизаш на арената. Или се бориш, или умираш. Съвсем просто е. Може да опиташ да се спотаиш като чичо Клавдий, да се прикриеш в сенките, но най-накрая ревят на тълпата и камшикът на ланиста³ ще те накарат да застанеш в центъра. Или ти ги убиваш, или те теб.

Погледнах към фонтана.

– Е, Парменон?

– Мислех, че се бориш за власт!

Агрипина сякаш не ме чу.

– Домина?

– Ако си роден в род на императори, животът и властта са едно и също, не можеш да имаш едното без другото.

– Значи си убивала, защото ти се е налагало?

– Не, Парменон, по-различно е. Нали знаеш мига, в който гладиаторите се разделят, за да си изберат противник – човекът с мрежата срещу онзи с меч, тракиец срещу самнит? При нас е същото. Борих се с Калигула и когато той си отиде, се обърнах към следващия си враг – Месалина, която също беше победила в своя двубой. Сега наред е Попея. Ако спечеля, ще дойде някой друг. Ако загубя, Попея ще си поеме дъх, ще изтрие потта от челото си и ще съзре сянката на следващия си противник. Няма изключения.

– Дори и...?

– Никакви! Калигула спеше със сестра си. Клавдий се ожени за мен, племенницата си. Говориш за скъпия ми син, нали? Не разбираш ли, Парменон, на арената може да има само един победител.

– Чувал съм пророчеството – отбелязах аз.

– Пророчество! – Тя направи гримаса. – Говориш за онзи стар шарлатанин Тразил. Това не беше пророчество. Той не познаваше правилата на играта. Да ти кажа ли как успях да оцелея? – Очите й гледаха втренчено и злъчно. – Да ти го разясня ли, Парменон? Ако искам да оцелея и сега – продължи тя, – има само един начин.

– Да убиеш Попея?

– Не, да убия сина си!

Една пчела жужеше гладно от цвят на цвят. Мигът беше отлетял. Покоят беше отлетял безвъзвратно. Вече чувах виковете на работниците, които се връщаха от обяд, за да продължат работата си по вилата. Сменяха плочите на покрива и замазваха пукнатините по стените. Доскоро Агрипина беше надзиравала работата им, но задаващият се

3. Ланист – собственик на школа за гладиатори. – (Бел. ред.)

конфликт беше намалил интереса ѝ.

Размишлявах над това, което се бе случило дотогава. Нерон и Попея бяха заети в Рим и Агрипина нямаше връзка със сина си. Домина се бе приютила в Анций и чакаше новини. Най-накрая мълчанието бе нарушено: Нерон идваше на юг. Възнамеряваше да отседне в една от вилите си в Мизен или Бая. Приятелите му щяха да го придружат Отон, Аничет и, разбира се, красивата Попея. Щяха ли майка и син да се помирят? Агрипина и старата ѝ приятелка Ацерония бяха обсъждали развълнувано въпроса: може би старите времена се бяха завърнали и Нерон отново имаше нужда от майка си. Възможно беше влиянието на Попея да отслабва! Облаците се вдигаха. Аз също присъствах на тези срещи, лежах на кушетката си в триклия⁴, докато Ацерония бърбеше, а актьорът Калиен се цупеше, ако Агрипина не му се усмихваше.

Честно казано, аз също бях обнадежден. Анций беше приятно място, но не можеше да се сравнява с Рим; липсваха ми оживените препълнени улици, миризмата от гостилниците, клюките за гладиаторите или разходките по форума, когато се вслушвах в чуждите разговори. Нерон беше зает със строителството на нов хиподром за колесници с уникални механични съоръжения на Палатин. Искаше ми се да ги видя. Но нещата нямаше да се подобрят. Прозорливата Агрипина беше успяла да съзре жестоката реалност на положението, макар да не го коментираше. Дори всички да се целунехме и да се закълнехме във вечно приятелство, това щеше да бъде преструвка. Агрипина бе на арената на амфитеатъра, край нея лежах трупове на предишните ѝ врагове, а новата ѝ противничка Попея се приближаваше. А Нерон? Единственият ѝ син, роден с краката напред, причина за толкова физически и духовни мъки? Златното момче с червеникави къдрици, мустаци и брада, подстригани по гръцка мода, с изпъкнали сини очи и пухкаво детско лице?

– Би ли го направила? – попитах я. – Би ли могла да го убиеш?

Агрипина шракна с пръсти.

– Ей, така, Парменон – тя откъсна едно гроздово зърно и го смачка между пръстите си. – Забравяш древните римски закони. Животът на детето принадлежи на родителите му.

– Но би ли могла? – настоях аз.

Очите ѝ се замъглиха.

– Не – прошепна тя. – Него не.

4. Триклиний – трапезария – от *triclinium* (лат.) „три легла“ – наименованието произлиза от това, че сътрапезниците се разполагали върху три легла под формата на буквата П около масата. – (Бел. ред.)

– Но ти си на арената – продължавах аз. – Враговете ти са с шлемове и маски. Носят мечове и щитове. Понякога кръвта става вода.

– Грешеш! – дрезгаво отвърна тя. – Преди много години се сприятелих с Волусий, тракийски гладиатор, един от най-добрите. Той сякаш танцуваше на арената, въртеше се наляво-надясно, прелиташе като сянка около противниците си. Един ден отидох да гледам как се бие. Започнаха четири двойки гладиатори, накрая остана само една. Тълпата бе в напрегнато очакване. Битката беше продължила часове наред и вече бе късен следобед. Хората бяха толкова разгорещени, че неколцина получиха слънчев удар, защото отказаха да напуснат местата си и да се скрият на сянка. Волусий се беше сражавал като обезумял. Нали знаеш как се водят тези битки? Гладиаторът убива противника си и търси друг. Но и аз, както всички останали, бях забелязала, че Волусий умишлено избягва определен боец. Бях заинтригувана. Другият гладиатор беше обикновен новак, дак, който имаше зад гърба си само две-три победи. Волусий бе от същото племе – тя си взе грозде. – Новакът беше рециарий⁵ – биеше се с тризъбец и мрежа. Бе спечелил битките си повече с късмет, отколкото с умение. Приближи се, препъвайки се. Волусий пъргаво се отдалечи. Всеки път мрежата го пропускаше. Тълпата озверя. Беше ясно, че Волусий може да го довърши, когато си поиска. Хората губеха търпение. Искаха боя да свърши, да напълнят кръчмите и да обсъждат събитията от деня – тя замълча, загледана в една пеперуда, която се носеше по вятъра в ранния следобед. – Такъв беше и Волусий – каза Агрипина. Пеперуда, която танцуваше по арената. Беше неуловим като видение. Рециарият беше изтощен. Направи последен опит, препъна се и мрежата излетя от ръцете му. Хвърли се напред, но Волусий отби удара му и изби тризъбеца – Агрипина протегна ръка с насочен надолу палец. – Нос Habet, Нос Habet! – реवेशе тълпата. – Получи си го! – Тя отново млъкна.

– И какво стана?

– Волусий не нанесе смъртоносния удар. Просто хвърли щита и меч си и се отдалечи. Той беше любимец на тълпата, но нали знаеш какви стават хората, когато жадуват за кръв? „Нос Habet! Нос Habet!“ – отекна отново ревят, но този път те не искаха смъртта на дака; малкият негодник се беше окопитил. Грабна тризъбеца и се затича към Волусий, който се обърна, беззащитен. Не се опита да попречи на противника си да

5. Retiarii – лековъоръжени гладиатори, сражавали се с тризъбец и мрежа (лат. *reta*), подобна на рибарските. – (Бел. ред.)

забие назъбеното острие в гърлото му и след няколко минути издъхна в локва кръв. Тълпата беше настроена враждебно, но дакът беше спечелил. Той получи лавровия венец. След това поразпитах и узнах, че Волусий и дакът някога били любовници – Агрипина се изправи. – Не е нужно да ти казвам каква е поуката, Парменон. Напълно разбирам Волусий.

Тя обу сандалите си и вдигна празната чаша.

– Денят напредна – прошепна. – Ще видя какво правят онези мързеливи работници.

Разказът на Агрипина за Волусий ме преследваше до края на седмицата. Нерон можеше да е император на Рим, но беше в нейна власт. Ако искаше, тя би могла да му нанесе тежък удар, но бе изгубила волята за това. Може би нещо в объркания й ум бе изкрещяло: „Стига толкова!“

Темата за възможното помиряване с Нерон доминираше в разговорите сред прислугата. Агрипина, изключителна актриса, също се включи в играта. Хора от свитата на Нерон посещаваха вилата; носеха подаръци, които Агрипина нетърпеливо грабваше, заслушана внимателно в новините за сина си. Но след онзи разговор в градината аз гледах на всичко това с други очи.

Говореше се за голямо пиршество. Чудех се дали чудовището планира нещо изключително: то умееше да организира празненства. На едно от тях гостите били поканени в триклиний, боядисан изцяло в черно. Стените, подовете, тавана, масите, дори чашите и приборите били черни като нощта. Столовете и лежанките имали формата на надгробни плочи, осветени от малки лампи, каквито поставят над гробниците. Всички ястия по някакъв начин били оцветени в черно. Сервирали малки негърчета – голи, както майка ги е родила. Представете си ужаса на гостите, на които било обещано незабравимо пиршество. Но Нерон оставил всички да се приберат у дома си живи и здрави. Доколкото разбрах, повечето от тях били полумъртви от напрежение, но той изпълнил обещанието си – едва ли щяха да забравят това тържество до края на живота си!

Подобни ужасяващи истории, съчетани със страховете на Агрипина, ме тревожеха. Една сутрин, докато плуваше в басейна на вилата, стоях на ръба му и гледах как красивото й тяло пори водата. Тя плуваше бързо и умело като делфин, а аз й четях обичайната си лекция за нуждата от благодарумие.

– Защо не влезеш и ти? – извика Агрипина, без да обръща внимание на молбите ми да бъде предпазлива със сина си. Стоеше гола от другата

страна на басейна и водата се стичаше по тялото ѝ.

– Предпочитам да те гледам – отвърнах ѝ.

– Спомен от времето на Калигула! – извика тя. Когато си в изгнание на остров, единственият начин да се разтовариш е да плуваш около него.

Появи се Калиен. Доскоро беше болен от треска. Седна на каменната пейка, стиснал чаша в ръцете си и скръбно се загледа в господарката си.

– Не пий прекалено много! – извика Агрипина. Довечера ще имаш работа.

Тя ми намигна и отново изчезна под водата.

– Ще пия колкото си искам! – изрева Калиен.

Не му обърна внимание. Беше красив гръцки актьор, но хубавото му лице бе вечно нацупено. Агрипина излезе от басейна. Подсуши се и бързо се облече. Появи се Ацерония, която се оплакваше от работниците. Докато подсушаваше косата си, Агрипина я слушаше с половин ухо, повече я интересуваше какво ще вечеряме.

– Прасенце, готвено в мед – отвърна Ацерония. Намерих в избата едно старо фалернско вино – и тя се отдалечи забързано.

– Не е ли странно? – замислено каза Агрипина.

– Кое?

Бях минал от нейната страна на басейна, а Калиен се бе измъкнал. Агрипина вечно му натякваше колко много пие.

– Бях забравила за това вино. Купих го от един лозар, който живееше наблизо. Беше странен човек и държеше агнета в къщата си.

– Кога си го купила? – попитах.

– Когато ухажвах Клавдий. Дойдохме тук за една от кратките ни почивки. Той обичаше вино – тя се усмихна. – Почти толкова, колкото и гъби!

Не вярвам в поличби, но в онзи миг стана нещо странно. Една сова прелетя през градината, преследвана от други птици. Потръпнах и докоснах върха на пениса си против уроки. Агрипина наблюдаваше как преследваната птица търси убежище сред дърветата.

– Предстояща смърт – отбеляза тя. – Нали сова посред бял ден е предвестник на неизбежната гибел?

Сякаш слънцето се бе скрило зад облак. Сега, когато си спомням този миг, разбира се, осъзнавам, че появата на совата не е била случайна: навярно някой от шпионите на Нерон я е донесъл в клетка и я е пуснал в онзи миг. Пошегувах се и се опитах да разведря атмосферата, но

Агрипина остана напрегната и бдителна.

Случилото се повлия върху настроението ѝ на вечеря. Агрипина пи твърде много и се впусна в разгорещен спор с Калиен. Безделникът умираше да се прави на обиден и не пропусна възможността.

– Остави го – махна с ръка Агрипина. – Омръзна ми от нацупената му физиономия. Нека ти разкажа за Тиберий. Знаеш ли, че плуваше на Капри с малки момченца, които бяха обучени да го смучат под водата?

Ацерония избухна в смях. Агрипина нареди да намалят светлината. Тъй като беше освободила прислугата, аз се заех с това и изведнъж чух силен трясък.

Спалнята на Агрипина беше в задната част на вилата. Представляваше малка пристройка, издигната на ъгъла, оградена от двуетажни сгради. Никога не ми беше обяснявала защо бе избрала точно тази стая. Повечето хора предпочитат да спят на горния етаж, но тя винаги се приютяваше на долния, в задната част на вилата. Тази спалня беше построена допълнително – с таван от дървени плочи, не обикновени, а издялани от най-качествен ливански кедър, с малки отвори между тях, за да се виждат луната и звездите. Агрипина почиташе луната: обичаше светлината ѝ и когато беше в последната четвърт, често седеше и я наблюдаваше.

Когато стигнах до спалнята, видях, че покривът беше паднал и затрупал Калиен. Леглото и гъркът лежаха под купчина греди и отломки. Агрипина и Ацерония също дотичаха. Шумът беше събудил всички във вилата, появиха се лампи и факли. Някои от робите изпаднаха в истерия, но Агрипина запази спокойствие. Уви се с една наметка и остана на вратата, втренчена в купчината, под която бе погребан любовникът ѝ.

На другата сутрин проучих „злополука“. Изглежда работниците бяха натрупали каменни отломки върху покривите от двете страни на спалнята. По неизвестни причини те бяха паднали, срутили тавана и смазали Калиен. Част от греда беше смачкала главата му като орех. Друга бе премазала краката му. Агрипина нареди осакатените му останки да бъдат увити в платно и тялото бе отнесено на брега. Набързо издигнаха импровизирана погребална клада и я заляха с благоуханни масла. Агрипина лично взе факлата и я запали. Направи възлияние и прошепна молитвата. Морският ветрец подхвана пламъците и скоро всичко се превърна в пепел. След това домина отказа да се прибере. Отпрати робите, но мен помоли да остана.

– Злополука ли беше това, Парменон?

– Не, домина. Някои от работниците са изчезнали. На покрива

имаше материали, но недостатъчно, за да предизвикат такива щети. Проверих напречните греди на тавана.

– И?

– Сглобките са били разхлабени. Предполагам, че вечерта пет-шест души са се качили на покрива с каменните отломки, Но така или иначе Калиен е бил премазан от гредите.

– Хвърлили са камъните отгоре?

– Да, домина. И гредите са поддали. При такъв удар Калиен не е имал никакъв шанс.

– Кой е наредил да го направят?

– Ти знаеш кой – прошепнах. – Домина, ти си на арената, но противниците ти нападнаха първи. Всичко е било добре подготвено: появата на совата следобеда, последвана от ужасна злополука. Убийците са забелязали лампата на Калиен и несъмнено са решили, че двамата сте се оттеглили за почивка.

Агрипина вдигна ръка.

– Не искам да знам повече.

Приблужи се до погребалната могила. Мислех, че ще каже още няколко думи, но тя я заобиколи и застана на прибой, където вълните обливаха обутите ѝ в сандали нозе. Над нея пищяха морски птици. Последвах я, но изостанах, когато видях как се тресат раменете ѝ – един от малкото пъти в живота ѝ, когато видях божествената Агрипина, дъщерята на Германик, наистина да плаче.

– Не ги ли чуваш, Парменон?

– Това са само морски птици.

– Не, Парменон – тя се обърна и изтри сълзите от бузите си. – Духовете ме викат!

ГЛАВА ВТОРА

„На този подвиг начело застана жена.“

Вергилий, Енеида, I. 365

Чакахме като гладиатори на арената. Шпионите на Нерон обикаляха вилата, а аз няхах вяра нито на прислугата, нито на робите, ако не бяха пред очите ми. Докато дните се нижеха, присъствахме на нови злоещи поличби и предзнаменования. Агрипина ставаше все по-неспокойна. Все по-често избухваше и редовно я намирах на брега, взряна замислено в морето, сякаш очакваше Нептун да ѝ предскаже бъдещето. Заради интригантската политика на императора бе трудно да различиш приятел от враг. Една сутрин прислужницата влетя, крещейки, че билетата не искали да се хранят, ужасна поличба. Агрипина скочи на крака с разкривено от гняв лице. Изтича на двора, хвана две от непокорните животинки и ги хвърли в кладенеца.

– Щом не искат да ядат – изкрещя тя, – нека поне пият!

Шпионите на Нерон измежду прислугата се зарадваха на това избухване. Носеха се слухове и за по-странни събития – че видели непознато черно куче да тича из градините на вилата, че змия паднала от покрива и петел изкукуригал посред нощ.

Опитвах се да развличам Агрипина. Веднъж поканих един пътуващ лекар – от онези, които са по-забавни и от смешници. Той твърдеше, че е грък, следващ ученията на Катон. Заведох го в триклиния, където Агрипина и Ацерония похапваха печено месо и го поливаха обилно с вино.

– Разкажи на домина – предложих му аз – за своята теория.

Казвам ви, този шарлатанин наистина ни подежда ободряващо. Наричаше се Есхипол, твърдеше, че е учил в Атина, и че бил верен последовател на онзи стар мърморко Катон. Знаех какво ще последва. Мошеникът театрално посочи блюдата по масите.

– Не яжте тези боклуци – назидателно каза той. Пийте вино от хвойна и дръжте под ръка нар, за да се предпазите от болки в корема и глисти.

Изражението на Агрипина си заслужаваше да се види. Беше зяпнала от изненада.

– Зелe! – обяви гръмогласно мъжът. – Яж зеле, домина. То разхлабва червата и подпомага уринирането. Внимателно измито и счувано,

зелето лекува язви и открити рани, разнася отоците. Запържено в гореща мазнина и прието на гладен стомах, зелето лекува безсънието. Зеленият сок пък помага при глухота, а намазан върху слабините, засилва удоволствието от любовта.

Агрипина отметна глава и избухна в смях. Беше прекрасно да я гледаш и слушаш – непресторен смях, който започна от стомаха, прокълът в гърдите и гърлото ѝ и върна живота в очите и на лицето ѝ. Ацерония се присъедини към нея. Смееха се така заразително, че аз се отпуснах на ръба на лежанката и също се затресох от смях. Хвърлих една кесия на Есхипол и казах на глупака, че може да преспи в една от конюшните.

– Видя ли, казах ти – мрачно поде той, докато го бутах към вратата. – Дори споменаването на зелето предизвиква смях и разсейва унинието.

Това дойде в повече на Агрипина. Тя така се разсмя, че се свлече на пода. Отървах се от Есхипол и се върнах в триклиния. Изражението на домина ме изпълни със задоволство. Черният въглен около очите ѝ се стичаше заедно със сълзите по бузите ѝ. Тя стана, изми лицето си с лотосова вода и внимателно го избърса. Опита се да ми поблагодари, погледна ме и отново избухна в смях. Мина цял час преди да се успокои. Нашият пътуващ лекар беше освободил напрежението, което разкъсваше душата ѝ. Най-накрая тя се съвзе и избърса очите си с кърпа.

– Толкова за предзнаменованията и поличбите! Агрипина се сепна и лицето ѝ стана сериозно. Попитах я дали да повикам отново зелевия лечител.

– Не, не – тя вдигна ръка. – Достатъчно, Парменон. Смахът ми помогна, благодаря ти.

Накара Ацерония да налее три чаши с фалернско вино, примесено с белтък от гълъбово яйце за пречистване, вдигна скъпия бокал и с поглед ми каза „наздраве“. После отпи, загледана в пода. Маслените лампи запращаха и угаснаха. Понечих да извикам някой роб, но Агрипина почука по кедровата маса.

– Обичам мрака – прошепна тя. Повдигна глава и се взря в мен. – „Всичко, създадено от мен и Агрипина изрецитира тя, – може да бъде само ненавистно и злощастно за обществото.“

– Не е вярно – отвърнах бързо. – Беше грозно от страна на съпруга ти да каже подобно нещо.

– Първият ми съпруг – нацупи се Агрипина. – Домиций Ахенобарб. Беше роден пияница и такъв си умря. „Какъв плебейски край за един благороден род“. Това бяха думите му, когато се роди Нерон.

– Може би е чул за поличбите – намеси се Ацерония.

– Раждането беше много трудно – Агрипина въртеше чашата между ръцете си. – Седалищно. Чаках дни наред бебето да излезе и накрая се роди в навечерието на Сатурналиите с краката напред. Акушерките цял ден мърмореха и сплетничеха. – Тя въздъхна. – Един египетски гадател ми каза, че Нерон ще стане император и ще убие майка си – тя се усмихна през сълзи. Знаеш ли какво му отвърнах, Парменон? Нека ме убие, стига да царува! – Тя се засмя тихо. – Да, вярно е, в жилите на сина ми тече лоша кръв. Ахенобарб означава меднобрад – подхожда на Нерон. Как беше поговорката? „Брада от мед, лице от желязо, сърце от олово“ – тя отпи от виното.

– Гадатели под път и над път – успокоих я аз.

– Сякаш не знам! – отвърна Агрипина. – Във всичко можеш да откриеш поличби и знаци. Ти си чувал онази история, нали? Как, когато Нерон беше малък, онази кучка Месалина изпрати убийци да го удушат.

– Да, чувал съм я – отвърнах скептично. – Но по чудо се появила една змия и ги уплашила. Сметнали, че я е пратил бог Аполон.

Агрипина се засмя гърлено.

– Така ли беше? – попитах я, макар да знаех отговора. Само бях чувал за този случай, макар да присъствах в нощта, когато Месалина се опита да убие и Нерон, и майка му.

– И да, и не – продължи да се смее Агрипина. Убийците, пратени от Месалина, бяха страхливци. Промъкнаха се в стаята на сина ми и видяха змията – тя нагласи една възглавничка. – Беше безобидна като бълха, една от египетските домашни змии, които са обучени да убиват плъхове и мишки – изражението ми отново я разсмя. – Останалата част от слуховете пуснах аз, а онези страхливци не посмяха да ми противоречат. Така че вместо една змия, се заговори за половин дузина виещи се и съскащи питони, пратени от Аполон. – Тя сви рамене и докосна една от перлениите си обици. – Вярваш ли в боговете, Парменон? Хайде, кажи ми – настоя тя, – наистина ли вярваш в тях или си таен последовател на Христос и неговата сбирщина побъркани юдеи и роби! Онези, които смятат, че техният разпнат бог е възкръснал след три дни? Вярваш ли в подобни глупости?

– Не. Не вярвам в боговете, нито в Елисейските полета, в Хадес или Отвъдния свят. Как можем да вярваме в религия, която приравнява човек като Клавдий с бог? Той не можеше и да се изпикае, както трябва.

Тя се разсмя, после наклони глава, сякаш се ослушваше.

– Защо е толкова тихо? – прошепна. – Също като в гроб. Така е след смъртта, Парменон – мрак, празнота, нищо.

– Съжالياваш ли за нещо? – попита Ацерония и прехапа устни, сякаш засрамена от въпроса си.

– Да съжالياвам ли? – Агрипина изду бузи. – Ще ми се да познавах баща си, великия Германик. Ще ми се да беше тук сега. Би дал на сина ми хубав урок. Или поне майка ми. Когато баща ми оглавил легионите срещу германите, войниците се разбунтували. Бояли се, че враговете ще го победят и ще преминат Рейн. Мама минала по застрашения мост, държейки мен или някое от другите си деца и започнала да предизвиква войниците. „Изгорете моста!“, викала им тя. „Убийте ме! Затрийте детето на Германик!“ – Агрипина отпи от чашата. – Те не посмели. Веднъж попитах мама какво е щяла да направи, ако бяха подпалили моста. „А“, отвърна тя, „щях да скоча.“ Нашият род притежава едно завидно качество – Агрипина се протегна и откъсна едно гроздово зърно. – Всички плуваме добре.

Плуването, зелето, историята, която Агрипина ми разказа в мрачния триклиний, все още са живи в паметта ми. Домина довърши виното си и се оттегли в новата си спалня. Аз останах с Ацерония, надявайки се да се отдадем на прегръдки и целувки. Но тя си беше пийнала доста и заспа дълбоко на лежанката, затова я оставих, върнах се в стаята си и се втренчих през прозореца в нощта.

Разказът на Агрипина за майка ѝ олицетворяваше всичките ни страхове. Бяхме на кръстопът между живота и смъртта и аз исках да знам каква ще е съдбата ни. Чудех се колко дълго ще чакаме. Но на другата сутрин пристигна главният шпионин на Агрипина в Рим, капитанът на кораб Креперий. Беше мръсен, рошав, небръснат и миришеше на мърша. Едва не падна от коня си. Агрипина лично му помогна да стигне до банята и изкрещя на прислужниците да донесат храна и вино, които настоя да опита преди него. Потопен до брадичката в сапунена вода, Креперий жадно отпи от виното.

– Мислех, че си мъртъв! – обвинително каза Агрипина.

Тя седна на ръба на ваната, потопа крака в мръсната вода и яростно изгледа най-верния си шпионин.

– Къде е Сикул?

Креперий отвори очи. Имаше конско лице и рядка червена коса; излегнат във водата приличаше още повече на крантата, която яздеше, с дългото си набръчкано лице и зъбата усмивка. Преди да отговори, отпи от виното.

– Сикул е мъртъв! – Креперий огледа банята, взирайки се през кълбата пара.

– Тук сме само аз и Агрипина – уверих го. – А вратата е заключена и залостена отвътре.

– Имах поне дузина шпиони около сина си! – гневно възкликна Агрипина.

– Вече нямаш нито един – отвърна Креперий, без да си прави труда да отваря очи. – Помниш ли актьора Росций? Той вече няма да се качи на сцената, защото вътрешностите му се възпалиха и разложиха цялото му тяло, превръщайки го в леговище на червеи. Той нае роби, които да го къпят, но всичките му дрехи, съдове, ваната и храната му бяха заразени – Креперий плесна във водата. – Росций прекарваше по-голямата част от деня в банята, но безполезно – паразитите продължаваха да се сипят от всяко отвърстие на тялото му.

– Отрова ли? – попита Агрипина.

– Естествено! – изсмя се шпионинът. – Вероятно му е била дадена от една от робините на Попея. Затова много внимавах какво ям и пия.

– А какво стана със Сикул? – попитах аз, припомняйки си дребния сицилиец с буйна черна коса и вечно засмяно лице.

– Претърсих цял Рим, за да го открия – отвърна Креперий, – но не намерих и следа от него. Според слуховете шпионите на Нерон го заловили, изрязали му клепачите и го затворили в сандък, набоден с шипове. Знаем го, само защото чух анекдот, че смъртта на Сикул не била в резултат на болка, а на безсъние. След това реших да напусна Рим. Крих се поне седмица. Когато реших, че моментът е назрял, изхарчих всичкото си сребро за този кон и избягах.

– Значи се започва – прошепна Агрипина.

– О, да. Нерон публично те нарича „най-добрата от всички майки“, а тайно заговорничи. Вече нямаш ни един приятел в Рим – всички, които си покровителствала, са или купени, или убити. Ако се върнеш в града, няма да излезеш жива оттам.

– И кой стои зад всичко това? – попита Агрипина. – Не може да е синът ми! Някой е завладял сърцето му и диктува желанията си!

Креперий отвори очи и се усмихна лениво.

– Домина, мисля, че става дума за друга част от тялото на Нерон. Попея е царицата на деня, както и на нощта. Тя е императрица във всяко отношение – освен по име.

– А синът ми? – Агрипина бързаше да смени темата на разговора.

– Отдава се на обичайните си развлечения. Предрешен като роб, събира група гуляйджии и падне ли мрак, обикалят улиците.

– Тигелин! – възкликна Агршшна.

– Тигелин е само един от тях. Той организира забавленията. Причакват минавачите, ограбват ги, събличат ги и ги захвърлят в канавките. Обикалят ханове, кръчми, домове с лоша слава. Нито една жена не е в безопасност. Помниш ли сенатор Юлий Монтан? – Креперий избърса лицето си. – Една нощ Нерон, преоблечен, нападнал жена му. Монтан я защитил и хубаво напердашил сина ти. Императорът избягал. По-късно Монтан разбрал кого е нападнал и отишъл в двореца да се извини. Да си беше мълчал, глупакът! Синът ти казал само: „Ти удари Нерон и все още дръзваш да живееш!“ Монтан се усетил и се самоубил. Сега синът ти обикаля из Рим, придружен от група гладиатори, които да го отбраняват.

– Защо? – попита Агрипина. – Защо е толкова глупав! Не може ли Сенека да му повлияе?

Лицето на Креперий застина. Той взе кърпата от ръба на ваната и избърса лицето си.

– Домина – прошепна дрезгаво, – никой не знае какво предстои. Нерон се променя. Става неудържим и отвратителен под въздействието на Тигелин.

– Калигула! – Домина произнесе думата, преди да успее да се овладее.

– Да – съгласи се Креперий. – Всички говорят, че Калигула се е завърнал.

Агрипина рязко обхвана лицето си. После уплашено се загледа в изпълненото с пара пространство, сякаш виждаше пред себе си Калигула, Ботушчето, своя луд, развратен и покварен брат, който си въобразяваше, че може да се люби с луната.

– Невъзможно! – Най-накрая тя поклати глава и се изправи. – Това е невъзможно! Ще говорим довечера, Креперий! Ще организирам пиршество в твоя чест!

И тичешком изскочи от банята.

Но скоро се възстанови, повика готвача и слугите, даде нареждания за празничната вечеря. Не се събрахме в триклията, а в мраморната пристройка откъм източната фасада на вилата, откъдето имаше изглед към морето. Беше прекрасна вечер в началото на пролетта, топла и изпълнена с аромата на зараждащата се зеленина. Агрипина се държеше така, сякаш все още бе императрица на Рим. Мраморните стълби оживяха, осветени от безброй факли и свещи. Подът бе премежен, измит и поръсен със златист пясък. Масите и лежанките бяха покрити със златоткани покривки, бродирани кърпи със сребристи ресни бяха струпани

върху полираните масички, предвидени за виното.

– Винаги дръж съдовете с виното пред очите си, покрити с кърпа – предупреди ме Агрипина. – Това предпазва и от мухи, и от отровители.

Бяхме само четирима. Домина, аз, Ацерония и Креперий. Готвачите на Агрипина надминаха себе си. Поднесоха ни скариди, охлюви и стриди, задушени в хиоско вино, печено прасенце, пълнено с месо и риба, дори минога, гарнирана с други морски дарове. Агрипина изглеждаше великолепно с перлените си обици и огърлица, в снежнобяла стола, поръбена с пурпурно и златно, и изящни сандали със златисти връзки. Отпусната на лежанката, тя приличаше на Венера, очакваща да бъде изваяна от някой прочут римски скулптор. Отпивахме от виното си, докато Креперий ни разказваше клюките от Рим. Младият актьор Апий, перчейки се с уменията си, хвърлил круша във въздуха и я погълнал, но се задавил и умрял. Някакъв луд на име Махеон се покатерил върху олтара в храма на Юпитер и изрекъл ужасяващи прокоби, преди да убие себе си и палето, което носел; а движението из Рим било по-ужасно от обикновено.

– Шумът би събудил и мъртвец – промърмори Креперий. – Носилки, каруци, няма никакъв ред.

И после произнесе думите, които по-късно щях да си припомня.

– Синът ти вече не понася града. Твърди, че в него няма нищо, което един добър пожар да не може да оправи.

Внезапно поя хладен бриз и смрази потта и разговора ни. Чувах само далечния рев на морето, прибой на вълните и крясъците на чайките, които се връщаха към брега, изпреварвайки залеза.

Агрипина внимателно бе слушала брътвежите на Креперий, докато робите разчистваха масата. Когато те се оттеглиха, тя свали обичата от дясното си ухо. Пусна я в каничката с оцета и я наблюдава, докато се разтвори.

– Така е правела и Клеопатра – прошепна тя. – Гледала как безкрайно скъпият бисер изчезва. – После се усмихна. – Това бил нейният дар за боговете.

– Мислех, че не вярваш в тях – вметнах аз. Агрипина повдигна пренебрежително едното си рамо.

– За боговете – прошепна тя – или като жертвоприношение преди мрака. Какви други новини от Рим носиш, Креперий?

– Чайките се смятат за деликатес. Амерлий е в траур, защото една от миногите му умряла.

Агрипина махна рязко с ръка.

– Говоря за важни новини – отсече тя. – Какво става със сина ми, императора?

– Сенека все още е негов съветник.

– Великият философ – подигравателно изсъска Агрипина.

– Бур е начело на преторианците.

– Аз го назначих – отсече тя.

– Отон се е върнал от пътешествието си.

– Така ли? – Агрипина изкриви устни. – Още ли бръсне всички косми по тялото си, за да си прави перука за голото теме? Пак ли отрива тестикулите си във всеки свещен предмет, който види, за да ги направи по-здрави и потентни? – Тя се изсмя. – Ако това стане, може и да повярвам в боговете.

– Звездата на Тигелин също се издига.

– Боговете да са ни на помощ, ако той вземе властта – тя замълча, навела глава, после го погледна изпод притворените си клепачи. – А какво става с Попея Сабина?

Креперий отпи от виното си. Наблюдавах го внимателно. Внезапно ми мина ужасна мисъл. Ами ако го бяха подкупили? Наистина ли беше верен на домина, или Нерон го бе привлякъл на своя страна, както бе сторил с останалите? Сякаш прочел мислите ми, той леко поклати глава.

– Каж ми за Попея! – настоя Агрипина.

– Тя владее сърцето на императора – отвърна Креперий. – Съпругата му Октавия си остава в сянка. Актея – той сбърчи нос при споменаването на предишната любовница на Нерон – вече е забравена. Попея владее Рим като богиня. Крие лицето си с воал и постоянно се моли да умре, преди снежнобялата ѝ кожа да се сбръчка от възрастта.

– С удоволствие бих ѝ помогнала – промърмори Агрипина.

– Къпе се всеки ден в магарешко мляко. Императорът е разпоредил четиристотин магарици да бъдат на нейно разположение. Пълнят с млякото им порфирената ѝ вана. Прекарва часове, оглеждайки тялото си в големи огледала от полирано сребро. Носят ѝ балсами от крокодилска слюз и екзотични мазила за ръцете, подсушават кожата ѝ с лебедов пух и почистват езика ѝ с вейки от черен бръшлян, за да бъде кадифено мек. Масажират я специално обучени роби от Африка, разполага с майстори на благоухания от Кипър и най-добрите шивачи на Александрия. Използва шафран, за да придаде на косата си кехлибарен цвят и облива тялото си с амбра. – Креперий махна към каната с вино. – Попея носи само най-красивите перли от Червено море. Сандалите ѝ са от бяла козя кожа, а отдолу са подковани със злато. Когато върви, стъпките ѝ отекват

звънливо по настилката. Казват, че упражнява всяко движение на очите, устните, лицето и ръцете си. И че е изключително умела в любовната игра.

– А Нерон, естествено, е зашеметен! – обади се Агрипина.

– Направо е обсебен. Попея вече се разведе с Отон, но все още се преструва на колебаеща се девица.

Креперий си взе нова стрида. Агрипина се бе вторачила в някаква точка над главата му.

– Те идват за мен, нали? – прошепна накрая домина.

Надигнах се. Изглеждаше сломена. Погледът ѝ бе зареян, сякаш виждаше неща, които ние не съзирахме.

– Кой идва, домина? – прошепнах аз.

– Всички са тук – отвърна тя. – С тъмни кръгове около очите и отворени уста.

– Домина! – рязко извиках аз.

Това я изтръгна от унеса.

– Та какво казва на сина ми малката млекарка, Креперий?

– Домина, това са само слухове.

– Какво му казва? – Гласът на Агрипина се извиси до писък.

– Попея изказва съмнения, че Нерон наистина е император на Рим. „Всъщност майка ти управлява“, натяква му тя. „Все още тя взема всички важни решения.“ – После Креперий ни повтори най-жестоката подигравка на Попея. „Наричат те «императрица Нерон», а майка ти – «римски император».“

Погледнах господарката си. Тя отпи от фалернското вино бавно, както правеше, когато бе погълната от мислите си. Борбата щеше да е на живот и смърт. Попея беше опасен противник.

– Казват, че Попея – продължи Креперий – дала на сина ти подарък, увит в коприна. Когато Нерон го разтворил, в него имало само златна монета, на която била изобразена главата ти. „Защо мислиш, че ти я подарявам?“; изсъскала му тя.

– И? – прекъсна го Агришша.

– Ако трябва да бъдем справедливи, първоначално Нерон бил озадачен. „Аз съм творец“, отвърнал той. „Само това е важно за мен.“ Попея коленичила в краката му. „Ами майка ти?“; каза малката мръсница. „Тя ти спестява усилията да бъдеш император. Винаги подчертава пред хората не това, че е твоя майка, а че е дъщеря на Германик и е много по-важна от твоята поезия.“

– Кой ти каза това? – попитах аз, уплашен от въздействието, което

този разговор можеше да окаже върху опънатите нерви на Агрипина.

– Това е само слух – разпалено отвърна Креперий, но ако не опиташ нещо, не можеш да кажеш вкусно ли е или не. Ако греша, защо Нерон не идва тук? Защо не кани домина да се върне в Рим?

Агрипина шумно остави чашата си на масата.

– Парменон – тя се надигна от лежанката и ме погледна, – как мислиш, че ще стане?

– Кое? – попитах невинно.

– Как ще умра?

В стаята настъпи тишина. Дори морето сякаш чу думите ѝ и прибоят затихна.

– Той няма да стигне толкова далеч – каза Ацерония. – Ще го обвинят в майцеубийство! Как ще убие дъщерята на Германик!

– Да, не би го направил – отвърнах аз, – но други може да го сторят вместо него.

– Как? – извиси рязко глас Агрипина. – Каж ми, Парменон, как?

– Не с отрова – ще трябва да се приближат твърде много, а и знаят, че притежаваш всички познати противотрови. Пък и веднага ще ги заподозрем.

– С нож? – попита Агрипина.

– Твърде откровено и кърваво – отвърнах аз. Следата отново ще води към него. Не, домина, мисля, че бяхме предупредени. Ще бъде злополука. Нещо, което би могло да бъде обяснено – като срутилият се покрив.

Агрипина дрезгаво се изсмя. Креперий се намеси:

– А може би август Нерон ще позволи на почитаемата си майка да изживее спокойно старините си?

– Нерон може би – допусна Агрипина, – но не и Попея. Баща ми винаги казваше: „Знай врага си!“ На мястото на Попея, аз бих замисляла смъртта на съперницата си. А тя не е по-различна от мен. – Домина ме изгледа дяволито. – Тя е гладиаторът, когото трябва да победи.

– Можем да ги изпреварим – предложих аз. – Да убием Попея, като отровим магарешкото ѝ мляко. Да сложим силна отрова в пудрата, която слага върху лицето и ръцете си.

Агрипина поклати глава:

– Тя само това чака. Дебне възможност да ме обвини – Домина почука по масата с нокти. – Какво ще ме сполети тогава?

– Изгнание! – обади се Ацерония. – Може би императорът ще те прати на някой далечен остров или в дива Британия!

– Можем да избягаме! – обадох се аз. – Да отидем на север в

Германия и да потърсим защитата на някой от легатите!

Агрипина дори не ме чу.

– Доведи ми Салвара. Бързо! – щракна тя с пръсти. – Искам да я видя веднага.

Салвара беше вещица, местната знахарка, която живееше в колиба между обраслите с борове хълмове зад вилата. Изпратих прислужници да я доведат. Изненадах се, че се върнаха много бързо със старицата. Беше съсухрена, облечена в дрипи, пропити с миризмата на мехлемите и отварите, които приготвяше. От набръчканото ѝ лице гледаха младежки ясни сиви очи.

– Вече бях тръгнала насам – заяви тя с мекия си, изискан глас.

Спомних си слуховете, че преди много години е била знатна дама в Помпей.

– Откъде знаеше, че те търсим? – попитах я.

– Ще ми се да кажа, че съм го предрекла, но из цялата околност се говори, че при августата е пристигнал пратеник от Рим и тя организира пиршество. Старицата леко наклони глава встрани. – Макар че не чувам нито музика, нито песни.

– Не е такова пиршество – отвърнах аз. – Августата те очаква.

Поведох я през вътрешния двор. Агрипина пиеше по-бързо, лицето ѝ бе леко зачервено, очите – разширени и блестящи. Салвара се поклони и седна до масата.

– Знаех, че ще имаш нужда от мен.

Тя развърза малката си кожена кесийка, изсипа костите на пода, отпуши едно шишенце и ги поръси с кръв. Без да иска разрешение, взе чашата на Агрипина и отпи от нея, преди да смеси виното с кръвта. После разбърка костите, молейки се безмълвно. Никога не съм вярвал в магии, макар да съм виждал чудеса, от които косите ви биха настръхнали. Гледал съм някои от най-големите шарлатани в империята. Агрипина беше скептик като мен, но Салвара беше различна, също като евреина Йоах. Това не бяха номерата, театралните жестове и пресилените драми на професионалните измамници. Просто една стара жена, седнала срещу домина, гледаше костите и тихичко си припяваше. Звучеше като майка, която приспива разплаканото си дете. Очите ми натежаха. Тръснах глава и се огледах. Креперий и Ацерония се бяха отпуснали на лежанките, сякаш пиенето им беше дошло в повече. Внезапно в стаята стана много горещо, лъхна сух и пронизващ вятър, сякаш бяхме в пустинята.

– Какво виждаш, майко? – попита домина. – Вдигна ли се мъглата?

– Какво искаш да видиш? – чу се лукавият отговор.

– Съдбата си.

– Смърт! – дойде отговорът.

– Всички ще умрем, Салвара, но как, кога, защо?

– Не мога да кажа кога.

Някои от маслените лампи угаснаха. Мракът около Салвара сякаш се сгъсти.

– Ще се сдобря ли със сина си?

– Да, преди да умреш – отговорът прозвуча бавно и сякаш уморено.

Салвара беше притворила очи и се олюляваше напред-назад, подпряла се с пръсти на пода.

– И от кого трябва да се боя?

– От повелителя на морето.

– Повелителят на морето?

– Няма да се удавиш, домина, но се пази от повелителя на морето.

– От Нептун ли? – попитах аз.

Салвара не ме чуваше.

– Ти ще се сдобриш с него, домина, ще получиш сладка прегръдка и любяща целувка от сина си. Но помни думите ми, пази се от повелителя на морето!

Главата на старицата клюмна. Топлината се разсея. С насълзени от радост очи Агрипина вдигна безмълвно тост.

ГЛАВА ТРЕТА

„Никой не се покварява изведнъж“

Ювенал, сатири, II.

Агрипина се промени. Салвара ѝ беше казала, че ще се сдобри с Нерон и тя реши, че това е само въпрос на време. Вилата отново се оживи, музиканти и танцьорки идваха да ни развличат. Агрипина прекарваше повече време в градината, където плевеше цветните лехи и разговаряше с Ацерония. Навсякъде струеше светлина, сенките бяха изчезнали. Опитах се да я посъветвам да бъде благоразумна. Може и да ме е чула, но по нищо не си пролича. Прекарваше повече време в грижи за външността си, наемаше хора да се грижат за косата ѝ, купуваше си благоухания и благовония. Дори отиде да се извини на билетата и ни разсмя с малката пантомима, която изигра. Сърце не ми даваше да ѝ напомня, че още е на арената и че битката тепърва предстои. Щеше ли Попея да се откаже? Познавах Нерон: разглезен и покварен актьор, който би изиграл всяка роля, в зависимост от настроението си. Изразът „повелител на морето“ ме измъчваше. Какво беше искала да каже Салвара?

Понеже не съм суеверен, реших, че мога да разбера отговора само с помощта на логиката. Тъй като никой не би посмял да вдигне нож – или поне така си мислех – срещу дъщерята на Германик, а отровата бяхме изключили, смъртта на Агрипина би трябвало да изглежда като злополука. Взех нещата в свои ръце, обикалях градината нощно време, проверявах вратите, плащах на пътуващите търговци да събират новини за мен.

Когато времето се оправи и хората напуснаха града, за да се разхлаждат от морския бриз, Анций се оживи. Следващият ни гост беше онази стара лисица Квинций Вероний – плешив лихвар, с постоянно течащ нос и очи, които сякаш непрестанно плачеха. Беше забогатял от търговия на жито с Египет и харчеше голяма част от богатството си, за да отглежда пауни. Някога бе направил грешката да покани Калигула на вечеря. Лудият император пристигнал и прекарал по-голяма част от вечерта, стреляйки по птиците от терасата. Изтребил всички пауни и Вероний получил нервна криза. Оттеглил се в Кампания и прекарвал живота си в жалееене, докато не убили Калигула. Вероний беше глупак, когато всеки можеше да използва. Пристигна във вилата с тежката си

носилка, сякаш случайно, но беше явно, че е изпратен нарочно. Новините, които донесе, зарадваха още повече Агрипина.

– О, да, да – лигавеше се той над чашата с вино. Императорът, август, непрекъснато те хвали. Забрани на двама римски актьори да играят заради лъжливите им нападки срещу твоята особа.

– Ами Попея? – попитах уморено.

– Виждат я все по-рядко. Говори се – продължи Вероний, – че Нерон ще посети Бая.

Бръчките изчезнаха от лицето на Агрипина и то стана гладко и свежо като на младо момиче.

– Той ще ме посети – прошепна тя, – или ще ме покани във вилата си. Ще видите.

Вероний продължи пътя си, а Агрипина трескаво започна приготовления. И най-после дочакахме събитието. Една галера спря до брега. Преторианци замаршируваха по белия пращен път и спряха пред главния вход на вилата. Носеха покана. Божественият Нерон, император на Рим, възнамеряваше да отпразнува празника на Минерва във вилата си в Бая и желаше Агрипина, „най-добрата от всички майки“, да бъде негов почетен гост. Ако не я бях спрял, тя щеше да ги задуши от целувки. Двамата офицери преспяха във вилата с думите, че галерата ще отведе Агрипина и нейната свита през залива на другия ден.

Вилата се преобрази: прислугата тичаше напред-назад, прибираще багаж в сандъци и ковчезета и ги сваляше на брега. Агрипина изпразни гардероба си, спореше яростно с Ацерония кои обувки да сложи и коя дреха ще подхожда най-добре за този случай.

Аз пътувах с малко багаж – взех само туниката си, сандали, меч, писмени принадлежности и малко ковчеже с противоотрови за най-разпространените отрови. Освен това се сблизих с двамата преторианци. Бивши центуриони от легионите в Германия, те се радваха да бъдат далеч от двора и да опитват най-доброто вино от избите на Агрипина, докато се приличат на слънце в градината. Представих се и им споменах, че баща ми е бил офицер във втория легион на Август. Поговорихме си известно време. Те бяха честни мъже, но се интересуваха повече от битки, жени и вино, отколкото от дворцовите скандали. Въпреки това научих нещо: беше им трудно да ме гледат в очите, а споменех ли Попея, млъкваха. Когато им напомних, че Агрипина е дъщеря на великия Германик, те се загледаха в лехите с цветя и билки. Това ми стигаше. Тези мъже не участваха в заговора, но имаха уши, мислеха бързо и долавяха подводните течения в двора. Върнах се във вилата и помолих домина да

бъде предпазлива. Но тя беше в едно от августейшите си настроения.

– Парменон, държиш се като стара рибарска съпруга! – отсече тя. – Императорът е дошъл в Бая. Синът ми се върна.

– А това може би означава, че ще умреш! – изсъсках аз.

Агрипина бързо отиде до вратата, затръшна я и се върна, пронизвайки ме с пламтящи очи. Беше съвсем близо до мен. Усещах аромата на билките, с които ароматизираше дъха си, забелязах петънце от вино в гълчето на устните ѝ.

– Няма значение, Парменон. Дори да умра в ръцете му, това ми стига. Разбираш ли ме?

Винаги го бях подозирал. Агрипина обичаше Рим и властта, поздравите на легионите, правото да назначава и уволнява, да раздава живот и смърт. Но най-много от всичко обичаше Нерон.

Потеглихме късно следобед. Робите носеха багажа към брега, където лагеруваха моряците. Качиха ни на галерата, вдигнаха платната и под плющенето на платната и пляска на греблата поехме към очакващия ни Бая, потънал в блясък.

Агрипина се бе излегла на кърмата, заобиколена от Ацерония и Креперий. Морето беше спокойно, набраздявано само от онези леки вълнички, които караха стомаха ми да се свива. Без да обръщам внимание на морската болест, се взирах в мъглата над водата. Чувах плющенето на платното, скърцането на руля, командите към гребците, виковете на лоцмана, резките заповеди на капитана. Чудех се възможно ли е да попаднем на засада? Беше ли това капан? Но преторианците изглеждаха спокойни. Носеха само леки брони и не биха оцелели при морска битка. Мъглата се вдигна, следобедното слънце прежуряше. Пред очите ни се появи Бая, тази люлка на греха, любимо свърталище на богатите и властните. Зелени хълмове се извисяваха над белите покриви и тъмнозелените борове, слънцето блестеше по полирания мрамор. Прозвучаха резки заповеди. Агрипина се опитваше да се овладее. Засенчила очи, тя гледаше към брега.

– Виждам шествие! – извика тя. – Погледни, синът ми идва да ме посрещне!

Проследих погледа ѝ и видях проблясващи знамена, в които преобладаваше златистото. Съзрях процесия от войници и роби в бели туники с носилки с копринени завеси, следвани от група мъже, да слиза по хълма. Агрипина беше развълнувана като момиче, което очаква да се види с родителите си. Когато умело насочваната галера стигна до брега, почетна стража от преторианци помогна на Агрипина да слезе на брега.

– Мамо! – Нерон изтича към нея с разтворени обятия.

Агрипина побърза да го пресрещне. Прегърнаха се нежно, той я целуна по бузата, шията и гърдите, преди да коленичи и да допре ръката ѝ до бузата си. Наблюдавах внимателно императора. Беше надебелял, червеникавата му коса, по-дълга и умело накъдрена, се спускаше назад към раменете му. Бръснарят я бе поръсил със златен прах. Бузите и челюстите му бяха масивни, вратът – по-дебел. Той погледна покрай Агрипина. Вечно намръщеното му чело – заради късогледството – се проясни и изпъкналите му сини очи засияха. Забелязах червеникавата му брада и мустаци и че бе облечен в бледозелена туника като поет. Той се изправи и изпъкналото му шкембе надвисна над кльощавите му крака. После пристегна бялата копринена кърпа около врата си.

– За да си пазя гласа – обясни той.

Нерон не носеше други украшения освен полирания изумруд, който висеше от златна верижка около врата му. Вече ме бе видял, но елегантно го повдигна и се взря в мен през него.

– Добре дошъл, Парменон – гласът му внезапно изтъня, лицето му доби угрижен вид и той внимателно се потупа по гърдите.

Стисна ръката на майка си и се приближи към мен, оглеждайки ме превзето.

– Твоят император те приветства.

Ръката му се стрелна напред, аз коленичих и той прочувствено ме погали по главата като куче, преди обидно бързо да премине покрай мен, за да поздрави Ацерония и Креперий.

– Можеш да станеш, Парменон – подвикна ми през рамо.

Изправих се, притеснен от подигравателния смях на малката група придружители на Нерон. Всички бяха там – самообявилият се за велик философ Сенека, стиснал гънките на тогата си, сякаш се канеше да чете венцехваление от трибуната, плешив и с грубовати черти на борец. Той не се присъедини към смеха, а вдигна ръка за поздрав. До него стоеше Бур, облечен в лека полуброня; суровото му лице изглеждаше безизразно под късо подстриганата коса, но тънките му устни бяха неодобрително присвити. Той беше роден войник и винаги готов да се впусне в битка. Тигелин беше мургав като нубиец и имаше изящни черти, но в очите му проблясваше злоба, а от грозните му устни не слизаше самодоволната усмивка. Иззад него се появи друга фигура – Аничет, дребен, с жълтеникаво лице, облечен в пурпурна роба, поръбена със злато. Ръцете му бяха дълги като на маймуна, а дълбоките бръчки около устата му само подсилваха приликата. Той първи се беше разсмял. Сърцето ми замря.

Бях забравил за Аничет, а като командир на флота в Мизен, той беше един от „повелителите на морето“ на Нерон. Бивш учител на императора, Аничет мразеше Агрипина с цялата страст на злата си душа. За кратко време долових враждебността, злобата и омразата, която лъхаше от цялата група. При Аничет и подобните му тя беше яростна и кипяща, при Сенека и Бур – студена и целенасочена.

Зад мен Нерон наричаше Агрипина „най-добрата от всички майки“ и многословно благодареше на преторианците и капитана на галерата. Всичко беше преструвка! Синьото небе, тъмната сянка на гората, белият чакълест бряг, смехът и поздравите бяха преструвка. Капанът щракна. Бяхме осъдени: Агрипина щеше да има късмет, ако не изгубеше живота си.

Нерон се увърташе около нея. Раздадоха чаши с вино, разменихме тостове. Императорът поведе майка си, обгърнал талията ѝ, отпуснал глава на рамото ѝ. Насочиха се към чакащите носилки с разтворени копринени завеси. Нерон грижовно помогна на майка си да се качи и се присъедини към нея. Преторианската стража, блестяща в броните си, заобиколи носилката в стоманен пръстен. Тигелин пусна някаква шега и Аничет изрева от смях. Дочух думата „носилка“ и се досетих за скандалните слухове, че Агрипина се опитала да прелъсти собствения си син, докато минавали в носилката по римските улици. Процесията тръгна по обградения с дървета път към императорската вила. Ацерония и Креперий се възползваха от втората носилка, но аз реших да повървя. Сенека и останалите се постараха да се отдалечат от мен колкото бе възможно, но Бур остана. Реших да не губя време в любезности.

– Колко е опасно? – попитах. – Трябва ли да се бои августата от теб?

Бур хвана китката ми и здраво я стисна.

– Запомни едно, Парменон – прошепна той в отговор, вперил неотклонно тъмнокафявите си очи в моите. – Нито един от моите войници няма да вдигне меч срещу дъщерята на Германик.

– Но други може да го направят.

– Аз отговарям само за Бур – отвърна преторианският префект, – не и за останалия свят.

Той пусна ръката ми и бързо се присъедини към останалите.

Стигнахме до гората и поехме по широката алея, която стигаше до императорската вила. Идвах за първи път, откакто Нерон бе похарчил цяло състояние, за да я превърне в дворец на боговете. Имаше мраморни колони, блестящи беседки, статуи от бял камък, градини, изпълнени с

всички познати дървета и храсти. Грижливо разположени факли и лампи разпръсваха мрака. Заради празненството навсякъде бяха поставени медни и бронзови статуи на Минерва, украсени с гирлянди от клонки и свежи цветя.

Агрипина и свитата ѝ получиха отделна шатра. Ако се съдеше по обзавеждането му, Нерон наистина я смяташе за „най-добрата от всички майки“. Не беше пестил пари, бе ѝ оказал всички почести. Дори Агрипина беше впечатлена от разточителния разкош при посрещането и в покоите ѝ. Стените и подовите на сградата бяха покрити с мозайка или облицовани с рядък мрамор и седеф. Прекрасни диаманти, специално донесени от планините на Мала Азия, разточително красяха помещението. Леглото ѝ бе от ароматно дърво, инкрустирано със злато, покрито с пухкави ориенталски гоблени, чиито бродирани арабески бяха обшити с перли. Стените на разкошната спалня бяха облицовани с ламперия, в която имаше плочки от слонова кост. Когато ги обърнеш, от другата им страна се виждаха различни картини. На тавана имаше пръскалка за благоухания, която се задействаше с едно докосване на пръста, а през стаята минаваше канал, пълен с ароматизирана вода. Агрипина беше в екстаз. Тя наистина смяташе, че този разкош е свидетелство за любовта на Нерон към нея. Императорът лично я придружи до шатрата и ѝ показа красотата ѝ, преди да се сбогува с думите, че всички ще се видим на специално организираното пиршество вечерта.

– Видя ли! – възкликна Агрипина, когато Нерон и свитата му се оттеглиха. – Това е ново начало, Парменон!

– И ще се върнем в Рим?

– Да, ще се върнем в Рим.

Тя се усмихна, плесна с ръце и извика на прислужниците и робите да приготвят покоите ѝ.

Аз се погрижих за багажа. Поговорих насаме с Ацерония и Креперий. Всичко – виното, благоуханията, завивките – трябваше да бъде проверявано за следи от отрова. Излязох навън. Беше се стъмнило, но в златистата светлина на градинските лампи видях брони: очевидно Бур беше обградил шатрата на домина с подходяща стража. Вярвах на префекта, но не и на Нерон.

Агрипина прекара останалото време до пиршеството в подготовка за него. Изкъпа се в мраморната вана, а Ацерония втри благовония и скъпи балсами в кожата ѝ. После вдигна косата си, придържайки я с фуркети, украсени със скъпоценни камъни и малки гребени от слонова кост. Облече бяла стола, поръбена с пурпур и злато, сложи си колие от

лазурит и златни гривни на китките и глезените. Изглеждаше прекрасно, когато се завъртя с разперени ръце.

– Виж, Парменон! – извика тя. – Как би могъл някой син да устои на такава майка?!

Доплака ми се от жалката сцена. Агрипина приличаше на рядка скъпоценност. И все пак великата домина, дъщерята на Германик и майка на императора на Рим трябваше да се държи като куртизанка, за да получи онова, което по право ѝ принадлежеше – обичта на Нерон.

Разбира се, императорът добре изигра ролята си и отвърна подобаващо. Вечеряхме в специална шатра от коприна, въздухът ухаеше на рози и орлови нокти. Масите бяха подредени във форма на подкова, а лежанките край тях бяха покрити със златисти и сребристи тъкани. Факли, свещници и маслени лампи, излъчващи аромат, разпръскваха мрака и, както заяви Нерон, превръщаха нощта в ден в чест на Агрипина. Той я придружи до почетното място. Аз бях настанен в другия край на масата. Радвах се, че съм там, защото можех да виждам добре присъстващите. Да бе искала Агрипина да покани всичките си врагове, не би се справила по-добре. Сенека, Тигелин, Бур, Аничет и, разбира се, голобардият Отон, който се подсмивваше тайно. Само уважаемата Попея липсваше.

Музикантите свиреха. Кани с вино обикаляха масата, звучаха тостове. Видях Нерон да намига на Аничет и кръвта ми се смрази. Това пиршество беше започнало със смях, но щеше да завърши със сълзи, дори смърт. Опитвах се да изглеждам безгрижен, правех се, че разглеждам близкия птичарник, построен във формата на храм и пълен с редки пойни птици, или мраморните басейни, пълни с жива риба, от която гостите можеха да си избират за вечеря. Прислужници и роби от двата пола, най-красивите, които можеха да се намерят в Рим, усърдно се отзоваваха на всяко желание. Опитвах се да уловя погледа на Агрипина, но напразно. Тя се интересуваеше само от Нерон. За нея всичко друго беше като въздуха, който дишахме – незабележимо.

Най-после пиршеството започна. Поднесоха риба, пилешко и дивеч, последвани от печено прасе, пълнено с живи пѐдпѐдъци, които излетяха, когато готвачът разряза корема му. Група прислужници влезе в шатрата, предшествана от флейтисти. Главният готвач носеше цял глиган върху огромен сребърен поднос. Когато разрязаха и него, се оказа, че е пълен с фазани, в които имаше пѐдпѐдъци, а в тях – овесарки. След всяко блюдо прислужниците се появяваха, за да измием ръцете и лицето си с ароматизирана вода.

После тържествено преминахме във втора шатра, където масите бяха още по-пищно отрупани. От колове висяха златни лампи, в които горяха благоуханни масла. Сложиха ни венци от рози и зад всеки гост седна по един роб, който му вееше с ветрило от птичи пера. Сервирах шербети, примесени със сняг и подправени с леко бяло вино. Танцьорки от Антиохия изиграха чувствен танц под веселите звуци на цитри и флейти. Празненството стана по-бурно. Гостите със залитане излизаха навън, за да повърнат и се връщаха, за да продължат да се тъпчат и наливат. Други се възползваха от танцьорките или робините. В ъгъла на шатрата Огон шумно се любеше с една робиня, докато друга ги наблюдаваше и окуражаваше съвкупляващата се двойка. Креперий и Ацерония седяха срещу мен и изглеждаха много пияни. Чудех се дали виното им не беше подправено с някакъв прах или отвара. Не хапнах и не пих нищо. Виждах само зачервени, потни лица, блестящи очи, чувах буйната музика, виковете и крясъците на пируващите. Както всички гости, бях претърсен за оръжие, но успях да взема един от ножовете, с които режеха месото, и да го скрия под лежанката си. Не изпусках от поглед Нерон и майка му. От време на време те се целуваха, търкаха носовете си, държаша се за ръце. Веднъж Нерон седна на лежанката ѝ и опря глава в гърдите ѝ. За мен беше ясно, че той играе роля за пред онези, които го наблюдаваха. От време на време лукаво се усмихваше на някой от приятелите си. Те веднага се впускаха в разговор с мен, разказвайки анекдоти или дребни клюки от Рим.

Аничет се приближи и седна на ръба на лежанката ми, стиснал чаша вино. Маймунското му лице се разтвори в лукава усмивка.

– Много си мрачен, Парменон – завалено каза той.

– Тревожа се, Аничет – изправих се. – Трябва ли?

– Да се тревожиш ли? – подигравателно попита той. – За какво, Парменон? Имаш храна, вино и най-вече си в компанията на своя император.

Усмихнах се на примитивния капан.

– Императорът е винаги в мислите ми – отвърнах. – Той е началото, края и същността на моето съществуване. Както знаеш, аз съм негов най-верен слуга. Има ли от какво да се боим, Аничет?

Той стана, потупа ме снизходително по рамото и се отдалечи.

Една робиня дойде да седне при мен. Беше още дете и по маслинената ѝ кожа и тъмни очи разбрах, че е египтянка. Предложи ми да легне при мен, но когато поклатих отрицателно глава, се нацупи и тръгна накъде. Аз не откъсвах очи от Нерон и майка му. Нощта сякаш щеше да

трае цяла вечност. Най-последните от виното се проявиха – един по един гостите заспиваха, проснати на лежанките или на пода. Същото стана и с Нерон. Едва сега Агрипина погледна към мен. Само за миг маската ѝ падна. Може би беше разбрала, че сладкодумните похвали на сина ѝ са неискрени и безсъдържателни. Тя се усмихна, измъкна се нежно от пианската прегръдка на Нерон и стана. Придружих я навън, в уханната тъмнина.

– Виждал ли си такова празненство, Парменон! извика тя през рамо. – Виждал ли си толкова любящ син?!

– Домина! – изтичах след нея. – Домина! – просъсках и я хванах за китката.

Тя я издърпа и я вдигна с разперени пръсти. В светлината на факлите очите ѝ проблясваха студено. Повдигна и другата си ръка като за молитва.

– Моля те, Парменон, недей. Не ми разваляй удоволствието. Ако трябва да премина в тъмнината, нека си отида щастлива – тя докосна слепоочието си. – Нека взема с мен и мечтите си.

После се завъртя и изчезна в нощта. Тръгнах след нея за всеки случай, но тя необезпокоявана стигна до шатрата. Чакащите роби с факли я съпроводиха вътре. Забелязах пазачите, сгушени под дърветата и си спомних думите на Бур: „Нито един от моите войници няма да вдигне меч срещу дъщерята на Германик.“ Канех се да се отдалеча, но чух шумолене в храстите и спрях.

– Не се оглеждай – прошепна дрезгав глас, – само слушай.

– Какво има? – попитах.

– Не говори, изслушай ме – гласът замлъкна. – Навярно сърцето на мъжа, който първи е пусал крехка лодка в жестокото море, е било обковано веднъж с дъбово дърво и три пъти с бронз.

Припомних си, че това е цитат от една ода на Хораций.

– Това ли е всичко? – попитах.

– Грубата сила, безогледно насочвана, се пречупва под собствената си тежест.

Още един цитат! Чух леко шумолене и тайнственият пратеник изчезна. Стоях, притиснал с ръка устата си. Тази кучка Салвара! Явно Нерон ѝ беше платил и тя бе очаквала Агрипина да я повика. Бе направила точно това, което меднокосото чудовище ѝ бе поръчало. Ако не бяха нейните думи, Агрипина никога не би дошла в Бая. Салвара беше заслепила господарката ми, давайки ѝ фалшиви надежди, бе заложила стръвта в капана и Агрипина бе влязла право в него. Двата цитата бяха

предупреждение и свързани, показвах, че нещо ужасно ще се случи в морето. Дори „повелителя на морето“, споменат от Салвара съвпаднаше с това. Предстоеше злополука, но всъщност убийство. Щом това станеше, предупреждението на старицата щеше да бъде използвано, за да покаже, че трагичната смърт на Агрипина е била предопределена. Години по-късно срещнах старата кучка и ѝ прерязах гърлото.

Цяла нощ се въртях и мяхах в леглото. Щом съмна, отидох на разходка в мъгливите градини. Музикантите отдавна си бяха легнали, а робите и слугите дояждаха остатъците от пиршеството. От гостите нямаше и следа, но един прислужник ме увери, че всички са били отнесени по леглата си. Отидох до вилата на Агрипина – тя също спеше.

Остатъкът от деня мина като насън. Слънцето се показа едва следобед. Злокобната атмосфера в императорската вила не допринасяше за настроението ми. С бледо лице и зачервени очи Нерон дойде да види Агрипина във вилата. Те гукаха и се смяха през цялото време. На тръгване той ѝ каза, че триремата ще бъде готова още същия ден, за да върне господарката ми в Анций.

– Оттук – възбудено обясняваше Агрипина – отивам право в Рим. Имам готови покои в двореца Палатин. Достатъчно стояхме в провинцията, нали, Парменон?

Тя ме изгледа предупредително. Кимнах и се приготвих за тръгване.

Когато се събрахме на брега, вече беше паднал мрак. Две редици преторианци държаха факли, за да осветяват пътя ни през камъните. Беше прекрасна ясна нощ, луната блестеше високо в небето, а хладният нощен въздух беше приятно облекчение след изпълнената с благоухания вила. Не бях присъствал на скромното прощално пиршество, което Нерон бе обявил за тесен кръг хора. Той придружи майка си до кораба, държейки я с обич за ръката. Останалата групичка се събра наоколо, когато я прегърна и целуна по устните и гърдите.

– Тези гърди – прошепна той – са ме откърмили.

Останалите придворни също се сбогуваха. Всички ме пренебрегнаха, освен Бур, който ми стисна ръка и ми пожела здраве. Канех се да тръгна, но той ме придърпа към себе си.

– С теб – прошепна той, – бих искал да живея, с теб без жалост бих умрял.

В мрака не можех да различа лицето му, но разпознах поредния цитат от Хораций. Грозеше ни опасност.

– *lacta alea est!* – отвърнах. – Жребият е хвърлен. Тръгнах с

Агрипина и останалите към кораба. Той изглеждаше достатъчно здрав, но на него нямаше преторианци, а капитанът и лоцманът не бяха в обичайните си дрехи, а само по туники и сандали. Погледнах назад към брега, където кръг от факли обграждаше бъдещите убийци. Още преди да се случи, знаех откъде ще дойде опасността. Агрипина стоеше на носа, приковала очи на брега. Нерон извика нещо. Вятърът отнесе думите му, но дочух подигравателния му смях. Агрипина му прати целувки и отиде да полегне на кушетката под навеса на кърмата.

Чуха се команди и корабът тихо се понесе напред. Греблата ритмично разцепваха водата, всеки удар беше предшестван от вика на капитана. Бризът донесе до нас мирис на бор и цветя. Биремата набра скорост. Когато светлината от факлите на брега изчезна, се възцари странна тишина. Агрипина лежеше на кушетката под навеса, а Ацерония и Креперий бяха коленичили от двете ѝ страни. Разходих се по палубата, оглеждайки всяко кътче. Не виждах нищо подозрително. Беше ли корабът повреден, за да потъне? Но това би застрашило и живота на екипажа. И той ли участваше в заговора?

– Парменон! – извика Агрипина. – Престани да се промъкваш като котка, изнервяш ме.

Не ѝ обърнах внимание. Тя извика отново, когато тръгнах по стълбите към мястото, където стояха капитанът и лоцманът. Опитах се да ги заговоря, но те се направиха на много заети. Отидох до перилата и се взрях в приближаващия мъглив бряг.

– Защо не ни придружават преторианци? – попитах. – Почетна стража?

– Не знам. Аз си изпълнявам заповедите – промърмори капитанът.

Слязох от платформата. Агрипина и Ацерония обсъждаха събитията от предишната нощ. От време на време домина прекъсваше разговора, за да нареди на Креперий какво да вземе, когато заминат за Рим. Беше ми ядосана. Още бях напрегнат и усещах предстояща опасност. Вдигнах поглед и видях, че капитанът е застанал до перилата и се взира в нощта. Носеше фенер, окачен на кол. Сигнали ли даваше?

– Домина! – прошепнах аз.

– Парменон, повърщай, спи или седни!

Вятърът се промени. Дочух леко поскърцване и шум от гребла. Капитанът размахваше фенера. Бързо се изкачих по стъпалата, изтичах до перилата и се загледах в нощта. Когато мъглата се разсея, ахнах от ужас. Огромна бойна трирема с нос, издялан във формата на свиреп орел, се носеше към нас и явно възнамеряваше да се блъсне в кораба.

– Агрипина! – изкрещях.

Отдолу настъпи паника, когато някои от гребците видяха чудовището, което се канеше да ни смачка. Чух шум зад себе си и се обърнах, стиснал ножа си. Без колебание замахнах към корема на лоцмана. Тоягата падна от ръката му, когато той се свлече, давейки се в кръвта си. Капитанът се хвърли напред и ме замери с фенера. Отскочих встрани и забих ножа си в гърдите му. После изтичах надолу, но беше късно: триремата ни блъсна с трясък. Навесът, скриващ Агрипина, падна и един от коловете удари силно Креперий по слепоочието. Нищо не можех да направя за него. Повдигнах навеса и измъкнах Агрипина от кушетката. Ацерония пишеше и аз я зашлевих, отхвърляйки я встрани. От тъмнината наизскачаха силуети. Сега триремата избутваше биремата, заплашвайки да я обърне или да я смачка под тежестта си. Нощният въздух беше изпълнен с писъци. Разкъсах столата на Агрипина, отидох до борда на биремата, който вече беше съвсем близо до водата и я прехвърлих зад него. После с Ацерония я последвахме в студената вода.

– Плувай! – изкрещях.

Агрипина не дочака втора покана. Лека и бърза като делфин, тя се понесе напред, опитвайки да се отдалечи колкото се може повече от потъващия кораб. Последвах я, но зад мен Ацерония се давеше и викаше. Агрипина беше чудесна плувкиня, но не и прислужницата ѝ. Погледнах назад, видях светлина на фенер и чух виковете на офицерите на триремата. Ацерония беше обхваната от паника. Тя заплува обратно към триремата, точно в светлината на факлите и фенерите.

– Помогнете ми! – изкрещя тя. – Помощ! Аз съм императрицата!

Едно гребло се насочи към нея – обичайният начин за вадене на човек от водата. Ацерония заплува към него. То се издигна рязко и вместо да ѝ позволи да се хване за него, я удари силно по главата. Тя се завъртя. За няколко мига видях бялото ѝ лице над водата, преди да потъне. Агрипина ме викаше. Заплувах по посока на гласа.

– Злополука ли беше? – заекна тя.

– Убийство! – отвърнах.

Хванах я за ръка и оставих вълните да ни отнесат далеч от триремата. Взирах се, но мъглата се беше съгъстила. Съзрях далечни светлини и си спомних, че ловците на перли често идват тук през нощта. Поех към тях, следван от Агрипина. Рибарите вече знаеха, че нещо не е наред. Когато една от лодките им с фенер на носа се приближи до нас, извикахме за помощ. В отговор чухме гласове. Хванах се за едно гребло, уверих се, че Агрипина е направила същото и силни ръце бързо ни извадиха от

водата.

Ловците на стриди нямаха представа кого са извадили, докато Агрипина не протегна ръка и императорският пръстен блесна. Тя имаше рана на ръката и драскотина на бузата, но физическите ѝ рани не бяха нищо в сравнение с душевните. Седеше в лодката една измъчена застаряваща жена, мокра до кости, и гледаше втренчено към брега. Подкупих рибарите с няколко монети от кесията, зашита на колана ми, да ни закарат до Лукринското езеро. Те с радост се съгласиха, минаха по тесния проток и прекосиха пясъчна ивица, която щеше да ни запази от преследвачите ни. Благополучно стигнахме до брега и почти носейки Агрипина, аз се запрепвах по пътеката към собствената ѝ вила. Събудих слугите, които само я погледнах и разбрах какво се е случило. Още докато давах нарежданията си, повечето от тях се отдръпнаха – бледи и с разширени очи, а само след час почти всички бяха избягали. Настаних Агрипина в триклия и донесох метални съдове, пълни с горящи въглени, кърпи и тежки войнишки наметала от склада.

Накарах я да се съблече, изсуших я и я преоблякох, а после я увих в дебела завивка. Стоплих вино и ѝ дадох да пие. Вилата затихна, само от време на време се чуваше тропот на крака и далечен вой на куче. Агрипина отпи от виното, после повърна. Преместих я в друга част на помещението, където седнахме на столове.

– Ти си още мокър – прошепна тя. – Подсуши се.

Преоблякох се и се върнах при нея. Тя си беше възвърнала донякъде самообладанието. Гледаше през прозореца обсипаното със звезди небе.

– Ние сме създания на нощта, Парменон – прошепна тя. – Свършено е, нали?

– Отдавна е свършено – отвърнах ѝ. – От мига, когато Попея влезе в двора на Нерон.

Тя въздъхна.

– Ще трябва да си довършат работата. Няма да я оставят така. Робите и слугите избягаха. Горкичката Ацерония – една сълза се плъзна по изцапаната ѝ с въглен буза. – И Креперий загина с другите – тя ме смушка с лакът. – И ти трябва да избягаш. Ще те убият. Няма да оставят жив свидетел.

– Ще остана. Животът ми ти принадлежи, домина.

Тя се усмихна и внезапно се превърна в ослепително красивата жена, която бях срещнал преди години.

– Ти си добър човек, Парменон.

Целуна ме леко по устните и погали лицето ми с върха на пръста си.

– Ако те бях послушала.

– Още не е късно – настоях. – Можеш да избягаш, да потърсиш убежище при легионите – гласът ми се разтрепери.

Тя притисна устните ми с пръст.

– Знаеш, че не е възможно. Всеки път и пътека ще бъдат наблюдавани и завардени – тя остави чашата си и протегна ръце към въглените. – Не е ли странно, Парменон? За първи път се срещнахме на празника на Минерва, на игрите в амфитеатъра близо до Марсово поле⁶.

Стиснах чашата и мислите ми се понесоха назад.

6. Равнина, ограничена от един завой на река Тибър, първоначално използвана за обучение на войската и съответно посветена на бога на войната Марс. По-късно се използва и за триумфи. – (Бел. ред.)

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

„Горко ми, струва ми се, че ставам бог.“

Светоний, „Дванадесетте цезари: Веспасиан“

Nos Habet! Nos Habet!

Тълпата ревеше в един глас, наскачали на крака, приведени напред, хората сочеха с палци надолу: населението на Рим искаше един човешки живот. Гледах арената, където Свлиен в тракийска броня беше повалил Цалакст, въоръжен с мрежа и тризъбец. Последният не се беше бил особено добре, беше тромав и уплашен, макар че аз не разбирах много от бой. Макар да беше ранна пролет, в амфитеатъра беше горещо и душно. Миризмата на печени наденички, мазнина, човешка пот и кръв проникваше навсякъде. Свлиен се обърна и вдигна меч към императорската лежа, покрита с драперии в пурпурно и златно. Аз седях отзад. Императорът не присъстваше: Тиберий се беше установил на Капри заедно с приятелите, пороците и властта си. Рим беше останал под зоркия поглед на Сеян, градски префект и командир на преторианската гвардия.

Като дясна ръка на императора, Сеян ръководеше и шпионите му. И тук в историята се появявам аз. Баща ми беше умрял, останките му бяха заровени някъде из Тевтобургската гора, а майка ми не живя дълго след него, беше се стопила от мъка. Но преди да умре, беше наела писар и му бе продиктувала писмо до далечния си родственик Сеян. Той не ме беше посрещнал лично, а бе възложил тази работа на един от подчинените си. Бях очаквал пост в армията, тъй като имах опит във военните дела или – предвид образованието ми – длъжност в съда или съкровищницата. Вместо това помощникът на Сеян (забравил съм името му, но помня лицето му) седна на ъгъла на една маса и внимателно ме огледа.

– Не приличаш на римлянин – той стана и започна да се върти около мен, спирайки поглед на всеки сантиметър от ниско остриганата ми глава. – Доста си мургав. Сигурен ли си, че си римлянин? Бих се обзаложил, че си нумидиец или мавританец.

– Римлянин съм. Семейството на майка ми има иберийска кръв.

– Аха – отвърна той. – Виждам, че можеш да пишеш и четеш, служил си във войската и че баща ти е бил убит в Германия.

– Беше центурион – казах аз. – Във втори легион на Август, докато Квинтилий Вар не ги затри.

– Тихо! – Той ме потупа по рамото. – Първият урок от императорския двор е никога да не споменаваш Квинтилий Вар, легионите или поражението им.

Той се отдалечи, сякаш потресен от думите ми. Седях и зяпах. Беше прав. Никой не искаше да знае за Вар и как беше повел легионите си из заснежените гори само за да попадне в засада. Казват, че клането продължило почти седмица – след като разбили легионите германите ги преследвали сред тъмните, населени с демони дървета. Когато Германик го последва, за да възстанови честта на Рим и отмъсти за погубените си орли, откривал останки от армията на Вар в продължение на километри: купчини кости из блатата, черепи, заковани за дърветата, овъглени останки по олтари или скелетите на принесените в жертва в тръстикови клетки.

– Ти си роднина на господаря Сеян, но много далечен, нали? Поразпитахме за теб, Парменон. Казват, че си мрачен и необщителен, но добър слушател. Вярно ли е?

– Нали слушам какво ми казваш – отвърнах.

Той се разсмя.

– Имаме нужда от хора като теб. Господарят Сеян има нужда от очи и уши. Ще бъдеш ли негови очи и уши, Парменон?

Знаех всичко за Сеян.

– Имаш предвид шпионин, доносник?

Лицето ми остана безизразно, но бях бесен. Може да съм всичко, но не и предател. Този човек ме обиждаше. Самият Сеян ме обиждаше, но аз няхах семейство, перспективи или пари. Освен това, ако откажех предложението, несъмнено щеше да ми се случи нещо неприятно. Хора като Сеян не биха позволили никому да откаже и да си тръгне.

– Ще бъда негов верен слуга – отвърнах аз и тайно склочи пръсти, както когато излъжех като дете.

– Добре – възкликна мъжът. Отметна наметалото си и седна зад писалището. Бяхме в скромна малка стаичка в една от пристройките на двореца Палатин. Той взе парче пергамент.

– Познаваш ли домина Агрипина?

– Коя точно? – попитах.

Мъжът отново се разсмя.

– Младата. Само шестнадесетгодишна и много сладка, както казват мъжете.

– Говориш за дъщерята на Германик!

Беше ми приятно да му го напомня. Той сбръчка чело, осъзнавайки

грешката си. Можеше да се шегува безнаказано с много неща, но никой не се шегуваше с великия римски герой Германик, военачалникът, завладял Германия, за да възстанови честта на Рим.

– Добре – той се изкашля. – Домина Агрипина има нужда от писар, от секретар.

– А ти от шпионин – добавих аз.

Той повдигна вежди и се усмихна лукаво.

– Много си прям – прошепна.

– Искам да знам съвсем точно какво трябва да правя.

– Мисля, че си наясно. След една седмица, на празника на Минерва – той цъкна с език – префектът Сеян ще бъде патрон на игрите в чест на цезаря. Агрипина и семейството ѝ – на устните му пропълзя злорада усмивка – или поне каквото е останало от него, ще бъдат гости в императорската ложа. Ще получиш разрешение да се присъединиш към тях и ще можеш да се представиш на домина Агрипина.

– И какво ще стане, ако не ме иска?

– Пет пари не давам дали те иска – имитира ме той. – Нито дали те харесва. Ще носиш писмо, подпечатано от префект Сеян, в което ясно се заявява, че вече работиш за нея – той се почеса по бузата и отпъди една муха.

Погледнах към бюста на Август Тиберий зад него. Скулпторът го беше разкрасил, беше излъгал безсрамно. Главата му беше като на млад гръцки атлет, с пригладена назад коса, която разкриваше благородно чело, дълъг нос, хлътнали очи и голяма уста. Бях виждал Тиберий отдалеч. Кожата му беше покрита със струпеи, дясното му ухо стърчеше, беше изгубил зъбите си и казваха, че дъхът му вони като канавка. Естествено, подобни наблюдения пазех за себе си. Мъжът извади свитък пергамент, а после малка кожена кесия, която издрънка. Бях нает. Взех писмото и парите и един роб ме изпрати през задния вход.

Затова сега, на празника на Минерва, седях в императорската ложа и гледах как един мъж се приготвя да умре. Честно казано, не бях следил боя. Повече ме интересуваше домина Агрипина, която седеше до двете си сестри на една от високите пейки в задната част на ложата. Чудех се къде е брат ѝ Гай Цезар, по-известен като Калигула, Ботушчето, но после се сетих, че Тиберий беше решил да го вземе със себе си на Капри.

Бях очарован от домина. Тя беше само на шестнадесет, но се държеше като два пъти по-голяма. Облечена бе с обичайното си изящество – бяла стола и бродиран шал, който бе преметнала върху блестящата си

черна коса. Друг от подчинените на Сеян ме беше представил. Докоснах се до уханната ѝ ръка и предадох писмото. Тя развърза пурпурния шнур, прочете ръкописа, хвърли го на земята и изобщо не ми обърна внимание.

Разгледах лицето ѝ, високите скули, леката издутина на дясната ѝ буза, която се дължеше на двойния ѝ кучешки зъб и издадената долна устна, която ѝ придаваше вид на вечно нацупена. Но очите ѝ приковаха погледа ми. Не можех да реша дали са тъмносини или черни, но бяха големи, блестящи и изпълнени с живот. Тя се беше взряла в мен, сякаш недовиждаше, но това бе само превземка, заучен жест. Засенчени от дълги мигли, очите ѝ сякаш току-щр се пробуждаха от дълъг, чувствен сън. Докато наблюдаваше Свлиен, от време на време връхчето на езика ѝ се показваше между устните. Като изключим това, тя седеше неподвижно, стиснала ръце в скута си. После изведнъж се обърна и каза с неочаквано плътен глас:

– Сигурно се чудиш къде е съпругът ми.

– Домина – отвърнах, – това не е моя работа.

– Напротив – дръзко отвърна тя и леко се приведе към мен.

Усетих аромата ѝ, лек, но изтънчен, напомнящ мириса на сандалово дърво.

– Това е твоя работа Парменон. Нали шпионираш? Елий Сеян ще те пита: „Къде беше по време на игрите съпругът на малката кучка Домиций Ахенобарб?“

Говореше, все едно бяхме сами. Агрипина беше хитра и внимателно бе подбрала момента. Всички останали крещяха и тропяха с крака, приковали поглед в арената, включително шпионинът, който несъмнено ме наблюдаваше, за да се увери, че аз следя нея.

– Съпругът ми – продължи тя и очите ѝ се разшириха – е в някой бардак по пътя към Остия. Несъмнено е пиян и заровил глава в скута на някоя уличница. Той мирише на пръч и се държи като такъв, но не мога да се оплача, след като самият ни божествен император ми го избра за съпруг. Все пак си запазвам правото да избирам с кого да си легна. Е – усмихна се тя, какво мислиш? Трябва ли да умре Цалакст?

– Домина, би трябвало да живее.

– Съгласна съм.

Тя протегна ръка с вдигнат нагоре палец от императорската ложа.

– Vivat! – извика. – Да живее! Да живее!

Хората се заобръщаха. Аз преместих стола си, взирайки се в събраните нотабили – военачалници, сенатори, жреци и весталки. Потърсих

слабото, мрачно лице на Сеян, посивялата му коса, сресана грижливо напред, милата усмивка и раздалечените очи. Той също бе чул вика на Агрипина. Обърна се усмихнат, почеса върха на носа си и присви очи, сякаш търсеше онзи, който вика различно от тълпата. Видя Агрипина, намигна и вдигна ръка. Преместих се напред, за да погледна на арената. Свлиен беше свалил шлема си. Стоеше облян в пот, вдигнал меч за поздрав и чакаше знака на Сеян. Префектът протегна ръка с изпънат палец. Знаех, че ще пощади живота на Цалакст, но в този миг падналият гладиатор направи нещо глупаво. Докато Свлиен беше с гръб към него, може би, защото не можеше да издържи на напрежението, Цалакст вдигна тризъбеца си и замахна към откритото бедро на противника си. Но Свлиен беше бърз – може би бе съзрял сянката му или бе чул нещо – отдръпна се встрани, обърна се и заби меча си в оголеното гърло на Цалакст. Тълпата изрева одобрително. Ръката на Сеян падна. Той сви рамене и се изправи с протегнати ръце, за да приеме не само поздрава на победителя, но и овациите на тълпата. Агрипина седна и поклати глава.

– Глупак – каза тя. – Но повечето мъже са такива, нали, Парменон? Мислят с топките си и им липсва търпение.

После се обърна и се присъедини към възхвалите на Сеян. Погледнах към земята. Свитьъкът, който бе хвърлила там, вече го нямаше.

След игрите я последвах в Домус Ливия в Палатин. Някога къщата беше принадлежала на съпругата на Август, но сега Ливия бе мъртва и се бе превърнала в богиня. Е, не съвсем, тъй като синът ѝ Тиберий се колебаеше дали да ѝ окаже тази чест, но хората я смятаха за такава. Те почитаха Ливия като образец на целомъдрието. Предполагам, че са били прави, защото всички други жени от семейството ѝ бяха трупали любовници със същия глад и удоволствие, с които гладният грабва комат хляб. Домът ѝ някога е бил палат, но Тиберий или по-скоро Сеян го бяха оставили да западне. Стъпалата бяха изядени, боята се лющеше, баните бяха мръсни и прашни, водопроводът течеше. Липсата на пари си личеше по липсата на маслени лампи, по избелелите възглавнички, петната по лежанките, по столовете и масите, които се люлееха, щом ги пипнеш.

Агрипина имаше стая на първия етаж с изглед към прашния двор. Веднага щом се прибра, тя ме покани там. Лежеше на кушетка под прозореца, облегната на възглавница и се вираше в тавана. Сандалите и шалът ѝ лежах на пода. Тя потупа мястото до себе си.

– Ела тук, Парменон.

Вчера скитах по тесните улички на Рим, а сега една представителка

на императорското семейство ме канеше да седна на лежанката ѝ.

– Хайде! – подкани ме тя. – Седни тук. Няма да те ухапая – после се усмихна палаво. – Засега.

Направих крачка напред.

– Не, първо отвори вратата. Бързо! Виж дали няма някой в коридора.

Послушах я, но галерията беше празна. Прашинки танцуваха в лъчите на бледото следобедно слънце, които струяха през един от високи-те прозорци. Затворих вратата.

– Още веднъж! – тихо прошепна Агрипина. Тихо отвори вратата и погледни. Бързо и тихо!

Подчиних се, но пак не видях никого. Затворих вратата и тя ми направи знак да се приближа. Седнах на ръба на лежанката и я погледнах. Изглеждаше още по-красива: очите ѝ изглеждаха тъмносини, кожата ѝ бе гладка като порцелан, а устните сякаш бяха по-пълни и червени. Чудех се какво ли би било да я целуна.

– Ако Ливия беше още жива – промърмори тя, като се подпря на лакът, – и влезеше през вратата, щеше да накара да те удушат, а мен щеше да прати в изгнание. Чувстваш се неудобно, нали? Седнал си почти с гръб към мен, ще си изкривиш врата. Знаеш ли кой ме научи на това? Ливия. Имаше дарба да кара хората да се чувстват неудобно. Научи ме и на много други неща – тя леко ме избута от лежанката. – Коленичи.

После спусна крака, а аз коленичих пред нея. Като свободен римлянин можех да откажа, но бях заслепен. Не бях очаквал подобно нещо. Агрипина плесна с ръце.

– Ти си Парменон – започна тя – и имаш далечна връзка, слава на боговете, с онзи паяк, с онази отровна змия, префект Елий Сеян. Той е много опасен човек – тъмната сянка на императора! Човек с безкрайни амбиции! Знаеш ли, че иска да стане император? О, да. Има твърде много претенции. Все пак, ако родът на Цезар може да създава императори, защо този на Сеян да не може?

– Да, но – възразих аз.

– Но какво? – имитира ме тя. – Кой би му попречил? Ливия е мъртва от две години. Баща ми – от дванадесет!

– Братята ти.

– Друз е в затвора. Хвърлен е в подземие, наречено „Гробница“. Сеян го уреди. Ще го уморят от глад. А мама? Канеше се да питаш за майка ми, нали? продължи тя. – И за другия ми брат, Нерон. Ще ти кажа къде са те. Нерон е в Понтия, а мама – на малкия остров Пандатария.

Казват, че полудяла и трябвало да я удържат с такава сила, че изгубила едно око. Можеш ли да си представиш, Парменон? Родственицата на цезар Август с извадено око от центурион, хранена насила от потни бивши гладиатори, която се разхожда по скалите като планинска коза?

– Ами младият Гай? – попитах.

– Ботушчето ли? Той е със старата лисица на Капри. Само боговете знаят какво става с него. Както и да е – тя отметна един кичур от челото си, – казах ти достатъчно. Сега се върни при Сеян и му разкажи всички пикантни клюки – Агрипина шракна с пръсти. Хайде!

Останах на колене.

– Хайде! – повтори тя.

– Ако го направя, ще умреш.

– Да, Парменон, ти също – тя прокара пръсти през косата ми. – И двамата сме в капан, нали? Ако кажеш на подчинените на Сеян какво съм казала, ще отида при майка си или при брат си на някой самотен остров – тя посочи към пода. – Или при другия ми брат Друз в килиите долу. Но с времето Сеян ще започне да си задава въпроси и за теб, Парменон. Защо младата Агрипина е разкрила сърцето си пред един непознат? Мога ли наистина да се доверя на този Парменон?

Напрегнах уши, надявайки се, че коридорът навън е все още празен. Тази забележителна жена ме бе хванала в капан.

– Знаеш ли защо предпочитам да седя тук, Парменон? Защото вратата е дебела, а под прозореца няма корниз. Проверила съм внимателно и стените, и пода. Няма дупки за шпиониране, нито цепнатини, където да опреш ухото си. Е, какво смяташ да правиш, Парменон? Живота или смъртта ще избереш?

– Аз...

– Какво ще кажеш? – подигра ми се тя. – Че си само слуга, писар. Че си бълха на масата на Сеян.

– Защо правиш това? – попитах я.

– Не знам. Поемам риск. Наблюдавах те в амфитеатъра. Ти не обичаш кръвопролитията, Парменон.

– Винаги мисля за собствената си кожа.

– Не, Парменон, ти имаш душа и сърце. Много ми харесваш, не се държиш като шпионин. Затова ще те оплета още по-здравео в мрежите си. Нямаме много време. В този миг всички се напиват след игрите. Няма нищо по-добро от малко кръв за изостряне на жаждата за вино и чувствени наслади. Шпионите на Сеян първо ще се задоволят, после ще си спомнят за дълга си. Това е голямата им грешка – кръвта ги заслепява.

Такъв е Рим при Тиберий. Чу ли стихотворението, Парменон? – тя затвори очи:

Тиберий не просто за вино е жаден
на него дай му чаша тежка
напълнена със кръв човешка.

Потръпнах. Думите, прошепнати от Агрипина, се равняваха на предателство. И двамата можехме да бъдем предадени на палачите, за да ни удушат и да хвърлят труповете ни по Стълбата на воплите, преди да паднат в Тибър.

– Той е луд – продължи Агрипина. – Тиберий е луд или е обсебен от демон, а може би и двете. Знаеш ли какво ми каза татко, Парменон? Когато бил пълководец, Тиберий проучвал картите в палатката си нощта преди битката, когато внезапно лампите край него угасвали – тя щракна с пръсти и аз подскочих. – Просто ей така! Тиберий винаги го приемал като знак, че демонът му е наблизо и ще има късмет в предстоящата битка.

– Домина – заекнах, – не бива да ми казваш тези неща.

– Ще ти кажа и още, Парменон. Тиберий е наследник на великия Август, но е прекарал по-голямата част от юношеството си, цупейки се в заточение. Това увредило ума му. Той иска само да убива. Баща ми е мъртъв, мама и двамата ми братя скоро ще се присъединят към него и ако зависи от Сеян, аз и сестрите ми имаме – тя хладно сви рамене – може би година, но не повече от осемнайсет месеца живот. Иди и провери пак коридора, Парменон. Постои малко там, преди да се върнеш.

Подчиних се. Затворих вратата след себе си и се опитах да овладя треперенето си. Агрипина ме беше пратила вън, за да ме изпита. Всеки разумен шпионин би се спуснал като вятър не при Сеян, а към Остия, за да моли и подкупва, само и само да си осигури отплаването до западните острови или дори по-далеч. Лицето ми беше покрито с пот. Стомахът ми така се бе свил, че имах чувство, че ще повърна. Все едно да те събудят от дълбок сън, като залееят лицето ти със студена вода. Бях на не повече от двайсет и три години и дотогава животът ми беше минал като насън, бях виждал онова, което ставаше край мен, но не изпитвах почти нищо. Баща ми беше убит, майка ми, болнава жена, беше починала преждевременно. Приятелите и познатите ми бяха просто хора, с които разговарях, хапвах или спях. За един час всичко това се беше променило. Вървах нагоре-надолу по коридора и дишах дълбоко. Защо,

продължавах да се питам. Защо Агрипина ми казваше това? Всичко беше истина, разбира се. Тиберий беше болен, огорчен човек. Историите от Капри го описваха като чудовище. Един от слуховете, които се въртяха из римските кръчми, беше как рибар от острова уловил огромен кефал и, решил да зарадва императора, го понесъл през стръмните скали, за да го изненада. Тиберий бил бесен, че са го обезпокоили. Наредил на пазачите да изтъркат лицето на рибаря с кефала, люспите разранили кожата му и нещастникът изпищял в агонията си: „Добре, че не донесох на императора и огромния рак, който хванах.“

Тиберий изпратил за рака и наредил да го използват по същия начин, преди да хвърлят безпомощната жертва от скалите. Група моряци по-долу довършили рибаря, както и другите преди него, пребивайки го с гребла и куки. Окръвавеното и смазано тяло на нещастника било оставено на скалите. В Рим гладът за кръв не беше по-малък. Затворите бяха пълни, затворниците бяха лишени от светлина, храна, дори разговори. Някои от обвиняемите още при получаването на покана да се явят в съда бяха толкова сигурни, че ще ги осъдят, че за да избегнат публичния позор оставаха у дома, лягаха в горещата вана и прерязваха вените си. Ако хората на Сеян заподозряха, че това може да се случи, те нахлуваха в къщата, превързваха раните на нещастната жертва и я хвърляха в затвора. Неколцина сенатори, узнали, че ще бъдат обвинени публично, изпиха отрова, вдигайки наздравница за колегите си и проклинайки императора. Трупове им винаги бяха излагани на Стълбата на воплите, преди да бъдат завлечени с куки по прашните римски пътища към Тибър. Мъже, жени, дори деца бяха затваряни. Сеян често обикаляше затворите. Една от жертвите му, почти обезумяла от мъченията, го бе помолила да я избави от страданията ѝ.

– О, не – отвърнал той. – Още не сме станали приятели.

Подобни мисли усилваха тревогата ми, докато стоях в прашната галерия на двореца Палатин. Реших да избягам. Не бях от силните на деня римляни, така че защо да се торозя? Спрях и погледнах назад към стаята на Агрипина. Ако се върнех в нея, можеше да ме разпнат, но тя беше права – ако докладвах за казаното от нея, пак ме чакаше същата съдба. Дочух стъпки по стълбите и се скрих в една закътана ниша. Човекът бавно плъзгаше крака по стъпалата, явно се прикриваше. Дали Агрипина не бе замислила някоя жестока игра? Надникнах навън и разпознах Метел. Бяха ме запознали с него в императорската ложа на игрите. Оплешивяващ писар с тясно лице, който отговаряше за поръчката на продукти и се грижеше кухнята да бъде добре снабдена. Но сега не се

изкачваше като писар, а по-скоро като шпионин. Той тръгна по коридора и мина на пръсти покрай мен. Затаих дъх. Метел спря пред вратата на Агрипина и внимателно се заслуша. После доволен, се оттегли и отново се промъкна надолу по стълбите. Взех решение или по-скоро Метел го взе вместо мен. Изчаках, докато се убедих, че няма да се върне и отново се промъкнах в стаята. Агрипина седеше там, където я бях оставил, и потропваше с крак, сякаш заслушана в някаква далечна мелодия.

– Е? – попита тя, повдигайки глава.

Канех се да коленича пред нея, но тя почука лежанката до себе си.

– С мен си, нали, Парменон?

Кимнах. Тя свали предницата на столата, разкривайки прекрасните си гърди с големи настръхнали зърна. Взех ръката ми и я притисна към лявата си гърд. Лицето ѝ беше само на няколко сантиметра от моето.

– Закълни се в земята, морето и небето, Парменон.

Беше ми трудно да проговоря. Гърлото ми бе пресъхнало. Бе странно да чувствам ръката си, притисната до красивата ѝ гърд и прекрасните ѝ устни съвсем близо до моите, в контраст с тишината на стаята или ужасите отвъд вратата – Метел, който дебнеше като змия.

– Закълни се – изсъска тя.

Заклех се и тя ме целуна по устните, отмести ръката ми и се облече.

– Какво има, Парменон? Стъписан ли си?

– Не, домина, уплашен. Метел се промъква като лисица навън.

– За лисиците има капани.

Като прочисти гърлото си, както правеше винаги, когато беше развълнувана, Агрипина се приведе към мен.

– Тиберий е император – прошепна тя. – Той е и луд, и зъл – плъзна пръсти по лицето си. – Но и аз не съм по-различна. Във вените ни тече лоша кръв. Синът на Тиберий беше отровен.

Подскочих.

– Кротувай – тя ме потупа по коляното. – Истинският син на императора е мъртъв и точка по въпроса. Затова Тиберий има няколко възможни наследници. Гемел, който е болнав или един от по-големите ми братя. Но тях – въздъхна тя – е най-добре да приемем за мъртви, както и майка ми. Оставаме аз, сестрите ми и Ботушчето.

Гласът ѝ прозвуча подигравателно, когато спомена седемнадесетгодишния Калигула, който сега беше затворник в къщата на Тиберий на Капри.

– Тиберий – продължи тя – си има достатъчно тревоги. Но Сеян е най-голямата заплаха. Той е префект на града и командва

преторианската гвардия. Сенатът е пълен с подлизурковци, а близките му приятели командват германските легиони. Сеян е оплел мрежа, в която са хванати всички. Следващото, което ще направи, ще е да се освободи от Калигула, мен и сестрите ми, преди да имаме деца. Скоро ще ни арестуват за държавна измяна, ще ни затворят или пратят в изгнание. После със сигурност ще ни екзекутират, по-скоро рано, отколкото късно – Агрипина замълча, сякаш беше забравила нещо. – Да, да, така ще стане. Щом приключи с нас, Сеян ще се обърне срещу Тиберий и императорът ще изчезне в мрака. Сеян ще се жени за овдовялата снаха на Тиберий и ще се провъзгласи за император. Тя тропна с крак и отново про-чисти гърлото си.

– И какво можеш да направиш? Да избягаш от Рим?

Агрипина отметна глава и се разсмя.

– Да избягам от Рим, Парменон? Няма да стигна и до форума – тя опипа ръката ми. – Не тече ли във вените ти живот, не бие ли в гърдите ти сърце? Не си ли чувал за кръвна вражда? Тиберий и Сеян унищожиха семейството ми. Сега аз ще унищожа техните – тя поклати показалец като възрастване домакиня, която се противопоставя на съпруга си. – Къде е слабото място, Парменон?

– Ти си обмислила всичко, нали? – попитах.

Тя се усмихна.

– Слабото място е самият Сеян. Тиберий го смята за твърде нископоставен, за да представлява реална опасност. Но нашият император е много подозрителен по природа. В момента той се съобразява със Сеян, защото веднъж му е спасил живота. Вечеряли в някаква пещера, когато започнало срутване. Тиберий смята, че му е задължен, затова трябва да осъзнае, че дългът е изплатен и Сеян е най-големият му враг.

– И как ще постигнеш това?

– Трябва да стигнем до Капри. Агрипина отиде до вратата и я отвори.

– Ти ще го уредиш, Парменон. Междувременно кажи на Метел да се качи при мен.

Вдигнах изненадано очи.

– Хайде! – подкани ме тя. – Кажи му, че имам нужда от него!

Подчиних се на заповедта и тръгнах по галерията. Чувах викове, шум от отваряне и затваряне на врати. Празненствата след игрите бяха в разгара си. Слязох на долния етаж, където се мотаеха слугите и момичетата им, някои вече доста пияни. Метел седеше на една маса и потропваше с пръсти, сякаш озадачен от това, което се бе случило.

– Домина Агрипина иска да те види веднага – казах му.

– Така ли? Къде е била? А ти къде беше?

– Никъде – отвърнах, преструвайки се на подпийнал. – Най-добре се качи веднага.

Метел отмести стола си и ме последва нагоре. Минах по галерията и почуках на вратата. Агрипина отвори и го издърпа вътре, после тресна вратата в лицето ми. Стоях и се чудех какво ли ще стане. Чух Агрипина да се смее и звън от чаши. Дали не играеше някаква игра? Натиснах дръжката, но резето беше пуснато. Вървах по галерията, когато дочух писъците, ужасни пронизителни писъци, толкова силни, че заглушиха врявата отдолу. Затичах обратно към вратата и се хвърлих срещу нея. Отвътре се чуваше шум, сякаш някой се биеше яростно. Беше вдигната тревога. Двама преторинански стражи пристигнаха тичайки с извадени мечове. Здравеняците ме изблъскаха встрани и с дръжките на мечовете зачукаха по вратата, иззад която се чуваха писъците на Агрипина, а шумът от борба ставаше все по-силен. С помощта на столове и пейки разбиха вратата и аз последвах войниците в стаята. Метел лежеше проснат на пода, а в гърдите му зееше рана. Агрипина, с изцапана с кръв туника, беше коленичила до него и държеше кама. Столата ѝ бе разкъсана, по лицето ѝ имаше драскотини. Тя отметна косата си назад и изгледа диво войниците.

– Опита се да ме изнасили! – изсъска домина и посочи към чашите, които лежаха сред локва вино в средата на стаята. – Беше пиян.

После улови погледа ми и за миг съзрях усмивка в очите ѝ. Тя се изправи на крака, още стиснала камата.

– Така ли – извика тя – се отнасят към дъщерята на Германик? Да не съм някоя куртизанка, та слугите ми да ме опипват!

Появиха се прислужниците ѝ. Агрипина крещеше обиди, питаше къде са били. Те се опитаха да отговорят, но тя хвърли камата на пода. Сви се на лежанката, скри лице в ръцете си и горчиво заплака. Войниците, едновременно ядосани и уплашени от случилото се, грабнаха тялото на Метел и го хвърлиха през прозореца в двора долу. Реших, че е време да действам като секретар на домина. Наредих да донесат вода и кърпи, благодарих на войниците и ги помолих да излязат. Когато това стана, Агрипина стана на крака и позволи на прислужниците да почистят раните по лицето и ръцете ѝ. После използва един миг напред суетнята и ме повика с жест.

– Иди при подчинените на Сеян – прошепна тя – и им кажи, че съм от императорска кръв. Бях нападната. Един слуга се опита да ме

изнасили, настоявам да видя императора!

Агрипина стисна ръката ми и ме придърпа към себе си.

– Използвай ума си, Парменон. Дръж се, като че ли наистина си шпионин на Сеян. Кажи истината!

Тръгнах си веднага, минах по коридорите на двореца Палатин, прекосих градината. Открих помощника в същата стая, в която се бяхме срещнали първия път. Подозирам, че вече знаеше какво е станало, но когато му разказах подробностите, лицето му преbledня. Свъси вежди и започна да разделя пергаментите върху масата.

– Разбирам, разбирам – промърмори той. – Най-добре остани тук.

Мина час. Мракът се сгъсти, светлината от маслените лампи угасна. Най-после Помощникът се върна.

– Префектът иска да те види веднага.

ГЛАВА ПЕТА

„Ех, да имаше римският народ само една шия!“

Светоний, „Дванадесетте цезари: Калигула“

– И тя иска да отиде на Капри.

Излегнат на лежанката, с една ръка върху възглавницата, Сеян пишеше на коляно. В малкия триножник до него имаше пера, мастило и пемза. Той остави табличката и погледна към мен с преплетени пръсти. Сеян беше в добро разположение на духа: патриций с грижливо сресана посивяла коса, засмени очи, леко гърбав нос, избръснато и намазано с благоухания лице.

– Чух какво е станало – той се усмихна. – Вярваш ли го?

Спомних си съвета на Агрипина.

– Не.

Сеян смръщи чело.

– Радвам се, че мислиш така. Аз също не вярвам. Метел беше студенокръвен и предпочиташе момченцата пред жените. Защо му е било да изнасилва Агрипина?

Той цъкна с език.

Стоях на около три метра от него. Надявах се, че няма да надуши страха ми.

– Но Агрипина постъпи глупаво. Тя би трябвало да знае за предпочитанията на Метел. Нека да обмисля въпроса – продължи Сеян. – Агрипина те праща да доведеш Метел в стаята ѝ, после заключва вратата. Почти веднага започва да вика и крещи и когато преторианците разбиват вратата, Метел, един от шпионите ми, лежи на земята с кама в сърцето. Агрипина се държи като истерична кучка и иска да бъде изпратена в Капри, за да се оплаче на императора – той въздъхна. – Честно казано, не смятам, че той ще ѝ повярва.

Сеян наведе глава и отново цъкна с език. Огледах покритата с мрамор стая. Пурпурни и златисти драперии скриваха стените, а две ронещи се надгробни плочи, които трябваше да напомнят за смъртта, стърчаха от двата края на лежанката. Дали по този начин Сеян искаше да спласи посетителите си или наистина такава е била стаята за писане на великия Август? Столовете и масите бяха скъпи, повечето египетски, както и статуетките – на Апис, Хермес, танцьорка – и сребърната

поставка за лампи, изработена във форма на дърво. По-късно Агрипина ми обясни, че всичко е било плякосано от двора на Клеопатра. По онова време това не ме интересуваше, усещах само горещината и мрачното мълчание. Драпериите леко потрепнаха, погледнах надолу и зърнах под тях връх на обувка. Сеян не беше глупак: преструваше се, че не се бои от никого, но стаята беше пълна с войници с извадени мечове, готови да го защитят или да изпълнят и най-малкия му каприз. Той продължаваше да цъка изнервящо с език, ту по-бавно, ту по-бързо, сякаш в такт със сърцето ми. Сведох очи към пода и заизучавах мозайката, която изобразяваше Деметра, издигаща се над житните поля.

– Чудя се – усмихна се Сеян, – скъпи родственико, дали ти не си част от този заговор.

Той взе звънчето и енергично позвъни. Една врата се отвори и се появи помощникът. Сеян не си направи труда дори да обърне глава.

– Кой е в стаята отдолу? – попита той.

– Тибул.

– Да, нашият самоук поет, който се смята за новия Вергилий. Някакъв напредък?

Помощникът поклати отрицателно глава.

– Заведи родственика ми Парменон долу.

Помощникът щракна с пръсти и аз го последвах навън. Мракът бе нарушаван единствено от светлината на факлата, която примигваше в подножието на стръмните стълбища с остри ръбове. Помощникът ме сграбчи за ръката и ме повлече надолу.

– Не се плаши! – извикоти се той.

Щеше ми се да бях избягал. Заговорът на Агрипина се беше провалил. Сеян беше разбрал какво е намислила. Нямах да я пуснат на Капри, а аз щях да завърша дните си на това място. Стигнахме подножието на стълбите и тръгнахме по слабо осветен коридор, който ни отведе до кръгло помещение, където видях мъже, облечени като гладиатори и сатири, чиито маски изглеждаха още по-гротескни заради трепкащата светлина на факлата. Миришеше ужасно – като от открит нужник. Гротескните фигури се отместиха и разкриха разпънато върху масата човешко тяло.

– Той не е затворник – ухили се Помощникът и посочи към мен. – Поне засега. Само му покажете.

Един от маскираните ме побутна напред. Тибул или онова, което беше останало от него, лежеше проснат върху една маса. Беше съвсем гол. Бе в безсъзнание, но напоеният с оцет парцал в устата му и без това

би заглушил виковете му. Кръв течеше от него и от масата, същата кръв, която изтичаше от малките дупчици в тялото му. Замръзнах от ужас. Цялата маса беше покрита с гора от малки шипове. Тибул умираше от хиляди малки пробождания. Всеки път, когато местеха и обръщаха тялото му, остриетата разкъсваха плътта му или се забиваха още по-дълбоко в раните.

– Написал едно стихотворение – обясни помощникът. – Опитваме се да разберем кой му е платил.

– Не съм аз! – казах бързо, опитвайки се да прикрия страха си.

– Разбира се, че не си ти. Но разбра ли поуката?

– Съвсем ясно.

– Добре, добре – помощникът поднесе кутийка с благоухания към носа си. – Не забравяй какво видя.

Взрях се в мъчителите, в облените им в пот плешиви темета, в очите, проблясващи зад маските. Бяха изпълнени със злорадство при вида на друго човешко същество, разкъсвано на парчета. Последвах помощника обратно по стълбите в стаята на Сеян.

– Жив ли е още Тибул?

– Да.

– Няма да издържи до утре сутрин. Е, Парменон, участваше ли ти в лудорията на домина Агрипина?

– До известна степен – отвърнах.

Сеян ме погледна в очакване.

– Трябва да ми обясниш по-подробно, родственико.

– Домина Агрипина беше в истерия – излъгах аз. Още, когато се срещнахме на игрите, тя разбра какъв съм. „Аз съм твой секретар“, казах й. „Не“, изсъска тя, „ти си шпионин!“ Върна се в двореца, където започна да ми обещава какво ли не.

– И?

– Престорих се, че я слушам, докато тя ми нареди да изляза. Метел влезе, за да я види – аз свих рамене. Останалото знаеш.

– И би ли я изпратил на Капри? – попита Сеян.

Погледнах към тайната врата, която Помощникът беше затворил. Направих крачка напред и една от драпериите помръдна.

– Не, не бих рискувал. Само боговете знаят как би могла да напасти там.

Той отново цъкна с език. Целият бях облян в студена пот – през следващите няколко секунди щеше да се реши съдбата ми.

– И какво ще ме посъветваш, родственико?

– В очите на хората – изпелтечих – е била нападната жена от императорското семейство, дъщерята на Германик. Видях гнева по лицата на войниците. Всички ще повярват на разказа на Агрипина.

Сеян кимна, обхванал брадичка с ръката си.

– Ако я изпратиш на Капри – продължих, – може да е опасно. Но ако откажеш, можеш да бъдеш сигурен, че някой шпионин ще занесе дотам историята и императорът може да си помисли, че се опитваш да скриеш нещо от него.

– Много добре! Отлично! – Сеян се усмихна. Родственико, налей чаша вино.

Той посочи към малкото шкафче между две колони. Подчиних се.

– Не, не на мен! – излая той, когато започнах да му допълвам чашата. – Може да си ми родственик, но това не значи, че ти вярвам – той вдигна пръста си, на който имаше пръстен с огромен аметист. – В този пръстен нося отрова, ти би могъл да правиш същото. Ела, седни на този стол. Изглеждаш ми хитър, Парменон, но дали си достатъчно умен? Хайде, посъветвай ме, родственико.

Седнах на един стол на няколко крачки от него.

– Ако изпратиш обикновен пратеник – отвърнах, императорът пак може да не разбере истината.

– Какво знаеш за императора?

– Много малко. Аз съм само пращинка под сандала му.

– Да, да, така е, а аз съм този сандал.

– Тогава бих ти препоръчал да изпратиш единствения присъствал на случилото се, а именно мен.

Сеян плесна с ръце.

– Отлично, Парменон. Рано сутринта заминаваш с трирема. Ще носиш туника, сандали, наметка – нищо друго – той замълча. – Агрипина ще се опита да ти предаде писмо. Какво ще направиш?

– Ще се колебая дали да го приема, затова тя ще ме подкупи. Ще го взема и ще го дам на един от твоите хора.

Лицето на Сеян се разтвори в усмивка.

– Добре. А когато пристигнеш на Капри?

– Ще кажа на божествения император същото, което казах и на теб – че Агрипина става истерична и че Метел беше невинен.

– Останалото зависи от острия ти ум. Все пак – Сеян вдигна восъчната табличка и посочи към тайната врата, – моят помощник ще те придружи. Дай му писмото на Агрипина и той внимателно ще го проучи. Освен това ще бъде мой свидетел на срещата ти с императора и ще

ми предаде всичко, което кажеш. Внимавай, в присъствието на императора не споменавай никоя религия, нито астрологията. Трябва да коленичиш и да не вдигаш поглед. И най-вече, не гледай императора в очите. Той смята, че по този начин демоните влизат в душата му. Ако е възможно, огледай добре цезаря. Когато се върнеш в Рим, искам да знам всичко, което си чул и видял. Още нещо, Парменон – той посочи към чашата, която държах – това е отлично фалернско, тъй че го изпий.

Побързах да го послушам.

– Засега си в безопасност – промърмори Сеян. – Но прислужникът ми е получил заповеди и ако заподозре и най-малко предателство към мен, никога вече няма да видиш Рим. Можеш да си вървиш!

Бях на вратата, когато той отново ме извика. Обърнах се и видях, че седи на ръба на лежанката. Лицето му бе изгубило заговорническото си изражение.

– Справи се отлично, Парменон. Много по-добре, отколкото очаквах. Би трябвало да пийнеш още тази вечер. Имаш голям късмет.

Един пазач ме отведе обратно в покоите на Агрипина. Вече беше тъмно и градините бяха осветени от факли. Преториански стражи патрулираха открито, а други се криеха зад кипарисите, под портиците или в нишите на стените. Водачът ми офицер беше облечен в полуброня и миришеше на пот и кожа. Когато влязохме през страничната врата, водеща към покоите на Агрипина, той ме издърпа в сенките. Чух стържене на метал и почувствах как върхът на мечу му се опира в гърлото ми, точно под брадичката.

– Какво става? – прошепнах. – Не съм направил нищо.

Мъжът ме притисна към стената.

– Може ли да ти се вярва? – попита той.

Богове, бях на ръба на истерията!

– Да ми се вярва ли? – извиках. – В това змийско гнездо на кого можеш да вярваш?

– Остави го – заповяда женски глас.

Мъжът отстъпи назад.

– Имате няколко минути – прошепна той и излезе, тихо затваряйки вратата след себе си.

Агрипина се появи от мрака. Беше увита от глава до пети в тъмно-синьо войнишко наметало, което миришеше на конска пикня и конюшни.

– Бързо ми разкажи всичко! – настоя тя.

– Можеше да ме убият! – изсъсках аз. – Ти знаеше, че Сеян няма да

повярва на историята ти.

– Разбира се – дойде спокойният отговор.

– Можеше да ми подскажеш какво да кажа.

– Стига, стига, Парменон – съзрях бледото лице на Агрипина. Тя се вдигна на пръсти и ме целуна по устните. – Ти си като гладиатор, който се връща от арената и се оплаква, че е победил. Ако те бяха убили, от каква полза щеше да ми бъдеш? Посъветвах те да кажеш истината. Ти го направи и оцеля.

– Защо уби Метел? – попитах я.

– Има нещо, което Сеян не знае. Подозирах, че Метел е чул да се оплаквам от Сеян, затова трябваше да умре. Това беше също начин да привлече вниманието на Сеян към мен и теб. Така стоят нещата, Парменон. Когато имаш работа с императорска кръв, или оцеляваш, или преминаваш в мрака. Метел трябваше да умре. Аз трябваше да привлеча вниманието на Сеян. Той няма да ме прати на Капри, нали? Ще изпрати теб?

– Откъде?

Тя тихо се засмя.

– Това е единственото логично нещо, което можеше да направи.

– Ами онзи пазач? – посочих към вратата.

Агрипина обви с две ръце врата ми.

– Той ме обича, Парменон. Бил се е с баща ми в Германия. Държал е дъщерята на Германик в ръцете си, галил е гърдите ми, докосвал е тайното местенце между бедрата ми. Ако се налага, ще умре за мен.

– Но нали си омъжена!

– Какъв глупчо си, Парменон – тя притисна тялото си към моето. – И все пак се справяш много добре. Трябва да оцелеем. Ще се боря с всяко оръжие, което притежавам – тя отпусна ръце и се отдръпна. – Не разбираш ли? Щом ще заминеш за Капри, ти ще кажеш на императора истината: че съм убила Метел, защото съм истерична – тя цъкна с език. – Направи ли Сеян така?

– Да.

Агрипина се разсмя.

– Е, каква е следващата стъпка, Парменон?

– Трябва да замина утре. Всяко писмо, което ми дадеш, трябва да бъде предадено на помощника му.

– Сеян наистина ме смята за истерична глупачка! Тя изплю думите със злоба и омраза. – Някой ден – добави – ще му покажа истината.

– Защо трябваше да се срещнем така? – попитах аз. – В тъмното?

– Защото ще те следят, Парменон. Ако се върнеш веднага при мен, за да ми докладваш, ще се усъмнят във верността ти. Затова ела да ме видиш утре сутрин, преди да отплаваш. Ще ти дам писмото до императора и още нещо.

Тя се шумгна покрай мен и изчезна. Вратата се отвори и отново се появи преторианецът. Хвана ме за лакътя и ме побутна по стълбите до помещенията за прислугата – столова с маси и столове. Представи ме и се обърна към готвачката с мазни ръце, която стоеше в края на кухнята.

– Момчето има разстройство – подигравателно каза той. – Или пък е толкова уплашено, че за малко не се изпусна. Дай му да хапне нещо леко.

После се присъедини към общия смях и си тръгна, доволен, че е обяснил защо сме се забавили по пътя от стаята на Сеян дотук, където вероятно всеки мъж, жена и дете бяха шпиони на Сеян. Хапнах подлютена яхния и ръжен хляб. Спомням си добре ястието – беше ми ужасно трудно да се храня, защото ръцете ми трепереха от страх и напрежение. Имах чувството, че съм минал през огън, но съм останал незасегнат.

Последва неспокойна нощ. В сънищата ми ужасите продължаваха. Вървах из Рим, но всяка улица беше потънала в кръв. Незрящите очи на отрязани глави, набучени на копия, ме гледаха обвиняващо, устните им още мърдаха, плюеха кръв и издаваха неразбираеми звуци. Събудих се, облян в пот, пих малко вино и заспах по-спокойно. Веднъж разказах за тези кошмари на домина. Тя намигна и ме щипна по бузата.

– Това доказва, че имаш съвест, Парменон – пошегува се тя.

– Ти не сънуваш ли, домина?

– Спя като бебе – отвърна тя.

На другата сутрин тя наистина изглеждаше спокойна и невъзмутима, когато един прислужник ме заведе в покоите й. Стаята, където беше умрял Метел, вече беше почистена и разтребена. Няколко момичета се навъртаха наоколо, затова трябваше да бъда благоразумен – повечето от тях, ако не всички, бяха шпиони на Сеян. Агрипина изигра ролята си съвършено. Отведе ме до една прозоречна ниша и извади малък свитък изпод шала на раменете си. После погледна надолу към двора.

– Ескортът те чака. Дай това на брат ми Гай и на никой друг. Кажу ми, че сестра му го обича – тя се завъртя така, че да бъде с гръб към помещението. – Кажу ми – продължи бавно – да се държи като мъж и да си играе ролята. Напомни му за хербария, който му пратих. Да го проучи внимателно, за да открие начина да си замине от Капри.

Домина се обърна, сякаш да се отдалечи, но отново се върна.

– И още нещо – кажи на императора, че Сеян иска да стане Друз; затова Друз замина.

Зяпнах я объркан. Брат й Друз беше в мрачна черна тъмница под Палатин. Тя ми прати въздушна целувка, отиде до една от прислужниците и нареди да й донесат вода, кърпи и най-хубавото огледало, което могат да открият. Слязох на двора. Помощникът ме очакваше с малка кохорта войници и една голяма каруца, с която да пренесем багажа си и запасите за императорския двор на Капри.

– Готов ли си, родственико? – пошегува се помощникът на Сеян.

Огледа ме от глава до пети. Бях облечен в тъмнозелена туника и доста излиняла наметка, която си бях купил от пазара. Подхвърли ми една дрънчаща кесия.

– Когато се върнеш в Рим, ще трябва да посетиш шивача ми.

Хванах кесията и видях, че ръката му беше още протегната. Предадох му писмото на Агрипина, той счупи печата и внимателно го прочете.

– Нищо изменническо – въздъхна. – Толкова зле. Дръж! – подхвърли го на един слуга. – Отнеси това на префекта – после ми направи знак. – Хайде! Остия ни очаква!

Дадох ми да яздя една жалка кранта. Излязохме от Палатин през страничния вход и поехме по тесните, вонящи улички към портата, която водеше към Остия. Беше краят на март. Слънцето започваше да се засилва, но сезоните в Рим нямаха голямо значение. Той вечно беше пълен с каруци на търговци, колички на улични продавачи, с гостилници и винарни, навсякъде царяха блъсканица и оживление, типични за цялата империя. Войници си пробиваха път през тълпите. Моряци, идващи от пристанищата, търсеха жени. Продавачи на плодове и зеленчуци викаха и подаваха стоката си, опитвайки се да избегнат пазачите на пазара. Астролози, гадатели, магове и мошеници се трупаха навсякъде. Чух поне трийсет различни езика. Чудех се дали това е последният път, когато виждам града. Някакъв умник се пошегува с крантата, която яздех, но аз не му обърнах внимание. Скоро излязохме през градските порти на широкия път към Остия.

Една трирема ни очакваше на добре охранявания кей – личният кораб на Тиберий. Изглеждаше доста мрачна, макар да носеше императорските цветове, защото платната й бяха черни и бели, а моряците и войниците на борда бяха облечени в тъмни кожени туники и брони. Това беше най-тихият кораб, на който съм плавал и даваше представа за подозрителния ум на Тиберий. Никой на никого не вярваше и най-добрият

начин да си запазиш главата, беше да си държиш устата. На борда ни поздравиха грубо и отнесоха багажа ни. Разнесоха се заповеди и скоро излязохме от пристанището. Носът на триремата, издялан във формата на орел, пореше водата. Рибарските платноходки и лодките на търговците се отстраняваха бързо от пътя ни, разпознавайки кораба по червенозлатистия нос, посребрените перила на палубата и тъмните платна. Помощникът ми прошепна, че императорът е назначил постоянни наблюдатели с пригответни дърва за сигнален огън, готови при всяка заплаха веднага да дадат знак. Тиберий искрено мразеше Рим. Смяташе го за сборище на демони и ходеше там колкото е възможно по-рядко. Не се беше върнал дори за погребението на майка си: тялото ѝ беше започнало да се разлага, преди императорът да позволи извършването на погребалните ритуали. Понякога идваше до покрайнините на Рим, издаваше заповеди, приемаше пратеници и бързо си заминаваше.

Тиберий мразеше и религията. Нямаше време нито за римските богове, нито за които и да било други, и пренебрегваше храмовите церемонии. Но дълбоко се интересуваше от науката на халдейците; гадатели, оракули и ясновидци, които можеха да предсказват бъдещето. Най-известният от тях, Тразил, някога беше обещал на Тиберий, че ще стане император. Оттогава Тиберий се отнасяше сериозно към тези мъже и жени. Но тежко на онези, които императорът сметнеше за шарлатани. Те биваха поканени на Капри и щом приключе работата си, ги отвеждаха надолу по стълбите към морето. Ако Тиберий не беше доволен от гадателя, един силен пазач получаваше тайно нареждане да хвърли провинилия се върху скалите. Какво зловещо и заплашително място!

Скоро триремата акостира и подвижното мостче към брега беше спуснато. Бил съм на много пристанища из римския свят, но Капри беше най-тихото. За всичко се следеше строго, тук липсваха перченето на моряците и предизвикателната глъч на куртизанките. Бяхме посрещнати от командира на императорските телохранители – нисък, набит мъж в пълно въоръжение. Отначало го помислих за поредния тъпоумен здравеняк, но когато стисна ръката ми, забелязах, че под гъстите вежди блести ясен и циничен поглед. Той ме огледа от глава до пети.

– Още едно от създанията на Сеян – прошепна той. – Аз съм Макрон. – И отдръпна ръката си. После кимна на помощника и ни нареди да го последваме.

Капри беше зает изцяло от императора. Докато следвахме пътеката към върха на скалите, Макрон обясни, че на него има дванайсет вили за императора, неговите гости и прислуга. Бяха издигнати храмове и

създадени градини. Настаниха ни в една вила, недалеч от пристанището. Макрон ни осведоми, че имаме един час да се приготвим, преди да ни приеме императорът.

– Толкова бързо? – запитах, когато Макрон си тръгна.

– Тиберий не обича посетители – отвърна Помощникът. – Макар че с нетърпение очаква новини от Рим.

– Мислех, че...

– Какво? – настоя Помощникът.

– Макрон изглежда вече знаеше, че ще дойда тук!

Той сви рамене.

– Ти си имаш заповеди. Гледай да ги изпълниш.

Измихме се, преоблякохме се и хапнахме малко бял хляб с грозде. Макрон се върна и ни поведе през острова към вила от бял мрамор с колони, кацнала на ръба на скалите. Около нея бе хладно заради вятъра, който носеше аромата на екзотичните растения от градината.

Тиберий ни посрещна сам в малкия атриум, който гледаше към градината. Зърнах блестящ фонтан и стената, зад която жертвите падаха към смъртта си. Императорът седеше между две колони. Не беше отпуснат на лежанка, а приседнал на войнишки стол. Облечен бе в пурпурна роба, обточена със злато, а около врата си носеше обикновена бронзова верига. Играеше си със сребърните пискюли на възглавниците, върху които седеше. Въпреки предупреждението на Сеян, аз бързо вдигнах поглед към него. Тиберий изглеждаше ужасно: макар и оплешивял отпред, тъмната му коса беше още гъста в основата на врата, носът му беше леко закривен наляво, изпъкналата горна устна се набиваше на очи още повече заради гнилите му зъби, а слабоволевата брадичка придаваше на лицето му злобен и подигравателен израз. Тъмните му очи блестяха в контраст с кожата, която беше мръснобяла като на белосана куртизанка, подчертавана от зловонните язви, които обсипваха лицето му. Преди години Тиберий бе опитал да ги изгори с нажежено желязо. Това примитивно лечение само бе влошило нещата. Сега приличаше на прокажен.

Трябваше да изчакаме, докато Макрон му прошепне нещо. Тиберий го отблъсна и ни подкани с ръка да се приближим. Коленичихме на възглавниците пред него, свели глави.

– От Рим ли идвате?

– Да, цезаре – отвърна Помощникът. – И носим благопожелания.

– Достатъчно! – излая Тиберий като центурион на парад. – Не ме интересува нито Рим, нито какво мисли той за мен. Но разбрах, че добрият ми приятел Сеян е имал неприятности.

Помощникът замръзна. Прикрих доволната си усмивка. Бях прав: Макрон знаеше предварително защо сме дошли. Беше ли това добро предназначение? Затворих очи и си представих лицето на Агрипина. Помолех се на всички богове да оцелея от това премеждие.

– Е, казвайте! – подкани ни Тиберий.

Помощникът заговори бързо, описвайки смъртта на Метел. Отместих поглед, за да се разсея. В градината навън растяха аспержи и краставички, любимите зеленчуци на Тиберий. Те се отглеждаха в сандъчета на колела, за да могат да бъдат изнасяни на слънце и прибирани на сянка в зависимост от времето. Понякога той ядеше дни наред само тях или репички от Германия. Слушах с половин ухо лъжите на помощника, докато нечия сянка падна върху едната колона. Тиберий му каза да замълчи. Стреснат, вдигнах поглед. Новопристигнилият беше висок и прегърбен, дългите пръсти на ръцете му напомняха крака на хищна птица, а ноктите му бяха закривени и мръсни. Лицето му беше изпито и жълтеникаво, подобно на Тиберий той беше оплешивял на челото, а на тила имаше гъста коса. Мъжът приближи и застана до императора като вярно куче.

– Добрият ми племенник Гай! – промърмори Тиберий.

Дотогава вече бях свел поглед. Ботушчето определено не приличаше на Агрипина с безинтересното си лице, нечист тен и отнесен поглед. С разлигавените си устни и увиснала челюст Калигула имаше вид на малоумник.

– Продължавай – прошепна Тиберий.

Помощникът се подчини и произнесе пресекливо още няколко изречения. Тиберий потропа с посребрения си сандал – шумът отекна злобно като ритъм на барабани, придружаващ жертвата на екзекуция.

– Ти ли си Парменон?

Помощникът отново се скова. Тонът на Тиберий ми се стори по-дружелюбен.

– Да, божествени императоре.

– И ти потвърждаваш всичко това?

– Аз знам истината.

– Истината? – Последва кратък, лаещ смях. – Ако знаеш истината, Парменон, ти наистина си много щастлив човек. И двамата сте свободни.

Станахме от възглавничките, поклонихме се и заднешком излязохме от помещението. Помощникът беше много неспокоен. Високо на бузите му пламтяха червени петна, а тревогата му се засили, когато

Макрон му каза да изчака, а на мен направи знак да го последвам. Прекосих малкия атриум. Макрон ме побутна към една врата, каза ми да вляза и изчезна. Вратата се отвори и една ръка ме издърпа вътре. Гай Калигула ми се усмихна. Повярвайте ми, това беше семейство на велики актьори! Лицето му се беше променило, вече не беше отпуснато и безизразно, очите му сияеха в странен светлосин цвят, а устата и челюстта му изглеждаха по-твърди. Той ме сграбчи за рамото и аз усетих дъха на вино.

– Е? Обича ли ме тя?

– Агрипина?

– Не тя! Друзила! – отсече Калигула. Явно говореше за по-малката си сестра.

– Разбира се.

Гай облиза устни.

– Какво мислиш за старата мърша? – Очите му се разшириха и той се изхили, скривайки с длан устата си. – Така наричам Тиберий. Видя ли лицето му? Цели парчета падат от него. Боговете би трябвало скоро да го призават, нали? – Очите му проблеснаха.

Беше ли луд, чудех се. Или бе пил нещо, което разстройваше душата му и възбуждаше ума му?

– Тук ще видиш невероятни неща, Парменон, повярвай ми! Твоят придружител не ми харесва – продължи той задъхано. – Няма съмнение, че е лайно на Сеян.

Огледах стаята – беше помещение за писане с прозорец, който гледаше към градината.

– Не се тревожи – успокои ме Калигула. – Мършата не може да ни чуе. Е, какво каза Агрипина?

Предадох му съобщението на Домина и Гай само дето не затанцува от радост.

– В ръцете ми е! В ръцете ми е! – прошепна той. После се отдалечи с танцова стъпка, гротескно издължена и прегърбена, подскачаща от крак на крак фигура със странна коса, вдигнала ръце като жрец в транс. После се върна при мен по същия начин – Повтори го! Повтори го!

Предадох му пълното съобщение. Калигула не беше глупав. Въпреки възбудата си той вече го беше запомнил, затова отвори вратата и ме избута навън. Макрон ме чакаше, стиснал шлема си под мишница. Той протегна ръка. Забелязах гривната на китката му с изображение на Кастор и Полукс. Бях виждал подобна в стаята на Агрипина. Макрон ме придърпа към себе си.

– Добре се справи, Парменон.

– Откъде е разбрал императорът? – прошепнах.

Той отстъпи и се заигра с гривната си.

– Той е бог.

После се завъртя на пета и ме отведе отново при помощника, който не можеше да си намери място от нерви – ту седеше на един мраморен блок, ту скачаше и се разхождаше напред-назад.

– Това не се е случвало досега! – изхленчи мъжът. Никога!

Огледах атриума. Макрон беше изчезнал. Вратата към стаята, където седеше Тиберий, беше охранявана от двама здрави германски главорези, които стояха с щит в една ръка и изваден меч в другата. Помощникът се доближи и ме потупа по гърба.

– Надявам се, че кучката не е замислила нещо.

Цъкнах с език и се усмихнах.

– Не се бой – казах подигравателно.

Мина още час. Вратите на стаята се отвориха и Макрон ни направи знак да се приближим. Влязохме вътре. Тиберий сякаш изобщо не бе помръдвал. Гай седеше до него, неподвижен като статуя. Коленичихме пред тях.

– Ти не! – дрезгаво каза императорът.

Вдигнах поглед. Сочеше помощника. После направи знак с палеца си към стената на градината.

– Явно знаеш да лъжеш! – обвини го той. – Излъга своя император! Тогава да видим дали можеш и да летиш!

И преди Помощникът да успее да възрази, двамата германски войници, които ни бяха последвали вътре, го грабнаха за ръцете и го завлякоха в градината. Покачиха го върху ръба на парапета и го хвърлиха. Ужасени писъци раздраха тишината. Тиберий се настани по-удобно.

– Видя ли, Макрон – пошегува се той. – Казах ти, че не може да лети!

ГЛАВА ШЕСТА

„Никой трезвен мъж не танцува, освен, ако е луд.“

Цицерон, „За Мурена“

Известно време императорът седя мълчаливо, сякаш се наслаждаваше на случилото се. Калигула беше отстъпил зад него и Тиберий не виждаше лицето му, което се тресеше от смях. Двамата германски наемници изчакаха, докато тялото падна и си тръгнаха.

Дочух птичи трели и бръмчене на пчела, което ме изненада, тъй като беше още началото на сезона. Чудех се дали няма да бъде следващият.

– Коленичи, Парменон.

Подчиних се.

– Погледни ме! Забрави съветите на Сеян! Погледни ме!

Послушно вдигнах очи. Императорът съсредоточено ме разучаваше.

– Роднина ли си на Сеян?

– Много далечен.

– А можеш ли да летиш, Парменон?

– Не, цезаре, мога само да плувам.

Императорът отметна глава и зацвили от смях.

– Лъжеш ли, Парменон?

– Не знам какво е истина.

– Аха, философ. Успокой се, Парменон, няма да летиш. Повтори съобщението.

Калигула се беше отдръпнал още по-назад, но лицето му беше напрегнато. Той поклати глава непроницаемо и се потупа по бузата. „Не споменавай за мен“, искаше да ми каже.

Много неща научих по време на онзи разпит. Калигула се опитваше да оцелее. Заговорничеше срещу императора. Макрон, който би трябвало да е видял тайните му жестове, беше негов съучастник. Повторих тайното съобщение, последните думи, които ми беше казала Агрипина. Лицето на Тиберий прежълтя.

– Знаеш ли какво иска да каже за Друз? – рязко попита той.

– Не разбирам, цезаре. Друз е затворен в Палатин.

– Тя не е говорела за него – отвърна Тиберий. Синът ми също се

казваше Друз.

Преглътнах мъчително. Разбира се, бях забравил. След смъртта му слуховете бързо се бяха разнесли. Мнозина казваха, че синът на Тиберий е умрял от преяждане, но други твърдяха, че е бил отровен. Тиберий взе един орех, счупи го с ръка, сърчно извади ядките и ги изяде.

– Имам здрава ръка, Парменон. Знаеш ли, че ако ударя дете по главата, мога да му счупя черепа?

Не изчака да му отговоря, а извика Макрон, началника на охраната си.

– Искам да изпратя писма до Рим. Приятелят ни Парменон ще остане тук няколко месеца. Хайде, имаме работа, имаме работа.

Бях освободен с шракване на пръстите и принудителното ми пребиваване на Капри започна.

Тиберий действаше внимателно като паяк, плетящ мрежата си. Наслаждаваше се на играта – изпрати на Сеян писма, в които му се кълнеше във вечно приятелство и изказваше съболезнования за внезапната смърт на неговия помощник от треска. Писа му, че иска да остана при него за известно време. Дори му намекна, че ще му даде правомощия на трибун и ще му разреши да се ожени за снаха му, вдовицата на Друз. В същото време пътят от континента до острова строго се охраняваше. Разбрах също колко странен е животът на Тиберий на Капри. Понякога беше снизходителен, друг път – безмилостен. Един войник, който открадна паун от птичарника, беше разпнат върху скалите. Друг път, когато носеха Тиберий от една вила в друга, носачите се спънаха в къпинов храст: центурионът, който отговаряше за пътеката, беше бит с пръчки почти до смърт.

Сексуалните подвизи на Тиберий ме смайваха. Капри беше гнездо на похотливи интриги. Макрон беше женен за красиво чернокосо момиче на име Емилия. За да спечели благоволенieto на Калигула, съпругът ѝ се държеше като сводник и тя беше постоянен посетител във вилата на Калигула. Но обичаите на Тиберий бяха по-странни. Всички слухове за него бяха верни. Той си имаше личен вертеп, където за негово удоволствие се представяха сексуални екстравагантности. Млади мъже и жени от всички краища на империята, обучени в необичайни практики на любовното изкуство, бяха окуражавани да се сношават пред него в групи по трима или четирима, за да пробудят отслабналите му страсти. Този вертеп се състоеше от няколко стаи, украсени с неприлични картини и статуи. В него имаше и малка библиотека с еротични наръчници от Египет, за да могат любимците му да научат какво точно се очаква от тях.

Макрон ме разведе из всички тези места като римлянин, водещ провинциалист из града. Стаите бяха пищно украсени, окъпани в аромати, обзаведени с кушетки и столчета за императора и неговите любимци. В стените, пода и тавана бяха пробити дупки, през които можеше да се наблюдава тайно. „Половите атлети“, както ги нарече Макрон, бяха затворени в личните си покои. Ядяха и пиеха най-изтънчени афродизиаци и имаха строга заповед да пазят силите си само за императора. Макрон ме разведе и из гората. В нея бяха изсечени полянки, където момчета и момичета, облечени като сатири и нимфи проституираха в естествени или изкуствени пещери. Нищо чудно, че присмехулниците наричаха Капри „Дворецът на пръча“. Макрон спомена и за други извратености.

След първоначалния ми разпит от императора се превърнах почти изцяло в подчинен на Макрон. Веднъж той ме залита за Агрипина. Добре ли била? Как изглеждала? Ами съпругът ѝ Домиций? Имала ли нови любовници? Радвах се, че мога да кажа истината – че не знам нищо.

– Какво ще стане сега? – попитах го, опитвайки се да сменя темата.

– Внимавай – предупреди ме Макрон. – Тиберий лесно се ядосва и е непостоянен като луната. Изпрати писма в Рим с противоречиви съобщения. Сеян не знае дали още се ползва с благоволенieto на императора или не.

Макрон се почеса по върха на носа.

– Тиберий може да играе така месеци, дори години наред. А може да забрави или да промени решението си.

– Ами аз?

– Толкова ли бързаш да се върнеш при Агрипина? – ухили се той. – Истинска малка куртизанка, нали? Умът ѝ е като змийско гнездо. Внимавай, Парменон. Тиберий може да реши, че Сеян му е необходим.

– Ами Калигула? – попитах.

Макрон въздъхна.

– По всички закони Гай Калигула би трябвало да бъде мъртъв. За да разбереш Калигула, трябва да проникнеш в ума на Тиберий. Говоря ти направо, Парменон, защото никой няма да ти повярва, ако решиш да му повториш това, което ще ти кажа. Тиберий отглежда Калигула, както би отглеждал змия – този младеж ще бъде неговото отмъщение към Рим.

– И все пак ти го подкрепяш? – Прехапах устни, но късно.

– Така ли? – подразни ме Макрон, смръщил вежди. – Аз не подкрепям никого, Парменон, освен императора. Ти още си нов в тази игра, нали? – Той се приближи. – Помни първото и единствено правило: дръж си устата затворена.

Скоро се отегчих от Капри, а и Агрипина ми липсваше. Искаше ми се да ѝ пратя съобщение, но това би било опасно, а и глупаво.

В началото на октомври още се чудех как да уредя отпътуването си от Капри, когато в една мрачна и студена утрин Макрон ме събуди призори.

– Обличай се! – заповяда ми той. – Бързо, заминаваме за Рим!

Две биреми стояха готови в пристанището – едната пълна с моряци в полуброни, които имаха свиреп вид и бяха подчинени на Макрон, а втората – с хора от личната охрана на Тиберий. Качихме се на борда и скоро се насочихме към предварително уговореното място, някъде на юг от Рим. Не вдигнахме знамената на императора и Макрон се възползва от морската мъгла, както и от ранния час, за да избегне обичайните корабни маршрути. Лоцманът ни насочи умело и двете биреми акостираха в пясъчно заливче на няколко километра южно от Остия. Слязохме на брега като армия нашественици: бяха изпратени разузнавачи, запалиха се огньовете, приготви се закуска, поставиха се часовои. Прекарахме остатъка от деня, сваляйки запасите на брега, докато шпионите се промъкнаха обратно от Рим. Новините, които донесоха, бяха благоприятни – сенатът щеше да се събира на другата сутрин.

Когато падна мрак, Макрон поведе войските по бреговата линия. Още беше тъмно, когато стигнахме портите на Виминал, където показахме императорския пропуск и ни позволиха да влезем. Колко странно беше да се намирам отново в Рим! Отчаяно ми се искаше да видя Агрипина, но заповедите на Макрон бяха строги – волята на императора трябваше да бъде изпълнена и аз трябваше да му помогна. Заедно с моряците и войниците от личната охрана на Тиберий се отправихме към Палатин, където Макрон ги скри в малък парк. После свали бронята си и на светлината на факел се уми, обръсна и облече дрехи, подходящи за посещение в сената. Изкачихме Палатин и навлязохме в красивото сърце на Рим с набраздените колони и изящно изваяните статуи. Големият храм на Аполон, изграден от блестящ пароски мрамор и огромни врати, инкрустирани със слонова кост, се извисяваше над разкошния площад. Сенатът трябваше да се събере тази сутрин.

Чувствах се зашеметен и малко напрегнат. Всичко бе в смущаващ контраст с уединението на Капри, с гъстите му гори, зловещите тайни и мълчаливите вили. Зазори се. Макрон, който с лекота прикриваше напрежението си, седна на мраморната пейка на върха на стълбите, които водеха към храма, а аз и командирите му стояхме зад него. Когато слънцето се показа, небето стана синьорозово. Звуци от рокове и тръби

разкъсаха тишината, докато градът се събуждаше. Сенаторите се появи-ха, облечени в белите си тоги, следвани от писари и прислужници, които носеха пергамент и кожени торбички. Всички напрегнато се взираха в Макрон, който им кимна, но остана невъзмутим.

Сеян, разбира се, беше чул новината за пристигането ни и бързо се появи с антуража си. Обичайното му спокойствие и самообладание бяха изчезнали, очите му бяха зачервени и изглеждаше нащрек. Макрон стана да го посрещне, но Сеян изчака в подножието на стълбището, докато преторианците го заобиколиха в полукръг – мрачен, заплашителен обръч от стомана. Войниците бяха облечени в червени вълнени туники, с кожени наколенници и ботуши, релефни брони и шлемове, украсени с пера. Всички държаха овални щитове и бяха извадили мечовете си.

– Макрон! – Сеян вдигна ръка за поздрав. – Чух, че си пристигнал от Капри. Уморих се да те чакам. Носиш ли съобщение от императора?

Макрон извади изпод тогата си свитък и засия.

– Елий Сеян, префект на града – обяви той, – донесъл съм ти нови почести от твоя император. Ти ще станеш трибун. Императорът гори от нетърпение да използваш авторитета си, за да изкорениш размириците и измяната в града.

Облекчен, Сеян се наду. Макрон слезе по стълбите, те си стиснаха ръце и се прегърнаха. Префектът грабна свитъка, триумфално ми се усмихна и бързешком влезе в храма. Макрон го изчака и хладнокръвно зае предишното си място. Новината светкавично се разнесе из богатите квартали и останалите сенатори бързо бързо се появиха, нетърпеливи да я чуят лично. Те не обръщаха внимание на Макрон, а влизаха през огромните врати. Когато те се затвориха – знак, че съветът започва – Макрон се обърна към командирите си.

– Доведете момчетата! – нареди той.

Мъжете забързаха да изпълнят заповедта му. Чух звук от свирки и моряците на Макрон, следвани от императорската охрана, се изкачиха по стълбите и се разгърнаха в големия двор пред храма на Аполон. Командирът на преторианците, които пазеха Сеян, се обезпокои. Притеснението му се задълбочи, когато се появиха още войници, водени от Лакон, префекта на нощната стража.

– Спокойно! – извика му Макрон и се изправи. Преторианците разкъсаха обръча, някои прибраха мечовете си. Макрон подаде писмо на предводителя им.

– Последни заповеди от императора! – заяви той. Ще бъдеш повишен и възнаграден. Първата ти задача е да върнеш хората в лагера.

Командирът бързо прочете писмото, сви рамене, нави го и го прибра в колана си. После, без да се сбогува, нареди на хората си да се строят и бързо ги отведе.

Нашите хора заеха мястото им на стълбите. Той стисна ръката ми.

– Да се присъединим към достойните ни сенатори – усмихна се той.
– Сега Сеян ще узнае бъдещето си.

Влязохме в храма през една странична врата и един угрижен жрец ни поведе по мраморния коридор към голямата зала за събрания. Тя приличаше на амфитеатър с редици мраморни седалки, които ограждаха огромната статуя на Аполон Ловеца. Главният консул Регул вече беше на трибуната. Сеян седеше на най-долния ред от дясната му страна, заобиколен от сподвижниците си, и се усмихваше като триумфиращ пълководец. Мений вече бе започнал да чете писмото на цезаря, пълно с похвали за Сеян. С Макрон застанахме до вратата и наблюдавахме как сенаторите седяха мълчаливо и кимаха в съгласие с похвалите, които се сипеха върху фаворита на императора. Мений продължаваше да чете монотонно, но неусетно тонът и съдържанието на писмото се бяха променили и сега изплуваха дребни оплаквания от Сеян. Усмивката на лицето на фаворита се стопи, а останалите сенатори изглеждаха озадачени. Неколцина започнаха да се отдръпват от него, съвсем лекичко. Мений замълча и отново се върна към писмото, в което Тиберий признаваше, че се бои за собствената си безопасност, заявявайки, че е стар човек и има нужда от още войници на Капри, за да го пазят.

Сега гласът на Мений гърмеше, очевидно четенето беше започнало да му доставя по-голямо удоволствие, и той натъртено редеше думите на Тиберий: „Колкото и да ми се иска да дойда в Рим, не съм в състояние да го сторя от страх за безопасността си. Ще бъде твърде опасно за мен да бъда близо до човека, който ме предаде – Мений направи пауза, – Елий Сеян! Заповядвам да бъде задържан за държавна измяна.“

Настана хаос и смайване. Вратите в задната част на залата се отвориха и вътре нахлуха трибуни и центуриони. Макрон тихо се засмя, когато някои от сенаторите се разбягаха като кученца. Сеян гледаше втрещен.

– Чухте ли желанието на императора? – извика Макрон. – Сеян трябва да бъде задържан!

Когато човек като Сеян пада от власт, това става внезапно и бързо – както звездите падат от небето. Същите, които го аплодираха и поздравяваха, които го ласкаеха и ухажваха, когато беше влязъл в сената същата сутрин, сега се обърнаха срещу него. Посипаха се удари и ритници,

докато най-близките му привърженици се опитваха да се измъкнат. Докато Макрон си пробиваше път към тях, се възползвах от възможността да се измъкна.

Агрипина беше в покоите си, седеше до прозореца и се преструваше, че чете. Поздрави ме, сякаш бях отсъствал само няколко часа. Новините за падането на Сеян вече се бяха разпространили и от двора се носеше шум от тичащи крака, викове и крясъци. Агрипина остави свитъка, който четеше – „Одите“ на Хораций. Тя се усмихна, вдигна се на пръсти и ме целуна по бузата. Беше по-бледа и слаба от преди, а тъмните кръгове под очите ѝ бяха по-очертани.

– Какво става?

– Сеян падна – отвърнах. – Затвориха го. Подозирам, че Макрон ще стане префект на преторианската гвардия. Тиберий започна атаката.

Агрипина събра ръце, притвори очи и се усмихна. После наведе глава и хвърли поглед към група прислужнички, които стояха в другия ъгъл на стаята.

– Чухте ли това? – извика тя. – Сеян е паднал. Затворен е заедно с всичките си последователи – тя пристъпи към тях. – Сега е моментът да си признаете. Кой от вас работят за него?

Момичетата се притиснаха едно към друго. Агрипина заплашително се отправи към тях.

– Хайде, давам ви възможност да си признаете. Ако открия сама покъсно, някой ще бъде удушен.

Три момичета пристъпиха напред.

– Така си и мислех – тя посочи към вратата. – Вън! Прислужничките побягнаха. Тревогата и хаосът бяха стигнали до галерията навън, откъдето се чуваха отчаяни викове и шум от рязко отваряне и затваряне на врати. Погледнах през прозореца – групи хора вече бягаха от Палатин, нарамили вързопи. Царството на терора беше започнало. Агрипина се върна при мен с блеснали очи. Хвана ме за ръка и ме накара да седна до нея.

– В безопасност ли си, домина?

– Засега да – тя студено се усмихна. – Сеян мразеше семейството ми и едва ли биха ни сметнали за техни приятели. А как е нашият августейши император?

– Гние – отвърнах ѝ. – Макар умът му да е още остър, а ръката му да стига надалеч.

Агрипина избарабани с пръсти по коляното си.

– Той скоро ще умре. Ами милият ми брат Гай?

– Куче – отвърнах аз. – Вярната сянка на императора.

Агрипина шумно си пое дъх.

– Значи още си играе ролята – промърмори тя.

– Домина, брат ти е луд. Всеки, който остане по-дълго на Капри...

– Той може да бъде управляван и ще бъде – отвърна тя.

– Какво става?

Мъж с медна коса и брада се втурна през вратата. Беше облечен в пурпурна тога и туника, и двете изцапани, и въпреки ранния час държеше дълбока чаша. Един от сандалите му се беше развързал и шляпаше по пода, докато той крачеше залитайки към Агрипина. Спря само, за да опипа гърдите на една прислужница.

– Домиций – изгука Агрипина с глас и усмивка, преливащи от фалшива сладост. – Домиций, пак си се забавлявал, нали?

Тя приближи до него. Той ядно ме погледна през рамото ѝ.

– Кой е този? – попита завалено. – Прекалено грозен е, за да ти бъде любовник. И какво става навън? Навсякъде има войници с извадени мечове, а на двора лежи труп. Някой го е намущкал в гърба.

– Сеян е паднал.

С поглед Агрипина ми нареди да стана от кушетката и поведе пияния си съпруг към нея.

– Много си уморен от всички тези вълнения – каза му тя меко.

Взе чашата от ръката му, остави я на пода и го убеди да си полегне. Известно време остана загледана презрително в пиянското му лице.

– Пияна свиня! Ще спи часове наред и ще се събуди с главоболие – после се приближи и ме хвана за ръката. – Парменон, кръвопролитията започнаха. Трябва да си мълчиш за Капри, императора или брат ми Гай. И да стоиш далеч от Макрон.

– Любовник ли ти е? – избухнах аз.

– Аз нямам любовници, Парменон. Само мъже, с които трябва да се справя.

– Ами аз?

– Ти си дясната ми ръка, Парменон. Ние с теб сме едно – тя погледна към вратата. – Иди да видиш какво става със Сеян и се върни да ми кажеш. Не забравяй какво ти казах.

Тя ме избута вън от стаята. В коридора ме задържа.

– Справи се добре, Парменон. – Гласът ѝ звучеше възбудено. – Сега с теб сме неразделно свързани, не разбираш ли?

На стълбите отекна писък. Един от войниците се забавляваше с робиня.

– Остави ме беззащитен! – обвиних я.

– Не хленчи! – Лицето на Агрипина се разкриви. Спомни си арена-та. Ти искаше да излезеш там, сега трябва да се биеш или ще умреш. Направи, каквото трябва. – Лицето ѝ се смекчи. Тя помахна с пръсти като малко момиченце и се прибра в стаята.

На Палатин цареше бъркотия. С пълномощията, дадени му от императора, Макрон беше обкръжил целия хълм с войници от градската кохорта. Те вече бяха заловили някои от последователите на Сеян и ги водеха към градските затвори с вързани ръце и разкъравени лица. Няколко войници от личната охрана на Сеян бяха оказали съпротива, само за да се превърнат в грозна, кървава купчина в ъгъла на площада. Хората на Макрон ме познаха и пропуснаха. Забързах по стълбите към големия двор на храма на Аполон, където имаше още трупове и разширяващи се локви кръв. Отсечени глави вече красяха шиповете, ограждащи Гемонийските стъпала.

Под колонадите съзрях телата на още жертви, които висяха от железните поставки за факлите и се полюшваха на утринния вятър. Стигнах вратите на храма, където стоеше Макрон, заобиколен от командирите си.

– Бил си при Агрипина, нали? – той се ухили. Умен и бърз като плъх. Би трябвало...

Думите му бяха удавени в рева, който отекна в храма. Сеян, пародия на предишното си величие, беше извлечен навън с окървавено лице и скъсани дрехи. Докато го блъскаха към Макрон, видях, че устата му прилича на кървава маса – езикът му беше замлъкнал завинаги. Макрон го изгледа, наклонил глава встрани, сякаш не можеше да повярва на очите си.

– Виж ти, Сеян – въздъхна той. – Животът е като игра на зарове.

Очите на Сеян се насочиха към мен и проблеснаха, когато ме позна. Едва можех да различа чертите на подутото му от бой лице. Косата му беше оскубана, ръцете и раменете бяха покрити с рани, имаше дори следи от зъби там, където враговете му го бяха хапали. Той отвори уста и изстена ужасяващо.

– Какво казваш? – попита Макрон и се приведе напред. – Искаш да се видиш с императора? Рим повече не може да търпи измяната ти. – Той повиши глас. – Водете го!

Макрон ми направи знак да го последвам в триумфалната процесия през Палатин до двореца на Сеян. Той крачеше наперено отпред, заобиколен от телохранителите си с вдигнати щитове и извадени мечове.

Овързаният Сеян беше воден като упорит кон, докато събралата се тълпа сипеше обиди към него. Мъже, жени и деца се блъскаха, за да се приближат към него, замеряха го с остатъци от храна и каквото имаха под ръка, заплюваха и ругаеха изпадналия в милост императорски любимец. След нас оставаха следи от кръв и накрая дори Макрон се умори от това забавление. Войниците отблъснаха тълпата, когато влязохме в колонадите. Прекосихме една градина, слязохме по някакви стълби и се оказах в стаята за мъчения, която бях посетил, когато за първи път се срещнах със Сеян. Охраната остана в коридора. Заедно с командирите гледах как накараха затворника да седне на стол. Палачите пристъпиха към него. Лицата им бяха покрити с маски на животни. Сложиха примка около шията на Сеян и промушиха във възела малка метална пръчка, която палачът бавно завъртя. Отместих поглед, когато от устата на умиращия се понесоха ужасни стенания и звуци. Един от хората на Макрон се пошегува, че очите му ще изскочат. Краката на Сеян ритяха по пода под дюдюканията и смеха на зяпачите. Когато всичко свърши, закачиха трупа с куки и го извлякоха през коридора към града, където го хвърлиха надолу по Гемонийските стъпала. На тълпата беше позволено да го разкъса и тя го нападна така свирепо, че след това беше трудно да намерят място, за което да го закачат и да го изхвърлят в Тибър.

Когато старата година отстъпи място на новата, убийствата, заточенията и изобличенията се увеличиха. Настана времето на доносниците и шпионите. Всяка седмица Тиберий изпращаше от Капри списък с осъдени врагове и дори приятели. Баща се обръщаше срещу син, брат срещу брата. Някои се държаха доблестно. Когато осъдиха един сенатор, задето е бил приятел на Сеян, той се изправи и заяви.

– Да, бях, както му беше и Тиберий. Гордея се, че бях приятел на Сеян. Каква измяна има в това?

Смелостта и съобразителността му го спасиха. Други нямаха този късмет. Агрипина и аз мълчаливо наблюдавахме нарастващия ужас. Тя отказа да напусне двореца, но седеше в покоите си или се разхождаше в градината.

– Ще помилва ли сега императорът майка ти и Друз? – попитах я аз.

Агрипина оцветяваше кукла – подарък за дъщерята на една от прислужниците ѝ.

– Тиберий никога не забравя и не прощава. Ще направи компромис. Гай и сестрите ми ще оцелеят, но за останалите няма да има милост.

Тя вдигна куклата, изплезила леко език, и започна да оцветява

лицето ѝ.

– Ще кротувам и ще се скрия дълбоко в сенките. – Тя остави четката и избърса пръстите си в една кърпа. Хубава кукла ще стане, нали, Парменон? Щом не мога да имам деца, поне мога да се грижа за тези на другите.

– Защо да не можеш да имаш деца?

– Трябваше да кажа „не искам“. – Очите ѝ станаха твърди и гневни. – Никога няма да имам деца, докато чудовището на Капри е живо. Докато не умре, никой не е в безопасност.

Предсказанието на Агрипина се оказа колкото проникателно, толкова и точно. Апиката, отчуждената жена на Сеян, написа писмо на Тиберий, изобличавайки мъртвия си съпруг като убиец на Друз, сина на императора. После легна в горещата вана, преряза си вените и избегна отмъщението му. Новината докара Тиберий до ръба на лудостта: нито един от възможните му съперници не беше в безопасност. Майката на Агрипина умря от глад на Пандатария. Брат ѝ Друз не беше освободен и умря, полудял от глад. Преди смъртта си бил разкъсал сламеника в килията си и се хранеше с пълнежа му.

Умряха още много хора. Бившият колега на Тиберий, Секст Лелий, си срязва вените, когато императорът го осъди, но бързо ги превърза, смятайки, че може да се спаси с умолително писмо. Когато получи отговора, той набързо ги срязва отново и обяви, че с радост очаква смъртта. Един сенатор глътна отрова в Сената, докато обвиняваше Тиберий в жестокост и алчност. Друг, Сабиний, беше екзекутиран и тялото му изложено на Гемония. Вярното му куче му носеше храна всеки ден и я слагаше до устата на мъртвеца. Дори когато хвърлиха трупа в Тибър, животното скочи във водата и го държа над нея под възхитените погледи на хората, които приеха това за явен знак, че убитият е бил невинен.

Младостта и невинността не бяха защита. Децата на Сеян минаха под ножа. Синът му беше достатъчно голям, за да разбира какво става, но малката му дъщеричка объркано питаше всички какво лошо е направила и къде я водят? Тъй като законът закриляше девиците, палачът я насили, преди да я удуши. И двата трупа бяха изложени публично.

Опитах се да въвека Агрипина в разговор какво ще стане по-нататък, но тя поклати глава. Не сложи траур за майка си или брат си – това беше твърде опасно и можеше да се изтълкува като измяна. Отслабна, стана още по-бледа. Лягаше си късно и ставаше рано, живееше като на сън. Усещах напрежението ѝ. Понякога ми позволяваше да я прегърна или да хвана ръката ѝ, но после ме отблъскваше. Понякога изчезваше и

се връщаше със зачервени очи и синини по ръцете и краката. Подозирах, че посещава Макрон, новият господар на Рим и единствената ѝ връзка с Тиберий. Дни, месеци и години се сливаха в едно. Агрипина не само стоеше настрана от политиката, но се постара и аз да го направя. Никога не ми поверяваше тайни мисии, не ми възлагаше мистериозни задачи. Вместо това аз станах неин прислужник и секретар, грижех се за складовете и купувах продукти. Понякога ме изпращаха във вилата ѝ в Анций, за да проверя дали всичко там е наред.

– Добре се справяш – забеляза тя веднъж. – Онова, което направи на Капри, Парменон, беше повече от достатъчно. Ще те пазя като стрела в колчана си. Скрит от очите на хората, докато не му дойде времето.

ГЛАВА СЕДМА

О, красива дъще на красива майка!

Хораций, Оди: 1:16

Рано през пролетта на последната година от царуването на Тиберий, точно след като римските войски бяха издебнати от засада и унищожени от фризийците на северната граница на империята, а оцелелите – подложени на жестоки мъчения, Агрипина свали маската си.

Отначало си помислих, че е от промяната във времето: внезапна сияйна пролет беше отрупала Рим с потоци от слънчева светлина, свежи цветя и сладко ухание. Кървавите бани бяха намалели, списъкът с изобличенията по-рядко се появяваше на форума, тъй като Тиберий бе завладян от мисли за сигурността на римските граници. Промяната у Агрипина започна почти недоловимо, но щом веднъж я забелязах, осъзнах, че духът ѝ се беше съживил. Един ранен следобед тя ме пресрещна в една от окичените с цветя беседки, създадени с много любов от императорските градинари. Пак бе започнала да чете поезия и споменаваше, че ще иде на театър. Огледа се като момиченце, замислило някаква пакост, остави свитъка, който четеше до себе си, изправи се и ме прегърна през врата.

– Парменон, бременна съм.

Изглеждаше много развълнувана, изпълнена с живот. Опитах се да скрия ревността си.

– Което значи – отвърнах кисело, – че Тиберий сигурно умира.

Това беше една от онези горчиви забележки, които се изплъзват от езика ти, преди да си помислил. Беше и много опасна. При друг случай Агрипина щеше да се ядоса, но днес ме притегли към себе си, а тъмните ѝ очи искряха от смях.

– Парменон, трябвало е да станеш астролог. Чудовището умира!

Сега аз се уплаших. Изтръгнах се от ръцете ѝ, отидох в края на беседката и огледах градината. Агрипина беше винаги предпазлива – наблизко нямаше никой.

– Не ми вярваш, нали? – попита тя. – Парменон, старата мърша най-после умира. Съмнявам се дали ще изкара лятото.

– Откъде знаеш?

– О, знам. Но ти имаш нови заповеди – трябва да посетиш Тиберий.

– Заповеди ли? – попитах. – Нима вече съм твой слуга, домина?

– Парменон, Парменон – тя сложи ръка на корема си. – Нали разбиращ, ако не вярвах, че Тиберий ще умре, никога нямаше да зачена.

– Как? – прошепнах аз.

– О, по обичайния начин – разсмя се тя. – Домиций дойде в леглото ми и аз му отпуснах юздите.

– Не – прекъснах я. – За Тиберий?

– Царицата на всички отрови, Парменон. Аконитин.

Гледах я невярващо. Още тогава Агрипина проявяваше интерес към събирането и смесването на отрови. Аконитинът, смяян от билки, расли в Алпите и наричани с най-различни имена: аконит, самакитка, омайниче, беше рядка и силна отрова. Ефектът му напомняше на воднянка – редуващи се периоди на жега и мраз, изтръпване на крайниците, парене в устата и гърлото, замайване, загуба на чувствителност.

– Калигула ли? – попитах.

– Той е добър градинар – Агрипина не можеше да овладее смеха си. – Нали знаеш колко обича Тиберий зеленчуците му? Той окуражаваше Гай да стане градинар и скъпият ми брат послушно изпълняваше заповедите на императора. Ботушчето разполага с повече отрови от мен. Помниш ли съобщението, което занесе на Калигула – че спасението му е на Капри? Ставаше дума за аконита, който расте там. Гай убива Тиберий капка по капка, смесва отровата с охлювите и сметаната, слага по малко и във виното му. – Тя се усмихна и прикри уста с ръка. – Понякога го слага дори в репичките, а всички знаем колко много ги обича Тиберий!

– Може да го хванат.

– Да го хванат? Някой друг ще поеме вината.

– Мислех, че Тиберий има противоотрова за всичко.

– Така е. Той е истинска аптека. Чувал ли си изрза „скърцащите врати траят по-дълго“? Тиберий е болен от толкова много неща, че не може да прецени какво става. – Тя се приближи към мен. – Ако взимаш достатъчно дълго аконитин, той ще надвие всяка противоотрова. Гай просто увеличи обичайната доза.

– Но защо сега? – попитах я, поглеждайки крадешком през рамо.

– Не се страхувай толкова, Парменон. Макрон знае всичко и градината е охранявана от най-добрите му хора.

– Защо сега? – повторих. Лицето ѝ стана мрачно.

– Ако Тиберий живее, Парменон, той ще убие всички ни. Не го ли разбиращ? През годините след смъртта на Сеян Тиберий започна да си

припомня и да съжالياва, да се чуди дали Макрон не е бил част от много по-зловещ заговор. След като мама и двамата ми братя умряха, освен Гай, останахме само аз и двете ми сестри. Тиберий може да реши да се отърве от всички ни.

Тя извади свитък пергамент изпод робата си и ми го подаде. Внимателно го развих – беше изписан с драскулки, сякаш писани от дете.

– Тиберий никога не е умее да пише – заяви Агрипина.

Още първата дума ме смрази: Proscripti – осъдените. Тиберий прекарваше времето си, пишейки списъци на онези, които би искал да види душени. Мастилото беше избеляло.

– Написан е преди няколко месеца – обясни Агрипина.

Списъкът беше дълъг. Някои от мъжете и жените от него вече бяха умрели. Следваше празно място, после се появиха нови имена. Агрипина, двете ѝ сестри Друзила и Юлия, Макрон и Парменон. Навих пергамента.

– Кога тръгвам? – попитах.

– Колкото се може по-скоро. В момента Тиберий е в Кампания и обикаля из провинцията, защото е твърде уплашен, за да дойде в Рим, но скоро възнамерява да замине за Капри. Щом се върне там, отново ще се заеме със списъците на осъдените. Макрон се е подготвил за това. Вече се е свързал с военачалниците по границите и верността им е гарантирана.

Тя седна на пейката, кръстоса крака и се облегна с полузатворени очи, поглаждайки леко корема си.

– Тиберий не бива да се върне на Капри. Той вече мисли, че умира, има видения. Новата статуя на Аполон, която ще бъде издигната в библиотеката на Сената, му се била явила насън и му казала: „Тиберий, ти няма да доживееш да ме осветиш.“ Имало пожари, които внезапно угасвали или се разпалвали. Любимата змия на Тиберий, която хранеше лично и която беше единственото създание, което можеше да се доближи до него, внезапно умряла и била изядена от мравки. Тя се приведе напред. – Калигула сигурно се е забавлявал, докато е подготвял това. Трябва да го питам как го е направил. Тиберий е разтревожен, той напусна Капри и тръгна по Тибър в трирема, поставяйки войници на двата бряга, за да не може никой да го види. В момента е в Мизен заедно с Калигула и Макрон.

– Какво трябва да направя?

– Погрижи се Тиберий да умре – прошепна тя. – И когато това стане, незабавно се върни в Рим.

Стигнах в Мизен късно на следващата вечер и веднага ми стана ясно, че нещата са сериозни. Отряди конница и преторианци патрулираха по всяка пътека от и към императорската вила. Самата сграда приличаше на мавзолей и всички ходеха на пръсти. Макрон и Калигула ме посрещнаха в градините. Войникът си беше все същият – циничен и присмехулен, но Калигула се беше променил. Беше по-висок и прегърбен, главата му оплешивяваше, очите му бяха хлътнали, цинична усмивка разкривяваше жестоките му устни, а ръцете му бяха покрити с гъсти черни косми. Напомни ми на маймуната, която веднъж бях гледал на арената. Пиеше много и не можеше да застане на едно място – разхождаше се напред-назад по пътеката, загледан в тъмносиньото небе. От време на време се обръщаше, мърмореше и разговаряше с някакъв невидим събеседник.

– Какво му е? – прошепнах.

Макрон сложи пръст на устните си и ме дръпна настрана.

– Разговаря със своя демон, за когото никога не бива да го питаш. Той е пиян, уморен и разтревожен. Все още смята, че Тиберий ще нареди да го екзекутират.

– Какво има? Какво става? – Калигула се приближи с бързи крачки.

– Искам да отида в Рим, Макрон!

– Много скоро и това ще стане.

– Искам да видя сестра си Друзила. Виждал ли си Друзила, Парменон? – В очите му проблеснаха сълзи. – Тя е красива. Има хубави гърди. – Той посочи статуята на Венера. – И дупето ѝ, винаги съм казвал, че има най-сладкото дупе в цял Рим. Виждал ли си я, Парменон? Ще я направя императрица.

Бях виждал Друзила само веднъж – гъвкаво смугло момиче. Бях чувал и слухове, че лелята на Калигула намерила брата и сестрата заедно в леглото.

– Явно никога не си я виждал – продължи Калигула и ме потупа по рамото. – Иначе щеше да я обсипеш с възхвали. – Той отпи от виното си. – Кога ще умре старият козел, Макрон? И защо си тук, Парменон? Той се обърна и попита през рамо:

– Къде е Гемел?

– Парменон носи съобщение от сестра ти Агрипина – успокои го Макрон.

– Ах, онази хитруша! – Калигула вдигна ръка към устата си и изпадна в дълбок размисъл.

Мракът се спускаше. Вятърът, който подухваше от морето, беше

захладнал. Той носеше мирис на маслини, смокини и сол. Небето се изпълваше с облаци, тъмни петна, които скриваха звездите. Дърветата шумяха и трепереха. Почувствах страх. Това място наистина беше демонично. Искаше ми се да съм в Рим.

Калигула си пое дълбоко дъх.

– Радвам се да те видя, Парменон – тонът му беше променен. Той провря ръка под моята, сякаш бяхме първи приятели. – Бил ли си преди в Мизен? Трябва да идваш по-често – мидите са прекрасни. Ще вечеряш с нас, нали? Старият козел смята, че ако продължава да яде, ще продължава да живее – той се изсмя тихичко, спря и погледна главата ми. – Твоята коса не пада, Парменон. Не е ли жалко, че не можем да си сменяме главите?

Лицето му се приближи към моето, сякаш очакваше отговор. Агрипина ме беше предупредила никога да не поглеждам към косата на Калигула, нито да споменавам засилващото му се оплешивяване. Той се почука по челото.

– Главата ми е почти гола – промърмори той. – Нали така, Парменон?

Погледнах през рамото му. Макрон внимателно ни наблюдаваше.

– Ти имаш лицето и главата на император, лицето и главата на Бог – отвърнах. – Не си като нас, обикновените смъртни.

Калигула отметна глава и дрезгаво се разсмя. После хвана главата ми с две ръце и ме целуна по устата.

– Още, когато дойде на Капри, знаех, че си надарен. Той вижда в бъдещето, Макрон. Никога няма да забравя какво ми каза!

После лудият се отдръпна и закрачи по пътеката, като размахваше ръце и се смееше самичък.

Когато пазачите ни пропуснаха в трапезарията на императора, Калигула беше съвсем различен, напълно овладян. Макрон ме представи, но аз виждах само някакъв силует в тъмнината.

– Ела тук! – Гласът беше плътен и силен. Пристъпих в осветения кръг пред лежанката и бързо паднах на колене.

– Кой си ти? Погледни ме.

Лицето на Тиберий беше ужасно – мръснобяло, с хлътнали бузи и ясно очертани бръчки около устата. Язвите по лицето му се бяха възпалили и то представляваше гнойна маса, сред която косо разположените му очи блестяха налудничаво. Не знаех дали е от треската, отровата или светлината на маслените лампи. Тиберий разчеса един от струпеите на лицето си и докосна бузата ми.

– Парменон! Носиш ли новини?

– Цезаре – отвърна Макрон, – той идва от Рим, където всичко е наред.

– Това е лъжа. В Рим нищо не е наред. Сядай, сядай.

Заех мястото си на определената ми лежанка. Храната беше обикновена – хляб, смокини, ябълки, череша, пълнени фурми и амфора вино. Хранихме се мълчаливо. След това лекарят на императора Харикъл влезе и седна на ръба на лежанката му. Тиберий го поздрави и протегна ръка. Пръстите на лекаря обхванаха китката му, сякаш му мереше пулса, но императорът сякаш не забеляза. Харикъл погледна към Макрон и кимна. Калигула се изправи, донесе чашата си с вино и Тиберий отпи от нея. Макрон подхвана някакъв безобиден разговор, но аз почти не го слушах. Това беше най-странната вечеря, на която бях присъствал. Тиберий започна да стене, направи знак на Макрон да млъкне, а чашата, която Калигула му беше дал, падна от ръцете му. Подпомогнат от Макрон, Харикъл помогна на императора да се изправи. Калигула им се притече на помощ. Наредиха ми да ги последвам, докато почти носеха Тиберий по дългия мраморен коридор от трапезарията до спалнята му. Никой от пазачите не ни спря, нито се намеси. В стаята беше задушно и миришеше на плесен. Щом вратата се затвори, протоколът беше забравен. Сложиха Тиберий на леглото и наместиха удобно главата му върху възглавниците.

– Направих, каквото мога – проговори Харикъл в мрака. – Повече с нищо не мога да помогна.

И той излезе. Калигула запали една лампа с треперещи ръце.

– Трябва да стане тази вечер. – Макрон стоеше от другата страна на императорското легло. – Тиберий не бива да замине за Капри.

Императорът стенеше и мятеше глава. Макрон ми нареди да приближа лампата. Повдигна клепачите на Тиберий и потърси пулса на шията му.

– Слаб е – промърмори той. – Няма да преживее нощта.

Калигула дишаше тежко, като спортист, който е тичал дълго и бързо – дрезгав, накъсан звук, който опъваше нервите ми и караше космите ми да настръхват.

– Ако замине за Капри – повтори Макрон, – всички ще бъдем в опасност! – Той дръпна завивката и я метна върху гърдите на императора. – Всички ще стоим на стража.

Излязохме от стаята и зачакахме отвън. Нощта беше почти изтекла, когато малко преди зори Харикъл се върна. Макрон го въведе в

спалнята и отвътре се дочу възторжен вик. Лекарят излезе, следван от усмихнатия Макрон.

– Императорът е мъртъв! – Той вдигна дясната ръка на Калигула. – Да живее императорът!

Сякаш облаците се бяха вдигнали и самите стени имаха уши. Новината бързо се разнесе из вилата. Макрон и Агрипина бяха организирали всичко, както трябва. Преторианската стража се беше събрала пред главния вход заедно с прислугата и гостуващите сенатори, когато Макрон изведе Калигула и аз ги последвах. В присъствието на всички той сложи големия пръстен с печат на Тиберий на ръката на Ботушчето. Стражите извадиха мечове и заудряха по щитовете, провъзгласявайки Калигула за император. Издигането му на трона беше посрещнато с одобрителен рев. Вече виждах облаците прах около портата – конници тръгнаха към Рим. Тогава Харикъл се промъкна до мен – блед, потен и треперещ.

– Какво има?

– Тиберий! – едва успя да промълви той. – Жив е!

Думите му се понесоха като вълна. Макрон се обърна. Мургавото му лице беше преbledняло. Калигула заприлича на изгубено момченце. Прегърбен, той гледаше втренчено с отворена уста, а после заломоти уплашено. Кой знае как слухът стигна и до хората долу и преторианците се размърдаха неспокойно. Тълпата се разкъса и побърза да се разпръсне.

– Не може да бъде! Не трябва! – изплъзна се от устата ми.

Представих си лицето на Агрипина. Ако Тиберий оцелееше дори още един ден, Калигула щеше да потъне в мрака, а заедно с него и сестра му. Съмнявам се, че и аз щях да оцелея.

Изтичах обратно в сградата и хукнах по коридора. Шумът от стъпки зад мен ми подсказа, че Макрон и Калигула са ме последвали. Нахлух в спалнята. Тиберий се беше изправил и страховитият му поглед се впи в мен. Той вдигна ръка и разпери пръсти.

– Къде е пръстенът ми? – Гласът му беше силен. Ти беше Парменон, нали? – Той ме посочи с костеливия си пръст. – Изпратила те е онази кучка от Рим.

Макрон и Калигула влязоха в спалнята.

– Къде е пръстенът ми? – Гласът му прозвуча сякаш от отвъдното.

– У мен е. – Приближих се към императора. – Ти си мъртъв, Тиберий.

Той примигна. Макрон затвори с ритник вратата. Блъснах Тиберий

обратно на леглото. Макрон и Калигула се притекоха на помощ. Императорът се опита да се съпротивлява, но слабостта отново го налегна. Макрон отметна завивката и Калигула грабна една възглавница. Вдигна ръката си пред очите на Тиберий, за да види старият император пръстена с печата. После сложи възглавницата върху лицето му и се изсмя:

– Заспивай! Заспивай! – напевно каза Ботушчето. Заспи и ни остави на мира!

На вратата се почука, но Макрон беше пуснал резетата. Тиберий се затърчи като обезумял, когато Калигула натисна по-силно възглавницата.

– Заспивай, мили ми чичо. Беше мъртъв, остани си мъртъв.

Най-после тялото на Тиберий се отпусна. Калигула махна възглавницата и невидящите очи на императора се впериха в тавана. Макрон отвори вратата. Харикъл нахлу вътре и отиде до леглото.

– Сгрешил си – заяви Калигула. – Чичо е мъртъв, нали?

Лекарят потърси пулс на шията. Калигула хвана китката на Тиберий, извади изпод тогата си малка кама и преряза китката на мъртвеца.

– Виж как се стича кръвта! – каза той и изскочи в коридора.

– Фалшива тревога! – извика като дете, което си играе. – Било е грешка. Той е мъртъв! Император Тиберий е мъртъв, душата му е при боговете.

Замълча, после каза нещо през рамо на загадъчната личност, която никой от нас не виждаше. Говореше на неправилния латински на простолудието, но дочух думата: *Debet, debet!* – Трябва да бъде, трябва да бъде! После отново изтича в спалнята и сложи ръка на рамото ми. Пак се беше променил – отново беше могъщият нов император с пронизващи очи и свити устни, сякаш на прага на важно решение.

– Ти притежаваш хладнокръвие и смелост, Парменон. Няма да те забравя. – Той погледна зад мен. Покрийте този мръсен старец. Отвратителна гледка.

Лицето на Тиберий беше жълто, от раните и циреите се стичаше гной.

– Елате! – каза Калигула. – Искам да донесат ковчежето с парите, за да даря стражите. Да изгорим стария козел и да отнесем праха му в Рим!

Благодарение на умелите действия на Макрон, изненадата и суматохата след възстановяването на Тиберий бързо се разнесоха. Беше разумно да не се споменава за това. Императорът беше умрял в съня си и толкова. Нови пратеници заминаха за Рим и при военачалниците на границата. Тиберий беше мъртъв, Калигула беше новият император.

Никой не спомена за другия наследник, Гемел, макар че Калигула веднага изпрати стражи да го поставят под домашен арест. Макрон ме погледна и сви рамене.

– Така пожела Агрипина – заяви той. – Гемел няма да доживее до края на годината.

Агрипина пристигна на следващия ден, придружена от сестрите си Юлия и Друзила. Калигула ги посрещна в голямата градина. Беше облечен в тогата си, но настоя да obuе сандали на танцър и да сложи венец на оплешивяващата си глава. Макрон се опитваше да го научи как да се държи благоприлично на обществено място, но щом той видя семейството си, всички преструвки бяха забравени. На скромно пиршество поднесоха пълнени фурми, блюдо с плодове от бъз, сочно прасенце, варена яребица, пълнен заек, бели и червени вина. Бяха поканени само сестрите на Калигула и най-приближените му. Преторианците бяха заобиколили градината в железен кръг, за да отблъскват останалите. Калигула прегърна и целуна сестрите си. Отнасяше се с Друзила, сякаш му беше съпруга, прегръщаше я, целуваше лицето, шията и гърдите ѝ, притискаше я към себе си, прокараваше пръсти през черната ѝ, напоена с благоухания коса.

След пиршеството императорът настоя да изпълни преди нас триумфален танц. Седнах до лежанката на Агрипина и гледах как лудият, облечен като Бакхус, подскача и се върти, докато всички ние се преструвахме, че е най-добрият танцър и певец на света, надминаващ и най-прочутите професионални актьори от Сиракуза. След това той ни изпя дрезгаво песен за чичо си, която съдържаше много смешни стихове, а и виното, което бяхме изпили, ни помогна да се смеем. Погледнах към Агрипина. Тя не се забавляваше. Лицето ѝ изглеждаше изпълнено с повече блясък и цвят от много месеци насам. Тя не гледаше Калигула, а Макрон и погледът ѝ беше твърд и неразгадаем, сякаш вината за тази глупост беше на новия префект на преторианците. Щом императорът се успокои, продължи да пирува, настоявайки Друзила да сподели лежанката му. Агрипина ме отведе в сянката на кипарисовата горичка, където ме разпита подробно за смъртта на Тиберий.

– А какво мислиш за нашия нов император, Парменон?

Тя посочи към мястото, където Калигула мъмреше музикантите за мелодията, която бяха изсвирили за втория му танц.

– Ако стражите видят как се държи – отвърнах аз, Рим може да смени за една година трима императори.

– За Гемел ли говориш? – попита тя и тъжно проследи погледа ми.

– Тиберий е покварил Калигула, но той може да бъде управляван, поне за известно време.

– И как? – попитах аз.

– Ще видиш – Агрипина хапеше устни и гладеше корема си.

– Ще трябва да оставиш Калигула жив за доста време, нали? – попитах я.

– Трябва да сме сигурни, че никоя жена няма да му роди дете. Моят син – заяви тя високомерно – ще стане император. Помни думите ми, Парменон. А сега, нека сложим глупавия ми брат да спи.

Тя прекоси поляната и каза нещо на Макрон. После накара почти изпадналия в безсъзнание Калигула да се оттегли за нощта и подкрепяйки го с помощта на Друзила, напусна пиршеството.

Агрипина не се появи повече тази нощ. На другата сутрин бях в кухнята и слушах готвача да обяснява как се сервират хранени с мляко охлюви и какъв сос се използва за риби, когато тя се появи. Изглеждаше бледа, очите ѝ бяха зачервени. Тя нареди царствено на готвача да се отдръпне и ми каза да я последвам в градината. Отведе ме до малка беседка – каменна арка, покрита с буен розов храст.

– Тази вечер заминаваме за Рим. Нашият император вече се е възстановил. – Тя ме погледна с присвити очи. – Той има много високо мнение за теб, Парменон, и казва, че няма да забрави услугите ти. Нали няма да смениш лагера в последния момент?

Изгледах я гневно.

– Така си и мислех. – Тя се усмихна и вдигна очи. Калигула идваше през моравата към нас, прегърнал Друзила през раменете.

Гледах занемял. Това ли беше човекът от предишната вечер? Подскачащият малоумник? Пияницата, който опипваше сестра си. Сега беше гладко избръснат и с ясен поглед. Тогата му и туниката под нея бяха снежнобели. Носеше сандали с императорския печат, а ръцете му бяха чисти и с добре оформени нокти. Друзила, от друга страна, въпреки мургавата си хубост, изглеждаше така, сякаш не бе мигнала.

– Парменон, така ли поздравяваш своя император?

Веднага паднах на колене. Той ме потупа по главата.

– Само се шегувах. Тук няма нужда от официалности.

Върнах се на мястото си, а той прегърна Друзила.

– Заминаваме за Рим. Чу ли новината? – Той се засмя с кратък лаещ смях, който не звучеше като обичайното му пискливо кикотене. – Тълпата си умира от радост. Улиците са пълни с хора, които крещат: „Тиберий в Тибър! Тиберий в Тибър!“ Мисля, че е най-добре да изгорим

гадния труп на козела тук и да отнесем праха му в гробницата на Август.

Той продължи да разказва за плановете си. Бях смаян. Калигула говореше ясно, очертаваше действията си ден по ден и промените, които ще направи в Рим. Дълбоко съжаляваше, че веднага не е издал заповед за помилване – в римските затвори продължаваха да удушават враговете на Тиберий. Спомена, че ще прати пратеници в Партия, за да се уверят, че по границите на империята всичко е спокойно. Заяви с тъга, че едно от първите му задължения ще бъде да извади праха на майка си и двамата си братя и да им окаже достойно погребение в Рим. Доволен от плановете си, Калигула ни кимна весело и се отдалечи през моравата.

– Той спи с нея, нали?

– Това не съм го чула! – Агрипина стоеше неподвижна като статуя.

– Домина – казах ѝ, – ако не го чуеш от мен, ще го чуеш от други.

Императорът спи със собствената си сестра. Това ли е цената, която плати?

– Нямах избор – тихо отвърна тя. – Той има нужда от Друзила. – Агрипина ме погледна. – Всички ние сме демони, Парменон. И можеш ли да ни виниш, когато сме отрасли в сянката на кървавата ръка на Тиберий? Ти не познаваш Ливия, майката на Тиберий! Един ден с нея би смразил душата ти.

– Ти окуражи ли го? – попитах.

– Да го окуража?! – в очите ѝ припламна гняв. Мислиш ли, че това ми харесва, Парменон? – прошепна тя. – Искала ли съм да се родя в такова семейство? Да бъде отглеждана от някой като Ливия? Да завися за всяка глътка въздух от мъже като Тиберий и Сеян? Да бъде омъжена за пиян глупак като Домиций? Да ме е страх да забременея – тя докосна корема си, – защото демон като Тиберий може да ми отнеме детето! Да имам брат като Калигула? Майка ми да умре от глад, а брат ми да стигне дотам, че да яде слама? – Тя скочи на крака и потри ръце, сякаш ѝ беше студено. – Калигула спи с Друзила, още откакто бяха деца. Нощем се сгушваха един в друг като уплашени зайчета. Опитах се да ги спра, както и леля ми. Мама подозираше, но – Тя поклати глава. – Ако Друзила може да запази разума му, нека има онова, което иска. В крайна сметка и египетските фараони са се женели за полусестрите си. – Тя погледна през рамо към мен. – Какво би ме посъветвал ти, Парменон? – попита язвително. – Да му изнеса лекция по морал? Да му намеря нова съпруга? Какво? – Тя тропна с крак. – Какво мога да направя? Да ги разделя? Калигула ще ме убие. В какво си се превърнал? В стоик? Във философ? Не

присъстваше ли и ти, когато Тиберий умря?

Агрипина протегна ръка и аз я сграбчих. Тя лекичко стисна моята и я пусна.

– Кои са съветниците му? – попитах.

– Макрон и аз.

– Ами Друзила?

– Друзила има хубавичко лице и празна глава. Колкото е хубава, толкова е глупава.

– Даваш ли лекарства на Калигула? – попитах.

– Знаеш, че му давам: валерианово семе, за да успокои нервите му и да му помогне да спи.

Загледах се към другия край на градината. Утринната мъгла се вдигаше. Дочух дрънчене на метал и трополене на каруци, които идваха, за да бъдат натоварени с багаж. Домъчня ми, че нападнах Агрипина. В императорския двор нямаше място за морал, само за власт и оцеляване.

– Ако сенатът разбере за връзката на императора със сестра му – казах бавно, – лицемерите в Рим може да вдигнат скандал. Ще започнат да го обвиняват, че е покварен. Той носи кръвта на Марк Антоний. Ще клюкарстват за любовта на прародителя му към египетските обичаи...

– И какво от това? – попита Агрипина.

– Ако иска да почита една от сестрите си – продължих, – нека публично почита и трите. – Засмях се. – И без това те харесва. Нека не личи разлика в любовта към сестрите му. Това ще заблуди хората, ще намали подозренията.

Агрипина отново стисна ръката ми и се отдалечи.

Каквото и да беше направила с помощта на Макрон, то очевидно вършеше работа. Калигула изглеждаше по-нормален отвсякога. Той влезе в Рим с одобрението на сената и на народа. Беше поздравен от жреците и весталките. Слава и почести се сипеха върху него. Калигула се държеше с августейшо достойнство. Не позволи да критикуват мъртвия Тиберий и тържествено положи праха му в мавзолея на Август. От трибуната каза на сенаторите, че ще има нужда от помощта им при управлението си. Отмени законите за предателството, помилва осъдените и на кара да изгорят на форума докладите на шпионите. Върна праха на мъртвите си роднини за почетно погребение и обеща мирно управление. Бях смаян, но всички бяха доволни. Калигула беше прекарал последните няколко години на Капри и малко хора познаваха истинската природа на чудовището, което бяха прибрали в пазвата си. Той отвори съкровищницата и раздаде пари на преторианската стража и легионите.

Шпионите и доносниците бяха прогонени от Рим. На пиршествата и празниците Калигула се държеше изключително благопристойно.

Разбира се, всичко беше преструвка. Понякога го хващам да се гледа в огледалото, да упражнява жестовете си и пак да си говори с онова загадъчно невидимо присъствие зад гърба му.

ГЛАВА ОСМА

„Трудно е да се откажеш от отдавнашната любов.“

Катул, „Кармина“

Въпреки предчувствията ми Агрипина изглеждаше по-спокойна. Върна се със съпруга си Домиций в къщата му на Виа Сакра. Скоро той прояви признаци на воднянка, но Агрипина не изглеждаше разтревожена. Когато я запитах защо, направи тъжна физиономия.

– Домиций сам си донесе смъртта – промърмори тя. – Не съм искала да ми бъде съпруг, нито пиян развратник, досаден и в леглото, и на масата. Като повечето хора, Парменон, той трябва да внимава какво яде и пие и чие легло споделя. – Тя потупа корема си. Имам сина си – Домиций не ми е нужен повече.

После смени темата и никога вече не говорихме по въпроса.

Бременността отиваше на Агрипина. Тя разцъфна и докато коремът ѝ растеше с чудовището вътре, се опитваше да контролира чудовището навън. Въпреки няколко дребни пропуска Калигула поддържаше маската си и се държеше прилично. Обичаше да минава тържествено през града, да изтъква колко е великодушен и милостив. На едно пиршество се загледа в прозрачния басейн с вода, сякаш гледаше огледало.

– Прощавам ти – каза той, вдигнал ръка към собственото си отражение. – Аз, императорът ти прощавам.

После вдигна глава с полузатворени очи и се престори на втори Август, който внимателно слуша рецитиращия поет. Тълпите обичаха щедрите му жестове, особено когато организираше игри в амфитеатъра до Марсово поле, където бяха убити четиристотин либийски лъва и още толкова мечки. Агрипина полагаше всички усилия да го възпира. Сестрите ѝ Юлия и Друзила се омъжиха – фаворитката за Лепид, с когото Калигула също беше спал. Първата съпруга на Калигула беше починала, докато той беше на Капри. Императорът се ожени отново, но скоро се разведе с втората си съпруга. Очите и сърцето му търсеха само Друзила. Предполагам, че Лепид е бил само сводник и ролята му е била да пресича всяка вулгарна клюка за императора и сестра му. Когато не се затваряше с Друзила, Калигула опипваше и целуваше двама актьори Мнестър и Палас.

Агрипина внимателно следеше брат си. Грижеше се да не пие

твърде много на пиршествата, да не се включва в пеенето и танците. За това разчиташе на помощта на още двама души – на възрастната леля на Калигула Антония и на сина ѝ Клавдий. Така и не разбрах дали Клавдий е голям глупак или много умен човек. Заекващ и с празен поглед, Клавдий изглеждаше тъй, сякаш бе получил удар. Плюеше и пелтечеше, сякаш езикът беше прекалено голям, за да се побере в устата му, а когато вървеше, влачеше крака си. Тромав в движенията си, и на масата той не се справяше по-добре. Мляскаше, докато ядеше и сърбаше виното си. Наричаха го Клавдий Гръмотевицата или Клавдий Пръднията заради неприятните му навици. Въпреки това той беше много добре запознат с историята на Клавдиите и Калигула му угаждаше, слушайки монотонните му речи. Клавдий се появяваше все по-често в обществото и Калигула дори го направи съконсул – великодушна и снизходителна постъпка, която му спечели симпатията на сената и влиятелните римляни.

Майката на Клавдий, Антония, беше от друго тесто – умна и проникателна, водеща почтен живот, тя познаваше истинския Калигула. Но една вечер го смърти доста явно на пиршеството и той побесня. Изгони всички от стаята и се приведе над възрастната жена с лице, изкривено от омраза.

– Мога да правя каквото искам! – изсъска той. – Аз съм императорът.

Агрипина се намеси и отведе брат си. Скоро след това Антония умря, някои твърдяха, че била отровена. Калигула не присъства на погребението. Вместо това той пируваше и гледаше горящата клада, мърморейки си през цялото време:

– Мога да правя, каквото искам! Мога да правя, каквото искам!

И наистина правеше точно това. Някои от жестовете му бяха благородни. Робиня, измъчвана от Сеян, но не предала господаря си, получи свобода и огромната сума от 800 000 сестерции. При друг случай бях с Калигула, когато посети обществените бани – беше ме харесал след смъртта на Тиберий – придружен от малка свита роби, един от които носеше кърпите му, гърненца с масло, благовония и стъргалка за изтъркване на гърба. Когато влязохме, Калигула видя един старец, бивш войник, който търкаше гърба си в стената, и ме накара да го повикам.

– Не мога да си позволя роб, който да ми изтърка гърба – обясни той. – Това е най-доброто, което мога да направя.

Калигула веднага му предостави двама от робите си като подарък. Следващия път, когато отиде на баня, поне трийсет ветерани търкаха гърбове в стената. Императорът изрева от смях и им каза да си търкат

гърбовете взаимно. От остроумието му се възхити цял Рим. Всичко изглеждаше наред. Агрипина вече си стоеше у дома. Повика всички лекари в града, за да им иска съвети какво да яде и пие, как най-добре да се грижи за детето, което растеше в нея. Когато не разговаряше с тях, се затваряше с мен. Разпитваше ме подробно за настроенията на Калигула, съветваше ме какво да говоря, какво да правя и ме предупреди да дебна за някои симптоми.

– От какво се страхуваш? – попитах я.

– От същото, което би станало, ако гладна пантера нахлуе в стаята – отвърна ми тя.

Пантерата скочи през септември след смъртта на Тиберий. Калигула беше обсебен от игрите и организира грандиозен спектакъл за жителите на Рим. Станах рано в тишината, скоро след като петлите бяха пропели за първи път. Хапнах хляб, накиснат в разрежено с вода вино и приготвих носилката и свитата на домина, които трябваше да ни откарат на игрите. Всички търговци и продавачи на храна в Рим се бяха струпали около портите и продаваха сладки с мед, люти наденички, риба и варени яйца и въздухът беше изпълнен с миризма на подправки и благоухания. Седнах при домина в императорската ложа. Калигула също беше там с новата си играчка, чието име не помня, макар както обикновено почетното място да беше запазено за Друзила, придружена от съпруга си Лепид със слабоволевата брадичка. Седнахме зад тях, но Агрипина се премести така, че да може да наблюдава лицето на брат си. Калигула беше превъзбуден.

Игрите започнаха с мим, който се правеше на куче. Животното получи храна, за която казаха на публиката, че е поръсена с отрова. Кучето я изяде, започна да се гърчи ужасяващо и падна мъртво. Господарят му го взе и го положи върху имитация на погребална клада. После плесна с ръце и кучето скочи на крака. Калигула не можеше да си поеме, дъх от смях. Грабна една кесия от Агрипина и я хвърли на арената. После се обърна към нея със зачервено лице и блестящи очи.

– Разбери името на тази отрова, Агрипина – прошепна той дрезгово, – за да не я използвам никога вече.

Той подскочаше нагоре-надолу и ръкопляскаше.

– Времето на пантерата – прошепна Агрипина. – Но ние направихме всичко възможно.

Калигула шумно аплодира слоновете-въжеиграчи и останалите животни, облечени в мъжки и женски дрехи, но след това настроението му рязко се смени.

Отговорникът за игрите усети, че е време касапницата да започне. Гладии нахлуха на арената под звуци на фанфари. Настървяваха се, като си крещяха обиди. Музиката се усили – запищяха тръби, рокове и флейти – и истинското кръвопролитие започна. Калигула не беше на себе си и крещеше обиди. Когато слънцето стана по-жежко, тълпата поиска прекъсване, за да хапне и пийне. Калигула се изправи и изкрещя за тишина. Нарочно накара да приберат сенниците, за да даде урок на зрителите като ги изложи изцяло на лъчите на изгарящото слънце. Агрипина бързо повика един слуга и наля чаша вино. Само аз я видях да добавя прахчето в нея, преди да я пхне в ръката на брат си. Междувременно на арената червенозлатистият пясък беше засипан с трупове. Гладииите, които се бяха били часове наред, поглеждаха неуверено към императорската ложа, където Калигула беше задрямал. Агрипина прошепна нещо на организатора. Нареди да разпънат отново сенниците и да раздадат на тълпата вода и сладки.

Императорът спа близо час. Когато се събуди, беше по-бледен и по-спокоен и през остатъка от следобеда се интересуваше повече от Друзила, отколкото от купчината трупове. Игрите свършиха и той се върна в къщата си на Палатин, където заръча пиршество за милиони сестерции. Настоя Друзила да сподели лежанката му, където отпуснат пиеше непрекъснато, докато поднасяха какви ли не ястия – младо яре, фазан и гъска, минога и калкан, свинско виме. Най-добрите готвачи в Рим бяха наети за случая и Калигула поведе много от гостите на обиколка из кухнята, където те се струпаха като огладнели кряскащи пауни, повдигаха се на пръсти и хапеха нокти, докато наблюдаваха как готвачите приготвят ястията. Императорът беше настоял да покани Победителят в игрите от амфитеатъра, набит тракиец, наричан „Господарят на куклите“ заради сексуалните си умения, проявявани сред римските жени.

Калигула беше много доволен от последвалия гуляй и хаос. Музиканти и жонгльори шумно обикаляха наоколо и въпреки усилията на Агрипина, Калигула се присъедини към тях. Настоя жонгльорите да му обяснят как предметите, хвърлени във въздуха, сякаш се връщат в ръцете им. Агрипина не яде и не пи нищо. Опита се да отвлече вниманието на брат си с комедианти и актьори, които изпълниха фарса „Любовта, заключена навън“, който Калигула внимателно изгледа. След първото действие целуна Друзила по устните, изправи се и гърчейки се, сякаш е отровен, спря и загледа актьор с яркочервена маска. После протегна ръка към него.

– Ти се върна! – извика той. – Тиберий ли те изпрати от ада? Кой те

е канил тук?

Агрипина се надигна. Виковете на императора накараха всички да се смълчат.

– Какво правиш тук? – попита Калигула.

Актърът с маската стоеше като вкаменен. Калигула вдигна ръка, изкрещя силно и се строполи на пода. Агрипина и Макрон веднага взеха нещата в свои ръце: залата беше опразнена, а императорът – набързо отнесен в спалнята си, където бяха повикани лекари, включително Харикъл. Докато Агрипина наблюдаваше действията им, я чух да шепне:

– Той не бива да умре, още не!

Калигула беше блед като платно, дишаше на пресекулки. В един момент Агрипина дори приближи огледало до устата му, за да види дали още диша. Харикъл прегледа устата и очите му и премери пулса му, преди да излезе в предверието, където аз, Агрипина и Макрон стояхме заедно с Прогеон, грък с лукави очи. Привличането му беше идея на Агрипина. Той беше от онези хибридни създания, които не приличат нито на мъж, нито на жена. Да, чертите и тестикулите му бяха мъжки, но начинът, по който говореше и се движеше и особено трепкането на миглите му, извивката на устата и пискливия му глас напомняха повече женски. Когато ходеше, въртеше дупе по-добре от най-добрите римски куртизанки. Агрипина го беше наела да наглежда Калигула, когато ходи по домовете за удоволствие и бардаците на Рим. Вярваше му напълно и твърдеше, че има достатъчно доказателства за навиците му, за да накара да го разпнат или удушат сто пъти. Мразех извитите му мигли, влажните му погледи и фъфленето му. Трябваше да го убия онази нощ.

Агрипина откри съвещанието, докато хората на Макрон охраняваха вратата.

– Е? – обърна се тя към Харикъл. – Умира ли той?

– Не смятаме така, домина, само пристъп е – Харикъл се почука по челото. – Повече свързан с ума, отколкото с тялото.

– Отровен ли е? – изфъфли Прогеон.

Харикъл се взря в Агрипина. Валерианът беше тайна: помолих с поглед Агрипина да не го споменава.

– Не е бил отровен – потвърди Харикъл, – но спи дълбоко. Може да умре или – той сви рамене.

– Какво можем да направим? – попита Агрипина.

– Ако той умре – намеси се Макрон, – Гемел още е под домашен арест и е възможен наследник на трона.

Агрипина притисна ръце към корема си. През тези няколко

напрегнати мига открих каква е тайната амбиция на моята домина – щеше да роди син, който да стане император, а тя да го контролира. Всички други – които и да бяха – щяха да царуват, само докато тя и синът ѝ станеха готови.

– Не! – Агрипина поклати глава. – Макрон, прати съобщение на командирите на легиони.

– Те ще останат верни – разсмя се той. – А преторианците получават заповедите си от мен.

Агрипина седна и присви устни.

– Така да бъде – прошепна тя.

Домина остана в двореца, където с Макрон се справиха с всичко. Новините за болестта на Калигула се разпространиха из Рим и хората изпадаха в истерична или престорена скръб. Палатин беше обсаден от тълпа, жадна за новини. Пет дни след злополучното пиршество, Калигула се събуди. Седна в леглото, огледа се и облиза устни. Очите му бяха ясни и гледаха палаво, сякаш всичко беше игра. Докато Агрипина внимателно му обясняваше от какво е болен, той слушаше и кимаше мъдро, преди да поиска да го изкъпят, нахранят и да му пратят Друзила.

Калигула продължи да гледа Агрипина с тъгълчето на окото си и от време на време ми намигаше, сякаш споделяхме някаква шега. Каквато и да беше душата му преди, през тези пет дни тя беше умряла и царят на демоните контролираше ума му.

– Значи е казал, че ще се пожертва, така ли? – попита той, почуквайки се по брадичката, за римския гражданин Афраний. – Обещал е да се лиши от живот, ако оздравее? Е, аз оздравях, нали, Парменон? – Той се усмихна, намигна и плесна с ръце. – Боговете са благосклонни към мен. Афраний трябва да изпълни клетвата си.

Това беше началото на кошмара.

На следващия ден Афраний беше задържан. Гол, освен набедрената препаска, той беше преведен през Рим и хвърлен от Тарпейската скала. Друг благородник беше обещал да се бие като гладиатор, ако Калигула оздравее. Императорът го накара да удържи думата си и го пусна на арената. Друзила и Агрипина бяха в безопасност, но атмосферата в двора стана напрегната. Калигула не проявяваше подчертана публична враждебност към определени хора, докато една вечер на пиршеството не се нахвърли остро срещу Макрон, който му беше предложил съвет по някакъв дребен въпрос.

– Как смееш да ме поучаваш? – изрева Калигула. Защо се правиш на по-добър от мен?

– Не е вярно – намеси се Агрипина.

– Не е ли? – викна Калигула.

Преторианският префект скочи на крака и се приготви да излезе.

– Няма да стигнеш далеч! – извика Калигула.

Двама германски прислужници, любимци на императора, се появи-ха на вратата. Високи и руси, те си приличаха като близнаци и прякори-те им бяха Кастор и Полукс. Макрон се завъртя и погледна умолително Агрипина. Ответният ѝ поглед беше тъжен. Дни наред бяхме канени на пиршества в чест на императорското оздравяване и досега нищо не се беше случило. Калигула беше приспал подозренията ни и сега ни изне-нада като дебнеща пантера.

– Сега трябва да го убием – прошепна ми Агрипина.

Тя се премести по-нататък, за да поиска помощ от Друзила, но празноглавката беше пияна и спеше с лице, притиснато във възглавницата.

Макрон се опита да убеди Калигула.

– Исках само да помогна.

– Убиец! – извика императорът. – Хванете го! Обвинен е в държав-на измяна!

Наемниците хванаха Макрон и го извлякоха от стаята. Повече не го видях. На сутринта беше мъртъв. Падането на Макрон отбеляза начало-то на нова кървава баня. Силен, бившият тъст на Калигула, беше аресту-ван и обвинен открито пред сената – в отговор той си преряза гърлото пред всички сенатори. Гемел, внукът на Тиберий, беше освободен от арест, но го сполетя съдбата на Макрон. Поканиха го на пиршество, къ-дето Калигула легна до него и подуши дъха му.

– Какво правиш? – изкрещя той. – Гълташ противоотрова? Да не би да ме обвиняваш, че искам да те отрова? Ти, който се молеше за смъртта ми!

– Не съм се молил да умреш – отвърна Гемел. – И не съм пил про-тивоотрова. Това е сироп за кашлица.

Калигула отказа да му повярва.

– Противоотрова е – настоя той.

Гемел разбра, че времето му е дошло и не му остана дължен.

– Няма противоотрова срещу цезар – смело каза той.

Позволиха му да си тръгне от пира, но на другия ден изпратиха преторианци у дома му, за да го принудят да си пререже вените.

Поведението на Калигула ставаше все по-безумно и непредвидимо. Той присъства на сватбата на патрицианката Орестила, където седна до

невестата и написа бележка на младоженеца: „Не се люби със съпругата ми“.

Нареди да отведат Орестила в собствените му покои и се ожени за нея. След няколко месеца се разведе, но ѝ нареди да не се люби с друг мъж, докато той е жив. Понякога се държеше направо злобно. Направи чичо си Клавдий постоянен обект на шегите си. Замеряше го с костилки от маслини и фурми, слагаше чехли на ръцете му, когато заспеше пиянски сън. Калигула ревеше от смях, когато старият човек се събуждаше и посягаше да изтрие лицето си с ръце.

Агрипина не обръщаше внимание на тези неща. Тя се оттегли от двора, загрижена нищо да не попречи на приближаващото раждане на детето ѝ. Момчето се роди през декември след тежко раждане. Поличбите бяха добри, но Агрипина ги пазеше в тайна.

– Сега не му е времето – прошепна ми тя – да напомням на лудия си брат, че в Рим има и друг цезар.

– Какво ще правим? – попитах аз.

– Трябва да изчакаме – отвърна тя. – Както с Тиберий на Капри.

Отначало се възхищавах на лукавството и хладнокръвието на господарката ми, докато две събития рязко не промениха настроението ми. През юни следващата година Друзила внезапно умря и мъката на Калигула беше показна, кървава и опасна. Тя бе удостоена с публично погребение и по време на официалния траур беше тежко престъпление да се смееш, да се къпеш, дори да вечеряш със семейството си. Калигула се опита да се утеши за загубата на сестра си. Ожени се за една аристократка с лошо име, Лолия Павлина, която държеше да се появява на вечерите, отрупана с бижута и перли на стойност милиони сестерции. Тя караше роба си да носи разписките от покупката им, за да показва на бъдещите си почитатели колко високо е оценена. Скоро Калигула се умори от нея и скъпата Лолия последва всички останали. След това се ожени за Цезония, жена със знатен произход и нисък морал, която вече имаше няколко деца от други съпрузи. Когато съобщих за това на Агрипина, гневът ѝ беше колкото изненадващ, толкова и свиреп. Тя скочи от кушетката и захвърли обичайната си поза на оттеглила се благородница. Крачеше напред-назад из спалнята и удряше с юмруци по бедрата си.

– Той е луд, но все още може да му се роди дете! възкликна Агрипина. – Не забравяй, че Калигула е син на Германик. Може би е – добави тя полушепнешком.

– Извинявай, домина, какво каза?

Агрипина ме погледна през рамо и се усмихна накриво. После

отиде и затвори вратата с ритник.

– Разглеждал ли си внимателно Калигула, Парменон? Прилича ли на мен? На Друзила? На Юлия? Майка ми го роди, но това не значи, че е син на Германик.

– Затова може да изгубиш главата си – прошепнах ѝ. – А синът ти ще изчезне в някоя яма.

Сложих ръка на рамото ѝ – когато бяхме насаме, тя ми позволяваше подобна свобода.

– Ще ме целунеш ли, Парменон? Ще ме любиш ли? – подразни ме тя.

Така и не разбрах какво щеше да стане, ако се бях опитал. Може би студенината ѝ винаги ме е спирала. Агрипина се отнасяше към плътското привличане като гладиаторът към меч или щит – оръжие, което трябва да се използва.

– Или ще ме насилиш? – усмихна се тя. – Като Метел.

– Предупреждавам те – казах ѝ, – Прогеон е в къщата. Той би те предал по всяко време.

– Глупости! Той е мой и винаги ще бъде.

– Ако чуе това, което каза току-що – продължих, ще го съобщи срещу пари на всеки от враговете ти, които няма да се поколебаят да го използват. И най-малкият намек, че императорът е незаконно дете ще ти донесе най-жестоко наказание.

Агрипина преглътна с мъка и се отдръпна от ръката ми. Отиде в един тъгъл и скръсти ръце като момиченце, гълчано от баща си.

– Чувала съм слухове – каза тя. – Дори мама веднъж го намекна. Сигурно, затова Калигула и горката Друзила станаха любовници – кръвната им връзка не е толкова силна. – Тя въздъхна. – Нея вече я няма. Мислех, че ще мога да разсейвам Калигула с една или друга жена, но Цезония е различна – тя е плодовита като кобила за разплод. Калигула е още млад. След петдесет години в Рим може да има цяла стая с Ботушчета. Тя потърка ръце. – Сигурна съм, че Цезония ще забременее, но не можем да позволим на нея, съпруга ѝ или децата им да живеят.

– Ако Калигула умре – попитах аз, – смяташ ли, че сенатът ще приеме твоето дете за император?

Агрипина поклати глава.

– То е от рода на Германик, но е още много малко. Не, чичо Клавдий ще свърши работа за момента.

– Той ли! – възкликнах аз. – Този пелтечещ идиот!

– Той е от владетелски род, Парменон. Щом сенатът прие луд като

Калигула, би приел и африкански павиан.

Това беше голямата слабост на Агрипина. Никога не слушаше и решише ли да действа, не можеше да чака.

Поток посетители започна да се стича тайно в къщата ѝ. Тя отсяваше онези, които биха я изслушали, които ѝ съчувстваха. На кого можеше да се довери? Скоро планът ѝ започна да се оформя: бързото убийство на Калигула в Рим щеше да бъде последвано от писма до легионите по границата. Наблюдавах я безпомощно. Тя не позволяваше нито да я посъветваш, нито да я предупредиш. Основните заговорници бяха трима. Агрипина, сестра ѝ Юлия и бившият съпруг на Друзила, Лепид. Юлия участваше, защото беше ужасена от брат си. След смъртта на Друзила Лепид бе загубил благоволенieto на императора. Ние с Прогенон се превърнахме в неволни свидетели и зрители. Използваха ме за пратеник. Често нощем обикалях по тъмните улички, носейки загадъчни съобщения до различни къщи. Предавах ги дума по дума, преди да занеса отговора обратно на Агрипина.

Бяха опасни времена! Лудостта на Калигула бързо се влошаваше. Той се появи в сената и ужаси всички, като каза колко велик бил Тибериус и колко грешали всички те, че го критикували. Тази реч отбеляза началото на нови преследвания. Затворите се напълниха. Калигула обичаше да посещава стаите за мъчения, ядеше и пиеше, докато жертвите му умираха бавно и мъчително. Той съветваше палачите си да вършат работата си бавно, за да разбере жертвата, че умира. Въпреки заговорите си, Агрипина все още се опитваше да го удържа. Пращаше му умолителни писма, но единственият отговор на Калигула беше:

– Нека ме мразят, важното е да се страхуват от мен.

Правосъдието беше бързо и жестоко. Родителите трябваше да присъстват на екзекуциите на собствените си деца. Един баща бе принуден да гледа как синът му умира, а после беше поканен на вечеря. Калигула се шегуваше и подиграваше през цялото пиршество. Собственикът на училище за гладиатори, който го беше ядосал, беше пребит с вериги. Калигула позволи трупът му да бъде преместен, едва когато вонята от разложилото се тяло стана твърде силна. Писатели бяха изгаряни живи на арената. Римски конник беше хвърлен на зверовете в амфитеатъра. Той претича по пясъка и помоли Калигула за милост, твърдейки, че е невинен. Вбесен, императорът накара да отрежат езика му, преди да го хвърлят обратно при чакащите лъвовете. Раздаваха се и други, още по-жестоки наказания. На едно злополучно пиршество той накара да струпат отсечените крайници и вътрешностите на жертвата му на димяща

купчина на Масата, за да я виждат всички гости. После наруши мъртвата тишина с див пристъп на смях.

– Не разбирате ли – изкрещя той, – че мога да отрежа главите на всички ви с един удар?

Никой не беше пожален. Той караше новата си съпруга Цезония да се разхожда гола пред гостите, обвиняваше ги в измяна, ако я гледаха и питаше дали я смятат за грозна, ако извърнеха глави.

Когато летните горещини превзеха Рим, Калигула вече беше уморен от града. Беше особено загрижен от предсказанието, направено на Тиберий, че Калигула няма по-голям шанс да стане император, отколкото да премине неаполския залив на кон. Калигула беше решил да докаже, че това не е вярно. Той изпрати войските си в залива и нареди на инженерите си да построят петкилометров мост от Путеоли до Бая. Търговски кораби акостираха в две редици, а път, изграден по образец на Апиевия път, ги свързваше. Толкова много кораби бяха заети с това, че вносът на зърно от Египет страдеше. Но Калигула не го бе грижа. Той нареди да бъдат построени крайпътни кръчми около импровизирания път, както и места за почивка; прокараха им дори течаща вода.

Калигула гордо заяви, че дори бог Нептун се бои от него. Мостът беше завършен и според императора бе дошло време да докаже, че пророчеството е лъжливо.

– Ти ще дойдеш с мен, сестро! – беше изкрещял на пиршеството предишната вечер. – И ти, Парменон. Ти си моят талисман! Знаеш ли това? – На бледото му лице изгря вълча усмивка. – Аз го видях – прошепна ми той, докато препълваше чашата ми така, че виното се разлива върху ръцете ми.

– Кого? – попитах аз.

– Тиберий – каза той тихо. – Идва в спалнята ми, облян в кръв. Каква ужасна гледка!

– Но той не умря от рани.

Калигула се усмихна, намигна и се почеса по носа.

– Не си видял какво направих после на трупа – отвърна той. – Позабвлявах се.

После се обърна, за да обсипе с лигави целувки Цезония. На лежанката пред мен Агрипина наблюдаваше внимателно тази червенокоса жена с червендалесто лице. Приличаше ми на кобра, която се кани да нападне. Когато си тръгнахме от пиршеството, тя се обърна към мен.

– Кучката е бременна! – прошепна тя. – Време е да действаме.

На другия ден с Агрипина отидохме при Калигула в разкошна

колесница. Императорът носеше бронята на Александър Велики, открадната от Гробницата на завоевателя в Александрия. Настоя да се облече официално – с пурпурна наметка, поръбена със злато и украсена със скъпоценни камъни от Индия, както и корона от дъбови листа. После принесе жертва на Нептун и пое по импровизирания път. Карахме напред-назад и този ден, и следващия, докато изпитах чувството, че ще падна. Калигула възнагради войниците си и покани всички зяпачи на моста.

Тържеството беше безумно. Мнозина толкова се напиха, че изпопадаха – морето изхвърляше трупове върху пясъка седмици наред. Агрипина беше бясна не толкова от лудостта на брат си, колкото от факта, че може би той щеше да има наследник.

Когато се върнахме в Рим, тя взе решение:

– Калигула ще замине за Германия. Трябва да се постараям да не стигне дотам – и тя свали гривната от китката си. – Предай това на Лепид. Кажи му, че жребият е хвърлен!

ГЛАВА ДЕВЕТА

„Димът, богатството и шумът на Рим“

Хораций, Оди, III

Мевания е красиво местенце, на сто и петдесет километра северно от Рим. Агрипина го избра за място за срещи на заговорниците. Чудесна обстановка за заговори, целящи хаос и кръвопролития. Вилата беше хладна, с добре напоени морави, затворени градини и покрити алеи. Намираще се на известно разстояние от пътя и Агрипина беше наредила всички пътища към нея да бъдат зорко наблюдавани. Въпреки възраженията ми заговорниците бяха поканени и пристигнаха един по един. Прогеон, разбира се, Лепид с дългнестата глава и рошава коса, боядисана в черно – роден заговорник с цинична усмивка и лукави очи. Слабото му, небръснато лице говореше за непрехивяна скръб и злоба. После пристигна един блестящ оратор, дребен пъргав мъж с блестящи очи и изненадващо дълбок глас, яки крака и гръден кош като буре. Бях го чувал да говори в съда беше невероятен. Агрипина смяташе да го използва, за да повлияе на настроенията в сената.

Чичо Клавдий трябваше да дойде, но не се появи. Вместо това неговият представител, Сенека, влезе в живота ми. Ибериецът беше възлещение на римски патриций и философ. Беше среден на ръст, добре сложен, с широко лице с волеви черти, орлов нос и снежнобяла коса, внимателно сресана напред. Сенека напомняше на претенциозен последовател на Платон, ако изключим острия му език и хлътналите очи, които наблюдаваха света с цинично удивление. Той не се съмняваше в справедливостта на каузата на Агрипина. Припомни ни последните думи на Аrentий, но този път ги промени: „Ако животът с Тиберий беше достатъчно лош, този с Калигула е истински ад!“

Признавам си, чувствах се много неловко. Ако ще правиш заговор, трябва да вярваш на всички участници. А аз знаех малко за заговорниците. От време на време обсъждах притесненията си с Агрипина, но тя се държеше като обсебена. Не се притесняваше толкова от Калигула, колкото от детето, което той чакаше. Една вечер в края на декември всичко беше готово. Заговорниците или по-скоро техните водачи се събраха в спалнята на Агрипина, отрупана със скъпи тъкани, скъпоценни чаши, златни и сребърни статуетки, мебели от дъб, клен и терпентиново

дърво, кушетки с крака от слонова кост, столове от черупка на костенурка. Голямото ѝ легло запълваше стаята. Беше издялано от скъпо дърво, чиято вълниста повърхност отразяваше хиляди нюанси като пауновите пера, които красяха стената над него.

Синът ѝ не беше там. Бе го оставила с доверени бавачки в къщата си на Виа Сакра. Обсъждахме кога и къде трябва да умре Калигула. Най-накрая Агрипина взе решение.

– В Рим ще бъде твърде опасно – аргументира се тя. – А когато Калигула стигне до Германия, ще бъде прекалено добре защитен. Поканих го да ме посети. Трябва да го направим тук!

– С отрова ли? – попита Сенека.

Агрипина възрази. Отвори една кожена торба и изсипа три инкрустирани със сребро кинжала на масата.

– Ще бъде направено достатъчно публично продължи тя. – И аз ще поема отговорността.

Играеше ролята на демократ, горящ от нетърпение да освободи републиката от тиранина. Изведнъж се разсмя, сякаш усети, че театралничи и ни погледна изпод тъмните си, вити вежди.

– Кой ще нанесе удара?

– Няма да съм аз – заявих и станах. – Нито пък ще се закълна.

– И защо? – попита Агрипина.

Не отговорих и излязох на хлад в градината. Чух, че зад мен гласовете се повишиха, някаква врата се хлопна. Бях в лошо настроение. Надявах се, че Агрипина ще ме последва, но тя не го направи.

Мина поне час, преди да дойде при мен.

– Останалите смятат, че не може да ти се вярва – каза тя и седна до мен.

– Кажим им, че и аз не им вярвам.

– Какво означава това?

Агрипина пхна ръка под моята и се доближи до мен. Усетих прекрасния ѝ аромат, може би на сапун. Лек, приятен и траен.

– Вярвам им достатъчно – признах ѝ. – Но не вярвам на Калигула. Той ви позволи да дойдете тук. Може да е луд за връзване, но сигурно подозира нещо и някой в тази вила навярно е негов шпионин.

Агрипина не беше на същото мнение. След два дни Калигула пристигна в разкошно украсена колесница, теглена от четири красиви червеникавокафяви коня. В гривите им бяха вплетени скъпоценни камъни, броните им бяха обсипани със свещени амулети. Беше сменил ролята и сега се смяташе за колесничар на боговете. Стоеше изправен като

победител, който чака да получи лавров венец – с шлем на главата, камшик в ръката и гамаши в златисто и червено, които покриваха прасците му.

Разбира се, всички трябваше да го гледаме как препуска с колесницата нагоре-надолу из градините на вилата, предизвиквайки хаос всеки път, когато завиеше. Морави и лехи изчезваха, въртящите се колела смазваха нежните растения. Придружаваха го група преторианци и, разбира се, двете му сенки, германите Кастор и Полукс. Калигула бе истерично оживен. След известно време се умори от играта, слезе от колесницата, съблече се пред нас и влезе във вилата, за да се изкъпе и преоблече.

Агрипина го забавлява до късно през нощта. Опита се да прикрие притеснението си зад разкошно пиршество: дървени кокошки, в които имаше яйца, бяха поднесени на блюда; имаше съсел в сос от мед и маково семе, горещи наденички с кисели сливи на скара и семена от нар, диво прасе, варен шаран и големи кани с тежко фалернско вино. Калигула не ядеше, докато Кастор или Полукс не опитаха първи от ястието, независимо дали беше огромен омар, гарниран с аспержи, или миноги от сицилийските протоци. Дори набоде от трюфелите и вкусните гъби със собствения си нож. След известно време хвърли ножа на масата и се огледа.

– Заминавам за Германия – заяви той и млъкна, свел глава встрани. Отначало си помислих, че е изпаднал в някое от налудничавите си състояния, докато не чух дрънчене на метал и тропот на крака. Сkochих, погледнах през прозореца и забелязах точки светлина пристигаха още войници. Появиха се факли, дочу се шум от тичащи крака. Чух писък от кухнята.

– Реших да допринеса за забавлението. Калигула спусна крака от кушетката и погледна злобно сестра си.

Агрипина запази самообладание. Усетих, че някой ме хваща за ръката. Кастор се беше промъкнал безшумно като котка зад мен. Той изсумтя и ми направи знак, че трябва да се върна на мястото си.

– Заминавам за Германия – повтори Калигула, – но преди да тръгна, трябва да се справя с предателите. Хайде, Прогеон, разкажи им.

Отвратителното малко чудовище скочи на крака. Като актьор, педантично заучил репликите си, той призна всичко. Агрипина седеше пребледняла. Лепид се опита да стане, но един от германските телохранители го бутна обратно. В мрака зад императора се отвори врата и чух свистене на изваждани мечове – идваха още войници от охраната му.

Когато Прогеон свърши, Калигула заръкопляска – отначало тихо, а след това все по-силно и по-силно.

– Това е първата част от забавлението.

Сенека се закашля, беше се задавил с нещо.

– Не ми разваляй веселбата! – изкрещя Калигула. Изведете стария глупак!

Философът беше изкаран навън.

– Не го убивайте! – извика Калигула през рамо. Искам да гледам как ще умре нашият философ. Да видим дали ще приеме смъртта със същата невъзмутимост, с която приема живота. Лепид – Калигула се обърна отново към гостите. – Лепид – изгука той.

Сенаторът беше хванат и отведен пред императора. Калигула разчисти масата с крак, запрашайки чиниите и чашите на земята. Лепид беше принуден да седне на ръба, обграден от Кастор и Полукс. Калигула взе ножа от подноса с прасето и с бързо движение го заби в дясното око на Лепид. Мъжът изкрещя и се опита да стане, но пазачите го държаха здраво.

– Сега виждаш ли по-ясно? – Калигула се приведе напред. – Ти беше женен за сестра ми! Споделяше леглото ми! Удушете го!

Кастор нахлузи примката през треперещата глава на Лепид и умело я завъртя. Всички седяхме и гледахме как Лепид умира в ужасни, давящи се гърчове. От време на време Калигула караше пазача да отпусне примката, за да изнесе на полумъртвия човек лекция за морала. Мъчението продължаваше. Измина цял един кошмарен час, докато трупът на Лепид падна на пода. Лицето му беше моравочерно, кръв капеше от дупката, където някога беше имало око.

Калигула започна да обикаля между гостите, щракайки с пръсти. Посочи с юмрук към Афер, оратора.

– Трябваше да бъдеш по-умен! Ще отговаряш за предателството си пред сената!

Присъстваха и други, лихвари и търговци, които бяха на път да влязат в разговора. Но имаше и невинни съседи от околните вили. Калигула беше безмилостен. Един по един ги извеждаха в градината. Някои бяха обезглавени – императорът крещеше, че главата на един мъж трябва да бъде взета и върната веднага други бяха удушени, а няколко оковани и струпани в една каруца, за да бъдат откарани в Рим.

Агрипина преживя ужаса неподвижна като статуя. Калигула се обърна към мен и цъкна с език подобно на Сеян.

– С теб ще се разправя лично, Парменон.

Той стана, скрита трупа на Лепид и ме поведе през колонадата към градината. Това място на красота и спокойствие се беше превърнало в касапски двор. Навсякъде лежаха трупове. Отрязана глава се беше търкулнала под една пейка. Локви лепкава кръв блестяха на лунната светлина. Без да обръща внимание на нищо, сложил ръка на рамото ми, Калигула се наведе да помирише една розова пъпка.

– Красота – промърмори той, притворил очи. – Този аромат винаги ме връща към Капри и стария козел. Е, Парменон, каква бъркотия, а? Какво да правя с теб? Да те разпна? Да те удуша? Или да набия главата ти на кол?

Лицето му беше сериозно, но изведнъж избухна в смях и шеговито ме удари в корема.

– Шегувам се – заяви той. – Ти знаеше, че шпионинът ми е Прогенон, нали?

Кимнах.

– А ако той не ми беше казал, ти щеше да го направиш, нали?

– Да – излъгах.

– Не мога да те убия, Парменон. Ти си щастливият ми талисман. Но какво да правя – лицето му се разкриви – с тази кучка сестра ми?

– Цезаре – преглътнах с мъка, докато подготвях най-голямата лъжа в живота си. – Вярно е, че тя е опасна кучка, но е твоя сестра и сестра на Друзила.

– Да, да – Калигула седна на една градинска стена и долната му устна увисна. – Впрочем къде е онази уличница Юлия? И тя е забъркана, нали?

– Да, цезаре.

– Какво казваше за Агрипина?

– Тя е опасна кучка, цезаре, а е и много хитра. Твърди, че има документи, които доказват, че не си син на Германик. Ако умре – продължих хладнокръвно, – те ще бъдат предадени на сената.

Поемах голям риск. Калигула бе луд. Можеше да избухне в гняв или да се върне към поведението, което му беше спасило живота на Капри. Не останах разочарован. Той се сви и вдигна ръка към устата си. Подозирам, че Тиберий често го беше дразнил с този факт. От яд задържа ноктите си.

– Мръсна кучка! – промърмори той. – Вярно ли е, Парменон? Мога да накарам да те измъчват.

– Да измъчваш щастливия си талисман, цезаре? Казвам истината и ти го знаеш. Мисля, че Тиберий ѝ е казал. Той имаше доказателство,

нали? Някаква мръсотийка, изровена от Сеян.

Калигула не ме слушаше. Обърна се и изсипа към загадъчното невидимо присъствие зад себе си поток от ругатни и неприлични епитети по адрес на Агрипина, майка си, Тиберий и Сеян.

Той млъкна.

– Какво предлагаш, Парменон?

– Внимавай, цезаре – коленичих на земята пред него. – Ти си император и бог. Смъртта е твърде бърза. Раздели я от любимия й син.

Калигула въздъхна.

– Имаш предвид да го убия?

– Не, не – побързах да кажа. – Дай го на някого, когото тя мрази.

– Ще го направя. Ами кучката?

– Прати я в изгнание. Не много далеч, за да знае какво става в Рим.

Калигула се съгласи.

– Трябва да поговоря с боговете за това. Но, Парменон, наказанието трябва да е по-тежко.

– Накарай да разгласят, че е била любовница на Лепид – продължих.

– Добре – Калигула вдигна ръка. – Това е много добре, Парменон. Искам имената на всички други предатели, участвали в този заговор, а и още нещо. Той погледна трупове. – Когато мама се върна в Рим, тя донесе праха на татко. – Той наблегна на думите. – Праха на моя баща, Германик. Агрипина може да направи същото. – Той повика капитана на стражите си. – Вземете трупа на Лепид и го изгорете! Сложете праха му в най-евтината урна, която можете да намерите.

Мъжът бързо се отдалечи и се върна, влачейки за краката трупа на Лепид. Някои от другарите му издигнаха импровизирана погребална могила. После я напоиха с масло и хвърлиха тялото върху нея. Калигула изчака, докато тръпът се запали.

– Не мога да понасям миризмата на горяща плът нацупи се той. – Винаги ми прилошава, а звукът на цвъртяща мас. Брр! – Той вдигна ръка пред носа си. – Отивам да видя другите затворници.

И той се отдалечи. Отдясно тялото на Лепид вече бе обвито в пламъци, черни кълба дим и отвратителна воня. От вилата се чуваха писъци и трясъци, докато телохранителите на Калигула се забавляваха с робините. Забързах навътре и открих Агрипина, още седнала на лежанката, пребледняла, напрегната, но готова да умре. Бързо й казах какво съм говорил с Калигула. Тя ме слушаше с празен поглед.

– Докато има живот – прошепна тя, – има надежда. Тя ме погали по

бузата и ако не я бях хванал, щеше да се свлече в безсъзнание на пода.

Пет дни по-късно Агрипина, боса и с прашна коса, облечена в обикновена туника, влезе в Рим, носейки нащърбена урна с праха на Лепид. Прие съдбата си философски, по-загрижена, че ѝ отнемат любимия Нерон, отколкото от публичните унижения. Аз бях принуден да вървя отзад, носейки възглавница с трите ками, които Агрипина беше купила за убийството на Калигула. Преторианските стражи ни пробиваха път сред оживените тълпи, струпани по улицата. Чувах викове, усещах странни и неприятни миризми на подправки и сира, гадната воня от канавките и помийните ями. Гробищата бяха пълни с черни гарвани, хранещи се с недобре погребаните трупове. Гореше огън и димът му се носеше навсякъде. Обитателите на бедняшките квартали се стичаха навън, за да гледат зрелището – една от най-знатните римлянки, паднала по-ниско и от тях.

Но нямаше подвиквания, подигравки и обиди. Хората помнеха бащата на Агрипина и как майка ѝ бе донесла пепелта му в Рим в подобна, но почетна процесия. Сенаторите, конниците и търговците бяха и достатъчно мъдри, за да знаят, че колелото на съдбата може да се завърти само с едно докосване. Днес Агрипина беше в немилост, но утре, кой знае? Нещо повече, те се страхуваха от Калигула и го мразеха. А това беше жената, осмелила се да му се противопостави. Усещаха се уважение и възхищение. Когато напуснахме криволичещите тесни улички и излязохме на Виа Сакра, за да поемем към Палатин, атмосферата едва доловимо се беше променила. Тогава мислех само за възглавницата, която ми се струваше тежка като камък, за потта, която се стичаше от мен и за високата, стройна фигура на Агрипина, която вървеше пред мен. Тя носеше урната с гордо вдигната глава, вперила поглед напред, без да поглежда нито наляво, нито надясно. Изкачихме се на хълма Палатин, застлан с цветя и трева, които сякаш бяха там, за да пазят босите ѝ крака. Тракиецът, който командваше телохранителите на Калигула, осъзнавайки, че това не е унижението, замислено от императора, я подкани да върви по-бързо. Агрипина обаче забави ход.

Стигнахме форума. Предвиденото унижение се беше превърнало във фарс и хората се смееха на императора, а не на Агрипина. Най-накрая взеха праха от нейните ръце и ножовете от моите и ги поднесоха на боговете, а нас отведоха в някакъв склад на двореца. Когато вратата зад нас се затвори, Агрипина седна, закри лице с ръце и се разплака. Коленичих до нея и обгърнах раменете ѝ.

– Недей да плачеш – успокоих я. – Няма нужда.

Тя издърпа ръцете си и ме погледна. Тогава видях, че не плачеше, а се смееше. После хвана ръката ми и я стисна.

– Утре е нов ден, Парменон – прошепна. – Направих грешка, нали?

Използвах възможността да ѝ припомня, че я бях предупредил.

– Направих една грешка – прекъсна ме тя. – Всеки в този заговор имаше какво да загуби или спечели освен Прогеон. Няма да я повтора.

Останахме затворени една седмица. Калигула се върна отново Рим. За всеобща изненада Сенека не беше наказан. Явно някой беше осведомил Калигула, че Сенека така или иначе ще умре, затова не го подложиха на унижения. Ораторът Афер беше призван пред сената, където Калигула произнесе яростна реч срещу него. Афер зае мястото си на трибуната и високо обяви, че не може да отговори, защото се бои повече от Калигула като оратор, отколкото като император. Смахнатият Калигула беше поласкан и Афер беше помилван.

Научила всичко това, Агрипина седеше, стиснала ръце в скута си.

– Ще ми простиш, нали, Парменон?

– За какво, домина?

– Винаги съм смятала, че има повече от един шпионин и се чудех дали вторият не си ти. Сега знам, че трябва да е бил или Сенека, или Афер – тя сви рамене. – Както и да е. Ако не го беше заплашил с изнудване, щях да изгубя главата си.

Пазачите се върнаха същата вечер. Под покривалото на мрака ние с Агрипина бяхме натоварени на каруца и тайно изведени от Рим и качени на военен кораб в Остия. Плавахме цял ден, преди да стигнем остров Понтия, на стотина километра от бреговете на Неапол. Мястото беше доста приятно, с гори и поля, красива вила на носа и малък театър наблизо. Командирът на стражата ни предаде съобщение от Калигула.

– Напомни на сестра ми – беше казал той, – че освен острови, имам и ножове.

Агрипина се вслуша в съвета му. Държеше се прилично. Най-голямото наказание беше липсата на любимия ѝ син, който беше даден на Домиция Лепида, една от любимите лели на Калигула. Ако колелото на Фортуна се завъртеше отново, тази жена със сигурност щеше да бъде унищожена. Агрипина си търсеше занимания. Започна да изучава растенията, птиците и дивата природа, използваше и пещта, за да прави керамика. Имахме режим – всеки ден ставахме рано, тя изтичваше на брега, за да поплува, а после се връщаше за лека закуска. Нетърпеливо очакваше новини от сушата, пишеше писма, които не изпращаше, и излизаше в полето да събира билки. Ако времето се развалеше, си стоеше във

вилата и правеше глинени съдове. Оказа се, че има сръчни ръце. Мен научи как да оцветявам съдовете. Нито веднъж не заговори открито за Рим, Калигула или сина си. Тъй като повечето от робите и прислужниците бяха шпиони, провеждахме разговорите си посред нощ, когато Агрипина беше сигурна, че наоколо няма никого.

Можех да ѝ стана любовник. Понякога изпивахме повече от кана вино и седяхме, хванати за ръка или прегърнати.

Една нощ станах любвеобилен, но тя рязко ми посочи една паяжина.

– Знаеш ли, Парменон, че женските паяци изяждат партньорите си? После се отдръпна.

– Хора като теб, Парменон, не бива да имат нищо общо с такива като мен. Аз нося кръвта на Калигула. Всеки, когото докоснем, умира от насилствена смърт. Фуриите ни дебнат.

Разбрах предупреждението. След няколко месеца Агрипина получи позволение да има повече посетители и пратеници от Рим, но те бяха само шпиони, които се опитваха да я предизвикат да каже нещо, което би се изтъкувало като измяна. Те носеха новини за брат ѝ и безумното му поведение, надявайки се да я подведат.

Калигула беше решил да започне война с всички средства срещу германските племена. Нетърпелив да надмине триумфа на баща си, той събра огромна армия от около четвърт милион души, придружена от обоз с оръжия и храна. Самият император пътуваше със свита гладиатори, актьори и жени. Когато стигнал до Рейн, понижил няколко командири и екзекутирал други под предлог, че заговорничели със сестра му. После решил, че Марс се е въплътил в него, но не могъл да намери с кого да се бие, затова накарал германските си телохранители да се промъкнат отвъд реката и да се скрият в горичката. Един ден, докато императорът обядвал, разузнавачите му казали, че противникът се готви за нападение. Телохранителите му, които се престрували на врагове, направили фалшива засада. Калигула накарал да ги заловят и отведат при него в окови. В чест на победата си отсякъл клонките на всички близки дървета и ги окичил с трофеи. Когато новините стигнали до Рим, сенатът се престорил, че цезарят е спечелил голяма победа, а горкият чичо Клавдий бил пратен на север, за да го поздрави. Калигула бил бесен, че са му пратили такъв неугледен пратеник и накарал да го хвърлят в Рейн.

Жадуващ за нови победи той влязъл с армията си в Галия, решил да завладее Британия. Събрал силите по крайбрежието в пълен боен ред. Катапултите и другите бойни машини били готови. Калигула влязъл в

морето с трирема, но бързо се върнал обратно. Наредил на тръбачите да свирят атака. Яздел по брега и нареждал на войниците си да атакуват морето и да използват шлемовете и щитовете си, за да събират раковини като плячка от голямата им победа срещу бог Нептун.

След този фарс тръгнал обратно към Рим. По пътя спрял в Лугдун, където разпродад цялата собственост и вещи на Агрипина. Освен това организирал състезание за оратори на гръцки и латински, в което загубилите били принудени да дадат наградите на победителите, както и да изтрият собствените си произведения – някои с гъба, а в най-тежките случаи – с език. Ако не били съгласни, имали избор – да бъдат бити с пръчки или хвърлени в близката река.

Калигула продължил похода си към Рим с каруците, натоварени с раковини. Той взел още пленници и дезертъори от Галия и ги накарал да си пуснат дълги коси и да ги боядисат. Научили насила тези нещастници на малко германски и получили варварски имена.

Калигула горял от нетърпение да триумфира, а сенатът и римляните нямали друг избор, освен да приемат този фарс.

Агрипина понесе загубата на именията и вещите си спокойно. Изслуша новините, кимна и се върна към заниманията си с цветята.

Но един посетител донесе тайно съобщение. Касий Херея, трибун от преторианската гвардия, беше изпратен от Калигула да претърси острова и да се увери, че Агрипина спазва условията на изгнаничеството си. Не бях срещал войник, който толкова да прилича на жена. Агрипина реши, че е по-красив и от нея – висок и грациозен, с продълговато мургаво лице и тъмни изразителни очи. Господарката ми каза, че всяко момиче би завидяло на устните и миглите му. Въпреки това Касий беше опитен войник и от самото начало стана ясно, че тази мисия не му е приятна. Агрипина го наблюдава няколко дни, после ме привика на обичайното ни място за срещи на скалите.

– Касий ми донесе новини от Рим. Всички вече говорят, че императорът е луд.

– Ами синът ти? – попитах, опитвайки да скрия ревността си. – Убеди ли Херея да ти каже нещо за него?

Агрипина се усмихна и тихичко подсвирна.

– Ревнуваш ли, Парменон?

– Правиш си прически – отвърнах аз, – гримираш се и се поливаш с благоухания. Носиш най-елегантните си дрехи и винаги настаняваш Касий до себе си, когато се храним. Нали не се опитваш да го прелъстиш?

– А, това вече го направих – промърмори тя. – Снощи.

Спомних си, че Агрипина си тръгна рано от вечерята, извинявайки се с неразположение – обичайният признак, че иска да остане сама. Херее се беше оттеглил час по-късно.

– Не допусках, че си толкова глупава – казах аз.

– Какво ще каже Касий? – отсече Агрипина. – Че се е осмелил да прелъсти сестрата на императора, която е в немилост? Познавам всяка подробност от красивото му тяло. Нещо по-важно, открих човек, който мрази Калигула повече и от мен. Смяташ ли, че на армията ѝ е харесало това глупаво представление на брега и да охранява каруци с раковини по пътя до Рим?

– Това не прави Хереея предател – отвърнах ѝ аз.

– Парменон, помисли си за снощи и всички пъти, когато сме разговаряли с Касий. Всеки път, когато спомена за Калигула, той се изчервява. Открих защо. Калигула го нарича „момиче“. Едно от задълженията на Касий е да пита всеки път императора за личната му парола. – Агрипина сподави смеха си. – А той го дразни с отговори като „вагина“, „пенис“ или „целуни ме бързо“. Можеш ли да си представиш с какъв смях се посреща това? Касий ми каза и че другите мразят Калигула също колкото него. – Тя ме потупа по ръката. – А сега важните новини. Съпругът ми Домиций ни е направил услуга, умирайки от воднянка. Няма да бъде лицемерна – пет пари не давах за живота му, защо да скърбя за смъртта му?

– Ами синът ти? – попитах отново.

– Здравомомче с червени къдрици. Вече командва останалите деца.

– И? – настоях аз. – Има ли още нещо?

– Касий донесе един пропуск. Можеш да се върнеш в Рим през зимата. Смятам, че Калигула иска да разбере какво върши сестра му. Трябва да заминеш с Касий.

– За да заговорнича, да ме заловят и екзекутират ли? – възкликнах аз.

– Не, изслушай ме.

Агрипина стисна китката ми – знак, че се кани да сподели нещо важно. Това винаги ме караше да потръпвам, защото се сецах как Харикъл мереше пулса на Тиберий.

– Калигула ще умре – категорично заяви Агрипина. – И кой остава? Бъбривците от сената може да се опитат да възстановят републиката, но армията няма да го позволи.

– Ами чичо ти Клавдий? – попитах.

– Именно – тя стисна още по-силно китката ми. Ако Калигула умре

внезапно, ще настъпи хаос. Ти и Касий трябва да се погрижите Клавдий да бъде избран за император. Той ще ме върне в Рим.

Агрипина пусна ръката ми.

– Каквото и да стане, Парменон, трябва да се постарая да избера Клавдий. Естествено е в суматохата след смъртта на Калигула синът ми да бъде добре пазен – тя се изправи и ме накара да стана. – Впрочем, знам, че имаш прекалено меко сърце, затова Касий ще направи необходимото за мен – ще се погрижи съпругата на Калигула Цезония и детето му да не го надживеят. Сега ела! Сигурна съм, че Касий вече ме търси, а и трябва да се приготвим.

ГЛАВА ДЕСЕТА

„Хаос: зле оформена и неподредена маса.“

Овидий, „Метаморфози“, 1,7

Приятно беше да се завърна в Рим. Макар да беше зима, кръчмите бяха препълнени. След тишината на Понтия се наслаждавах на разходките из различните квартали, наблюдавах как бръснарите бръснат клиентите си наред улицата, как гръмогласните амбулантни търговци продават запалителни серни клечки и всякакви други дреболии, дрезгавите кръсци на продавачите на наденички с импровизираните им подвижни фурни. На един малък, мръсен площад учители, обкръжени от ученици, се скъсваха да викат. Наблизо един лихвар прибираше монетите зад метална решетка, а помощникът му удряше с лъскаво чукче по нащърбените и изкривени монети. Шарлатани и фокусници се тълпяха навсякъде, надпреварвайки се с просяците. Трескавото оживление на живота им беше в рязък контраст с ужасите в двора на Калигула или кипящия гняв на Агрипина, която планираше завръщането си.

Спах заедно с Касий Херея в помещенията на преторианците близо до портата на Виминал. Разбира се, трябваше да се представя на императора и бях задължен да присъствам на една от прочутите му вечери в стария дворец на Ливия. Както обикновено, Калигула се бе изтегнал на лежанката. Изглеждаше по-висок и слаб, с празния му поглед и хлътналите бузи лицето му приличаше на череп. Почти напълно бе оплешивял, като изключим нелепия кичур коса на тила му. Изгледа ме от глава до пети. Бях принуден да коленича и да целуна обувия му в чехъл крак.

– Как е скъпата ми сестра? – изфъфли той. – Често си мисля за нея. – После повтори злокобната си заплаха. – Когато се върнеш, Парменон, припомни й, че освен острови имам и ножове.

Херея ме беше осведомил, че Калигула е прогонил много от враговете си и когато му хрумнело, изпращал палачи, които да ги заловят и да ги принудят да отнемат живота си. Ако откажели, били жестоко посичани.

– Стани, стани! – Калигула безгрижно махна с ръка.

Заех мястото си на лежанките, подредени в полукръг около тази на императора, която се намираше върху малък подиум. Всички присъстващи бяха изтръпнали от ужас. Никой не смееше да хапне без разрешение

от императора, нито да го погледне в очите. Калигула се оттегли и когато се върна, беше облечен като жена в красива копринена роба и воал на плешивата глава. Носеше изкуствени зелени нокти на ръцете и краката. Не седна, а плесна с ръце и музикантите засвириха мелодията на известен сиракузки танц. Боговете са ми свидетели, трябваше да седим и да гледаме как римският император танцува и подскача сякаш е гимнастик от Антиохия. Естествено накрая получи оглушителни аплодисменти. Все още в женски дрехи, Калигула се върна на лежанката си, която споделяше с актьор, на когото беше заповядано да се държи с него като с жена.

През следващите няколко дни бях принуден да остана в двора. Императорът живееше в свой собствен свят. Често се появяваше публично в женско наметало, бродирано и украсено със скъпоценни камъни. В контраст носеше войнишки обувки, откъдето идваше прякорът му⁷. Имаше изкуствена златна брада, която прикрепяше към лицето си и носеше тризъбец във формата на светкавица или жезъл, подобен на змия, преструвайки се на Юпитер или Аполон. Понякога се забавляваше да бъде Венера, което беше много опасно – беше трудно да не се разсмееш при вида на костеливите му рамене и кльошави крака.

Единствената връзка на Калигула с нормалния свят изглежда беше любовта му към състезанията с колесници, но дори тук лудостта му се прояви най-накрая. Той се влюби в коня си Инцитат, построи му мраморна конюшня с ясла от слонова кост, подари му пурпурни чулове и украсена със скъпоценни камъни сбруя. Преди състезание целият квартал около конюшната беше обкръжаван и ако някой обезпокоеше коня му, го чакаше смъртна присъда. Колесничарите бяха разделени в различни фракции и съперничеството между Сините и Зелените беше яростно. Калигула поддържаше Зелените. Тежко на всеки колесничар от групата на Сините, който заплашеше любимците на императора – той или конят му биваха отровени. Нищо чудно, че Рим беше толкова неспокоен.

Отначало заговорниците не ме закачаха. Калигула беше наредил да ме наблюдават, но след като мина Нова година, реши, че съм нищожество – беше по-заинтересован от игрите и празниците, предвидени за края на месеца. Оставиха ме да се оправям, както мога. Отидох на Виа Сакра

7. Калигула – умалително от *caliga* (лат.) – войнишка обувка. Като малък Гай Цезар съровождал баща си Германик в походите и майка му го обличала в миниатюрна войнишка униформа. Войниците му дали прозвището Калигула заради малките му войнишки обувчици. – (Бел. ред.)

и посетих малкия Нерон. Както го беше описала Агрипина, той беше павлаво и непокорно момченце с изпъкнали сини очи и рошава медночервена коса. Още тогава си беше актьор. Трябваше да стоя с пазачите му, докато той пееше и танцуваше. Не вярвам в предчувствията, но докато наблюдавах детето, си мислех за чудовището на Палатин. За първи път в живота си безмълвно се помолих Агрипина да е избрала най-доброто за сина си. Възрастната леля, която се грижеше за детето, беше студена и сурова старица с кисела физиономия, сякаш току-що бе пила оцет.

Нито веднъж, гордо ми каза тя, не била напомнила на момчето за майка му.

Усмигнах се леко и я уверих, че Агрипина никога няма да забрави думите ѝ. Посетих и чичо Клавдий в библиотеката на сената. Разкривеното му лице беше небръснато, туниката и тогата – изцапани с прах и мастило. Той ме разведе покрай рафтовете с книги, влачейки крака си, докато ми изнасяше лекция за възможните прародители на божествения Август. Обикаляхме, докато ми се зави свят. В един мрачен, прашен тъгъл, той рязко спря, седна на един стол и изтри лице с парцала, който държеше в ръкава си.

– И ти ли участваш в това? – попита ме. Очите му гледаха втренчено. Устата му вече не беше отпусната, челюстта му изглеждаше по-волева, не заекваше. Говореше ясно и отчетливо, а проницателните му сиънозелени очи ме изучаваха.

– Значи ти си човекът на Агрипина? – продължи той.

– Да.

Клавдий прехапа долната си устна.

– А един от тях ли си? – настоя той.

– Един от кого? – попитах.

– Много добре знаеш – подразни ме той. – Калигула ще умре, нали? Той е отвратителен. Луд е и злобата му се засилва всеки ден. В момента е погълнат от игрите, но скоро ще удари отново и народът ще почувства гнева му. Всички признаци са налице. Предзнаменованията.

– Какви предзнаменования?

Клавдий въздъхна.

– Светкавица удари Капитолия – обясни той. – Както и Палатин. Ясновидецът Сула е пратил на императора съобщение да бъде внимателен. – Клавдий присви очи. – Писал му е да се пази от човек на име Касий. Но ние нямаме нужда от боговете, нали, Парменон, за да ни кажат, че ще има промяна? Не се тревожи, тук сме в безопасност. Шпионите трудно могат да подслушват разговорите в библиотеката, защото не

могат да го правят явно. Това е най-удобното място за заговори. Хайде, кажи ми, участваш ли или не?

– Да.

Той оправи наметката на раменете си.

– Слушай внимателно, младежо. Агрипина ръководи всичко. – Той се усмихна на изненадата ми. – Не знаеш ли, че ми пише? Не се обиждай – утеши ме той. – Не ти е казала за в случай, че те заловят и измъчват. Не би те използвала като пратеник по същата причина. Калигула трябва да бъде убит и най-добрата възможност е, когато си тръгва от игрите или от театъра. Ако успеем да го отделим от охраната му, другите ще си свършат работата. – Той потропа с крак по пода като учител, който дава нарежданията си. – Касий Херея е главният заговорник. Калигула все още го обсипва с обиди – снощи го накара да целуне кутрето му, а после го завъртя по много неприличен начин. Страхувам се само, че Херея няма да се съдържи и ще удари преди да сме готови.

– Ти ще участваш ли? – подразних го аз.

В отговор Клавдий стана, направи ми знак да мълча и започна да преглежда ръкописите на един рафт. Мърморейки си, той свали един мазен свитък, пожълтял от времето.

– Знаеш ли какво е това, Парменон? Списък на обвинените в убийството на Юлий Цезар. Всички, участвали в него, са умрели от насилствена смърт. Аз няма да споделя съдбата им. Ще се държа като уплашен заек и ти препоръчвам да направиш същото. Ако и когато ударът бъде нанесен, стой надалеч. Погрижи се малкият Нерон да бъде в безопасност, а аз – той се усмихна – да бъде открит в някое тъгълче на двореца, треперещ от страх. Ако това стане, всичко ще бъде наред. Останалото – той разпери ръце – е в ръцете на боговете. А сега аз имам да описвам ръкописи, а ти – да планираш убийство.

Той стана и се отдалечи тромаво. Предполагам, че с човек като Агрипина всеки ден научаваш по нещо. Винаги съм смятал Клавдий за глупак, но тя не беше съгласна с мен. Беше си научила урока и подобно на чичо Клавдий, не издаваше намеренията си. Касий Херея беше различен: омразата му към императора се бе превърнала във всепоглъщаща страст. Когато паднеше нощта и шпионите ни оставеха на мира, ние се срещаме с другите заговорници в градините или сенчестите горички, където хората на Касий можеха да ни охраняват. Привлякохме и други трибуни от преторианската гвардия: Папиний, Азиатик, Кловин Руф бивш консул, както и сенатори като Балб. Паролата беше „свобода“ и денят на убийството избран – 24 януари, последният ден от игрите на

Палатин.

Заговорниците бяха избрали мястото добре. В двореца беше издигнат импровизиран амфитеатър, пълен с тесни галерии и тунели. Заговорниците дадоха клетва да убият Калигула там, а ако се провалят, да се самоубият. Аз се превърнах в тяхна сянка. Единственият човек, за когото Агрипина искаше да се погрижа, беше Прогеон. Бях зървал ужасното създаване само отдалеч. Сега всички го мразеха. Смятаха го за личния палач на Калигула, защото постоянно носеше със себе си списък с имената на онези, които императорът искаше да осъди.

Сутринта на двайсет и четвърти Касий уреди да седя в ложата на императора на игрите. Калигула беше в добро настроение – крещеше, жестикулираше и хвърляше монети на тълпата. Когато ме видя, ме повика и ме потупа по рамото.

– Омръзна ми да гледам нещастната ти физиономия, Парменон. Връщай се на Понтия. Кажу ми онази кучка, сестра ми, че си мисля за нея по-често, отколкото би искала.

Целунах ръка на императора и се оттеглих. Хвърлих бърз поглед към Прогеон. Той изглеждаше нервен и неспокоен и аз се зачудих дали нямаше шпионин между Заговорниците. После Калигула отиде до импровизирания олтар и пожертва едно фламинго за късмет. Когато част от кръвта блисна върху тогата му, той я избърса и облиза пръстите си. После се върна на мястото си, като от време на време привикваше някой сенатор да целуне крака му.

Огледах се. Херея в пълно бойно снаряжение, напрегнат като тети-ва, стоеше до вратата, стиснал меча си. Убийството трябваше да стане в края на деня, но напрежението вече се усещаше. Станах и отидох при Херея.

– Трябва да го направим сега – казах. – Прогеон подозира нещо.

Херея поклати глава, бледото му лице беше обляно в пот. Погледнах към местата в ложата. Кастор и Полукс, както и други германи от охраната обкръжаваха императора. Сутринта измина. Боевете в амфитеатъра бяха вяли. Калигула се отегчи, прескочи парапета и слезе на арената, придружен от Кастор и Полукс. Той грабна меч и показа на един от гладиаторите как трябва да се бие. Противникът му, изпълнен със страх, коленичи и помоли за милост. Императорът изцвили от смях и заби меча си дълбоко в гърлото му. После, подпомаган от телохранители си, Калигула се върна в императорската ложа.

– Гладен съм! – извика той. – Искам нещо за ядене!

Обърна се и студените му, сега съвсем разумни очи се втренчиха в

моите. Винаги съм се чудил дали Калигула знаеше, че ще умре същия ден.

– Парменон! – извика той. – Ела при мен. Имам новини от сестра ми.

Калигула разблъска охраната си и тръгна към мен. Кастор и Полукс го последваха. За известно време настъпи хаос, докато сенаторите се чудеха дали трябва да придружат императора или не. Калигула ме хвана за ръката и ме побутна навън. Херея и останалите се скупчиха на входа. Имаше няколко подземни входа някои за тълпата, другите за императора и важните му гости. Калигула ме поведе към един от последните и аз реших да използвам възможността.

– Не, тук долу е по-безопасно.

Калигула не възрази. Обърна се бързо и тръгнахме по тесния коридор към светлината. Зад нас отекнаха стъпки. Императорът мислеше, че са телохранителите му – всъщност бяха Херея и останалите.

Чух виковете на германите. Разтревожен, императорът се взря назад в мрака.

– Какво става? – възкликна той.

Херея вече беше извадил меча си. Отблъснах императора по-далеч от себе си. Калигула залитна назад, очите му бяха изскочили от страх. Той вдигна ръка, за да се предпази от удара, но Херея беше твърде бърз и го посече между врата и рамото. Калигула изкрещя и се свлече настрани. Появиха се и останалите, настъпи неразбория от писъци и крясъци, мечове и ками се вдигаха и спускаха. Беше вдигната тревога и германските телохранители, водени от тракийските си командири, се струпаха в коридора с вдигнати щитове и извадени мечове. В суматохата първоначално бяха тръгнали по друг коридор. Погледнах надолу. Калигула беше мъртъв, трупът му – потънал в кръв. Някои от заговорниците решиха да се защитават, когато германите ги обкръжиха. Аз предпочетох да избягам и скоро бях на слънце и тичах към града.

Слуховете за нападението и смъртта на императора ме бяха изпреварили. На Палатин цареше суматоха, някои бягаха към мястото на убийството, а по-разумните се опитваха да се отдалечат колкото се може повече от него. Спрях в сянката на една статуя, за да си поема дъх. Изтрих потта си и се уверих, че дрехите ми не са изцапани с кръв. Ако Агрипина беше права, щеше да последва кървава баня, но превратът беше успял. Днес Калигула беше разбрал – твърде късно – че не е бог.

Разбира се, очакваното кръвопролитие се състоя. Германските телохранители и тракийските им командири започнаха безсмислено клане.

Поставиха главите на някои от заговорниците като победни трофеи върху олтара на Август. Те на свой ред бяха посечени от преторианците, които дойдоха от лагера си. Херея избяга набързо, макар да бе отделил време да оскверни трупа на Калигула, отрязвайки гениталиите му.

Приятелят на Калигула, еврейският цар Ирод Агрипа, се намеси, когато кървавата сеч се отдалечи от трупа на императора. Той отнесе тялото в Ламиевите градини на Есквилин, където се опита да издигне погребална могила. Но хаосът беше толкова голям, че се отказа и положи полуизгорелия труп в плитък гроб. Никой не можа да опази съпругата на Калигула, която се хвърли върху извадения меч на един от трибуните, дошли за нея. Те хванаха детето ѝ Присцила за петите и му разбиха главата в една стена.

Междувременно сенаторите, тези стари лицемери, се събраха като ято подплашени гъски не в сената, а в храма на Юпитер, където бяха отнесли и градската хазна. Пазени от войници, те започнаха обичайните си дебати за възстановяването на Републиката. Надеждите им бяха различни – и армията, и тълпата щяха да спечелят много повече, ако подкрепят бъдещия император, независимо кой щеше да бъде той.

Бях подкупил няколко пазачи да се грижат за малкия Нерон и сега отидох да търся Клавдий, когото в суматохата всички бяха пренебрегнали. В двореца всички плякосваха; роби, войници и прислужници грабеха наравно. Потърсих го в библиотеката, но тя беше празна. После си спомних къде беше стаята на майка му и открих Клавдий, скрит зад една завеса.

– Всичко върви по плана – уверих го. – Синът на Агрипина е в безопасност, но ти трябва да се обявиш за император.

Клавдий едва не се беше подмокрил от страх. Трябваше да изпие две чаши вино, за да спре да трепери. Хванах го за ръката и го избутах надолу по стълбите.

Група преторианци ни очакваше и поздрави стареца, сякаш беше възплъщение на някой бог. Клавдий веднага бе сложен на носилка и охраняван от войници, отнесен в лагера на преторианците вън от градските порти. Щом се озова там, той започна да си възвръща самообладанието. Удряйки с блестящите си мечове по щитовете, преторианците обявиха Клавдий за император и цезар. Той трепереше, застанал на драпираната с пурпур трибуна, но прие поздравите и клетвите им за вяност. Бавно, но сигурно слуховете се разпространиха. Писари, секретари, градски служители, дори няколко сенатори се присъединиха към Клавдий. Сенатът се опита да преговаря, но Клавдий извърташе, клинчеше и

замазваше като стара лисица. Той изтъкна, че армията вече го е провъзгласила за император. Обещал им възнаграждение и се надявал, че сенатът ще действа разумно и ще го признае. Нямаха избор: Рим го прие за император. Две седмици по-късно Клавдий покани господарката ми да се върне в Рим. Оказа ѝ почести, върна ѝ собствеността и след като екзекутира онези, които бяха убили Калигула, прилежно забрави за нея и мен.

Агрипина се радваше да види отново сина си. Тя вече беше на двадесет и пет години. Премеждията бяха издълбали бръчки върху мургавото ѝ лице и прошарили гарвановочерната ѝ коса, но очите ѝ още бяха блестящи и живи. Когато видя Нерон, годините сякаш се стопиха. Тя го вдигна и затанцува. Дни наред не го изпускаше от поглед. Изучаваше всеки сантиметър от тялото му, разпитваше го подробно какво харесва, кои са любимите му играчки. В началото той беше стеснителен и сдържан с нея, но постепенно станаха неразделни. Домиция Лепида, която се грижеше за Нерон по време на заточението ни, беше напълно пренебрегната. Агрипина би ѝ извадила очите, но тя беше майка на Месалина, меднокосата кръглолика красавица, която имаше щастието да се омъжи за император Клавдий.

Агрипина много рядко споменаваше името на Месалина, но усещаша, че от самото начало двете са смъртни врагове. Един ден, скоро след като се беше върнала, домина ме помоли да ѝ среща косата. Седеше на ниско столче пред сребърно огледало. Малкият Нерон бе седнал в краката ѝ и лапнал палеца си, наблюдаваше с широко разтворени очи.

– Научих си урока, Парменон – заяви Агрипина, изучавайки внимателно отражението си.

– В какъв смисъл, домина?

– Как да оцелявам – тя се протегна и разроши косата на Нерон. – И да чакам.

– Какво?

– Затворена ли е вратата? – каза тя в отговор.

– Знаеш, че е затворена, господарке. Подбрала си също толкова внимателно тази стая, както и онази, където се срещнахме за първи път.

– Ще ти кажа какво съм намислила – прошепна тя така, сякаш избираше масло или грим за лицето си. Един ден Нерон ще стане император, нали, детенцето ми? – Тя се усмихна блажено на сина си. – А аз ще бъда императрица.

Изпуснах четката.

– А ти, Парменон – продължи Агрипина, – не бива да бъдеш

толкова несръчен.

– И как ще постигнеш всичко това? – попитах. – Ще помолиш Клавдий да се разведе с Месалина и да се ожени за теб?

Агрипина направи гримаса.

– Месалина вече роди едно дете, Октавия – продължих предупредително.

– И какво от това? – Агрипина повдигна едното си рамо. – Съмнявам се, че бащата е Клавдий. – Тя прехапа устни. – Не бива да говоря така.

Минах за последно с четката през косата ѝ и се отдръпнах. Тя улови погледа ми в огледалото.

– Какво има, Парменон? – прошепна.

– Не си ли чула новините?

Тя се завъртя на стола. Когато се ядосаше, лицето на Агрипина се променяше – издължаваше се, ставаше по-строго, скулите изпъкваха, а чувствените ѝ устни се превръщаха в розова линия. Тя прочете мислите ми.

– Какво има, Парменон? – повтори.

– Мамо, мамо, какво става? – Нерон скочи и се вкопчи в крака ѝ.

Агрипина го прегърна през раменете.

– Тихо, мъничък – успокой го тя. – Ще те заведа в градината. Купила съм нови рибки. Парменон има да ми каже нещо, нали, Парменон?

Гърлото ми беше пресъхнало. Не бях виждал Агрипина по-ядосана.

– Слухове, Домина, обикновени клюки. Нали ми плащаш да ти ги съобщавам?

– Нищо не ти плащам – дрезгаво прошепна тя. – Ти ми принадлежиш, Парменон, телом и духом. Познавам по очите ти – Месалина чака второ дете, нали?

Потвърдих.

– Прислужниците говорят, че цикълът ѝ е спрял от два месеца. Ще се закълнат, че бащата е Клавдий. Месалина вече се е съветвала с акушерките и авгурите. Според предсказанията щяла да роди здраво момченце.

Агрипина не трепна.

– Чу ли ме, домина?

Тя прегърна по-здраво Нерон.

– Вън! – заповяда ми.

Беше прехапала ъгълчето на устната си толкова силно, че струйка кръв се стече по брадичката ѝ.

– Излез и ме остави сама!

През следващите няколко дни изобщо не я видях.

Беше се затворила в покоите си и караше да носят там храна за нея и сина ѝ. Други хора идваха и си отиваха – легионът от шпиони, които поддържаше в града, търговци, скитници, някой и друг преториански войник. Знаех, че е най-добре да я оставя на мира. Виждах и посетителите, които идваха през нощта – конници, войници – в градината отдолу, пламъчетата в мрака, трополенето на каруци.

Най-накрая кризата отмина. Агрипина отново ме повика в стаята си, където седеше на същото столче. Дългата ѝ черна коса бе отметната назад, но по лицето ѝ нямаше грим. Изглеждаше по-стара и сурова.

– Искам да срещнеш косата ми, Парменон – заяви тя, – за последен път.

Сърцето ми замря. Реших, че ще ме отпрати.

– Срещи я, погали я, вдъхни аромата ѝ. Хайде! Взех четката от кошничката от слонова кост и се подчиних. Поднесох косата ѝ към лицето си.

– Значи така – каза тя, сякаш не бяхме прекъсвали разговора си, – Месалина очаква дете. – Агрипина въздъхна. – Отново препятствия, а, Парменон? Нов боец на арената. Да ти кажа ли какво ще направим?

– Да, домина.

– Ще си мълчим и ще чакаме.

Сресах косата ѝ. Щяха да минат много години, преди да го направя пак.

От този ден Агрипина се промени: носеше косата си прибрана като римска матрона. Облеклото ѝ следваше повече републиканската мода, отколкото показния разкош на Клавдиевия двор. Не се гримираше и рядко слагаше накити на шията или пръстите си. Освен това нае учител, онзи дребен непрокопсаник Аничет, който я беше обучавал на историята на Рим и интригите на Клавдиите. Бях очарован. Не бях виждал такава актриса. Това вече не беше младата, страстна и буйна Агрипина, а сурова римска матрона. Вечерите ѝ станаха толкова скромни и скучни, че често заспивах. Понякога, но рядко, тя улавяше погледа ми и намигаше бързо. Все по-често канеше сестра си Юлия на гости и двете се разхождаха из градината ръка за ръка. Юлия много приличаше на Друзила – беше мургава, с пишно, чувствено тяло, предизвикателни жестове и звънтящ смях, но блудкава и празноглава. Скоро тя попадна под влиянието на Агрипина, на която разказваше клюките от двора и всички скандали в града. Агрипина седеше, слушаше и мъдро кимаше.

Една вечер домина покани на вечеря император Клавдий. Властта променя хората. Клавдий може да се правеше на глупак, но скоро показа, че е проникателен и безмилостен като всичките си предшественици противниците му и в страната, и в чужбина бяха жестоко смазани. Агрипина го приветства като почитан родственик и отведе него и Месалина до почетната лежанка. Ако домина изглеждаше старомодна, Месалина сияеше като слънце в небето. Не беше много висока, но с идеални форми и начинът, по който вървеше, караше мъжете да се обръщат след нея. Имаше кръгло кукленско лице, малко носле, пълна уста и необичайни тъмносини очи, които блестяха под червенозлатистата коса. Носеше повече накити на едната си китка, отколкото Агрипина имаше в ковчежетата си. Обичаше да се облича в бяло. Когато влезе в трапезарията, светлината проблесна върху огърлицата и обиците ѝ и тя засия като богиня, явила се пред простосмъртните.

Агрипина я ухажваше и се стараяше да отгатне всяко нейно желание. Клавдий налапа въдицата, но Месалина заподозря какво крои. По време на вечерята тя пи малко. Слушаше със зловна усмивка как домина ласкае Клавдий и го впечатлява с познанията си за Рим, легендите и обичаите му. Императорът я слушаше с открито възхищение, докато накрая заспа, както обикновено. Месалина се приведе напред. Сигурно Хубавата Елена е изглеждала така – красива, вероломна и много, много опасна.

– Благодаря ти за храната, виното и компанията изсъска тя, после махна безгрижно към музикантите. – Възхищавам се на познанията ти за римската история. – Усмивката ѝ угасна. – Вярно е – продължи тя, че Клавдий произлиза от Еней от Троя и ако акушерките ми са прави, Еней ще има още един наследник. Не се ли радваш, Агрипина?

– Много съм щастлива за теб – изгука господарката ми. – Приеми искрените ми поздравления. Уверявам те – Агрипина лапна едно гроздово зърно, – че ти и децата ти сте винаги в мислите ми.

– Ти и твоето – отвърна Месалина – също не напускате моите.

Пиршеството приключи в същия дух. Клавдий, мърморейки пиянски за авгурите, беше настанен в носилката си. Агрипина и Месалина се целунаха, приличайки повече на гладиатори, които се поздравяват на арената и императорската свита си тръгна сред звук на тръби и шпалир от горящи факли. Агрипина плесна с ръце и заяви, че е доволна.

– Внимавай – предупредих я.

– Разбира се, Парменон – прошепна тя. – Ще бъда много, много внимателна. Искрено се надявам, че и Месалина ще внимава. Беше ли

музиката подходяща? Смяташ ли, че Клавдий беше впечатлен от знанията ми за римската история?

– В Рим няма по-добра актриса – изръкоплясках аз.

Тя ме плесна по ръката и продължи:

– Е, тръгнах си, а аз имам работа. Предстои ни тежка нощ, Парменон.

Тя излезе и когато се върна, две набити фигури я следваха. Сърцето ми замря – силуетите им бяха много познати. Зърнах гъсти коси, които падаха до раменете и брадати лица. Кастор и Полукс пристъпиха на светло.

– В името на всички богове! – възкликнах.

Двамата германи ме погледнаха и леденосините им очи внимателно ме проучиха.

– Няма от какво да се боиш – увери ме Агрипина. Дали са клетва да бъдат верни на брат ми, но сега той е мъртъв и те са верни на мен.

Агрипина пристъпи напред и огледа и двамата от глава до пети. Сега бяха облечени в прости туники, а не с червените и бели цветове на личната охрана на императора. Сребърни торкви обвиваха вратовете им, медни гривни обхващаха китките им. Все още изглеждаха много опасни с бойните си ботуши и големите си ножове.

– Дадох клетва за вярност – заяви Агрипина – и споделихме хляба и солта. Те са моите сенки, защита за мен и за сина ми.

ГЛАВА ЕДИНАЙСЕТА

„Той поема по сенчестата пътека, от която, казват, никой не се завръща.“

Катул, „Кармина“

Агрипина накара двамата германи да положат клетва за вяност и към мен – мрачна церемония, извършена на светлината на факлите и свещите. Двамата хапнаха хляб и сол и се заклеха във вяност в името на земята, морето и небето. Когато импровизираният ритуал приключи, Агрипина ми нареди да я последвам в избите на къщата – място, където рядко ходех – плетеница от галерии и коридори. Тя ни отведе до масивна врата в края на един от тях. Кастор я отвори и влезе. Усетих, че вътре има още някой, чу се стенание, издрънча верига. Когато запалиха факлите, видях Прогеон, окован за стената. Мъчителите на Агрипина бяха извадили очите му и сега на тяхно място зееха черни, кървави дупки.

– Ето го – каза домина подигравателно. – Човекът, който носеше списъка с екзекуции на Калигула и имаше нахалството да ме предаде. – Тя се приведе към него и прошепна в нараненото му ухо: – Е, Прогеон, искаш ли умреш?

Той изстена и кимна. Не знаеше кой съм аз, беше изгубил чувство за реалност. Човек, който изпитва такава болка, се стреми само към смъртта.

Агрипина огледа лицето му още веднъж, после излезе. Никога вече не го спомена, но по-късно разбрах, че германите го извели извън града и го заровили жив.

Но кошмарите от онази нощ още не бяха приключили. Агрипина беше извикала останалата част от свитата си. Качихме се заедно на една носилка и предшествани от факлоносци, бяхме отнесени по виещите се улици до градините на Ламия на Есквилин. Те бяха мрачно, отблъскващо място, осветявано само от лъчите на бледата луна. Агрипина безмълвно ни поведе през моравите към края на една отдалечена кипарисова горичка. Тук германите, които от нищо не се бояха, отказаха да продължат. Ужасът им се предаде и на останалите. Агрипина ги смъмри, но те само я гледаха и отказаха да направят и крачка повече. Тя грабна една факла, наруга ги гневно и ме поведе нататък.

Полянката беше кръгла, сякаш правена от човешка ръка, обградена

от тъмните кипарисови дървета и напълно празна с изключение на няколко камъка, струпани в средата. Агрипина спря при тях. Не съм дарен с голямо въображение, но колкото повече стоях там, толкова повече ми тежеше тишината – потискаща, ненарушавана от никакъв звук, нито вик на нощна птица, нито шумолене в тревата, нито дори лек ветрец в клоните на дърветата. Сякаш стояхме пред стенопис или картина. Агрипина беше бледа, ръката ѝ така трепереше, че трябваше да взема факлата. Проследих погледа ѝ. Мъгла или нещо, което приличаше на мъгла, се появи измежду дърветата и запълзя над тревата. Когато стигна до камъните, тя започна да се издига. Испитах неописуем страх, сякаш някой мълчаливо ме заплашваше с неизразими ужаси. Агрипина заговори. Молеше се за защита срещу силите на мрака. Притиснах рамото ѝ и усетих, че е леденостудено. От мъглата се понесе звук, подобен на шумоленето на листа, после един дрезгав, дълбок глас проговори.

Боговете са ми свидетели, сърцето ми застина, стомахът и вътрешностите ми се свиха от страх. Калигула! Призрактът на мъртвия император беше излязъл от гроба. Той стоеше зад мен и шепнеше в ухото ми същите онези ужасни звуци, които издаваше, когато си говореше сам. Една сянка сякаш се спусна към нас, а светлината на луната беше слаба и факлите едва просветваха. Мястото беше ужасяващо.

– Това е гробът на Калигула, нали? – попитах.

– Така е – отвърна Агрипина. – Из цял Рим се говори, че това място е обитавано от демони – тя ме погледна умоляващо. – Той идва при мен, Парменон, в тъмните часове на нощта. Виждам окървавеното му лице, моли ме да го погребя. – Домина замълча. – Опитах се да го направя, но никой не иска да ми помогне.

Събрах смелост и направих това, за което ме бе помолила. Наоколо лежаха кирки и мотики, захвърлени от робите, които се бяха опитали да свършат тази работа, но бяха побягнали в ужас. Отместих камъните и започнах да копая меката пръст отдолу. Скоро изрових трупа, увит в зацапано платно. Тъй като бе отчасти изгорен, огънят беше очистил останките. Лицето му беше неузнаваемо, покрито с огромни петна от изгаряне, макар че бе лесно да разпознаеш формата на главата и уродливия кичур коса в основата на врата, който не беше засегнат.

Телохранителите на Агрипина си бяха възвърнали смелостта и по нейна заповед събраха сухи клонки. Почти не поглеждах онова, което носех, но го сложих на земята и помогнах на останалите да издигнем импровизирана погребална клада, преди да сложа трупа върху нея. Агрипина прошепна няколко молитви и заля трупа и дървата с масло от

една амфора. Донесоха факла и всичко, което беше останало от Калигула, приятеля на боговете, бе погълнато от огъня.

Агрипина никога повече не спомена погребението на брат си. Върна се в къщата и продължи да играе ролята на благородна отшелница. Водеше живот на миролюбива матрона, напълно посветена на сина си, винаги готова да забавлява императора с лекции, маски и декламации, повечето от тях свързани с историята на Рим. Тя и Месалина се дебнеха като два леопарда. Ако императорът не можеше да дойде, Агрипина забавляваше освободените му роби Нарцис и Палас, висши чиновници, които отговаряха за хазната, дворовете и достъпа до императора.

Аз я придружавах навсякъде. Агрипина не споменаваше императора, двора или политиката дори когато Клавдий започна обичайната чистка в сената и си отмъсти на онези, които го бяха обиждали и унижавали през годините.

През първия февруари след възцаряването му Месалина роди хилаво момченце, което веднага бе наречено Британик. Агрипина играеше ролята на любезната родственица и изпрати подаръци на двамата родители, както и на детето. Тя добре прикриваше гнева и омразата си. Дебнеше Месалина като дива котка плячката си, но нито веднъж не показва нокти, водеше битките си чрез сестра си Юлия, която с красотата и бурния си, разточителен живот се бе превърнала в прицел на клюките във висшето общество на Рим.

Агрипина незабелязано я бе превърнала в свое оръдие. Тя представи сестра си на единствения мъж, от чийто ум се възхищаваше – на нашия благороден иберийски философ Луций Аней Сенека. Така и не разбрах защо му се възхищаваше толкова.

– Може би той ни е предал на Калигула – напомних й.

Агрипина поклати глава.

– Онзи предател е още жив.

– Какво? Ораторът Афер?

– Онзи предател е още жив! – повтори тя с разширени очи.

Говореше, разбира се, за стария Клавдий. Тя притисна пръст до устните ми.

– След време, Парменон, всички дългове се уреждат.

Сенека все още ме безпокоеше. Беше се върнал от изгнание полуклав и отмъстителен от всякога. Освен това беше изпечен лицемер. Пишеше трактати за младостта и старостта, съчиняваше красноречиви размишления за човешката съдба. Проповядваше бедност и аскетизъм, но се наслаждаваше на удобствата на висшата класа. Твърдеше, че презира

богатството, но знаеше как да умножава парите си не по-зле от някой лихвар.

Агрипина обсъждаше с него философски проблеми, изостряше ума си, подготвяше се за нови разговори с Клавдий. Не криеше и амбицията си Сенека да стане учител на любимия ѝ Нерон. Играеше хитра подмолна игра или поне така си мислеше. Хранеше и поеше Сенека, смееше се на остроумията му, ласкаеше арогантното му егo, но отказваше да флиртува. Затова пък сестра ѝ Юлия беше смятана за любовница на философа. Дватама станаха редовни посетители в двора, привилегировани гости, които трябваше да бъдат канени на всяко важно празненство или вечеря.

– Знам какво правиш – предизвиках една вечер Агрипина, след като двамата си тръгнаха.

– Така ли, Парменон? – отвърна ми тя. – Аз обичам сестра си.

– Не е вярно. Ти обичаш само един човек, домина сина си.

Тя не устоя на погледа ми, а отиде до една масичка и си наля чаша вино.

– Чу ли слуховете? – попитах я.

– Не ми казвай, че Месалина пак е бременна!

– Не, домина, Месалина те наблюдава.

– И?

– Внимавай, може да я предизвикаш!

Агрипина не ме послуша. Продължи да забавлява и ласкае Клавдий, както и да окуражава сестра си да се превърне във водещо светило на римското общество. Месалина реши, че всяко нещо си има граници и реши да действа. Една нощ бях събуден от блъскане и писъци, от дрънкане на оръжия. Излязох от спалнята си и се затичах по коридорите. Цялата къща вече беше на крак. Звучите идваха от другия край на дома, където бяха спалните на Агрипина и сина ѝ. И двамата бяха живи, но Кастор и Полукс платиха с живота си за храбрата отбрана на господарката си и нейното дете. Кастор беше вече мъртъв, ужасна рана зееше на гърлото му. Полукс, който бе продължил да се сражава сам с нападателите, бе облян в кръв. Преди да ги прогони, бяха успели да го пронизат в стомаха. Когато стигнах при Агрипина, тя вече се бе навела над него и слушаше дрезгавия му шепот. После се изправи и прошепна нещо на един прислужник, който пристъпи напред и преряза гърлото на телохранителя. Накараха да отнесат труповете и изпратих въоръжени слуги да претърсят за нападателите. Те проследиха кървавата следа до стената, но се върнаха с празни ръце.

Агрипина не беше на себе си от гняв. Премести уплашения си син в друга, строго охранявана стая и ме повика в кабинета си. Напомняше ми на разгневена лъвица, докато крачеше напред-назад, вбесена от нападенията срещу сина си. Мина доста време, докато разбере подробностите. С Нерон си легнали късно и както обикновено Кастор и Полукс пазели пред стаите им, Не заподозряла нищо, докато не се събудила от викове и дрънчене на мечове. Германите очевидно бяха пуснали външните резета на двете спални – мъдър ход, който не позволил на нея и сина ѝ да побягнат – ако се бяха опитали да излязат, щяха да се озоват пред мечовете на убийците. Двамата германи се били смело, докато останалите в къщата се събудили и нападателите избягали, отнасяйки мъртвите си и ранени другари.

– Колко бяха? – попитах я.

Агрипина спря и размаха ръце.

– Полукс ми каза, че са били поне десетима, с маски и качулки. Преди да ме помоли да сложа край на агонията му, той се закле, че половината са убити или ранени.

– Ще пуснат слух, че е било опит за кражба – казах ѝ. – Че банда крадци си е опитала късмета.

– Крадците не се движат на групи по десетима – отсече Агрипина. – И не обичат оръжието. Тези мъже са знаели къде да отидат и какво търсят – Нерон и мен.

– Месалина ли? – попитах.

– Тази кучка – потвърди Агрипина. – Само много богат човек би могъл да наеме толкова много хора и да им даде такива точни напътствия какво да правят.

– Ти си в безопасност – отвърнах аз. – Синът ти не е пострадал. Можеш да се обърнеш към императора.

Агрипина пренебрегна думите ми с щракане на пръсти.

– Трябва да помисля, трябва да направя нещо – заяви тя и излезе.

Но не ѝ остана много време за размисъл. Месалина отново удари, безмилостно и точно. Сутринта всички спяхме до късно. Събудиха ни пратеници, които уведомиха Агрипина, че сестра ѝ и Сенекa са били арестувани за прелюбодеяние, публичен разврат, конспирация и възможна измяна. Ако не я бях спрял, тя веднага щеше да отиде на Палатин.

– Нищо не можеш да направиш – обясних ѝ.

Агрипина се бореше да овладее гнева си. Беше отпратила прислугата, която я чакаше за погребалния ритуал на двамата германи.

– Погрижи се за кладите – настоях аз. – Стегни си багажа и напусни къщата. Ще натоварим каруците и ще се махнем от Рим.

Агрипина се приведе и се вкопчи в масата, сякаш къщата се тресеше.

– Да се махна? – прошепна тя. – Като пребито куче?

– Какво можеш да направиш? – попитах я. – Да идеш при чичо Клавдий? Да му кажеш, че любимата му жена се е опитала да убие сина ти? Познаваш Клавдий, той ще ти поиска доказателства, а Месалина ще се възползва от това. Ще те обвини заедно със сестра ти! Ще каже, че сте от един дол дренки – хванах я за ръката. – Може да постъпиш и по-глупаво – да отидеш при императора и да защитиш сестра си, да му кажеш, че е невинна по всички обвинения. Направи го – предупредих я – и до края на месеца и двамата с Нерон няма да сте между живите.

Отначало Агрипина не искаше да ме чуе и изпадна в ужасна ярост. Крачеше напред-назад, събаряше чаши, вази, статуетки, забиваше във възглавниците малък нож, риташе столовете. Най-накрая се успокои и се свлече на лежанката, скрила лице в ръцете си.

– Мисля, Парменон. Или поне преди да започнеш да ми досаждаш със съветите си, мислех – тя издърпа ръцете си. – Ще изпратим германите, както подобава, а междувремежно кажи на прислугата да опакова багажа и да натовари каруците. Ще заминем от Рим още днес. Ще пратя съобщение на Клавдий, че съм невинна и ще му опиша колко съм изненадана от действията на сестра ми.

Усмихнах се одобрително. Агрипина се обърна и ме погледна изпод вежди.

– Но някой ден, Парменон, ще се върна.

– Някой ден – повторих аз.

Агрипина посочи към вратата.

– Остави ме. Никой да не влиза тук.

Тя удържа на думата си, освен за едно: останахме в Рим още един ден, за да чуем присъдата срещу Юлия и Сенека. И двамата бяха пратени в изгнание. Сенека, при всичките си проблеми със стомаха и черния дроб – на Корейка, а Юлия, красивата пеперудка – на Понтия. Месалина се отнесе безмилостно с нея – след няколко седмици за острова заминаха преторианци и скоро след това чухме за смъртта на Юлия.

Агрипина се оттегли във вилата си в Анций, с окичените ѝ с цветя беседки и сенчести алеи. Върна се към ученето, разменяше писма с приятели, канеше гости. Научи Нерон да плува и да лови риба. Отказа се от керамиката, но проявяваше голям интерес към градинарството и

особено към отглеждането на определени отровни растения. Изпробваше ги и ги запазваше, преди да създаде противоотрови. Нае лекари, знахари и билкари, които ѝ обясняваха свойствата на определени вещества и растения. Агрипина беше добра ученичка. В същото време внимаваше да не я приемат като заплаха за някого в Рим.

– Не е достатъчно – заяви тя една сутрин, – че се крия тук, Парменон. Трябва да отвлечем вниманието на Месалина. Трябва да си мисли, че е в безопасност, че аз се чувствам добре и че съм достатъчно далеч от двора.

Тя взе огледало и заразглежда мургавото си лице.

– На двадесет и шест години съм – заяви. – Знаеш ли, време е да се ожена. О, не, не за родственик на императора, нито за победоносен военачалник. Избрала съм съпруга си: той е много богат, много умен и ще ме забавлява.

Щастливият или нещастен избраник, в зависимост от гледната ви точка, беше Пасиен Крисп, постоянен посетител във вилата на Агрипина и някогашен приятел на брат ѝ Калигула. В разцвета си той беше прочут оратор с остър ум. Освен това беше много богат, имаше къщи в Тускул, Рим и на други места. Беше дребен, оплешивяващ човечец и остроумните му разсъждения върху живота предизвикваха веселие, без да провокират враждебност. Една стара вдовица в Рим веднъж се оплака, че разправял за нея, че купува стари обувки.

– Не съм казал, че ги купуваш – отвърна Пасиен, а че приличаш на тях.

Отговорът му предизвика бурно веселие из целия град, а вдовицата не пося да си покаже лицето на улицата месеци наред. Дори Тиберий и Калигула бяха търпели този дворцов шут и не се обидиха, когато каза за тях: „Не е имало по-добър роб с по-лош господар!“

Калигула обичаше да го дразни. Веднъж попита Пасиен за връзката му с любимата си Друзила.

– Спал ли си с нея? – настоя той.

Всеки друг би припаднал от страх. Ако кажеше „не“, това би било обида за красотата ѝ, ако кажеше „да“, щеше да бъде прието като измяна. Но Пасиен само подръпна робата си и спокойно отвърна:

– Още не, цезаре.

Калигула изрева от смях и го потупа по гърба. Дни наред си повтаряше отговора и всеки път се смееше. Пасиен винаги се бе държал приятелски с Агрипина, заемаше ѝ пари, присъстваше на пиршествата ѝ и бе един от малкото мъже, които наистина я разсмиваха. Подозирам, че в

ролята си на дворцов смешник той тайно бе използвал влиянието и богатството си, за да помогне на каузата ѝ в Рим. Месалина не би видяла в него заплаха. Позволиха на Агрипина и Пасиен да се отдадат на тихо и досадно брачно блаженство.

Пасиен беше развълнуван и поласкан, че ще се сроди с императорското семейство. Агрипина го оплете в паяжината си. Веднъж под влияние на виното той весело сподели с мен, че Агрипина е енергична и страстна в леглото. Казах му да запази мнението си за себе си. Беше приятен и забавен негодник, тридесет години по-възрастен от Агрипина и скоро прие ролята си на неин другар и защитник. Тя го използваше като всички мъже. Пасиен имаше пръст в много събития и достатъчно пари, за да издържа цяла армия от доносници. Въпреки това Агрипина стоеше далеч от Рим – в Анций или Тускулум. Никога не ми е говорила за връзката си с Пасиен. Беше погълната от Нерон и внимателно слушаше новините, които Пасиен носеше от града.

След четвъртата година на брака им Пасиен се разболя от воднянка. Припомних на Агрипина, че първият ѝ съпруг, Домиций, също страдаше от нея.

– Тя е много разпространена – спокойно ми отвърна тя – между мъжете на тази възраст от определена класа. Правя всичко възможно да му помогна.

Пасиен се превърна в сянка на предишното си аз, стана унил и мълчалив, сякаш мислеше върху някаква задача, чието решение постоянно му убягваше. Агрипина все повече се занимаваше сама с делата им. Забелязах, че Пасиен не обичаше Нерон и момчето му отговаряше със същото.

Нерон се беше превърнал в набито меднокосо хлапе с дебели устни, месест нос и пронизващи сини очи, които постоянно присвиваше, сякаш беше късоглед. Умно момче, което бързо си учеше уроците, Нерон беше и изключителен актьор. Обичаше да пее и танцува, съчиняваше стихове и всички гости на майка му се забавляваха от детските му песнички, стихотворения или изпълнението на роля от някоя пиеса. Беше и отличен спортист, тичаше и плуваше добре и не се боеше от конете. Но актьорството беше най-голямата му страст – както и майка му. Може би раздялата им в детството му бе пробудила ненаситен глад за нейното присъствие. Той не се отделяше от нея, а тя му позволяваше да спи в леглото ѝ, за да го предпазва от постоянните му кошмари. Дори когато тя се омъжи, Нерон спеше в стаята им. Една сутрин чух Пасиен да се кара с Агрипина за това – но той повече никога не го направи.

Колкото повече Нерон растеше, толкова повече малкото чудовище ми ставаше интересно. Често го намирах да клечи до вратата на Агрипина, да подслушва или да надзърта през някой процеп. Прислужниците и робите му позволяваха да тича из цялата вила и се отнасяха към него с раболепно обожание. Разбира се, носеха се и слухове за отношенията му с Агрипина. Една прислужница направи грешката да разкаже на другите, че е видяла Нерон, облечен в дрехите на майка си. На другия ден тя изчезна и никой повече не я видя.

Пасиен избягваше момчето, доколкото можеше. Веднъж чух да го нарича „онзи малък кошмар“, но обикновено пазеше подобни забележки за себе си. Не обичах прекалената любезност на Нерон, подигравателното обожание в студените му сини очи, особено, когато ме разпитваше за майка си и живота на чичо си Калигула. Опитвах се да му отговарям възможно най-тактично. Нерон притежаваше остър и любознателен ум и ме тормозеше, докато задоволя любопитството му.

Агрипина все още ме прашаше да нося писмата ѝ в града.

– Ти си незабележим, Парменон – заяви тя. – Можеш да влезеш в някоя стая и да стоиш там тихичко, без да те забележат. Ти си роден шпионин.

Трепнах от обидата, но тя ме прегърна и ме целуна по устните.

– Не, не си мой шпионин – прошепна, – а по-скоро моя сянка.

Никога не знаех какво нося за Рим – писма, скрити в съд с вино, шифровани съобщения, които само получателят можеше да разбере. Събирах клюки, научавах за последните скандали, улавях ги като рибар в мрежата си и ги носех на Агрипина. Разказах ѝ, че в градините на Ламия все още броди духът на Калигула, а също и на мястото, където беше убит. Нерон беше подслушал този разговор, поглъщайки всяка подробност. Естествено, по-късно ме разпита най-подробно и ме накара да му повторы всякакви ужасни истории.

Един прекрасен следобед в Тускул един роб ни съобщи, че един от кафезите, окачени в градината, е бил разбит и птичката липсва. Обикновено с подобни проблеми се занимаваха прислужниците, но този ден те бяха в почивка и се бяха отдали на пиршество. Реших лично да разбера какво е станало. Огледах клетката, стана ми интересно и навлязох понавътре в градината, където чух детско гласче да припява в храстите. Тихичко ги разтворих и видях Нерон коленичил сред тях. Тялото му скриваше малък камък, импровизиран олтар, на който бе принесена в жертва птицата. Беше разрязана от шията до корема, вътрешностите ѝ висяха отвън като кървава маса. Нерон бе натопил пръсти в кръвта и

мажеше лицето си сякаш е жрец.

– Какво правиш? – попитах.

– Принасям жертва.

– За какво?

– За нищо, глупако! – отвърна ми той. – На чичо Калигула. Когато идва при мен, ние разговаряме.

Въпреки слънцето и топлото време, кожата ми настръхна и ръцете ми се изпотиха. Не беше само заради жертвоприношението, убийството на красивата птичка, а заради ясните сини очи, които ме гледаха сериозно и безсмисленото бърборене на Нерон, което толкова напомняше за това на Калигула.

– Чичо е бог – продължи Нерон. – А аз съм негов племенник. Трябва да направя жертвоприношение.

Беше само на осем, но говореше и изглеждаше като изпечен заговорник. Понечих да си тръгна, но той скочи на крака. Вкопчи се в китката ми и заби нокти дълбоко в кожата ми.

– Това е наша тайна, нали, Парменон? И ще си остане между нас. Няма да кажеш на мама, нали?

– Няма – обещах аз.

– Това е хубаво – каза малкото чудовище. – Не за първи път го правя, Парменон. Чичо ми казва всичко. Праща ти поздравя – лицето му разсъфна в усмивка. – А сега си върви, за да довърша ритуала.

Не казах на Агрипина – бях прекалено уплашен, за да го направя. В нейните очи Нерон беше безгрешен. През онези бурни дни, когато тя плетеше мрежата си, никой не беше в безопасност. Колкото и да ме обичаше и да имаше нужда от мен, аз също можех да се превърна в жертва върху олтара на нейния любим син.

Шест години се изнизаха като в сън. Понякога се опитвах да живея свой живот – срещаш се с някоя хубавелка, влагах малко пари някъде, избирах земя, която да купя – но Агрипина безжалостно ме връщаше при себе си. Нямах избор – танцувах като нощна пеперуда около изкусителния пламък. Тя ме използваше все по-често като пратеник до Рим.

– Съсредоточи се върху Клавдий – предупреди ме и неговата кучка.

Така и направих. Много хора бяха готови да разкажат, каквото знаят. Клавдий си беше спечелил уважение, защото бе по-сдържан и не толкова кръвожаден, колкото останалите от рода му. Но нарастващата му ексцентричност беше постоянна тема в разговорите на вечеря. Клавдий обичаше миналото и се смяташе за велик правник. Често седеше в съда, за да изслушва и решава делата. Понякога се държеше като

тиранин, друг път позволяваше на адвокатите да го обиждат. Един дребен грък, разочарован от отказа на Клавдий да го изслуша справедливо, го бе замерил с въсъчна табличка, която бе улучила императора в лицето.

– Ти не си никакъв цезар – извикал дребосъкът, – а само един глупав старец!

Клавдий попил кръвта от раната и позволил на гръка да се изкаже, а после го пуснал, без да го накаже. В други случаи императорът се намесваше в ежедневието на поданиците си. Започна кампания срещу показния разкош, като купи красива сребърна колесница и накара да я разбият на парчета пред тълпа зяпачи. Или пък издаваше едикти като: „Сокът от тис е отлично средство срещу ухапване от змия“ и „Пърденето на масата не е нарушение на етикета“. Мисля, че последният имаше за цел да извини отсъствието на добри обноски у самия него.

Клавдий обичаше да организира игри и обяви, че ще прережат гърлото на всеки гладиатор, който не се бие, а само се преструва. Понякога разменяше думи с тълпата и със самите гладиатори. Веднъж, по време на пресушаването на Фуцинското езеро, Клавдий реши да инсценира морска битка. Беше обичайната глупост: две триери, натоварени с екипаж от гладиатори трябваше да се сблъскат и тълпата да се наслади на морска битка. Преди началото на игрите гладиаторите, както обикновено, застанаха пред ложата на императора и го поздравиха според обичая.

– Привет, цезаре! Обречените да умрат те поздравяват!

– Или да не умрат, както може да стане – отвърна Клавдий.

Епадиаторите решиха, че ги помилва, затова оставиха оръжията си и отказаха да се бият. Тълпата имаше удоволствието да види как императорът лично слиза на арената и подкупва двете страни, за да продължат.

Агрипина се интересуваше най-много от връзката на Клавдий с Месалина. Слушаше жадно как съперницата ѝ се впуска в любовни подвизи, докато императорът все повече се отдава на аскетизъм. Той забрани куртизанките в Рим. Когато откри, че съпругът на по-голямата му дъщеря, Антония, се интересува повече от хубави момченца, Клавдий прати войници в къщата му: те хванаха нещастника в леглото с един от любовниците му и убиха и двамата.

Въпреки това предупредих Агрипина, че влиянието на Месалина върху Клавдий не намалява. Тя хитро и безмилостно се възползваше от страховете и нарастващото суеверие на съпруга си. Един ден, когато

Клавдий влязъл в съда, един тъжител се спуснал насреща му и помолил за аудиенция.

– Цезаре – раболепно казал той. – Внимавай днес, защото сънувах, че ще те убият.

Разбира се, Клавдий се уплашил и помолил човека да му опише убицеца: хитрецът се обърнал и посочил към противника си в съда. Клавдий повярвал на тази глупост и горката жертва била веднага заловена и екзекутирана по фалшиво обвинение в измяна. Месалина успешно използва същия метод, за да се отърве от един сенатор, когото мразеше. Една сутрин Нарцис, влиятелният освободен роб, нахлул в спалнята на императора. Потен и уплашен, той се хвърлил на колене и разказал на Клавдий съня си, в който омразният на Месалина сенатор нахлул в двореца и убил с меч императора.

– И аз сънувах същото – признала Месалина. Клавдий ги изслушал, но не им повярвал, докато един слуга не дошъл да му каже, че същият сенатор, когото Месалина тайно била поканила в двореца, разбира се – се е опитал да влезе със сила в императорските покои. Това било достатъчно потвърждение за Клавдий – той издал заповед и до обяд въпросният сенатор бил принуден да се самоубие.

Агрипина изслуша историята и ме помоли да ѝ я повтора няколко пъти.

– Хитро го е подвела – прошепна тя. – Много хитро. Ако горкият Пасиен се чувстваше по-добре, щях да ида в Рим, за да видя лично какво става.

Горкият Пасиен вече беше в ужасно състояние. Умът му блуждаеше и по някаква странна причина се бе влюбил в един бук в градината си в Тускулум. Прегръщаше ствола му и го целуваше, нареждаше на робите да го поливат само с най-хубавото вино от избите му. Седеше и разговаряше с него, спеше в сянката му, където и умря през един късен следобед. Агрипина съвестно го оплака, после накара да изгорят тялото му и погребва праха в семейната гробница на Апиевия път. Когато погребението приключи, тя съобщи, че ѝ е време да се върне в Рим.

ДВАНАЙСЕТА ГЛАВА

„О, времена! О, нрави!“

Цицерон, „Срещу Катилина“

Агрипина използва богатството на Пасиен, за да обзаведе пищно къщата си на Виа Сакра. Тя отново бе посещавана от силните на деня, дори от самия Клавдий, който идваше да яде, пие и слуша с ококорени очи лекциите на Агрипина по история на Рим. Обикновено заспиваше с отворена уста и един роб идваше да погъделичка гърлото му с гъше перо, за да му помогне да се освободи от излишната храна и вино. Щом това станеше, двама роби нубийци го вдигаха и го отнасяха в носилката му.

А Агрипина продължаваше да заговорничи. Понякога се питаш защо съм останал с нея, но, обичах тази жена! Въпреки всичките ѝ злодеяния и дори убийства, се възхищавах на смелостта ѝ и на факта, че отдадеше ли сърцето си, тя обичаше без компромиси или ограничения. Напомняше ми на красив орел, който веднъж набелязал плячката си, свива криле и така се устремява към земята, че само смъртта може да го спре. През тези първи месеци след завръщането си в Рим подобно на орел Агрипина бе кацнала на клонче, високо над интригите на двора и наблюдаваше, очаквайки своя шанс.

Клавдий несъмнено се уморяваше от променливите настроения на Месалина, от ревността ѝ, от гнева ѝ, когато не успяваше да наложи волята си. Затова Агрипина се подготви за първия си ход. Предстоеше провеждането на Секуларните игри⁸ и Нерон беше поканен да участва, а Агрипина седна в императорската ложа до Клавдий.

Месалина и поддръжниците ѝ също бяха там и Агрипина жадно ги наблюдаваше, доволна, че Месалина открито се злепоставя с фаворитите си. Един от тях, Вителий, губернатор на Палестина, дори беше удостоен с правото да носи един от чехлите ѝ близо до сърцето в знак на вечната си любов към нея. Настанихме се и загледахме как

8. Секуларните игри се чествали на всеки сто години в Рим в продължение на три дни и три нощи, за да отбележат идването на ново поколение. Сто години били считани за максималния срок на човешкия живот. Традицията идва от етруските, които принасяли жертви на всеки сто години за омилостивяване на хтоническите божества. – (Бел. ред.)

единайсетгодишният Нерон и деветгодишният Британик водят процесията на арената. Двете момчета, чиито коси бяха украсени с гирлянди, носеха дълги, остри копия, лъкове и колчани на гърба, а на шиите им висяха златни вериги. Когато Нерон излезе отпред и поздрави императора, беше посрещнат с гръмогласни аплодисменти в контраст с учтивите поздравления и ръкопляскане, които отбелязаха появата на Британик. Домина бе наела клакьори за тази цел и те се справиха отлично. Месалина се обърна на стола и погледна гневно към Агрипина, която ледено ѝ се усмихна в отговор. Посланието беше ясно: Агрипина, дъщерята на Германик, се беше завърнала в Рим и войната ѝ с Месалина едва сега започваше. По-късно я посъветвах да внимава, но както обикновено домина не ми обърна внимание.

– Какво може да ми направи кучката? – подигравателно каза тя. – Да ме нападне? Да нападне внука на Германик? Рим няма да ѝ го прости. Време е да се хващаме за работа, Парменон.

Поканите за Клавдий, Нарцис и Палас се увеличиха, но на тези вечери Агрипина изглеждаше тревожна и притеснена, като отказваше да сподели с Клавдий каква е причината за това. Най-накрая повика Стигес, египетски прорицател, шарлатанин, който можеше да убеди дори здравомислещите хора, че има дарбата да вижда в бъдещето. Отначало Агрипина се престори, че се колебае дали да позволи на самозвания гадател да уведоми императора какво е предсказал. Едва когато Клавдий накара всички да излязат и се закле най-гържествено, Стигес му разкри, че сънувал, че съпругът на Месалина е в голяма опасност.

– Не Месалина, така ли?

– Не, цезаре, съпругът ѝ.

– Но, но – заекна Клавдий – Какво може да се направи? Какво да сторя?

Агрипина му припомни, че е дал клетва да не разказва на никого за пророчеството. Императорът се хвана на въдицата и поиска съвет от нея.

– Опасността не е предстояща – отвърна домина, но трябва да помислиш как да я избегнеш, цезаре. Ако Месалина – тя остави думите да увиснат във въздуха.

– Какво, ако Месалина? – попита Клавдий.

– Ако убедиш Месалина да си вземе друг съпруг само за известно време.

Клавдий примигна и ме погледна.

– Ка-ка-какво мислиш ти, Парменон?

Погледнах към господарката си, която се беше превъплътила изцяло в ролята си на загрижена римска матрона. Тя отвърна на погледа ми и долових смеха в очите ѝ.

– Най-важното, цезаре – наблегнах аз, – са здравето и безопасността на твоята свещена личност. Затова трябва да запазиш в тайна предупреждението. Ако то стане обществено достояние.

Клавдий прехапа устни.

– Погледни го така, цезаре – продължих аз. – Опасност те заплашва от всички страни, но това е част от свещения ти дълг. Нима божественият цезар, благородният Август и всички велики римски герои не са се изправяли срещу опасността?

Клавдий кимна. В много отношения беше такъв глупак!

– Домина Агрипина иска да се увери – обясних му спокойно, – че ще се предпазиш от опасността.

Клавдий силно ме смушка в гърдите.

– Ти можеш да станеш съпруг на Месалина за известно време, но без никакви игрички в леглото, разбра ли? – Той отметна глава и изрева от смях, като видя ужаса, изписан на лицето ми.

– Само се шегувах – изхриптя императорът. – Месалина никога не би се свързала с някого, който не само е от низше потекло, но и е грозен!

Усмихнах се, оценявайки остроумието му.

Когато императорът си тръгна, Агрипина ме накара да легна до нея. Прегърна ме, целуна ме по устата и облиза ухото ми.

– Умно момче си ти, Парменон – прошепна тя. Имаме въдица, а рибата е наблизно. Трябва само да изберем подходяща стръв.

Агрипина бръкна дълбоко в съкровищницата си и започна да организира пищни празненства. Канеше всички аристократи от Рим, но пропускаше Клавдий и Месалина. Готвачите ѝ бяха възхвалявани из целия град, защото сервираха ястия като мозък от щраус с грах, примесен със злато или леща върху канапе от скъпоценни камъни, така че гостите не само се хранеха добре, но бяха и възнаграждавани. Поднасяха се тлъсти пилета, свинско вино, прасета сукалчета, варена гъска, пълнен заек, еленско, платика и най-вкусните стриди. Наети бяха множество поети, музиканти, танцьорки и актьори. Агрипина бе очарователна домакиня, флиртуваше и се закачаше с всички ергени, които бяха добра партия, докато най-накрая откри плячката си: Гай Силий, може би най-красивият мъж, когото съм виждал. Имаше лицето, тялото и стойката на гръцки бог, а умът му беше мъртъв като на статуя. Агрипина играеше ролята на

влюбена жена, обсипваше го с внимание и подаръци и се преструваше, че е разстроена, когато той отсъстваше. За връзката им заговори цял Рим и това привлече вниманието на Месалина, която имаше свои планове за младия Силий. Последва надпревара между двете, която бе спечелена от Месалина. Тя и младият ерген се увлякоха силно, свързвани не само от страстта, но и от желанието да се подиграят с Агрипина и да я посрамят в очите на околните.

Пищните празненства секнаха и домина се уедини. Сега канеше Клавдий и освободените му роби на вечери в тесен кръг, на които можеше да разговаря свободно с императора. Клавдий беше бесен заради поведението на жена си, но Агрипина спокойно му напомни за пророчеството на Стигес и го придума да остави двойката да прави, каквото си иска. Императорът я послуша, а когато страстта на Месалина към Силий се задълбочи, в играта се включиха влиятелните приближени на Клавдий Нарцис и Палас.

Убедиха го да отиде в Остия, за да принесе жертва на боговете, а докато го нямаше, Агрипина се премести в императорските покои като гостенка на Палас. Най-после тя успя да свали маската и покани Нарцис, Палас и мен на тайна среща.

– Това е нелепо – започна тя. – В очите на цял Рим императорът, моят чичо Клавдий, е роконосец и всички му се смеят.

Разбира се, тя не спомена за участието си в цялата работа или как беше убедила Клавдий да се прави, че не вижда това, за което говореше цял Рим. На Палас и Нарцис не им трябваше много: беше им омръзнало от Месалина, а и се бояха от ужасните ѝ пристъпи на гняв. Ако имаха възможност, и двамата щяха да я унищожат бързо и безмилостно.

– Чух слухове – каза Агрипина, – че Месалина и Силий възнамерявали да се оженят.

Палас и Нарцис възкликнаха смаяни.

– Вярно е – настоя Агрипина. – Ще организират собствени Вакхалии и ще отпразнуват брак, който е незаконен и светотатствен.

След напрегната дискусия всички се съгласиха, че ако ще се провежда подобна церемония, Клавдий трябва да се види с жена си. Бяха изпратени пратеници до Остия с молба до Клавдий да се върне, а Агрипина и освободените роби го пресрещнаха в лагера на преторианците извън града. Те заведоха свидетели, които описаха най-подробно връзката на Месалина със Силий, предстоящата им женитба и представиха дълъг списък с предишните ѝ изневери. Треперещ, отначало Клавдий като че загуби ума и дума.

– Още ли съм император? – попита той Нарцис и Агрипина. – Или Силий ще заеме мястото ми?

Агрипина го успокои и го посъветва точно какво да направи.

Сведенията, които беше събрала за действията на Месалина, се оказаха удивително точни. Обезумели от надменност и похот, Месалина и Силий бяха провели брачна церемония в двореца, изпълнявайки ритуала на гроздобера. Месалина и приятелките ѝ бяха облечени в кожи като менади, а Силий и неговите другари – маскирани като сатири. Опиянени от многото вино, бяха забравили всякакви задръжки: мъже и жени се любеха в сянката на дърветата в пьянски оргии; трима-четирима мъже се забавляваха с една жена, а останалите ги гледаха и аплодираха. Шпионите на Агрипина съобщиха за това в лагера на преторианците и късно следобед Клавдий бе възвърнал и ума, и смелостта си.

Благодарение на Агрипина, слуховете за оргията, които наблюдаваха най-вече на поведението на Месалина, се бяха разпръснали. Разярени трибуни искаха аудиенция с императора, настоявайки незаконното празненство да бъде спряно, а участниците – безмилостно наказани. Подбуждан от Агрипина Клавдий спокойно се съгласи. В двора на двореца бяха изпратени войници, които сложиха край на веселбата, а менади и сатири хукнаха да се спасяват.

Стражите подгониха гуляйджиите между дърветата и по улиците. Някои бяха посечени на място, други – оковани и отведени в затвора. Когато ефектът на виното и опиатите премина, Месалина се уплаши и избяга в дома на главната весталка, молейки я да се застъпи за нея пред императора. Жрицата ѝ отказа. Императрицата на Рим, красивата Месалина, все още облечена като менада, с увехнали гирлянди около шията, беше принудена да бяга от единия край на града до другия, напразно молейки бившите си приятели за помощ. Никой не прояви съчувствие и тя се опита да напусне града в каруца, с която превозваха камъните, извадени от градините.

В преторианския лагер Клавдий още се колебаеше. Агрипина дрезгаво ми прошепна, че ако императорът промени решението си, всички ще трябва да се спасяваме надалеч от несъмнения гняв на Месалина.

Тя набързо се посъветва с Нарций и Палас, но явно се уплаши, когато един от командирите на преторианците събщи, че императрицата е пред портите на лагера, прегърнала децата си Британик и Октавия. Стражите я пуснаха да влезе и тя обяви, че се оставя на милостта на императора. Бях се спотаил в един тъгъл на шатрата и видях, че Месалина използва цялата си хубост, чар и сладководумие, за да бъде изслушана.

Главната весталка се появи, гонена от гузната си съвест, и заяви, че не бива да се екзекутира съпруга, без да бъде изслушана. Нарцис и Палас се намесиха грубо и казаха на весталката да се върне към религиозните си задължения. Уплашена, старицата промърмори някакво извинение и се оттегли. Тогава Нарцис нападна Месалина с думите, че е недостойна да бъде майка и накара да отделят Британик и Октавия от нея. После се приведе и прошепна в ухото на императора, че Месалина се е развела с него чрез светотатствения си брак със Силий. Накрая на глас изброи бившите любовници на Месалина. Клавдий само плачеше, клатеше глава и стенеше.

Месалина изкрещя на Нарцис да представи доказателства. Императорът погледна очаквателно освободения роб, който не можа да отговори, докато Агрипина не се намеси решително. Тя набързо написа кратка бележка и ми я подаде. Аз я прочетох и я връчих на Нарцис. Тлъстото му лице, зачервено от притеснение, се разтвори в усмивка. Той отново се наведе и зашепна в ухото на императора. Агрипина му беше дала всички нужни доказателства.

– Ще отидем в къщата на Силий – заяви Клавдий и олюлявайки се, стана. – За да потърсим нужните доказателства.

Когато пристигнахме в дома на Силий, осведомен от бележката на Агрипина, Нарцис посочи всички предмети от императорския дворец – подаръци от императрицата за любовника ѝ – които бяха наблъскани във всеки възможен ъгъл. Клавдий беше алчен и користолюбив човек и когато видя статуетките, вазите, скъпите тъкани и другите вещи, донесени и струпани в краката му, нареди да арестуват Силий и всичките му приятели, а после се върна в лагера. Набързо издигнаха платформа и доведоха заловените. За нещастие на Месалина те не отрекоха обвиненията, просто помолиха за бърза смърт. Един след друг ги свалиха от платформата и стражите ги обезглавиха. Всички умряха смело с изключение на актьора Мнестер, който помоли за пощада.

– Другите – изхленчи той – прегрешиха заради пари или амбиции, а аз просто бях заставен.

– Трябва ли да слушаме тези глупости? – излая Нарцис. Той посочи към мястото за екзекуция, осяено с кървящи обезглавени трупове. – Другите умряха, защо да пожалим някакъв актьор?

И Мнестер мина под меча.

Когато екзекуциите приключиха, Клавдий настоя да го отведем обратно в двореца, където яде, пи и съзливо оплаква Месалина.

– Утре ще я видя – заяви той прочувствено. – Ще изслушам

обясненията ѝ. – Все повече се разколебаваше, защото гневът му утихваше, а страстта към Месалина се възвръщаше.

Палас съобщи на Агрипина, че Клавдий започнал да нарича Месалина „онази бедна жена“.

– Тя не бива да доживее до сутринта – заяви Агрипина. – Къде е сега?

– Избяга в градините на Лукул.

– Тогава, нека умре там. Парменон – нареди ми домина, – иди при нея. Кажи ѝ, че императорът не е променил решението си. Палас, тя трябва да умре, преди да мръкне.

Колембливо тръгнах. Не, лъжа, не се колебаех – ако Месалина оцелее, тя отново щеше да си възвърне любовта на Клавдий и сякаш да изгубя главата си заедно с тази на господарката ми. Независимо дали ми харесваше или не, аз бях на арената и водех смъртоносна битка. Противникът ни беше паднал и почти чувах рева на тълпата:

Нос Nabet! Нос Nabet. Нека си го получи!

Месалина се криеше в една маслинова горичка, просната на земята. До нея беше коленичила майка ѝ. Бившата императрица вдигна поглед с надежда, но когато ме позна, сви устни.

– Пристига сянката на Агрипина – подигра ми се тя.

Коленичих до нея. Дори в този миг Месалина бе невероятно красива: с прекрасните къдрици, които ображдаха изящното ѝ лице, странните очи, които сякаш меняха цвета си, устни като полуразцъфнала роза и кожа, бяла като мляко. Все още носеше костюма си на менада, тялото ѝ бе обляно в скъпи благовония, лицето – изцапано с черно там, където сълзите бяха размазали въглена.

– За какво си дошъл? – прошепна тя и седна.

– Знаеш защо е тук! – отсече майка ѝ.

Високата, сивокоса и строга жена недолюбваше дъщеря си, но поне имаше смелостта да остане с нея през последните часове от живота ѝ.

– Как ти беше името? – Месалина се усмихна през сълзи. – Парменон, нали? Едно ми кажи, Парменон, в двореца ли е домина Агрипина?

– Да!

– Грешката е моя – въздъхна тя. – Трябваше да ѝ взема главата преди години. Свършено е, нали, Парменон?

– Да – отвърнах. – Остава ти само достойната смърт.

– Не тук – зави Месалина.

Тя ме хвана за ръката, изправи се и посочи към малката градинска шатра, закътана между дърветата. Стисна ме здраво и забърза нататък, а

майка й ни последва. В шатрата миришеше на влажни дървета и листа, но тя явно вече беше влизала тук, защото вътре гореше лампа, на пода имаше възглавници и завивки, а на една масичка видях пергамент и поднос с пера и мастило. Месалина нареди на майка си да затвори вратата и да пусне резетата, но още докато го правеше, чухме тропот на крака, последван от чукане на вратата. Месалина клекна на пода, уви се със завивките и заскимтя като кученце. В този миг ми дожаля за нея, но не можех да й предложа никаква надежда. Разбиха вратата и един преториански командир влезе в полутъмната стая, придружен от Евод, доверник на Палас.

– Ето къде си, кучко! – изрева той. – Нямах смелост дори да отнемеш собствения си живот.

Командирът се взря в полумрака, разпозна ме и кимна. Евод сипеше тирада от обиди, докато ние гледахме императрицата. Месалина взе един нож и притисна върха му към гърлото си, после към гърдите си, но не можа да го забие. Преторианецът пристъпи напред. Месалина сведе глава и захлипа.

– Бързо! – прошепна майка й. – Моля те, направи го бързо!

Преторианецът направи още крачка напред.

– Августа!

Месалина вдигна глава с надежда. Командирът беше добре обучен, с едно движение извади меча си от ножницата и го заби в гърлото й. Устата на Месалина се отвори и затвори, ръката й конвулсивно се сви, когато кръвта бликна от зейналата рана. Тя прошепна нещо и полегна настрани. Евод започна злобно да се хили, но Преторианецът притисна окървавения си меч до гърлото му.

– Млъкни, нещастнико! Млъкни! – Той кимна към мен и майката на Месалина, прибра меча си и излезе при кохортата навън.

Бях с него, когато съобщи на императора за смъртта на Месалина. Мъртвопияният Клавдий кимна и изръмжа да му донесат още вино.

Години по-късно, когато всичко се бе превърнало в прах, и с Агрипина се канехме да избягаме в Анций, аз повдигнах темата за края на Месалина.

– Нито веднъж – казах й – след смъртта на съперницата си не си говорила за нея. Не злорадстваше. Не се радваше. Сякаш тя никога не беше съществувала.

– Тя беше просто противник – отвърна Агрипина. – Умря и всичко приключи.

– Как го постигна? – попитах. – Как жена като Месалина изгуби

разума си и се замеси в такава глупост?

– Виждал ли си, Парменон, сладкар да приготвя един от онези прекрасни десерти – ягоди със сметана, скрити в пластове тесто? – Тя облиза устни. – Точно това приготвих и аз за Месалина и тя много ми помогна – Агрипина постепенно повдигаше ръката си, сякаш показваше пластове. – Тя беше необузdana и разглезена. Обиждаше освободените роби. Заплашваше. Вярваше, че може да прави, каквото си поиска. Мразеше ме и беше решена да ми отнеме Силий на всяка цена. Колкото повече Клавдий толерираше своеволията ѝ, толкова повече се ядосваше тя, докато най-накрая обезумя – Агрипина сви рамене. – След това беше само въпрос на чакане.

– Както направи ти?

– Да.

– Ами останалото? – попитах. – Женитбата ти с императора?

– Основите бяха положени – въздъхна тя. – Клавдий беше пръч, но освен любовници искаше да има съпруга, която да е противоположност на Месалина. Вярваше, че аз съм кротка и учена, пък и носех кръвта на Август във вените си.

Тя се изсмя подигравателно.

– Но ти му беше племенница?

– Помниш как преодоляхме тази малка пречка, Парменон. Първо, имах на своя страна стария Вителий, който си умираше от желание да защити каузата ми пред сената и императора.

– Подкупи ли го?

– И него, и сената, и преторианската гвардия. Макар че някои хора се обявиха срещу брака ни – помня един гадател, който го описа като „злощастно брачно ложе, не брачна, а надгробна факла“ – ние с Клавдий се разбирахме. Мислех, че ще е твърде стар за подвизи в леглото, но трябва да призная, че старият пръч беше неуморен като мен. Останалото – тя замълча. – Е, може би преиграх. Станах императорска съпруга и поллучих титлата „августа“. Изобразяваха лика ми върху монетите и когато минавах по улиците, ликтори с фасции вървяха пред носилката ми. Слушах дебатите в сената, войниците ме поздравяваха – тя се усмихна. Прекрасни времена бяха, нали, Парменон?

– Ами опозицията? – попитах.

– Хайде, хайде, Парменон. Нямахте кървава баня. Трябва да признаеш, че бях доста въздържана.

– Освен спрямо Лолия Павлина.

– О, да – тя потропа със сандала си. – Трябваше да я наблюдавам.

Клавдий се бе пристрастил към нея, обичаше да я люби, накичена с всичките ѝ бижута, особено с перлите, които носеше на голо, за да запази чистотата им. Само година след женитбата ни Клавдий я канеше на пиршества, но тя беше достатъчно глупава, за да започне да се съветва с гадателите колко дълго ще трае женитбата ми. Не трябваше да си пъха носа в моите работи. Накарах да я обвинят в държавна измяна. Една нощ се накичих с всички мои перли и останалите ми накити, и доставих голямо удоволствие на Клавдий. На другата сутрин Лолия Павлина бе изпратена в изгнание.

– И това не ти ли беше достатъчно? – настоях.

– Трябваше да съм сигурна – отвърна тя. – Да, след като изпратих преторианци да я обезглавят, исках да съм сигурна, че е мъртва, затова те донесоха главата ѝ в Рим във ведро със саламура. Задържах я като спомен, преди да я погребя. Изненадан ли си, Парменон? Естествено, че си – подразни ме тя. – И най-накрая тя си отиде!

– Допусна и грешки.

– Така е. Мислиш за Сенека, нашия иберийски Сократ. Какво казва Петроний за него? „Толкова шарлатанин, колкото и философ“!

– Защо го върна от изгнанието? – попитах аз.

– Исках синът ми да има най-доброто: истинско класическо образование. Той го заслужаваше, не е ли така?

О, да, Нерон заслужаваше най-доброто. Човекът, който беше най-много облагодетелстван от смъртта на Месалина, бе Нерон. Агрипина бе взела властта, но не, за да триумфира. Целта ѝ беше само една – да подсури възкачването на сина си на престола. Нерон беше обявен за наследник на Клавдий. Оказваха му всякакви почести, публично и насаме. Получи собствена къща, а Сенека му стана учител. Навсякъде, където отидеше, поздравяваха Нерон сякаш е вече цезар, сякаш е богоизбран. Съперничеше му само синът на Месалина, но Британик беше хилав и болнав и Агрипина скоро се справи с него. Един по един приятелите и защитниците му бяха премахнати и заменени с шпиони на домина и той изпадна в забвение. Срегнах го само няколко пъти – имаше усмихнати очи, но чертите му говореха за слаб характер – и винаги ми дожаляваше за него. От друга страна Нерон ме плашеше. Той обичаше ласкателствата и се наслаждаваше на ролята, която майка му му бе отредила.

За да засили още повече позициите на сина си, Агрипина реши, че Нерон трябва да се ожени за дъщерята на Клавдий Октавия, макар тя вече да бе сгодена за Луций Силан. Агрипина започна да крои планове срещу него, обвини го в кръвосмешение със сестра му. Луций си

преряза гърлото, а Нерон и Октавия се сгодиха. Фактът, че бяха втори братовчеди, не представляваше никаква пречка.

Малко след четиринайсетия си рожден ден Нерон получи „тога вирилис“, знак за възмъжаване, защото Агрипина бързаше синът ѝ да порасне. Помоли ме да му прислужвам, което вършех с неохота, защото бих предпочел да стоя по-далеч от него. Когато бях в негово присъствие, винаги си спомнях за Калигула, макар Нерон изобщо да не приличаше на своя заваян чичо. По това време косата му беше медночервена и се трупаше в гъста маса къдрици около челото и основата на врата му. Имаше остри, груби черти и пронизващи очи. Късогледите му бледосини очи и тежките клепачи му придаваха замечтан и невинен вид, който той използваше като маска, за да изобрази благородния наследник, прилежния ученик, бъдещия цезар. Но от време на време маската падаше, както в деня на церемонията с тогата.

Преди да излезе от двореца, Нерон посвети момчешката си дреха на боговете и остави в краката им златната верига, която всяко момче носи като талисман през детството си. След това бе тържествено придружен до храма на Юпитер сред чакащите шумни тълпи. Нерон се наслаждаваше на всеки миг. Спря на кръстопътя, където жриците на Бакхус, чиито глави бяха окичени с бръшлян, му дадоха малки сладки, потопени в мед – символ на утвърдената му мъжественост. От храма Нерон бе придружен до амфитеатъра, където на тълпата бе раздадено безплатно жито, а на войниците – сребро. Облечен в празничната си дреха, той беше обект на възхищение и обожание и седеше сияещ между обожателите си, облизвайки устни и събличайки с поглед жените. По едно време докосна китката ми и се наведе към мен.

– Знаеш ли, Парменон – засмя се той, – Сенека казва, че трябва да бъда подлаган на изкушения, за да се науча да се въздържам.

Думите му предизвикаха смях наоколо. Очите на Нерон се впиха в моите, усмивката му изчезна – още тогава планираше как да избяга от надзора на Агрипина. Разказах за това на господарката ми, но тя отказа да повярва.

– Само опипва почвата – каза домина.

– Беше ли разумно да назначиш Сенека? – попитах я. – Помниш ли, че старият мошеник беше казал: „Ако проповядваш на младежа лишението, ще го накараш да желае обратното.“

– Сенека върши добра работа – отвърна разсеяно Агрипина. – Синът ми е обучаван добре и когато императорът умре, Нерон ще стане цезар.

Разбира се, във властта всяко действие предизвиква противодействие. От четири години Агрипина управляваше Рим, премахваше враговете си, командваше сената, подкупваше преторианците, печелеше освободените роби на своя страна. Противници като Лолия Павлина биваха премахвани набързо, но домина не беше кръвожадна – предпочиташе да влияе на хората, да разчисти пътя и да отваря врати с лукавство. С помощта на Палас тя успя да организира сената и дори преторианската гвардия. Който владееше тази елитна сила, имаше много власт: това бяха хората, които приветстваха новия император и се грижеха да премахнат всяка опозиция. Агрипина вече ги беше дарила щедро, а и като дъщеря на великия Германик беше много уважавана от войниците. Тя се постара това обожание да остане вечно и дори успя да убеди Клавдий да назначи покровителствания от нея Секст Бур – способен и верен – за командир на преторианската гвардия. Той беше по-скоро добър управник, отколкото пълководец, но Агрипина бе убедена, че може да го контролира напълно.

Остана само една пречка – освободеният роб Нарцис. Макар да бе помогнал на домина да свали Месалина, скоро той беше осъзнал, че просто е сменил една императрица с друга, още по-властна. Нарцис се отдръпна от кръга на Агрипина и внимателно започна да изучава тактиката ѝ. Не се противопоставяше открито на нея или Нерон, но постоянно напомняше на Клавдий за „прекрасните му дни“ с Месалина и наблюдаваше на правата на горкия Британик. Клавдий бързо се уморяваше от съпругите си и Агрипина не беше изключение. Щом Нарцис разбра, че сее на плодородна почва, набра скорост. Британик беше поканен обратно в двора, глезен и предпочитан, а Агрипина разбра, че ще трябва да действа бързо.

ТРИНАЙСЕТА ГЛАВА

„Част от човешката ни природа е да мразим онези, на които сме причинили болка.“

Тацит, „Агрикола“

– Какво да правя с Клавдий?

През пролетта на четиринадесетата година от управлението на Клавдий Агрипина открито проявяваше недоволството си. Беше на трийсет и девет години, но изглеждаше много по-млада въпреки няколкото бели косъма и леките бръчки по маслинената кожа на лицето ѝ. Властта и влиянието могат да създадат вечна младост или поне илюзията за нея. През тези години на власт Агрипина много рядко се беше съветвала с мен. Нерон изцяло запълваше живота ѝ, а Агрипина подозираше, че аз не споделям безусловното ѝ обожание към него. Тя не възприемаше и най-малката критика за младежа, когото аз тайно наричах „Чудовището“. Нерон беше изключителен актьор пред онези, които имаха значение за него, но пред мен сваляше маската. Промъкваше се до мен и подмяташе неприлична забележка за съпругата на някой сенатор или ми разказваше с живи подробности какво би искал да направи на някого, който случайно го бе засегнал. Беше отличен ученик на Сенека – старият сбръчкан лицемер имаше язвителен език и състраданияето на нападаща змия.

– Какво да правя с Клавдий? – повтори Агрипина.

Бяхме седнали в една от градините на двореца – зловещо място, някога използвано за гробище на просяци. Очертанията на гробовете все още си личаха. По времето на Август било забранено да се използва за гробище и започнали да го разорават. Седемдесет години разораване беше спомогнало за образуване на плодородна почва, в която растяха почти всеки храст и цвете, познати в империята. Тежкият мирис на цветя бе почти непоносим, но малко птички прелитаха или гнездяха тук. Мнозина твърдяха, че мястото е омагьосано и многобройните дворцови магьосници и гадатели често ровеха из изоставените гробове за кости и билки, с които да правят магическите си отвари.

– Слушаш ли ме, Парменон?

– Винаги те слушам, августейша – отвърнах ѝ.

– Не бъди саркастичен – Агрипина ме ошипа по ръката. –

Остаряваш, Парменон – тя разроши косата ми. – Тук вече има доста сребро, но по-голямата част си натрупал на сигурно място, нали? Мислил ли си някога да ме напуснеш?

Посочих една пеперуда, кацнала върху цвете.

– Аз приличам на нея. Бих искал да отлети, но нещо ме дърпа назад.

Агрипина се приведе и затегна връзката на посребрените си сандали, после попи потта по шията си.

– Чу ли слуховете?

– Чух, че Лепида е мъртва.

– Да, майката на онази уличница – Агрипина погледна към небето. – Трябваше да си отиде, Парменон. Тя ми беше кръвен враг. Аз убих дъщеря ѝ и след време Лепида щеше да си върне на мен или на Нерон.

– Казват, че преторианците я хвърлили във вряла вода, преди палачът да ѝ отреже главата.

– Не съм ги карала да правят това – отвърна Агрипина.

– Нито пък Нарцис, Домина, а той е истинският проблем, нали? Трови слуха на Клавдий и открито ухажда младия Британик!

Агрипина ме слушаше с половин ухо – настроението ѝ се беше променило под влияние на надигация се гняв.

Знаех, че е осведомена. Клавдий вече лично канеше Британик на вечерните пиршества, молеше го за прошка, вдигаше наздравци в негова чест, казваше, че ще покаже на народа своя достоен наследник. Императорът все по-често се явяваше пред сената, за да се застъпва за добро отношение към Нерон и Британик. Но по-опасни бяха слуховете, че Клавдий заплашва да промени завещанието си. Отношенията му с Агрипина се бяха влошили и той обичаше да повтаря остроумието си, че съдбата му била да страда от злината на съпругите си и да ги наказва.

– Ще нанесеш удар, нали? – попитах я.

– Следващата седмица е началото на май – отвърна Агрипина. – Чуй ме, Парменон. – Тя погледна през рамо, за да се увери, че преторианците са по местата си. – Ако не действам сега, по това време догодина може би никой от нас няма да е жив. Не ми се иска отново да прекарам дълги години в изгнание. С мен ли си, Парменон?

– Глулав въпрос, домина. Ако ти паднеш, всички ние ще паднем с теб.

– Можеш да се оттеглиш – усмихна се тя. – Купи си вила или земя в Кампания. Ожени се за някое хубаво момиче, което ще ти роди син.

– Син като Нерон ли, домина?

– Нищо не си разбрал.

Тя стана, потупа ме по рамото и се отдалечи.

Не бях сбъркал, но и Агрипина държеше да ми докаже, че е права. Действаше бавно, внимателно, отдалечавайки се от императора. Започна да живее като отшелница, но все повече ми се доверяваше. Веднъж видях на арената вълк, който, макар да бе гладен и опасен, нападаше едва когато разбереше кой от противниците му е най-слаб. Агрипина беше като него. Тя внимателно наблюдаваше двора на Клавдий. Палас беше неин телом и духом, същото смяташе за Бур и Сенека, но Нарцис вече й бе враг. Тя внимателно ги изучаваше, един по един, преценяваше ги и избягваше уловките на Клавдий.

Едва към края на лятото бе готова да действа.

Една вечер ми каза да не си лягам и да изиграя ролята на вратар, а робите и прислужниците бяха освободени и се прибраха в помещенията си. Агрипина очевидно очакваше посетител, всъщност се оказаха двама. Единия разпознах веднага по тлъстото лице и малките очички – оплешивяващият придворен лекар Ксенефон. Другият беше дребна, бледа и червенокоса жена със странни зелени очи и силно начервени устни.

Бе безкусно натруфена, като изключим наниза перли на шията й, които бяха истински. Това беше Локуста, издънка на древен род отровители. След като се видя с нея и я освободи, Агрипина предложи на Ксенефон храна и легло. Тя беше открила, че императорът тайно е променил завещанието си. Освен това бе споделил с вероломния си лекар колко е уморен от амбициите на Агрипина. Оплетени веднъж в мрежата на домина, и двамата й посетители нямаше да успят да се измъкнат от нея.

Зловещи поличби се ширеха из града – говореше се за пламтяща комета, че кървав дъжд валил на форума, че паднал гръм в преторианския лагер, че рояк пчели се заселили на Палатин. Вратите към храма на Юпитер се отваряли и затваряли, когато си искат. Носеха се слухове за раждане на хермафродит, както и за прасе, родено с нокти на ястреб. Това бяха обичайните глупости. Някои от тези неща бяха природни феномени, други се раждаха от плодовитото въображение на Агрипина. Клавдий започна да се страхува, все повече се уединяваше в двореца, но домина го следваше като дебнещ леопард. Нямах представа как и кога ще започне нападението, но от скритото напрежение у Агрипина усещах, че ако тя успее, Клавдий няма да посрещне следващата година.

През нощта на дванайсети октомври Агрипина покани съпруга си на вечеря в една от залите на двореца. Клавдий пристигна с четирите жени, които се бяха превърнали в негови постоянни спътници – руса сирийка, огромна африканка с лилави устни, слаба еврейка, която Клавдий

караше да го щипе и бие, и най-накрая – египтянка с бронзова кожа. Единствената работа на тези жени беше да задоволяват похотта на императора, а това бе добре дошло за Агрипина, защото отвличаше вниманието му от нея. Точно тази вечер тя беше възплъщение на очарованието. Нищо не беше достатъчно добро за съпруга ѝ. Над залата бе направен изкуствен таван, който се отвори и върху Клавдий и малкото му гости се посипа дъжд от разцъфнали рози и ароматизирана вода. Трупа ефески танцьорки представиха женитбата на Амур и Психея под звуците на флейти. Щом това свърши, императорският дегустатор Хелот донесе предястието – купа вкусно приготвени гъби, любимото ястие на Клавдий. Стоях зад лежанката на Агрипина, когато Хелот опита от тях. Тя си взе от крайчеца на блюдото и покани Клавдий да се наслади на по-едри-те. Той ги изяде с удоволствие и поиска още.

– Къде е Нарцис? – императорът вдигна глава. Трябваше да бъде тук. Той обожава гъбите.

– Отиде на бани в Синуса – отвърна Ксенефон. Има ранни симптоми на воднянка.

Той улови погледа на Агрипина, усмихна се и отмести очи. Отстраняването на Нарцис бе много важно за плановете на Агрипина. Донесоха още гъби, но Агрипина се разтревожи, когато Клавдий, подпомогнат от придружителките си, стана от лежанката, за да повърне навън и да облекчи стомаха си, а после да посети нужника. Когато старият чревоугодник се завърна здрав и бодър, тревогата на Агрипина нарасна. Виждах признаците – движението на главата, сякаш да раздвижи схванатия си врат, бързата фалшива усмивка. Точно се бях навел да ѝ прошепна „Успокой се“, когато Клавдий се сгърчи на лежанката, притиснал стомаха си. Надигна се, но отново падна със стон. Лицето му беше прежълтjало, езикът бе изплезен, той трепереше и зъбите му тракаха. Ксенефон скочи и се приближи до него.

– Божествени! – възкликна той. – Какво ти е?

Останалите гости мълчаха.

– Бързо! Бързо! – Ксенефон направи знак на Агрипина. – Императорът е изял нещо, което е раздразнило стомаха му. Трябва да се пречисти.

Донесоха сребърен леген и пауново перо, чийто връх бе натопен в благоуханно масло. Подпомогнат от Агрипина, Ксенефон го пхна в устата на Клавдий, за да погъделичка гърлото му и да предизвика повръщане. Императорът веднага повърна, изтри устата си и заяви, че е по-добре, но само след минути спазмите започнаха отново.

– Божественият трябва да си почине.

Агрипина се изправи и даде знак на робите да вдигнат Клавдий от лежанката. Следвани от мен и Ксенефон, тя и съпругът ѝ се оттеглиха в покоите си. Когато сложиха императора в леглото му, робите бяха освободени. Домина заключи вратите и се нахвърли върху Ксенефон.

– Ти каза, че отровните гъби ще бъдат достатъчни! – изсъска тя, без да обръща внимание на стонове и гърчове на съпруга си.

Треперещ от страх, лекарят разпери ръце.

– Августа, трябва да е взел противоотрова, иначе само онова, което беше на върха на перото би го убило веднага.

Агрипина погледна към мен.

– Гледай, Парменон. Все едно смъртта на Тиберий се повтаря – тя посочи към леглото. – Ако Клавдий се съвземе, всички ще умрем.

Тя повика преторианците и ги накара да пазят пред вратата и да не пускат никого вътре. През следващите два дни Агрипина разпространяваше фалшиви съобщения, че императорът се възстановява от стомашно неразположение и всичко е наред. Сенека и Бур бяха привлечени към заговора. Кохорта от подбрани преторианци се настани на двора. Агрипина не се отдели от съпруга си през двата дни, когато това старо тяло, разложено от чревоугодничество, се опитваше да се пребори с отровата. Понякога Клавдий се опитваше да стане, но спазмите го караха отново да се отпусне на леглото. Агрипина забрани да се внасят храна и напитки в стаята, за да разсея подозренията, че трови императора. Вместо това просто чакаше да се прояви пълният ефект на отровеното ястие.

Императорът, изтощен от повръщане, гърчове и диария, постепенно отслабваше. Беше безчувствен, мърмореше, че му е студено и на втората сутрин най-после умря.

Ксенефон старателно прегледа трупа, докато Британик и Октавия бяха доведени в една от стаите и строго охранявани. Сенека и Нерон бяха извикани, за да подготвят речта, която наследникът щеше да произнесе пред преторианската гвардия и сената. Късно сутринта Агрипина беше готова и вратите на двореца бяха отворени. Нерон, съпроводен от Сенека и Бур, се появи на стъпалата към двора, докато подкупените от Агрипина хора сред тълпата пуснаха слуха, че Клавдий е мъртъв.

Преторианците също бяха подготвени – вдигнаха знамената в знак за поздрав и под звука на тръбите заудряха с мечовете по щитовете и ревът им заглуши шепота на тълпата. „Да живее Нерон! Император и цезар!“

Първото ми усещане, че Агрипина не владее напълно положението, се появи по време на погребението на Клавдий. Умалено копие на храма

на Юпитер бе поставено на площада. В него имаше легло от слонова кост, покрито с пурпурнозлатиста тъкан. Мъртвият Клавдий лежеше вътре, полуседнал със затворени очи и силно гримирано лице за доказателство пред тълпата, че императорът не е умрял от насилствена смърт, а от някаква „болест на стомаха“.

Нерон излезе и произнесе погребалната реч. Когато стигна до частта, в която описваше Клавдий като „скромен в желанията, господар на страстите си, пренебрегващ личното си щастие заради величието на Рим“, сподавеният смях на тълпата избликна. Всички знаеха, че Клавдий е чревоугодник и дърт развратник. Използвайки сарказма на Сенека, Нерон открито се подиграваше с предшественика си. Подобна реч бе произнесена и пред сената и само след няколко дни по улиците се разпространи сатирата на Сенека „Метаморфозите на тиквата“ – остроумна и злобничка реакция на опитите да се обожестви Клавдий.

– Чуй това – казах на Агрипина и аз започнах да чета памфлета на Сенека. – „Душата на императора напусна тялото му с шумен звук, издаден от най-любимия му орган, а той извика: «Небеса, май се оцапах.»“

– Клавдий си заслужи да го подиграват – отвърна Агрипина. – Беше чревоугодник, човек на крайностите.

– Не това е важното – отвърнах. – Ако Нерон се подиграва с положението, което заема в момента, той се подиграва и с теб.

– Синът ми не го прави умишлено – отвърна Агрипина с блеснали очи. – Чул ли си паролата, която е дал на войниците? – Тя плесна с ръце. „Най-добрата от всички майки“!

И не пожела да слуша повече. Не бях съгласен, но злото бе сторено. Сенека бе научил Нерон не само на реторика, но бе насадил у него и подигравателно отношение към властта и всичко, случило се преди него: макар че Агрипина не го разбираше, това включваше и „най-добрата от всички майки“.

Да, той ѝ отдаваше всякакви почести. Тя продължаваше да слуша дебатите в сената, седейки на стол зад прозрачна завеса. Когато се движеше из града, преторианци охраняваха носилката ѝ, титлата „августа“ бе използвана все по-често; образът ѝ се появи върху статуи и монети. Имаше стаи в двореца и Нерон я посещаваше всеки ден. Обкръжена от тази привидна любов, Агрипина цъфтеше и годините сякаш се свличаха от нея. Тя вярваше, че няма от какво да се бои: Бур командваше преторианската гвардия, Сенека бе консул, а Палас отговаряше за хазната. Сенатът беше прочистен от всякакви врагове, а тълпите и армията не само я поздравяваха като майка на младия, красив и очарователен

император, но и като дъщеря на великия Германик. Да, политиката е като сезоните: промените са непредсказуеми и изведнъж осъзнаваш, че си преминал от сочната зрялост на есента към ледения студ на зимата.

Нарцис се върна в Рим съкрушен, но все още много богат. Агрипина го пренебрегваше, но Сенека – в името на доброто старо време – го хранеше и поееше; а и окуражаваше старата лисица да нанесе един последен удар, преди играта да свърши. Нарцис се спотайваше под предлог, че не е добре със здравето и изглеждаше свършен. На проявеното от страна на Нерон внимание отговори, като се съгласи да плати за игрите, организирани в чест на новия император.

Помня добре този ден. Беше прекрасна пролетна утрин и цял Рим празнуваше. Нерон и майка му отидоха до амфитеатъра с цялата пищност, достойна за положението им. Красиви млади роби, облечени като сатири или фавни, обкръжаваха украсената им със златисти пискюли носилка. Сенаторите ги следваха в снежнобели тоги. Елитна кохорта преторианци в пълно бойно снаряжение разчистваше пътя им. Агрипина, разбира се, споделяше носилката на императора, а аз вървах до тях, държейки завеската, докато Нерон поздравяваше тълпата с миниатюрната статуя на богинята на победата, изкована от чисто злато и инкрустирана със скъпоценни камъни. Новият император я смяташе за амулет и я носеше навсякъде. Освен това притежаваше полиран изумруд и от време на време оглеждаше тълпата през него, преди да вдигне вяло ръка, за да отвърне на поздрава ѝ. Агрипина носеше златен венец и сребърен жезъл, върху който бе изваян златен орел с разперени криле. Поздравявах я с „императрица“ и „августа“. Напомняше ми на невеста в сватбения си ден. Улиците бяха обсипани с цветя, между магазините бяха опънати навеси и от тях се сипеха розови листчета. От прозорците висяха килими и гоблени. На всеки кръстопът облечени в бяло жрици и жреци горяха благоухания в златни съдове.

При амфитеатъра, охраняван от редица преториански стражи, Нерон придружи майка си през главния вход до императорската ложа. Тълпата вече чакаше, облечена в кафяво и зелено, дъвчеше динени семки и крещеше на водоносците. Денят беше горещ и навесите бяха разпънати. За да бъде защитена публиката, висока ограда заобикаляше арената и върху нея на известно разстояние бяха окачени слонски бивни, от които висяха гъсти мрежи. Тълпата прие това за знак, че в зрелището ще участват не само диви зверове, но и че игрите ще бъдат кървави и опасни. Пясъкът на арената се смилаше от специални камъни и блестеше на слънчевата светлина като златен сняг. Императорската ложа ухаеше на

най-ароматни благовония, но и те не можеха да приглушат миризмата на пот, лук, евтино вино и странното, зловещо ухание на предстоящо кръвопролитие.

Хванати за ръка, Нерон и майка му се появиха в ложата, чиято предна част бе украсена с пурпурни и златисти тъкани. Тълпата стана като един и ги поздрави с рев. Нерон вдигна ръка и виковете станаха още по-оглушителни. Когато императорът и майка му се върнаха на местата си – подобни на тронове и издигнати над останалите – Нерон даде знак и по пътеките затичаха роби, носещи сандъци с подаръци: огърлици и брошки, храна и дребни монети. Започнаха да ги хвърлят сред публиката, а Нерон се забавляваше, наблюдавайки как хората се бият, за да вземат колкото се може повече, и сочеше местата, където борбата беше най-ожесточена. По-късно разбрах, че десет души са загинали в тази блъсканица.

Когато Нерон се настани, магистратите, най-видните сенатори, главните весталки, придворните и техните дами, облечени в коприна и накичени с бижута, влязоха в ложата. Те бяха последвани от специалните гости на Нерон за деня, които включваха императорския лекар Ксенефон от Кос и отровителката Локуста, които очевидно бяха притеснени и се чувстваха неловко. Знаех, че Агрипина не ги е канила, но Сенека, седнал отляво на императора, се огледа, сякаш за да се увери, че присъстват. Когато Нерон се впусна в задълбочен разговор с един от сенаторите, успях да привлека вниманието на Агрипина и ѝ посочих двамата новодошли. Домина, поставила на черната си коса сребърна диадема, от която се спускаше воал, изглеждаше малко угрижена, но не обърна голямо внимание на присъствието им.

– Защо Ксенефон да не присъства? – прошепна ми тя. – Макар да признавам, че платих на Локуста да напусне Рим и да не се връща.

Не можа да довърши. В ложата бе влязъл едилът⁹, който хвърли навито алено платно във въздуха. То се разтвори и падна върху заравнения пясък като локва кръв. Прозвучаха тръби, тълпата изрева одобрително и игрите започнаха.

Първо започна обичайното кръвопролитие, предястие, което да възбуди апетита преди сервирането на главното ястие. Група осъдени престъпници, привързани към Т-образни кръстове върху подвижни платформи, бяха избутани на арената. Всички бяха жени, голи; брадичките им

9. Едил – помощник на трибуна, който се грижел за обществените здания, храмове, пътища, празненства, пазари. – (Бел. ред.)

бяха опрени на напречната греда, а ръцете им завързани до тялото. Приличаха ми на птици с подрязани криле. Тълпата ги замеряше, с каквото ѝ попадне и скоро златистият пясък бе покрит с боклуци. От кръста на всяка жертва висеше мръсна, пукната чаша, символ на осъдена отровителка. Размърдах се неспокойно. Сенека погледна под око към Нерон и аз зърнах злорадата усмивка на лицето му. Отново прозвучаха тръби. Изгладнели диви животни, прогонени с дим от клетките си – мечки и тигрици – изсkochиха на арената. Отначало се възцари объркване, защото една тигрица нападна мечка и последва ужасна, кървава битка. Но ужасени от онова, което ги очакваше, осъдените закрепяха за милост и привлякоха вниманието на зверовете. Тигрицата, която жестоко бе осакатила мечката, се обърна и скочи върху една от жертвите и я захапа за врата. Останалите мигновено я последваха. Знаех, че спектакълът с отровителките, събрани от затворите в цялата империя, разкъсвани от женски животни, щеше да пробуди спомени и да предизвика скандални сравнения. Разпознах отмъстителната ръка на Нарцис, който демонстрираше по този начин как се отнася Рим към отровителките. Агрипина изглеждаше невъзмутима, повече заинтересувана от доклада, който беше донесла със себе си. Тя проучваше свитъците, сякаш се намираше в императорската канцелария, а не на кървав спектакъл.

Аз се скрих за известно време в един от тунелите, докато ревят на тълпата ми показва, че дивите зверове си бяха свършили работата. Когато се върнах в ложата, по платформите бяха останали кървави останки, които бяха изнесени. Роби с гротескни маски почистваха боклуците. Посипаха чист пясък и го загладиха, докато на Нерон и придружителите му поднасяха студено вино и плодове. След това започна втората част. Ято марокански пауни бе пуснато на арената. Майстор стрелец, използващ стрели с върхове като куки, откъсваше главите им една след друга. Обезглавените птици, от чиито шии струеше кръв, продължаваха да тичат още известно време под аплодисментите на тълпата. Най-накрая цялото ято беше мъртво и стрелецът се приближи към императорската ложа, за да получи наградата си. Нарцис сигурно беше платил добре на хората си, защото от всички ъгълчета на амфитеатъра се понесе вик: „Запази и перата! Използвай ги на вечеря!“

Огледах се и видях, че Ксенефон изглеждаше разтревожен, а Локуста бе навела глава. Но Агрипина се смееше и пляскаше с ръце. Беше достатъчно умна, за да разбере, че цял Рим вече знае историята и е по-добре да покаже, че не се притеснява. Тя заръкопляска и тълпата я последва. Изглежда Сенека беше главният виновник за случващото се,

защото го видях да прави рязко движение с ръка. Тръбите гръмнаха и група маймуни, облечени като амазонки се появиха върху колесници, теглени от козли. Нерон изрева от смях, прегърна майка си през раменете и започна да ѝ показва онова, което му се струваше най-смешно. Сенека се беше отпуснал на стола. Отново разбрах какво ще си шепнат тълпите, щом игрите свършеха: Клавдий бе наричан „стар козел“, а маймуните представляваха многобройните жени, които го заобикаляха, включително Агрипина.

Когато животните напуснаха арената, дойде време за истинските игри. Боят щеше да бъде между рециарии и тракийци. Гладияторите излязоха на арената и поздравиха императора. Едва когато боят започна, тълпата осъзна, че те са жени. Отначало това бе прието със смях, но когато жените се оказаха слаби бойци, на тълпата ѝ омръзна и започна да ги замеря с гнили плодове. Ланистът излезе на арената, за да ги нашиба с камшик и да ги накара да се бият истински. Шансовете в подобен бой бяха на страната на рециариите – още едно напомняне за Клавдий, който не обичаше това неравенство. Късно следобед игрите свършиха и тълпата, непостоянна както винаги, поздрави Нерон и майка му. Помислих си, че Нарцис е постигнал отмъщението си, но денят още не беше свършил.

Нерон отведе гостите си в двореца на Палатин, където трапезарията бе специално преустроена. Широк златист навес във формата на гъба висеше от тавана, а стените бяха украсени от гъби, направени от паунови пера и сребро. Същият мотив се виждаше по масите, където ножовете, вилиците и зъбочистките бяха украсени с него. Гостите заеха местата си и им бе сервирана медовина. През време на вечерята намеците продължиха. Първо поднесоха печено прасенце с парчета тиква, прякорът, който Сенека бе дал на Клавдий в язвителната си сатира, в която се говореше за газовете в стомаха му и неприятния навик да пърди на масата. После се появиха плодове от остров Кос, родното място на лекаря Ксенефон, сервирани от четирите жени, които бяха придружавали Клавдий на последната му вечеря. Роби, облечени като сребърни скелети, поднесоха печен паун, а накрая се насладихме на множество блюда гъби, приготвени с най-различни сосове.

– Гъбите са храната на боговете! – възкликна Нерон и вдигна чаша към майка си.

Тя отвърна на тоста му, твърде заслепена от блясъка и благосклонността на сина си, за да забележи язвителните остроумия и умишлени напомняния как съпругът ѝ е влязъл в пантеона на боговете.

Кулминацията на този фарс беше голям червен сладкиш във формата на мъжки задник, penis и тестисули. Той беше поднесен върху голям сребърен поднос, разнесен между гостите от четирима нубийци, преди да бъде сложен в средата на масата. Една робиня пляскаше задника, а готвачът бе приготвил така сладкиша, че той издаваше звуци, напомнящи пръдня. Гостите, които добре бяха подпийнали, изреваха от смях. Те наблюдаваха с интерес как друга робиня гали penisа, докато той се разцепи и цялата я опръска с гъста сметана. Тя бе повикана от няколко гости, които я изгребаха от кожата ѝ с лъжици или я облизаха. След вечерята трупа актьори представи бурлеска за старец с прякор „Тиквата“, който се боеше от гъби и паунови пера. Всички се смяха, включително Агрипина. Сенека се бе излегал на лежанката си до личните си гости, старият му приятел Серен и красива млада жена с мургаво овално лице, нацупени червени устни и черна къдрава коса. Затаих дъх и погледнах отново, забравил за пантомимата и смеха.

– Коя е тази? – попитах един прислужник.

– Актея, една от най-красивите жени в Рим. Серен е щастлив човек.

Внимателно разглеждах момичето. Бе облечено в зелено и бяло и носеше накити в същите цветове на шията, ушите и китките си. Въпреки изпитото вино се чувствах напълно трезвен. Сякаш се бяха върнал 25 години назад. Актея бе красива и имаше силно излъчване, но колкото повече я гледах, а видях, че и Нерон прави същото, толкова повече ми напомняше за Агрипина, когато я срещнах за първи път.

ГЛАВА ЧЕТИРИНАЙСЕТА

„Кой печели?“

Цицерон, „За Милон“

– Беше ли на игрите?

Палас изглеждаше разтревожен, очите му бяха кръвясали и под тях имаше дълбоки сенки. Беше ме поканил в съкровищницата и седяхме в малка стая, близо до сметководницата на императора. Вратата бе заключена, залостена и охранявана. Знаех, че щом Палас ме е поканил тук, сигурно е разстроен, защото обикновено отбелязваше присъствието ми само с усмивка или кимване, приемайки ме за помощник на Агрипина.

– Вярно ли е онова, което говорят?

Той взе каната за вино, чийто похлупак представляваше красива русалка и напълни чашата ми.

– Е, вярно ли е? – настоя ковчезникът. – Било е обида след обида.

– Целият ден бе посветен на това – козли, тикви, паунови пера, гъби.

– Но тълпата не разбра значението им?

– В крайна сметка ще разбере.

Палас въздъхна шумно.

– Не разбира ли Агрипина какво става? – изхленчи той. – Онзи хитрец Сенека може да се подиграва с Клавдий, но това се прехвърля и върху нея. Той обявява на целия свят, че Агрипина е убила съпруга си. Използвайки сарказма си като оръжие, разяжда положението ѝ като червей зряла ябълка. Скоро ще стигне до сърцевината – той замълча. – И какво прави Локуста отново в Рим?

– Агрипина не се тревожи – успокоих го аз. – Поразпитах и се оказа, че самият Нерон ѝ е заповядал да се върне.

– Така ли? – Палас се изсмя горчиво. – И как би могла да възрази Агрипина? „Не може да държиш тази жена в Рим – започна да имитира той домина. Използвах я, за да отровя императора“. – Той зарови ръка между свитъците на писалището си и взе един. – Има и още нещо. Нерон едва е познавал баща си и със сигурност никога не е съжалявал за загубата му, но сега императорът ни внезапно се е размекнал и рони сълзи, спомняйки си за баща си. Възнамерява да поиска от сената да окаже специални почести на умрелия от воднянка пианица Домиций.

Няма да се изненадам, ако някой град, дори самият Рим, бъде принуден да събере средства, за да украси с красиво изваяната статуя на изроде-ния баща на Нерон някой подиум, портик или храм – Палас пусна свитъка върху писалището. – Нерон пет пари не дава за баща си, но Агрипина ще разбере, че това се отнася и за всичко останало – онзи стар мошеник Сенека окуражава императора да прави неща, които ще обидят Агрипина.

Палас вдигна тънък нож за пергамент. Хвана го като гладиатор меча.

– Боцкай, боцкай, драскай, драскай.

– Но той нищо няма да постигне – отвърнах. – Агрипина е сигурна в любовта на Нерон, във вечното му преклонение и вярност, а и ако се подиграва с паметта на Клавдий, почита мъртвия си баща и използва услугите на известна отровителка, как може това да застраши положение-то й?

Умишлено се правех на наивен. Знаех отговора, още преди Палас да проговори.

Той рязко отдръпна стола си и скочи на крака, размахвайки ръце:

– Парменон, Парменон. Ти преживя Тиберий, Калигула и Клавдий, ти знаеш, че това е само началото. Сенека тепърва ще забие здраво зъби в кокала. Каж ми, кое е най-голямото постижение на Агрипина?

– Ти го знаеш – отвърнах аз. – Успя да направи Нерон император, а Британик бе обезнаследен. И преди да го повториш пак, знам, че Сенека в момента ни дразни.

– Но питал ли си се защо?

– Разбира се. Опитва се да издигне стена между Агрипина и сина й.

– Добре, и какво още?

– Опитва се да разграничи своя ученик, нашия златен Нерон, от убийството на жалкия човечец, който го определи за свой наследник.

– Браво! – одобрително каза Палас, като учител на досетлив ученик.

– В същото време – добавих, – Сенека тихомълком напомня на Нерон, че дължи трона на майка си и щом тя може да убие един император...

– Точно така! – съгласи се Палас и отпи от чашата си. – Те... – той трескаво търсеше думи. – Те се опитват да разделят син от майка. Нерон е новият император, златното момче от пророчеството – той разпери ръце. – Агрипина принадлежи на миналото. Тя постигна целта си и сега трябва да се оттегли. Следващата крачка ще бъде да провокират Нерон,

който в крайна сметка е много млад – независимо че е император да се разбунтува с пълна сила срещу властната си майка. Ще ти разкажа една история: преди два дни Агрипина доведе Нерон тук, в стаята със среброто. Очевидно той е заел щедра сума на някакъв приятел. За да го накара да осъзнае стойността на среброто, Агрипина ме накара да сложа същата сума пред него накуп на тази маса. Нерон се излегна на стола, докато робите изпразваха торбичките със злато, огледа го внимателно и каза присмехулно: „Ако знаех, че е толкова малко, щях да удвоя заема.“ Стана и излезе, оставяйки Агрипина смаяна.

– Безгрижието на младостта – забелязах. – По-важно е какви са причините на Сенека за това нападение.

– И аз знам колкото теб – отвърна Палас. – Сенека е язвителен и огорчен – той вдигна ръка. – Вече два пъти е бил пращан в изгнание от императорското семейство. Мразеше Корейка и обитателите ѝ, презираше обичаите, храната и напитките им. Често пишеше умолителни писма до Калигула да отмени изгнанието му.

– И сега обвинява Агрипина за това?

– Да, мисля, че мрази августата и смята и нея, и семейството ѝ за причина за нещастieto си, затова иска да си отмъсти веднъж завинаги. Освен това Сенека обича богатството и властта, а Агрипина му отвори вратата и към двете. Сенека, бивш изгнаник и философ, сега има възможност да управлява и император, и империя и иска да го прави сам. С удоволствие ще се отърве от Агрипина. Така, докато Нерон се държи като ядосан млад човек, Сенека ще продължи да заговорничи. Каква смяташ, че ще е следващата му стъпка, Парменон?

Спомни си Агрипина и сина ѝ в градините на Анций или именията в Тускул.

– Нерон е ахилесовата пета на Агрипина – отвърнах аз. – Тя ще направи грешката, която допускат всички майки. Майчината любов е безгранична и безусловна, майката никога няма да предаде детето си и очаква същото от сина си. – Замълчах. – Сенека демонстрира, че Агрипина може да бъде критикувана съвсем безнаказано. Представи я като по-голяма глупачка от Клавдий, същевременно напомняйки на Нерон, че тя му е разчистила пътя до трона. Следващата стъпка на Сенека ще бъде да пита Нерон дали той управлява или майка му? Ще бъде лесно да му завърти главата.

– И тогава какво? – настоя Палас.

– Сенека ще се опита да я унищожи. Оpoznал е отблизо младия си ученик, а това е въпрос на логика, нали, Палас? Щом Нерон може да

бъде покорен от една жена, от майка си, защо да не го направи и друга?

– Актея?

– Актея – съгласих се. – Тя е богата, образована, възпитана, изключително красива и съблазнителна. Освен това много прилича на Агрипина на млади години. Сенека е направил добър избор. Какво знаеш за нея?

– Някои казват, че е куртизанка – отвърна Палас. Други твърдят, че живее целомъдрено, което би харесало на императора ни. Очевидно Сенека я е довел в Рим и е убедил приятеля си Серен да я настани в къща в хубав квартал. Младата жена беше показана пред Нерон като расова кобила. И ако може да се вярва на слуховете, интересът му към нея нараства с всеки изминал ден.

– Но всички императори си имат любимки – отвърнах аз. – Нерон е само на седемнайсет, това ще бъде просто мимолетно увлечение.

– Да, така е – съгласи се Палас. – Но младостта на Нерон е най-голямата му слабост – той е решен да покаже на майка си, че тя вече не е най-важната жена в живота му, че обича Актея или някоя друга повече, отколкото Агрипина.

Разбирах накъде бие Палас. Агрипина бе много уязвима. Обожаваше сина си и за първи път щеше да изпита мъките на ревността.

– Ето, че стигнахме до целта на тази среща. – Палас взе шепа монети и ги запрехвърля от ръка в ръка. Ако Агрипина бъде убедена да съдържа гнева си и занаяпред, да пренебрегва предизвикателствата на Сенека, да си държи устата.

– Всичко ще бъде наред – довърших аз.

– Всичко ще бъде наред. Но ако нападне – той хвърли монетите на масата. – Тогава играта е загубена.

Излязох от съкровищницата, а в ушите ми звучаха предупрежденията на Палас. Същия ден помолих за разговор Агрипина и ѝ обясних какво планира Сенека. Тя се смя на притесненията ми, но обеща да послуша съвета ми, макар да разбирах, че е твърде късно.

Когато споменах за Актея, от яд по скулите ѝ избиха червени петна, а очите ѝ се присвиха. Злото вече беше сторено.

– Можеш да се опиташ да премахнеш Сенека предложих аз.

– Невъзможно – тя поклати глава и се усмихна. Веднъж сгреших, Парменон. Какво говоря? Много грешки съм правила – Сенека сигурно е най-голямата. Ще те послушам.

С това разговорът ни приключи и аз вече бях стигнал до вратата, когато тя ме повика.

– Каж ми, Парменон, мислиш ли, че Нарцис се подигра с мен на игрите и на пиршеството след това?

– Няма какво да мисля, домина, аз знам. Той е опасен, също като ранено животно.

Агрипина стоеше с наведена глава.

– Ранено, казваш? Благодаря ти, Парменон.

Няколко дни по-късно Нарцис се разболя, докато пътуваше. Едва бил излязъл от града, когато робите дочули стенания и удари от носилката. Дръпнали завеската и видели Нарцис, който едва дишал; кожата му била потна и студена, оплаквал се от болки по цялото тяло. Те забързали обратно към Рим, но било твърде късно и Нарцис умрял в странна близост до гробницата на Месалина. Сенека изпрати преторианци в дома му, за да вземат определени документи и писма, но за негов яд те откриха само овъглени останки: Нарцис или някой друг бе положил големи усилия, за да унищожи всички уличаващи документи.

Ритуалите около погребението на освободения роб едва бяха приключили, когато Нерон изпрати писмо до Палас, в което му благодареше за усърдната работа в съкровищницата и изтъкваше, че тежестта на задълженията сигурно уврежда здравето му, затова е по-добре да се оттегли. Палас нямаше друг избор, освен да се съгласи. Напусна достойно, съпровождан от германски стражи – личната охрана на Агрипина – които вървяха пред носилката му. Осем абисинци я носеха на височината на раменете си, докато прислужниците, приятелите и робите му вървяха след него в тържествена процесия. Нерон го наблюдаваше от най-горното стъпало на съкровищницата. Помаха му за довиждане, сякаш Палас му беше съученик, който напуска училище.

– Пази се! – изгука императорът.

С един бърз удар Сенека бе премахнал най-могъщия и верен съюзник на Агрипина. И продължи атаката. Актея се появяваше все по-често в императорската свита, а Нерон се усамотяваше с нея за приятни лични разговори и скромни вечери – само за двамата последвани от нощни разходки из градините. Той я обсипваше със скъпи подаръци, даде й стаи в двореца. Нерон вече не посещаваше майка си толкова често, колкото би й се искало – нещо по-лошо, когато искаше да се усамоти с Актея, й показваше вратата.

Домина направо полудя. Не можеше да спи, пренебрегваше държавните дела и прекарваше повечето от времето си, ругайки Актея и неблагодарността на сина си.

– Какво да направя, Парменон? – плачеше тя.

– Нищо – отвърнах ѝ. – Домина – коленичих пред нея, – Актея не е Нарцис – враг, който трябва да премахнеш. Остави сина си да прави каквото иска. Напусни Рим за известно време.

Това бе единственият път, когато Агрипина ме удари в гнева си. Отказа да ме изслуша и ми нареди да я оставя сама. Чаках пред стаята ѝ с надеждата, че ще съжали за стореното. Внезапно вратата ѝ се отвори и тя изскочи навън, следвана от прислужниците си. Тръгна като пълководец по коридорите към залата, в която Нерон пиеше с малка група приятели. Нахлу вътре и се нахвърли върху сина си.

– Вижте – каза тя, сочейки Актея, която лежеше до императора – какво зрелище предлага синът ми на Рим! Императорът Нерон! Като изкуфял старец, който лежи в краката на бивша робиня – жена, която срещу пари би дарила всеки мъж с един час удоволствие!

Агрипина стоеше на вратата, а аз и останалите прислужници се струпахме зад нея. Тя не бе на себе си.

– Вижте я! – изкрещя. – Тя не е нищо повече от наклепана уличница, но императорът на Рим я направи своя официална любовница. Затова ли те направих император, законен наследник на Клавдий? Тя се обърна към Сенека, който лежеше отляво на Нерон. – Мислех, че избирам за учител най-мъдрият човек в цялата империя, но избрах глупак. Ученикът му, моят син, блудства с освободена робиня, докато Октавия, законната му съпруга, е прогонена, а аз, дъщерята на Германик, съм обиждана и пренебрегвана!

Тя млъкна и раменете ѝ се затресоха. Протегна ръка и се облегна на стената. Гостите на Нерон гледаха невярващо, като актьори, замръзнали по средата на някаква пиеса. Актея беше свела глава, а Сенека изглеждаше удивен, но очите му бяха вдигнати към небето в престорена обида. Нерон беше усетил слабостта на майка си. Вдигна полирания изумруд и я огледа внимателно.

– Защо, мамо? Какво има? Да не си се напила? Както знаеш, те поканих тази вечер, но ти ми каза, че не можеш да дойдеш – той отмести поглед. – Това ти ли си, Парменон? Отведи майка ми в покоите ѝ. Явно е много напрегната – той пусна изумруда да увисне на верижката си и махна с ръка. – Сега тръгвайте.

Агрипина се оттегли. Опитах се да я хвана за ръката, но тя ме отблъсна. Зад затворената врата чух приглушен разговор и смях. Агрипина бавно се върна в стаята си. Освободи прислужниците си и прекара остатък от нощта, крачейки напред-назад, докато планираше следващия си ход.

На другия ден Нерон добави и обида към болката, отвори складовите на двореца, където държаха бижута и скъпоценни камъни и избра от тях изящна диадема и медальон, които изпрати за подарък на майка си. Бях с Агрипина, когато те пристигнаха. Тя се опитваше да успокои гнева си, като диктуваше писма до управителите на именията ѝ извън Рим. Когато прислужниците ѝ поднесоха подаръците, тя ги изби от ръцете им.

– Кажете на сина ми – изсъска, – че всичко, което притежава, всъщност е мое! Той ми изпраща нещо, което вече ми принадлежи!

Опитах се да я вразумя, но тя беше обезумяла от гняв. Мислеше само за отслабващото си влияние над сина си и омразното присъствие на Актея. Тогава Нерон реши, че може да скъси още малко каишката и ѝ каза, че предвид любовта му към Актея, може да се разведе с Октавия и да се ожени за новата си любима, да се откаже от императорската си титла и да се оттегли на Родос, където да живее като обикновен гражданин. Стрелите улучиха в целта: той отхвърляше Агрипина и всичко, за което бе полагала усилия.

Агрипина изпадна в мрачно настроение и отказа да ми каже какво планира. Следващият ѝ сблъсък с Нерон по време на едно от несекващите му пиршества ме изпълни с ужас. Агрипина получи почетното място, макар че Нерон прекара повечето време, шепнейки на Актея и оказвайки ѝ явно внимание. Всички гости забелязаха, че Агрипина пие по-бързо от обикновено, гледайки ядно към сина си – все едно очаквахме яростна буря да помрачи прекрасен летен ден. Нерон се обърна да напълни чашата на майка си, а тя я остави да падне на пода, където се разпръсна на хиляди парченца.

– Какво има, майко? – провлечено запита Нерон. Какво ти става?

Агрипина се изправи и се надвеси над мен.

– Забрави ли, синко? – Тя посочи към мястото, където Британик седеше с приятелите си. – Той вече не е дете – рязко отсече домина. – Той е истинският син на Клавдий, истинският наследник на трона тя повиши глас. – Тронът, който ти открадна с моя помощ – с помощта на майка си, която сега обиждаш. Цял Рим ще разбере за това! И нека армията избере!

Сцената беше абсурдна. След като Агрипина се оттегли, за първи път в живота си я задърпах през коридора към работната ѝ стая, където тя застана като малко момиченце, очакващо наказанието си. Не можех да забравя лицето на Нерон на това пиршество, изпъкналите сини очи, женствените къдрици и нацупените устни.

– Домина! – извиках. – Ти подписа смъртните ни присъди заедно с тази на Британик. Ти предизвикваш сина си!

Агрипина не се разплака. Седна на един стол, стиснала полите на робата си, вперила поглед в стената. В този миг най-голямата ѝ слабост излезе наяве: не ставаше дума за империята или за властта, нито за това кой управлява двора и армията; това беше майка, която искрено смяташе, че синът ѝ публично я е отхвърлил. Тя беше превъзбудена и говореше, каквото ѝ идваше на ум. Въздъгнах и коленичих пред нея.

– Домина, слушай! – казах настоятелно. – Толкова ли е лошо, ако синът ти абдикира и те вземе със себе си в Анций, за да живеете като обикновени граждани?

Очите ѝ се присвиха с удивление.

– Какъв философ си ти, Парменон! Да, прав си: цял живот съм мечтала да бъда августиана, новата Ливия, господарката на империята. И го постигнах, но изгубих сина си, нали, Парменон?

– Това може да бъде поправено, домина.

Бях казал много лъжи през живота си, но тази беше най-голямата. Нерон вече не беше неин син. Беше това, в което го бе превърнала империята – чудовище. Или баща му беше прав? Имаше ли някаква отрова в кръвта му? Дали Нерон имаше същата склонност към злото като Калигула и Тиберий? Естествено!

Той още не смееше да посегне на Агрипина, но като пантера се нахвърли на Британик. Младешът беше поканен на друго пиршество, където, надявайки се да му се присмее, Нерон го помоли да чуе една от поемите му. Британик я изпълни така блестящо, че дори поддръжниците на Нерон, група професионални класовици, които носеха косите си свободно пуснати и се наричаха „Пчелите“, бяха впечатлени. Нерон си отмъсти свирепост: той се нахвърли върху Британик и го насили, за да го унизи. Духът на Калигула се беше завърнал.

Нерон прекарваше повече време сред суетни придворни, съветваше се със Сенека и Бур, ако имаше нужда, докато Агрипина стоеше в покоите си, където повечето от прислугата ѝ, освен Ацерония и Креперий, бяха шпиони на Сенека. Службогонците и нагаждачите скоро усетиха накъде духа вятърът. Агрипина все още не бе застрашена от смърт, но Британик, бледа сянка на предишното си „аз“, трябваше да бъде погубен. Той започна да страда от епилептични пристъпи, по време, на които лицето му посиняваше, вратът му конвулсивно се подушаваше и на устата му избиваше пяна. Явно беше, че е белязан да умре. Помолих се на Агрипина и тя се опита да му помогне, изпрати му противоотрови и го

предупреди да внимава какво яде и пие. Но Нерон отново доведе отровителката Локуста в двореца и я постави под преките заповеди на един от помощниците на Бур, трибуна Юлий Полион. Целият двор подозираше какво става. На Британик беше дадена отрова, но в малка доза и той бързо се възстанови след болките в стомаха. Нерон беше толкова ядосан, че лично се нахвърли да бие Локуста, докато тя не му обеща нещо, което щяло „да подейства светкавично“. Отровата, която тя забърка, бе дадена на прасе и след секунди то беше мъртво.

Беше организирано пишно пиршество, на което бе поканен целия двор, включително Агрипина и аз. Темата беше персийска, стаите и лежанките бяха украсени с изящни персийски гоблени и ни сервираха деликатеси от страната. Специална супа беше приготвена за Британик, за да не разстрои деликатния му стомах. Но тъй като беше твърде гореща, той я върна и помоли да й добавят студена вода. Навярно тогава е била сложена и отровата. След по-малко от минута Британик скочи от лежанката, притискайки гърлото си с ръце и се строполи безжизнен на пода.

– Не се притеснявайте – провлечено каза Нерон на гостите си. – Брат ми Британик често има пристъпи.

Двама нубийци изнесоха тялото на Британик от трапезарията и пиршеството продължи. С Агрипина успяхме да се измъкнем и открихме трупа на Британик върху една кушетка в съседната стая. Балсаматорите вече го мажеха с различни мазила, за да скрият тъмните петна, които бяха избили по цялата му кожа. След няколко часа тялото бе покрито, положено на импровизирана погребална клада и унищожено от пламъците.

Агрипина се върна в стаята си, бледа като призрак. Седна на писалището си, бързо написа една бележка на осъчна табличка и ме накара да изпратя Креперий да я занесе в юдейския квартал отвъд Тибър. Когато го направих, се върнах при нея.

– Какви са тези глупости? – попитах. – Наистина ли трябва да се допитваш до гадател, за да разбереш какво ти носи бъдещето?

Агрипина отказа да ме послуша. Креперий се върна и каза, че Йоах израилтянинът ще я приеме незабавно. Агрипина поръча да донесат една обикновена носилка пред страничната врата на покоите ѝ, а ние с Ацерония трябваше да я придружим. Носачите, всички верни роби, я понесоха в лек бяг по алеите на Палатин и през моста в юдейския квартал. Къщата на Йоах беше непретенциозна, обградена от гостилница и малък склад. Йоах беше висок и слаб, с изпито лице, буйна бяла коса, брада и мустаци. Имаше големи хлътнали очи и някакво магическо

излъчване, което се харесваше на клиентелата му от богати римлянки. Отвори вратата преди да съм почукал.

– Кажи на августата да влезе – той внимателно ме огледа. – Ти и прислужницата ѝ също елате. Може да ти се има доверие, нали, Парменон?

Не знам дали наистина притежаваше магически способности или бе достатъчно прозорлив, за да разбере, че съм довереник на Агрипина.

Стаята, в която ни покани, беше тъмна, осветена само от маслени лампи.

– Имам отговора на онова, което те интересува – заяви той и затвори вратата зад нас. После отиде при Агрипина и сложи ръка на рамото ѝ. – Легни на пода! Парменон, Ацерония, застанете в ъгъла. Не правете нищо, каквото и да стане.

Агрипина свали диадемата си и легна на пода. В същия момент странни писъци и кръсъци отекнаха сякаш от пръстения под и въздухът сякаш се сгъсти от остър мирис на подправки. Светлината сякаш се усили, разкривайки големите паяжини, които блестяха по пода и сякаш се разрастваха към простряното тяло на Агрипина. Едва тогава забелязах олтара в стаята. Йоах нарисува блестящ бял кръг около тялото на Агрипина. Светлината стана силна като короната на слънцето по време на затъмнение. Трябваше да закроя очи, докато се дивях на уменията на магьосника. И до ден днешен не знам как бе създал тази илюзия. Той нареди на Агрипина да вземе в лявата си ръка шепа жито, а с дясната да отброи 13 житни зърна. Когато тя го стори, Йоах ги взе и ги постави в малка медна чаша, която изсипа в сребърна купа и напълни с вода.

– Пий! – подкани той Агрипина.

По-късно тя ми каза, че житните зърна блестели като диаманти, а водата подпалила кръвта ѝ. Тя отново легна, а Йоах направи някакви знаци над лицето ѝ и магията изчезна. Намирахме се в обикновена мрачна и влажна стая, където майката на римския император лежеше на мръсния под. Йоах помогна на Агрипина да стане и целуна пръстите ѝ.

– Е? – попита домина.

– Свършено е – промърмори Йоах и отстъпи. Друга жена ще заеме мястото ти.

– Актея ли? – ядно изрече Агрипина.

Йоах поклати глава.

– Не, друга жена.

Излязохме от къщата на магьосника и се върнахме на Палатин, където Агрипина броди замислена дни наред. Йоах или беше истински

пророк, или добре познаваше събитията в двора. Откритото противопоставяне, зад което долавях ръката на Сенека, започна с шепнене и слухове. Започнаха съдебни дела срещу нея и императорът се ядоса, че дворецът му бил станал място за среща на тъжители. Той посещаваше все по-рядко майка си и накрая тактично ѝ предложи да напусне палата и да се премести в една близка къща. Тя нямаше друг избор освен да се подчини. Макар да ѝ позволиха да вземе вещите си, ѝ отнеха охраната. Тя вече не беше част от кръга на императора.

Нерон изглежда държеше да подчертае пред майка си дълбочината на своя упадък. Организира сложна инсценировка на морско сражение на изкуственото солено езеро, но събитията излязоха от контрол и много от моряците бяха убити. Нерон обяви, че е отвратен от подобно кръвопролитие. След това постави балет по легендата за Минотавърта, в който актьор, преоблечен като бик, се възкачи върху друг, маскиран като Пасифея. Тълпата имаше удоволствието да гледа как бикът се сношава с кухите задни части на изкуствена крава. Нощем Нерон слагаше перука и бродеше по улиците и кръчмите, търсейки каква беля да направи. От време на време посещаваше театъра, за да гледа кавгите между актьорите и се включваше, когато започнеха да се разменят удари и да се бият с камъни и счупени пейки.

Пиршествата му започваха на обяд и траеха до зори с по някоя почивка за потапяне в топлия басейн, а през лятото – в хладния. Веднъж отплава по Тибър до Остия и нареди по брега да бъдат построени редица временни бордеи, в които омъжени жени се преструваха на ханджийки и го прелъстяваха. Никога не обличаше дреха втори път, залагаше хиляди златни монети за едно хвърляне на заровете. Настояваше да бъде придружаван от пишно облечена свита и дори мулетата от обоза му бяха подковани със сребро.

Агрипина се опита да се скрие от всичко това, но Нерон продължаваше да я обижда. Изпращаше ѝ гъби, наричайки ги „храната на боговете и козлите“, подразни я, като даде на Локуста къща в Рим и имоти в провинцията. Изпращаше адвокатите и техните чиновници да стоят под прозорците и да я безпокоят с подвиквания и дюдюкания. Различни деликатеси пристигаха като подаръци от неизвестен изпращач и някои от тях бяха много отровни.

Уморих се от тези глупости и отделих от собствените си пари, за да наема телохранители, които гонеха тъжители и се грижеха всички подаръци, донесени в къщата, веднага да бъдат унищожавани. Косата на Агрипина започна да посивява, лицето ѝ стана изпито, тя отслабна.

Нерон беше усъвършенствал садистичния си тормоз над нея. Посещаваше я и изиграваше умело загриженост и внимание, подхранваше надеждите ѝ, седнал в краката ѝ с широко разтворени очи и заслушан в съветите ѝ. После скачаше, избухваше в смях и си тръгваше, имитирайки я.

Агрипина, смутена от смъртта на Британик, се опита да утеши младата Октавия, която беше в опасно състояние: лицето ѝ беше пепеляво и въпреки младостта ѝ, губеше цели кичури коса от тревога. Ужасена от случилото се с Британик, тя отказваше да напуска стаята си и се поболяваше от тревога, ако бавачката ѝ, стара семейна прислужница, изчезнеше от погледа ѝ.

Агрипина се опита да отвърне на удара, но жестокостта на Нерон стана още по-голяма. Бях на форума, когато за първи път чух слухове, че императорът бил прелъстен от собствената си майка. Докато разучавах кой ги е пуснал, открих, че Нерон беше платил на прислужниците си да претърсят бордеите на Рим, докато намерят жена, която забележително приличала на Агрипина. После накарал да я облекат в дрехите на майка му и се усамотявал с нея в носилката си. Когато се появявал, от петната по туниката му и разрошената му коса, хората разбирали – както се беше изразил един шегобиец – „че не е обсъждал проблемите ни с Партия“. Опитах се да защита домина, но Нерон правеше всичко възможно подобни слухове да стигнат до нея, а тя, отчаяна, се хвърляше в леглото и отказваше храна и вода.

Виках всички лекари и знахари в Рим, но те я преглеждаха и си тръгваха, поклащайки глави. Играта на Нерон загрубяваше и той изпрати жената, която се преструваше на майка му, в къщата. Беше смразяващо преживяване: тя приличаше досущ на Агрипина, докато не си отвори устата и не видяхме почернелите ѝ зъби. Най-накрая реших да преговарям. Дни наред търках пода пред кабинета на Сенека, докато лукавият стар ибериец най-после ме прие. Оглеждаше ме с черните си очи, а на устните му играеше лека усмивка.

– Господарката ти ще получи спокойствие, Парменон, щом остави и Рим, и императора на мира.

– Изгнание ли? – попитах.

– Когато остави Нерон и империята на мира – каза той и махна ръка в знак, че съм свободен.

В края на седмицата, въпреки възраженията ѝ, Ацерония и аз натоварихме Агрипина в една носилка. Събрахме каквото можахме и поехме към Анций. Може би трябваше да изчакам, защото скоро вниманието на Нерон беше отвлечено от жестоките шегички с майка му, но не от Актея, а

от новата му голяма любов – красивата, изящна Попея. Но по това време ние вече бяхме напуснали Рим. Агрипина започна да се възстановява, още преди да стигнем Анций, разпитваше къде отиваме и се шегуваше колко е скромна свитата на майката на императора.

И така, пристигнахме в Анций и се наслаждавахме на меките летни дни, хубава храна и добри вина, а Агрипина си намери нов любовник – гръцкия актьор Калиен. Свикнахме да прекарваме все повече следобеди заедно в градината, припомняхме си миналото и се чудехме какво ще ни донесе бъдещето. Дори тогава Агрипина беше убедена, че любовта на сина ѝ е само заспала, а не мъртва. Затова прие поканата на Нерон да отиде в Бая и да присъства на онова последно, разкошно пиршество. За ради силната си и безусловна любов към чудовището, тя тръгна нощем с кораб през Неаполския залив и едва не беше удавена от подчинените му. И накрая, благодарение на тази всепоглъщаща любов, двамата седяхме в тъмната студена вила и чакахме любимият ѝ син да довърши онова, което беше започнал.

ГЛАВА ПЕТНАДЕСЕТА

„Със теб бих искал да живея, със теб без жалост бих умрял.“

Хораций, Оди III

Докато седяхме и си спомняхме, Нерон и приятелите му обмисляха положението. По-късно разбрах какво точно се беше случило – в крайна сметка аз бях човекът, който помогна и на Бур, и на Сенека да сложат край на живота си. О, да, Агрипина беше изпратена във вечната нощ, но аз се превърнах в Немезида за онези, които бяха организирали падането ѝ.

След като майка му заминала с биремата, Нерон бил щастлив като чучулига в пролетна утрин. Затворил се в личната си трапезария в Бая, заобиколен от любимците си. Вече подготвял погребалната реч, в която щял да възхвалява достойнствата на Агрипина и да се скара на Нептун, задето му е отнел „най-добрата от всички майки“. Бил се проснал на лежанката си, а Аничет миришел цветята от гирляндата си. С напредването на вечерта Нерон станал неспокоен, докато най-накрая пристигнал пратеник – освободеният роб Агерин, който, макар и наш прислужник, беше роден доносник. Той бил взет от триремата и макар да подозирал, още не бил сигурен дали злополуката е била случайна или нарочна. Хвърлил се в краката на Нерон и избъбрил:

– Императрицата, любимата ти майка, претърпя злополука! Корабът потъна, но боговете на морето и небето са били с нея и тя доплува до брега. Праща ти вест да не се тревожиш.

Разбира се, Агерин измислил последната част, за да защити и Нерон, и себе си. Не би могъл да нахлуе и да изкрещи:

– Злополуката, която организира за онази кучка, майка ти, не успя и тя е в безопасност!

Нерон веднага го освободил. Щом Агерин излязъл, чудовището било обзето от паника. Крачело напред-назад, полумъртво от страх, после се хвърлило на лежанката.

– Богове! – извикал Нерон. – Майка ми е оцеляла. Ще въръжи робите си, ще потърси защита от преторианците и ще поиска да говори пред сената. Какво да направя, за да се спася? – Обърнал се към Бур и Сенека. – Какво да направя! Помогнете ми!

Безценните му съветници само го гледали втренчено. Нерон бил

прав: ако срещу нея се бе изправил който и да било друг, а не синът ѝ, Агрипина щеше да тръгне към Рим, а преторианците щяха да се ядосат, че някой е посмял да нападне дъщерята на техния любим Германик. Сигурен съм, че Сенека и Бур са били ужасени от мисълта, че ако стане преврат, те ще паднат заедно с Нерон. Но колкото и да им се искало да му видят гърба, кой ли щял да бъде следващия император? Благодарение на Тиберий, Калигула, Клавдий и Нерон, а и с малка помощ от Агрипина, нямаше наследници от рода на Клавдиите. Ами ако войските изберели Агрипина за императрица или ѝ позволили да избере следващия император, а сенатът да го утвърди? Имало и други съображения: като войник Бур може и да е преценил, че нямат добри шансове. Сенека, макар и лицемер, беше известен философ – как би могъл да посъветва императора да убие „най-добрата от всички майки“?

Нерон хлипал на лежанката, после вдигнал мокрото си от сълзи лице.

– Бур, не можеш ли да наредиш на войниците си да я нападнат?

– Те няма да го направят – отвърнал преторианският трибун. – Обичат те, но обичат и майка ти. – Той махнал презрително към Аничет, който още миришел цветята. – Той започна това, нека той го довърши.

Когато Бур и Сенека се оттеглили, Аничет хвърлил гирляндата на пода, изправил се, протегнал се и казал лениво:

– Цезаре, легни си и спи спокойно. Аз ще се справя.

После повикал двама от помощниците си – Херкулес и Оберитий, както и малка група моряци. Те взели най-бързите коне от конюшната и препуснали по брега към вилата на Агрипина.

Както казах, разбрах това по-късно. Откакто се бяхме спасили, слушах спомените на Агрипина и я молах да избяга. Но тя знаеше, че това е краят. Седеше до мангала и отпиваше от виното си. Когато новините за злополуката и оцеляването на Агрипина се разчуха, много хора се стекоха във вилата. Щом разкриеха, че не става дума за истинска злополука, те бързо изчезваха. Прислужниците и робите също се стопиха в нощта. Когато чу затихващите им стъпки, Агрипина ме погледна и се усмихна.

– Ти няма ли да си тръгнеш?

– Ще остана, домина.

– Той няма да ми навреди.

Затворих очи, изумен от глупостта ѝ. Тя току-що се бе спасила на косъм от удавяне и само след няколко часа бе готова да го оневини.

– Да си спомним миналото, Парменон – продължи тя. Гледаше

втречено и замечтано, сякаш се бе върнала през годините, смееше се и се шегуваше с хората, които бяхме познавали. Клавдий и странните му едикти за пърденето на масата, ушите на Тиберий, Пасиен, прегърнал любимото си дърво. Още говореше, когато чух шум от галопиращи коне и викове от двора. Скочих на крака, грабнах меч и заставах между вратата и Агрипина. Следван от двамата си помощници, Аничет нахлу в стаята. И тримата явно бяха пили много преди да тръгнат от Бая, защото усещах винения им дъх. Агрипина се изправи и леко ме побутна встрани.

– Добър вечер или би трябвало да кажа „добро утро“. Ако сте дошли да ме посетите, можете да докладвате, че съм се възстановила. Но ако не ми мислите доброто и сте дошли като убийци, знам, че синът ми не е виновен – той никога не би наредил да убият майка му.

Тя замлъкна, дочула шума от пристигането на още конници навън. После ми кимна и аз излязох по празния коридор на малкия, настлан с плочи двор. В светлината на окачените по стените факли, забелязах да проблясват червенозлатисти къдрици: Нерон беше тук с германските си наемници. Знаех, че не е дошъл да спаси майка си. Той се приближи към мен, държейки малка чаша за вино.

– Добър вечер, Парменон.

Паднах на колене пред него и той ме потупа по главата.

– Скърбиш ли вече?

Знаех причината за посещението му, още, когато чух писъци от стаята. Нерон се отдръпна, когато скочих на крака и забързах по коридора. Вратата беше затворена, но аз я отворих с ритник. Аничет и двамата му помощници бяха бутнали Агрипина на малкото легло. Косата ѝ се бе развързала и обграждаше лицето ѝ. Тя погледна бързо към мен – това беше сбогуването ѝ, лека усмивка, в която се съдържаше цялата ѝ смелост и красотата в блестящите ѝ очи. Един от помощниците, мисля, че беше Оберитий, я блъсна по-назад и преди да успее да се намесе, я удари по главата с тъпото на мечта си. Херкулес извади камата си, но Агрипина, със стичаща се по лицето ѝ кръв, се отдръпна към стената. Погледна зад тях, сякаш знаеше, че синът ѝ е наблизко, скрит в сенките. Хвана робата си, разкъса я и изпъчи гърди.

– Аз съм Агрипина! – извика тя с пламнали очи. Дъщеря на Германик, сестра на Калигула, майка на Нерон! Да, майка на Нерон! – Тя стисна корема си. Ако трябва да ме промушиш, направи го тук.

Херкулес се поколеба.

– Пронижи утробата ми! – извика Агрипина.

Той замахна и заби кинжала до дръжката. Агрипина се изви като дъга със затворени очи и отворена уста. После се свлече на пода. Измъкнах се през вратата и се скрих в сенките. Не спирах да треперя. Все едно бях обгърнат от ледена вихрушка, която смразяваше ума и сърцето ми. Тримата убийци отстъпиха и се спогледаха уплашено. Чу се шум от стъпки и сянката на Нерон падна върху прага. Той ми се усмихна криво и аз видях лицето на Калигула. Двама демони в един! Нерон протегна ръка с пръсти, свити като нокти на хищна птица и натисна главата ми към стената.

– Мъртва ли е? – Гласът му беше дълбок и дрезгав. – Мъртва ли е майка ми?

Той влезе в стаята, прилекна и се надвеси над трупа.

– Дайте ми още вино.

Аничет му наля в същата чаша, от която бе пила Агрипина. Нерон отпи от нея, протегна ръка и докосна локвата кръв. Втренчи се в нея, хвана робата на майка си и я разкъса докрай. После внимателно огледа трупа, спирайки се на всяка рана и синина.

– Беше красива – прошепна той. – Нали, Аничет? Погледни гърдите, шията ѝ.

Тишината в стаята стана потискаща. Нерон се изправи.

– Парменон, още ли си там? – той погледна към тавана. – Ами мама? Усещаш ли присъствието ѝ, Аничет? Духа ѝ? Каква чудесна двойка са с чичо Калигула.

Нерон започна да подскача от крак на крак. Приблужи се до прозореца, погледна към избледняващата луна, отдръпна се бързо и опря гръб в стената.

– Тя е в градината! – прошепна той. – Аничет, дай ми, намери ми черен боб.

Аничет стоеше като вкопан.

– Донеси ми боб! – изръмжа Нерон.

Мъжът хукна към вратата, хвърляйки ми уплашен поглед. Малко по-късно се върна и сложи шепа боб в ръката на Нерон. Чудовището отметна глава и сложи бобените зърна в устата си. Няколко от тях изтракаха върху пода. Нерон събу сандалите си и изпълни странен танц – популярен ритуал за прогонване на духове. После избяга в градината, където бликаше малък фонтан. Три пъти изми ръцете си в ледената вода, после се върна, щракна пръсти и изплю през рамо зърната, които бе натъпкал в устата си. После спря задъхан, промълви някакви странни думи – заклинания, които бе научил. През цялото време аз стоях

неподвижен, докато лявата страна на лицето ми изтръпна и започнах да я разтривам. Исках да избягам, но не можех. Виждах само лудия и трупа на Агрипина.

– Цезаре – Аничет пристъпи и го хвана за рамото.

– Какво има? – дрезгаво попита чудовището.

– Поздравявам те – успокоително каза мъжът, – че успя да предотвратиш заговора срещу живота ти.

– Така ли? – тревожно попита Нерон. Още беше полупиян.

Аничет посочи Агрипина.

– Тя беше виновна, всички знаем за заплахите ѝ.

Нерон залитна към един стол и седна.

– Ами съучастникът ѝ? – уплашено попита той.

Аничет обърна глава и ми се усмихна в мрака.

– Той е тук, стои до вратата. Ще го върнем в Рим. Сигурен съм, че Тигелин с радост ще го разпита.

Аничет тръгна към мен. Дори не трепна, когато сандалите му стъпиха в кръвта на Агрипина. Протегна меч а си и притисна върха му до гърлото ми.

– Очите и ушите на Агрипина – прошепна той. Какво ще правиш, Парменон? Ще се молиш ли за пощада? Херкулес? Оберитий! Вържете му ръцете.

Двамата главорези се приближиха. Усещах топли ръце да ме докосват и изваждат от празнотата, която ме бе погълнала след случилото се. Вече никога нямаше да разговарям с Агрипина, нямаше да ѝ крещя, да ѝ се усмихвам, да ѝ казвам, че греши. И най-вече очите ѝ вече никога нямаше да срещнат моите, да ми се усмихнат или намигнат. Знаех всичко за жестокостите ѝ, за греховете ѝ, но обичах Агрипина. Празнотата, която оставаше в живота ми без нея, прекърши душата ми. Нахвърлих се върху нападателите, копнеейки да грабна меч и да го забия дълбоко. Чух стъпки в коридора отвън и един от германите влезе да попита какво става. Аничет му изляя да не се меси и да пази портата. Удряха ме, риташа ме, извиха ми ръцете и ги вързаха. Принудиха ме да коленича, Херкулес ме хвана за косата и наведе главата ми. Чух изсвистяването на меча. Погледнах вляво и видях обутите му в сандали крака, присвитите колене. Готвеше се да стовари меча и да ме убие.

– Цезаре! – Гласът на Аничет беше нисък и успокояващ. – Трябва да го ексекутираме сега и да отнесем главата му в Рим като доказателство. Или, както казах, Тигелин може да го разпита. Когато Парменон признае в подробности как той и господарката му са заговорничили да

те свалят, можем да го обявим публично и да прочетем признанията му пред сената, преторианците, провинциите и армията.

Усетих вкус на кръв. Вдигнах глава и се загледах във фигурата, която седеше на стола и си мърмореше нещо. Спомних си жестокото лице на Тиберий, безумните очи на Калигула и изкривената уста на Клавдий, която се отваряше и затваряше като уста на грозен шаран. Не ме интересуваше дали ще умра сега или ще ме отведат в Рим. Нямах да призна нищо.

– Цезаре! – настоятелно повтори Аничет. – Очаквам заповедите ти.

Чух как столът изскърца по пода, когато Нерон стана и се приближи.

– Виж ти, виж ти – въздъхна той. Потупа ме по главата. – Какво правиш на пода, Парменон? Изправете го! Изправете го!

Вдигнах ме на крака. Нерон доближи лицето си до моето, очите му бяха изпълнени с леност, устата му полуотворена. Чудовището ми се усмихваше.

– Какво мислиш за плана на Аничет? – прошепна той. – Хайде, Парменон, обясни му какво в него не е наред. Може да спечелиш живота си.

– Ако ме убиеш – Внезапно усетих, че умът ми е по-остър и ясен от всякога. Трябваше да живея, за да отмъстя. – Ако ме убиеш – повторих, – и отнесеш главата ми в Рим, хората ще се смеят, а сенатът ще ти се подиграва.

– Добре – промърмори Нерон и игриво ме щипна по носа.

Аничет се опита да възрази, но императорът вдигна ръка.

– Продължавай, Парменон – каза той. – Защо ще се смеят?

– Ще кажат, че явно не е бил кой знае какъв заговор. Една жена, живееща в изгнание, и прислужникът ѝ. Едва ли ще успеете да ги заблудите, че това е главата на някой от царете на Партия или на командир на легион на Рейн.

– Много добре – Нерон поклати пръст пред лицето ми. – Виждаш ли, Парменон.

Успях да не се отдръпна, когато усетих пиянския му дъх.

– Ти си доста време в двора, нали? Бил си с Тиберий, чичо Клавдий, чичо Калигула, да не говорим за Сеян и Макрон. – Лицето му внезапно се разкриви. Ако ще говорим за заговор – изкрещя той на Аничет, – трябва да е сериозен! Богове! – Нерон драматично протегна ръка към небето. – Представяш ли си какво ще кажат? – Той имитира гласа на Нерон. – И помощникът в този заговор е бил Парменон? Кой е пък този,

ще се питат всички.

Нерон се заразхожда напред-назад като актьор по сцената. Калигула си беше луд, но Нерон беше още по-смахнат. Беше си изградил собствен свят. За него всичко беше представление. Сигурен съм, че бе забравил за трупа на майка си, който още не беше изстинал.

– А ако те отведем в Рим? – Той отново застана пред мен.

– Няма да призная – отвърнах му. – Тигелин може да прави каквото иска с ушите, езика, топките или ходилата ми.

Нерон отметна глава и се изсмя:

– Именно! Разбра ли урока, Аницет? – Той се обърна и ме смушка в гърдите. – Какъв е той, Парменон?

– Говори колкото се може по-малко.

– Говори колкото се може по-малко – повтори замечтано Нерон. – Отвържете го – нареди той.

Аницет колебливо се съгласи. Нерон ме стисна за рамото и ме изведе на двора.

– Ще ти подаря живота, Парменон. Помниш ли онзи ден в градината преди много години, когато принесох птичката в жертва на Калигула? Ти не каза на майка ми, нали? Виждаш ли как ти се отплаща твоят император! – Той ме отблъсна и отстъпи назад. – А и ти си връзката с майка ми. Не мога да прережа напълно пъпната връв. Ще кажеш колкото се може по-малко, нали? – Усмихна се смутено. – Разбира се, защото и ти си като мен – той отново се приближи. – Бил си в публиката в началото на тази пиеса и искаш да видиш как ще свърши, нали?

Той се обърна и се отдалечи в мрака, бърборещ като дете. Можех да мисля само за мъртвата Агрипина.

– Погрижи се за нея, Парменон – каза Нерон, сякаш прочел мислите му. – Погрижи се за „най-добрата от всички майки“.

Той отиде до фонтана и отново изми ръцете си. После се върна, избърса ги в туниката ми, целуна ме по двете бузи като любим чичо и изчезна в тъмнината.

Във вилата настъпи тишина. Нерон, помощниците му, моряците и преторианците си бяха тръгнали, но аз знаех, че той е оставил шпиони да наблюдават какво ще направя. Вдигнах трупа на Агрипина нежно, както майка би прегърнала детето си. Въпреки ударите по главата и ужасната рана в корема, лицето ѝ бе спокойно и съдържано, макар че крайниците ѝ вече бяха изстинали и се вдървяваха. Боях се да не стане нещо по-лошо – чудовището да размисли и да се върне да вземе главата ѝ. Нерон беше луд – онези, които са и зли, и луди нямат усещане за

реалност. Те живеят в света на собствените си мечти и фантазии. Дали тъгувах? Разбира се! Изпитвах огромно, мъчително чувство за загуба. Моят свят си бе отишъл заедно с Агрипина. Погледнах лицето ѝ, целунах полуотворените устни и я изнесох на двора. Оставих я върху мокрите плочки и се върнах в къщата, където се бяха появили отново някои от по-смелите прислужници и роби. С разширени очи и бледи измъчени лица, те се движеха като призраци, докато ми помагаха да съберем дърва. Взех любимата лежанка на Агрипина, покрита с пурпурна покривка, поръбена със златисто. Положих трупа върху нея и се вгледах в лицето ѝ. Имах две монети с нейния образ, които поставих върху незрящите ѝ очи. Сресях косата ѝ, както ѝ харесваше – да пада от двете страни на лицето, а не вдигната като на римска матрона. Сложих в ръката ѝ диви цветя, каквито обичаше и събираше. Извадих от вилата всичките ѝ любими украшения и някои от съдовете, които бе направила в пещта.

Натрупах всичко около тялото ѝ. Произнесох молитва към някакъв непознат бог, към просветляващото небе или вятъра. Поръсих с благоухания, полях я с масла, после покрих лицето ѝ и слязох от кладата. С факла в едната ръка и меч в другата, наблюдаван от робите, някои от които може би бяха шпиони на чудовището, аз извиках:

– Агрипина, дъщеря на Германик, императрица и августи!

И запалих погребалната могила. Пламъците с рев се извисиха към небето. Увитото тяло изчезна зад кървавочервена огнена завеса и носещ се на талази дим. Стоях там много дълго, чак докато пламъците почнаха да гаснат, охлаждаани от лекия дъжд. Осъзнавах, че съмва, че слънцето изгрява, но не можех да си тръгна. Останах край кладата до късно следобед. Една от прислужниците ми донесе вино и храна.

– Хапни си – каза ми тя. – Трябва да пазиш силите си.

Един преторианец в галоп премина през портите. Лицето му под украсения с пера шлем бе младо и с остри черти. Той рязко спря коня, дръпна юздите, обърна се и си тръгна така бързо, както се бе появил. Събрах пепелта в погребална урна и я зарових близо до Мизен на носа, който гледаше към залива. Някога Юлий Цезар имал вила наблизо. Това беше едно от любимите места за излет на домина и тя често седеше там, гледайки небето и морето.

После се върнах в Рим, за да наблюдавам и да чакам. Оставиха ме на мира – не ме осъдиха, не ме тормозеха нито тайните шпиони, нито тези на чудовището. Все едно никога не бях съществувал. Понякога получавах покани за вечеря на Палатин и рядко ги приемах. От време на време усещах, че Нерон ме наблюдава с изпъкналите си сини очи върху

тлъстото червендалесто лице. Той се усмихваше едва забележимо и аз му отвърщах.

– Нерон не може да спи нощем – каза ми някой. Сънува ужасни кошмари. Отказва да се върне в Бая твърди, че чувал погребални флейти и гайди, които се носели от сушата.

Това не ме интересуваше. Бродех из Рим като дебнеш вълк, през тихите квартали, където новобогаташите бяха построили скъпите си къщи с уханни градини. Разминавах се с араби в бели роби, германи в странните им дрехи, гръцки и иберийски роби в алени и златни туники. Заслушвах се в непознатата им реч и наблюдавах аристократите, излегнати в носилките си. Ходех на форума рано сутрин, когато красивите статуи бяха окъпани в златистия блясък на изгряващото слънце. Понякога сядах в подножието на статуята на Вълчицата, символа на Рим, където един стар арабин продаваше запалителни клечки със сяр. Усещах аромата на зрели плодове от пазара и облаците ухания на преминаващите жени. Следобед пак се разхождах и през цялото време се ослушвах за новини и скандали.

Бях в града, когато чудовището го изгори и вятърът насочи пламъците към Палатин, докато опожариха голямото вавилонско стълбище от десния бряг на реката. Тигелин окуражи Нерон да напише поема за опожаряването на Рим. Нерон беше достатъчно глупав или луд, за да се съгласи. Когато хората потърсиха виновника, Тигелин обвини странната група юдеи, познати под името „християни“. Осъдени като създатели на пламтящия ад, те бяха увивани в кожи, поливани с масло и използвани като човешки факли в големите градини. Други бяха принудени да тичат по арената, преследвани от хищници. Тълпите харесваха това зрелище. Нерон се хвалеше, че ще построи наново Рим, но успя да издигне само Златния си дворец с въртящия се покрив, изобразяващ слънцето, луната и най-ярките звезди в небесата. Нерон канеше хора на вечеря, обсипваше ги с ароматни рози и ги принуждаваше да наблюдават въртящия се таван. На повечето им прилошаваше и повръщаха, особено, ако бяха прекалили с виното.

Нерон публично се обяви за велик артист, поет и най-вече певец. Пътуваше от място на място, изнасяше представления, при които заключваха театрите, за да не излезе никой преди края. Един човек дори се уби, опитвайки се да се покатери по стената и да избяга. Жени раждаха в театъра, но чудовището продължаваше да бърбори.

Естествено, заговорите процъфтяваха като плевели в запустяла нива. Наблюдавах как онези, които бяха преследвали домина до смърт,

срещнаха същата съдба. Бур заяви, че има тумор в гърлото. Лекуваше го личния лекар на Нерон, който го отърва от болките, като го прати в Хадес. Държах ръката му, докато умря и му разказах какви ужаси го очакват. Старата лисица Сенека го въртя и усуква, но най-накрая Нерон се умори и от него. Умря, както беше живял – в преструвки. Пратиха центурион да му каже, че трябва да си пререже вените. Кръвта му течеше толкова бавно, че бе принуден да пререже и вените на глезените си. Когато кръвта започнала да се стича в горещата вода, старият мошеник Сенека заговорил, сякаш бил Сократ. Дори поискал бучиниш! Той имаше усет към историята, но умря, както беше живял, напълно сляп за истината. Когато трибуните донесоха смъртната му присъда, успях да се промъкна между познатите и клиентите му и когато настъпи последният му миг, хитро се приближих и му прошепнах на ухото, че Агрипина го чака на онзи далечен, тъмен бряг.

Какво стана с Тигелин и Локуста? Нерон не ги уби, но други го направиха. Гледах как развеждаха Локуста из Рим, преди да я удушат и когато срещнах погледа ѝ, направих онзи знак, с който проклинаш човека, който всеки миг ще премине в подземния свят. Други загинаха също насилствено. Попея, която беше изместила Актея в чувствата на Нерон, забременя, но той преби с ритници и майката, и нероденото ѝ дете в пристъп на гняв. Младата Октавия пък беше осъдена и приканена да пререже вените си. Горкото момиче бе толкова уплашено, че кръвта му не течеше, затова я удавиха във вряла вода. Нерон искаше да се разведе с нея, за да се ожени за закръглената Попея и я осъди по фалшиво обвинение в изневяра.

– С кого? – изплака Октавия.

Нерон се зачуди чие име да спомене и накрая назова стария си приятел Аничет.

– Признай, че си спал с Октавия! – настоя Нерон. Или ще те осъдя, задето уби майка ми.

Аничет призна и получи разрешение да се оттегли за приятен живот на Сардиния, където го намерих. Переше дрехите си в бъчва с мазна вода, когато му прерязах гърлото. Бях го издирвал цели шест месеца. И всички останали преминаха в мрака, някои тихо, други ругайки.

Нерон ставаше все по-страшен. Превърна се в нов Калигула. Престъпленията и жестокостта му изумяваха всички. Той плякоса хазната и превърна императорската титла в посмешище. Недоволните в провинциите се умножаваха, а Виндекс, римският наместник в Аквитания, се разбунтува и пое с войските си към Рим. Това беше възможността, която

чаках.

Докато Нерон умираше от страх, аз се присъединих към прислугата му, успокоявайки го с лъжливи утешения и обещания. Императорът се беше променил. Лицето му бе загрубяло и изпъстрено с вени, вратът – дебел и набит, шкембето му приличаше на издут чувал. До самия край той не можеше да повярва какво става. Стискаше ръката ми и от очите му бликаха сълзи.

– Радвам се, че дойде, Парменон – прошепна той. Във времена като тези имам нужда от приятелите и съюзниците си.

Беше забравил напълно за онази тъмна ветровита нощ във вилата на Агрипина. Из цял Рим се явяваха поличби. Подпомогнах ги като привързах чувал към една от статуите му с надпис: „Той напълно заслужи това“ – зловещо напомняне за смъртта на Агрипина. Чувалът беше символ на древното наказание за майцеубийство: зашивали виновника в чувал заедно с козел, отровна змия и маймуна и го хвърляли в морето. Подобни предзнаменования плашеха Нерон. Той ме завлече в спалнята си, която изглеждаше разхвърляна и непреметена.

– Снощи – прошепна императорът, – сънувах, че управлявам кораб, но изведнъж рулят беше изтръгнат от ръцете ми. Духът на Октавия се приближи и се опита да ме завлече във водата. Над нея имаше облак летящи мравки! Те ме грабнаха и ме отнесоха в мавзолея на Август, където вратите се отвориха и прокътня глас: „ВЛЕЗ, НЕРОНЕ, ОТДАВНА ТЕ ЧАКАМ!“ – Той притисна пръсти към устата си. – Какво да правя, Парменон, какво да правя? Защо мама не е тук!

Останалите се събраха около него, освободеният му роб Феон, секретарят му Епафродит, Актея, върна както винаги, и последното му увелечение – млад грък на име Спор, който изключително приличаше на Попея. Според слуховете, умел лекар бе превърнал Спор в жена.

Те не можеха да му помогнат, само го съветваха да избяга, но Нерон все още протакаше.

– Наистина ли трябва да бягам? – хленчеше той. Трябва ли господарят на света да търчи като крадец в мрака, увит в наметалото си?

Същата вечер, 8 юни, нови писма пристигнаха в двореца. Още легиони се бяха отрекли от клетвата си за вярност към него. В яростен изблик Нерон счупи любимите си чаши. Специална отрова му беше изпратена в златно ковчеже. Карах го да отиде в градините на Сервилия и да се срещне с няколко преторианци, макар да знаех каква ще е реакцията им. Те му се подиграваха, че се бои от смъртта и се оттеглиха.

Върнахме се в двореца и открихме, че златното ковчеже с отровата

е било откраднато и че освен неколцината му верни хора, всички прислужници и стражи бяха избягали. Нерон изпадна в истерия. Изтича към стълбището, крещейки, че ще се хвърли в Тибър, но единствената реакция беше подигравателен смях от мрака. Най-накрая се успокои и беше решено да избягаме във вилата на Феон, която се намираше на около шест километра на североизток от града. Нерон, облечен в опърпана туника, прикрил с износена стара наметка лицето си, дойде при нас в конюшната. Препуснахме в нощта под тъмното небе, отрупано с буреносни облаци. Веднъж се разминахме с група преторианци, качулката на Нерон падна и някой видя лицето му. Скоро бяхме в провинцията, където ниските хълмове бяха надупчени от кариеи и покрити с трева и прешип. Пуснахме конете и тръгнахме пеша през шипки и трънки към запуснатата вила на Феон. Той се опита да ни убеди да се приютим в една пещера, но Нерон, обезумял от страх, отказа. Най-после стигнахме вилата, където императорът се скри в избата, свит на мръсен, подгизнал от вино дървен нар. Феон донесе корички хляб и императорът на Рим ги задъвка, обсъждайки сам със себе си какво да прави.

Утринта настъпи и денят напредна. Седях до Нерон, гледах как местото му лице се тресе от страх и потта му се смесва със сълзи. Бог ми е свидетел, не му съчувствах. Той непрестанно повтаряше, че тъй като е толкова велик артист, хората ще му простят и ще му позволят да се оттегли и да прекара живота си в съчиняване на поезия и пеене. Но тези надежди скоро бяха разбити. Пристигна пратеник от Рим, който донесе новината, че Нерон е бил осъден на смърт. Щяха да го съблекат, да го вържат и да го пребият до смърт. Императорът веднага грабна ножовете, които носеше. Прободе врата и гърдите си, но му липсваше смелост да ги забие докрай. Помоли Спор да се самоубие първи, за да му покаже как да умре и когато този женствен изрод му отказа, Нерон го би, докато създанието не побягна в ужас. Нерон непрестанно се разхождаше из избата и мърмореше:

– Не е подобавашо. Нероне, стегни се! Стегни се! После се обърна към нас.

– Донесете храна и вода – помоли ни. – Подгответе погребението ми.

Все още се заблуждаваше, че участва в пиеса, че играе роля. Но събитията бяха ускорени от шума на пристигащи конници отвън, викове, подрънкване на сбруя и дрънчене на оръжие. Нерон се сви в един тъгъл и допря един от ножовете до гърлото си.

– Помогни ми! – изграчи той. Пропълзях към него, ръката му

трепереше.

– Верни Парменон – прошепна той, – защо остана с мен?

– Защото майка ти ме помоли.

Очите му се разшириха, отвори уста да изкрещи, защото останалите побягнаха към вратата. Хванах китката му и забих ножа в гърлото му. Острието влезе надълбоко. Когато кръвта бликна от раната и от устата му, той се приведе и се закашля така, че очите му изскочиха. Чувах виковете на идващите преторианци. Нерон протегна ръка към мен, гърчейки се.

– Какъв... – промълви той.

– Какво? – попитах.

– Какъв велик артист умира.

– Да, Нероне, и какво чудовище! – отвърнах му.

Очите му вече застиваха в смъртта, докато Феон и останалите удържаха войниците. Измъкнах се по тесен тунел, който водеше до стара изба за вино, чийто покрив отдавна липсваше. Покатерих се по стените и отдалеч видях войниците, струпани около конете си. Крих се известно време, после избягах. Последният от великия род на Клавдиите бе умрял като плъх в мръсната изба.

Оставих останалите свидетели на смъртта му като секретаря му да си припишат почестите, че са го убедили да умре и по този начин са спестили на Рим и сената унизителния процес. Месеци наред не се доближих до Рим, наблюдавах как пълководците се бият за империята. Галба, Отон, Вителий – всички царуваха за кратко, преди да последват Нерон в смъртта, оставяйки империята на онази хитра стара лисица Веспасиан и двамата му любими синове Тит и Домиций. Сцената беше опразнена. Тиберий, Клавдий, Агрипина, Нерон и всичките им хрантутници бяха отвести от вятъра на времето като листа през есента – изсъхнали и мъртви – и от тях бе останала само вихрушка от спомени. Купих си малко стопанство недалеч от Мизен, за да бъде близо до гроба на домина. Издигнах ѝ хубава надгробна плоча, носех ѝ цветя. Ожених се за местно момиче, което бе мило и добро и се интересуваше повече от сезоните, почвата и морето, отколкото от яростния стремеж към власт. Тя стана последователка на Христос и се опита да убеди и мен, но аз отказах. Една нощ тя се сгуши в мен и ми каза на ухото:

– Благословията на Христос ще те пази от демоните на подземния свят.

За първи път от години отметнах глава и изревах от смях. Демони! Да се боя от демони! Защо? Бях живял сред тях през целия си живот!

БЕЛЕЖКА НА АВТОРА

Светоний, Тацит и други римски автори дават подробни описания на кървавата и насилствена политика на римската империя през първото столетие от нашата ера. Естествено, те са пристрастни. Копнеели са за легендарната златна ера на Републиката, когато управлявали достойни хора, мислещи за общото благо. Въпреки това сложната и изпълнена с насилие политика на империята няма нужда от разкрасяване. Съперниците се биели до смърт и когато падали, винаги повличали и други със себе си. Задачата на Агрипина е била още по-трудна, защото като жена трябвало да атакува бързо и безмилостно, разчитайки повече на ума си, отколкото на силата на оръжието. Хемингвей твърди, че най-силното оръжие е смелостта: Агрипина, дъщерята на Германик, със сигурност е притежавала тази добродетел. Тя наистина е била „Mulier fortis et audax“ смела и дръзна жена. Издигнала се е до върховната власт на римската империя и я е изгубила заради любовта към сина си Нерон.

В общи линии съм се придържал към исторически източници, включително документирани истории за духа на Калигула и зловещите събития, последвали смъртта му. Трябва да изтъкна, още преди читателите да ми пишат по този въпрос, че Нерон може би наистина е използвал изумруд или някакво подобие на монокул. Със сигурност именно Сенека е открил, че буквите могат да се виждат увеличени през напълнена с вода стъклена топка, която да действа като вдлъбната леща. Различните описания на опита на Нерон да удави майка си са доста противоречиви. Смятам, че вариантът, описан в този роман, е вероятен и доста точен. Гробът на Агрипина е известен – намира се край немския град Кьолн, където в нейна чест наскоро бе издигната статуя. Агрипина би се забавлявала, но сигурно щеше и да оцени високо подобен жест.

Пол Дохърти

КРАЙ

© 2002 Пол Дохърти
© 2006 Мариана Димитрова, превод от английски

Paul C. Doherty
Domina, 2002

Сканиране, разпознаване и редакция: pqgolova, 2007

Публикация:

Издавателство „Еднорог“, 2006
Художник: Христо Хаджитанев, 2006

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/4529>]